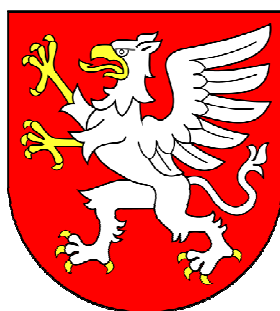

STRATEGIA ROZWOJU MIASTA DĘBICA NA LATA 2014 – 2020

opracowane na zlecenie:
Gminy Miasta Dębica
ul. Ratuszowa 2
39 -200 Dębica

wykonane przez:
Art Strefa
ul. Śniadeckich 45/6
51-604 Wrocław

grudzień 2013

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
CZĘŚĆ I RAPORT DIAGNOSTYCZNY O STANIE MIASTA DĘBICA	4
I. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE ORAZ WALORY ŚRODOWISKA NATURALNEGO	5
II. HISTORIA	11
III. ANALIZA DEMOGRAFICZNA MIASTA DĘBICA	13
IV. STAN I STRUKTURA ZATRUDNIENIA	23
V. OŚWIATA	32
VI. OCHRONA ZDROWIA	45
VII. POMOC SPOŁECZNA	50
VIII. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	58
IX. KULTURA	63
X. TURYSTYKA, SPORT, REKREACJA	73
XI. POTENCJAŁ PRZEMYSŁOWY MIASTA DĘBICA	83
XII. ANALIZA KONDYCJI SPÓŁEK MIEJSKICH	94
XIII. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	103
XIV. GOSPODARKA ODPADAMI NA TERENIE MIASTA DĘBICA	119
XV. ZASOBY MIESZKANIOWE	122
XVI. ANALIZA BUDŻETU MIASTA DĘBICA	132
XVII. ANALIZA SWOT MIASTA DĘBICA	141
CZĘŚĆ II STRATEGICZNY PROGRAM ROZWOJU MIASTA DĘBICA	143
I. ANALIZA POTRZEB I UWARUNKOWAŃ ROZWOJOWYCH GMINY DĘBICA	144
II. MISJA MIASTA DĘBICA NA LATA 2014 – 2020	148
III. WIZJA MIASTA DĘBICA W 2020 ROKU	149
IV. OBSZARY STRATEGICZNE	150
V. CELE I ZADANIA STRATEGICZNE	152
VI. MONITORING STRATEGII	156
VII. PROGRAMY OPERACYJNE NA LATA 2014 - 2020	160
SPIS ILUSTRACJI	162
SPIS TABEL	163
SPIS WYKRESÓW	166
ZAŁĄCZNIK	168

WPROWADZENIE

STRATEGIA ROZWOJU MIASTA DĘBICA NA LATA 2014 – 2020 została opracowana na zlecenie Urzędu Miasta Dębica w grudniu 2013 roku przez wrocławską firmę ART STREFA. Stanowi ona aktualizację dokumentu przygotowanego przez RARR w Rzeszowie. Dokument sporządzono w oparciu o dane i materiały dostarczone przez Urząd Miasta i podległe mu jednostki organizacyjne. Część diagnostyczną strategii oparto między innymi o dane statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Statystycznego w Rzeszowie oraz lokalne i regionalne raporty branżowe. Dokument został poddany konsultacjom społecznym, na które złożyły się spotkania z władzami miasta, pracownikami Urzędu Miasta i podległych mu jednostek, mieszkańcami oraz anonimowe ankiety mieszkańców (dostępne drogą e-mailową za pośrednictwem strony www Urzędu Miasta oraz w wersji drukowanej w Urzędzie Miasta przy ul. Ratuszowej 2) i anonimowe ankiety telefoniczne.

Strategia jest odzwierciedleniem wizji rozwoju miasta nakreślonej przez jego obecnych włodarzy, w oparciu o ich wiedzę i doświadczenie w zarządzaniu miastem oraz z uwzględnieniem wyników analizy materiałów źródłowych, diagnozy miasta i konsultacji społecznych.

Niniejszy dokument ujmuje główne cele i uwarunkowania rozwoju miasta Dębica w horyzoncie roku 2020, a więc zbieżnym z rozpoczynającą się niebawem perspektywą finansową środków pomocowych Unii Europejskiej.

Celem strategii jest przygotowanie takiego własnego dokumentu władzy lokalnej, dzięki któremu będzie ona mogła racjonalnie organizować swoje przyszłe działanie. Powinien on stanowić podstawę prowadzenia właściwej polityki przez poszczególne podmioty działających na lokalnej scenie, a w szczególności przez władze miasta. Podstawą strategii rozwoju Dębicy jest założenie maksymalnego wykorzystania wewnętrznych zasobów, potencjału płynącego z położenia i uwarunkowań gospodarczych, społecznych i historycznych przy jednoczesnym ograniczeniu skutków zagrożeń zewnętrznych.

CZĘŚĆ I

RAPORT DIAGNOSTYCZNY O STANIE MIASTA DĘBICA

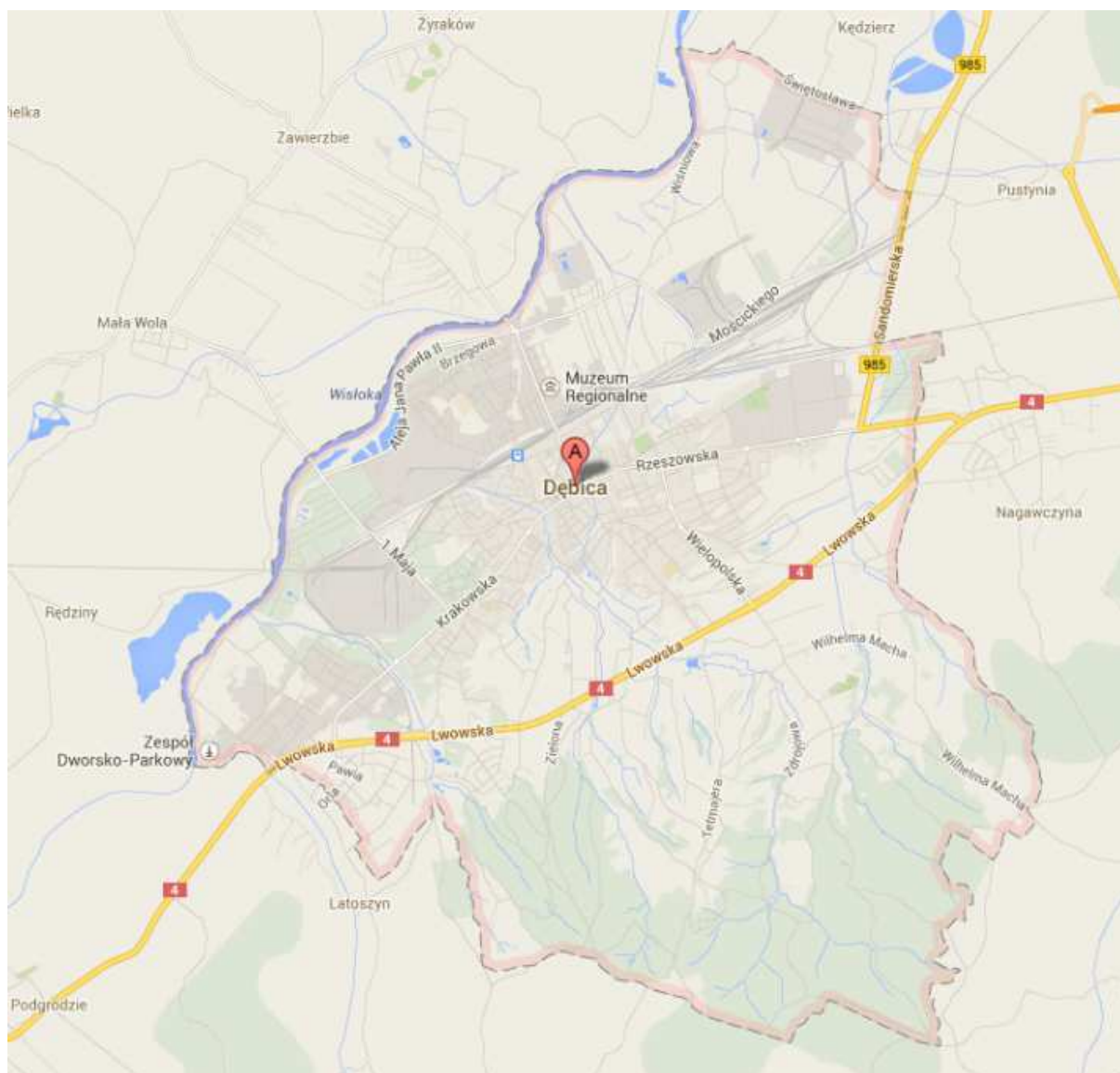
I. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE ORAZ WALORY ŚRODOWISKA NATURALNEGO

POŁOŻENIE

Zgodnie z regionalizacją fizycznogeograficzną Polski Dębica przynależy do mezoregionu Pradoliny Podkarpackiej wchodzącej w skład Kotliny Sandomierskiej, choć praktycznie usytuowana jest na pograniczu tej jednostki i Pogórza Karpackiego.

Miasto położone jest nad rzeką Wisłoką, w północno-zachodniej części województwa podkarpackiego, a więc w południowo-wschodniej części Polski. Administracyjnie miasto jest gminą i siedzibą powiatu dębickiego.

Ryc. 1 Granice administracyjne miasta Dębica.

Źródło: www.maps.google.pl

Południowe granice miasta wyznacza koniec lasów pokrywających pierwsze wzniesienia Pogórza Strzyżowskiego. Granica południowo-zachodnia przebiega między zabudowaniami ulic Skowronków, Wilgi, Orlej, Gumińskiej i Lwowskiej oraz zabudowaniami Latoszyna przynależącego do gminy wiejskiej Dębica. Granicę zachodnią i północno-zachodnią wyznaczają wody rzeki Wisłoka oddzielając miasto od gmin Czarna i Żyraków. Północna granica biegnie wzdłuż ulic Wierzbowa, Świętosława i Metalowców. Budynki po południowej stronie tych ulic leżą w mieście Dębica, a po północnej przynależą do gminy wiejskiej (sołectwo Pustynia). Analogiczna sytuacja dotyczy domów przy ulicy Sandomierskiej, która wytycza zachodnią granicę miasta. Po przekroczeniu ulicy Rzeszowskiej wschodnia granica poprowadzona jest ulicą Budzisz aż do ulicy Macha i skraju lasu, odgradzając miasto Dębica od Nagawczyny. Widać z tego, że granica południowo-zachodnia, północna i wschodnia poprowadzone zostały w obszarze zabudowanym.

Najbliższe duże ośrodki miejskie to Rzeszów – 45 km i Kraków – 125 km (połączeniami drogowymi). Od stolicy kraju – Warszawy dzieli Dębicę 290 km. Istotne z punktu rozwoju miasta są również bliskie usytuowanie w stosunku do granicy z Ukrainą 140 km (przejścia graniczne Medyka i Korczowa) oraz Słowacją – 95 km (przejście graniczne Barwinek).

Ryc. 2 **Położenie miasta Dębica na tle Polski**

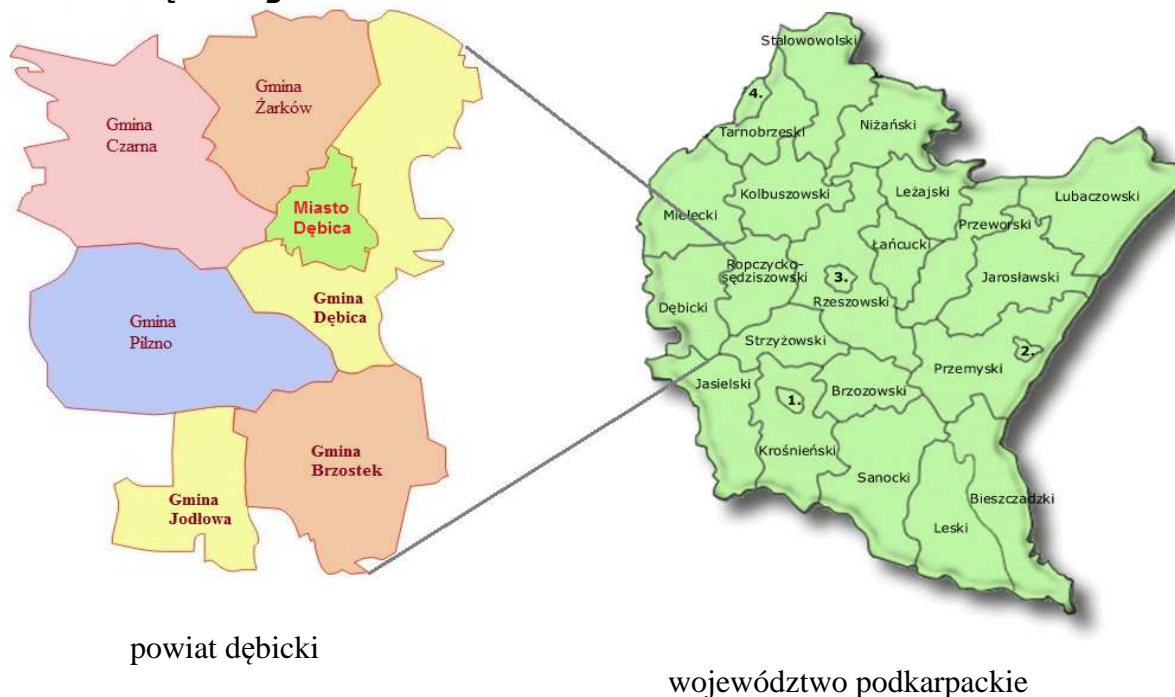

Źródło: Opracowanie własne

Lokalizacja miasta na zachodnich rubieżach województwa nie stanowi przeszkody w jego rozwoju. Przeciwnie, takie usytuowanie jest korzystne z punktu widzenia bliskości i połączeń komunikacyjnych z pozostałą częścią kraju, zwłaszcza z Małopolską i Śląskiem. Z kolei centralne położenie w obrębie powiatu sprzyja pełnieniu funkcji lokalnego ośrodka administracyjnego, a w przyszłości Dębica ma szansę zostać ośrodkiem subregionalnym.

Ryc. 3 Położenie miasta Dębica na tle województwa podkarpackiego i powiatu dębickiego

Źródło: Opracowanie własne

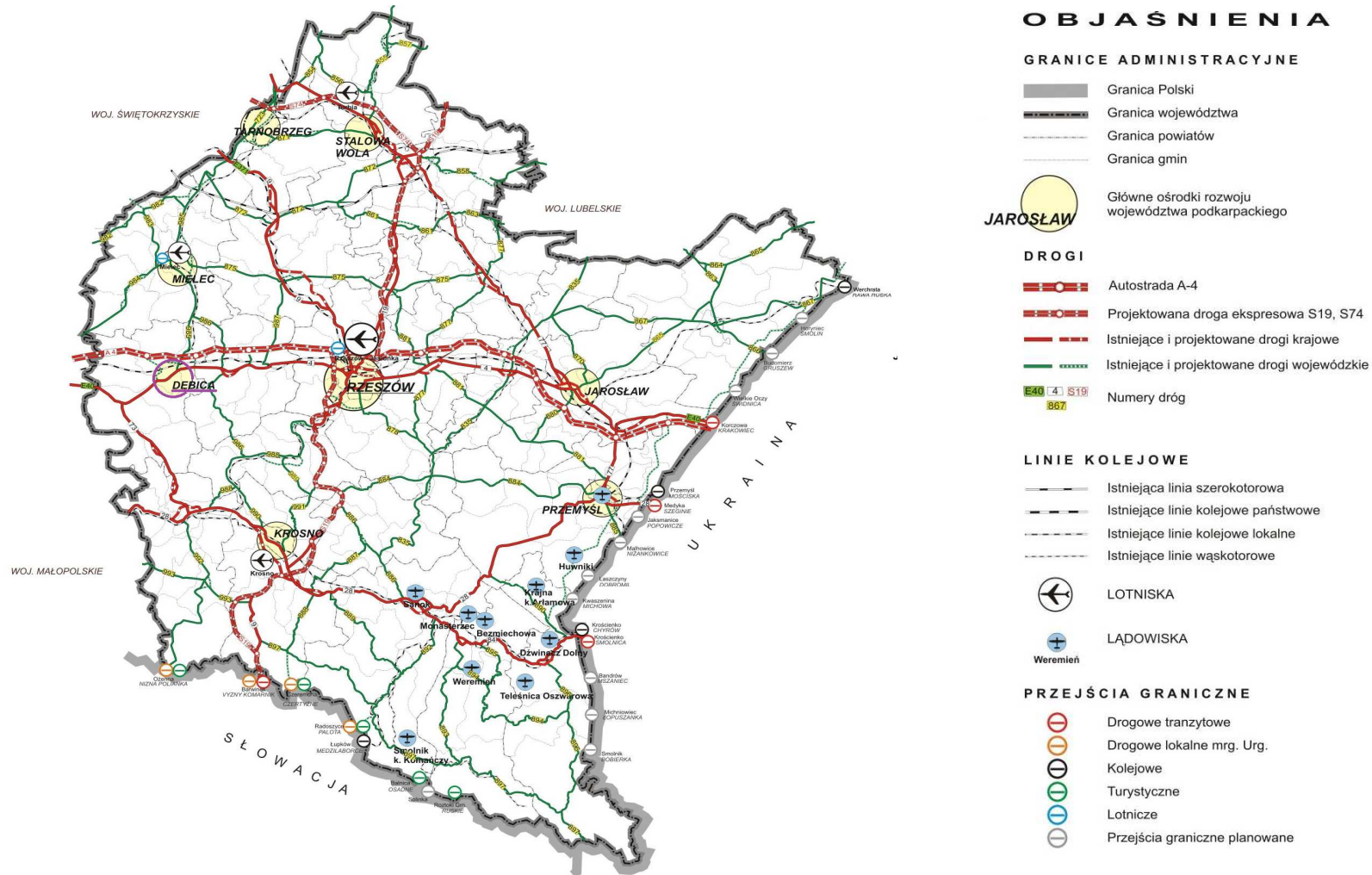
Przez miasto przebiega droga krajowa E4 łącząca Zgorzelec (przejście graniczne z Niemcami) z Korczową (przejście graniczne z Ukrainą). W niedalekiej przyszłości (rok 2014) w bezpośrednim sąsiedztwie miasta przebiegać będzie, już częściowo oddana do użytku, autostrada A4 Zachód – Wschód. Obecnie gotowy jest jej odcinek z Dębicy do Rzeszowa z węzłem Dębica Wschód (Dębica Pustynia). W bezpośrednim sąsiedztwie miasta planowany jest też drugi zjazd z tej autostrady - Węzeł Dębica Zachód (Dębica Żyraków). Niebawem na Podkarpaciu tylko Dębica i Rzeszów będą miały więcej niż jeden węzeł autostradowy.

Z Tarnobrzegiem i Mielcem, istotnymi ośrodkami Podkarpacia łączy miasto 70-cio kilometrowa droga wojewódzka nr 985. Ponadto z Mielcem łączy Dębicę linia kolejowa Dębica – Mielec - Sandomierz. Zwłaszcza dla Mielca może mieć ona istotne znaczenie z uwagi na położenie Dębicy na ważnej trasie kolejowej z Wrocławia do Przemyśla, dzięki której miasto posiada także dogodne połączenia kolejowe m. in. z Krakowem i Śląskiem. Najbliższe lotnisko międzynarodowe znajduje się 50 km od Dębicy, w Jasionce k/Rzeszowa. Zapewnia ono aktualnie regularne połączenia lotnicze z Barceloną, Birmingham, Bristolem, Dublinem, East Midlands, Frankfurt, Londynem, Manchesterem, Oslo, Paryżem, Rzymem i Warszawą.

Miasto jest więc już w chwili obecnej stosunkowo dobrze skomunikowane z kluczowymi ośrodkami regionu i kraju, zarówno siecią drogową jak i kolejową. Sytuacja ta w najbliższym czasie (prawdopodobnie pod koniec roku 2014) ulegnie jeszcze poprawie w efekcie oddania do użytkowania kolejnego odcinka autostrady A4 Dębica-Tarnów.

Ryc. 4 Dębica na tle mapy komunikacyjnej województwa podkarpackiego.

Źródło: Podkarpackie Biuro Planowania Przestrzennego

Położenie i granice administracyjne Dębicy, a w szczególności jej bezpośrednie sąsiedztwo z jednostkami osadniczymi gminy wiejskiej Dębica implikują potrzebę postrzegania miasta nieco szerzej niż wskazują na to jego granice administracyjne. Liczni mieszkańcy przylegających do miasta wsi takich jak Pustynia, Nagawczyna czy Latoszyn, pracują w Dębicy, korzystają z jej zaplecza edukacyjnego, handlowego, kulturalnego, sportowo-rekreacyjnego i komunikacyjnego. Dębica z racji swojego położenia i uwarunkowań gospodarczych jest bowiem nie tylko siedzibą powiatu, ale także rzeczywistym centrum gospodarczym wykraczającym nawet poza jego granice. Ponieważ jednak w chwili obecnej nie spełnia warunku do tego by stać się samodzielnym ośrodkiem subregionalnym (nie jest miastem na prawach powiatu i nie ma 50 tys. mieszkańców) wspólnie z Ropczycami tworzy tzw. dipol. Przygotowuje się również do opracowania strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych obejmujących Miasto Dębica, Ropczyce, Gminę Wiejską Dębica i Gminę Żyraków. Współpraca z tymi ośrodkami, ale także pozostałymi gminami powiatu i Mielcem, powinna stanowić jeden z fundamentów dalszego rozwoju miasta. Ponieważ jednak aktualna liczba mieszkańców miasta niewiele odbiega od wartości granicznej do tego by stać się samodzielnym ośrodkiem subregionalnym należy rozważyć celowość podjęcia działań (w tym również na drodze administracyjnego poszerzenia granic miasta) w celu spełnienia kryterium 50 tys.

WARUNKI NATURALNE I STAN ŚRODOWISKA

Dane pomiarowe IMGW wskazują iż w ubiegłym (2012) roku najzimniejszym miesiącem był luty, ze średnią temperatur z przedziału $-9,0^{\circ}\text{C}$ do $-8,0^{\circ}\text{C}$ a więc o ok. $6,0^{\circ}\text{C}$ niższą niż średnia wieloletnia dla tego miesiąca. Wieloletnie pomiary wskazują jednak, że w Dębicy najzimniejszym miesiącem bywa styczeń, ze średnią temperaturą ok. $-3,0^{\circ}\text{C}$. Z kolei najcieplejszym miesiącem wg uśrednionych pomiarów wieloletnich jest lipiec z temperaturą nieznacznie przekraczającą $18,0^{\circ}\text{C}$. Lipiec 2012 roku był cieplejszy od przeciętnego o $2,0^{\circ}\text{C}$.

Roczna suma opadów w tym regionie wynosi ok. 700 – 800 mm na m^2 . Okres wegetacji na tych terenach trwa od 210 do 220 dni. Pokrywa śnieżna utrzymuje się przez ok. 65 dni w roku.

Główną i największą rzeką regionu jest Wisłoka. Jej dopływy to Wielopolka, Tuszymka, Ostra i Zawadka. Wisłoka charakteryzuje się dużymi wahaniami stanów wód przekraczającymi 8m w ciągu roku. Znaczna jest zmienność przepływów: najniższy notowany w okresie 100 lat wynosił zaledwie $1,2 \text{ m}^3/\text{s}$, najwyższy $1820 \text{ m}^3/\text{s}$ przy średnim rocznym $28 \text{ m}^3/\text{s}$.

Ze względu na zagrożenie powodziowe podjęto starania o robudowę wałów przeciwpowodziowych. Według zapewnień Podkarpackiego Zarządu Melioracji i Urządzeń wodnych inwestycja rozpocznie się w 2014 roku.

Koryto rzeki w północnej części miasta stanowi jego najniżej nad poziomem morza położoną część (177 m n.p.m.). Zlokalizowana na prawym brzegu rzeki Dębica wznosi się na południe wraz ze stokami Pogórza Strzykowskiego do wysokości – 376 m n.p.m.

W 2006 r. a następnie w roku 2009 w województwie podkarpackim zostały przeprowadzone badania pod kątem przydatności wód do zaopatrzenia ludności w wodę pitną. Wśród przebadanych rzek znalazło się również ujęcie wody dla mieszkańców

Dębicy – rzeka Wisłoka. Jakość wód powierzchniowych wykorzystywanych do celów pitnych określają trzy kategorie (A1, A2, A3). Główny ciek miasta zakwalifikowany został do kategorii A3 czyli wód wymagających wysokosprawnego uzdatniania fizycznego i chemicznego, w szczególności utleniania, koagulacji, flokulacji, dekantacji, filtracji, adsorpcji na węglu aktywnym oraz dezynfekcji. Innymi słowy są to wody o zadowalającej jakości nie mniej jednak należy je poddać wysokosprawnemu uzdatnianiu fizycznemu i chemicznemu. Stan rzeki w porównaniu do lat ubiegłych ulega stałej poprawie.

Jakość powietrza w województwie podkarpackim, w tym również na obszarze miasta Dębica, badana jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie. Największy wpływ na zanieczyszczenie powietrza ma emisja pyłów i gazów pochodząca z energetycznego spalania paliw. Na terenie Dębicy nie notuje się przekroczeń norm dla pyłu zawieszonego (PM10), dwutlenku siarki (SO₂), dwutlenku azotu (NO₂). Ilość zanieczyszczeń wprowadzanych z energetycznego spalania paliw uzależniona jest od zapotrzebowania na energię cieplną. Zapotrzebowanie to uzależnione jest od sezonu i zwiększa się w okresie zimowym.

PODSUMOWANIE

Położenie geograficzne Dębicy a w szczególności jej układ komunikacyjny (aktualna sieć autostradowo-drogowa i bliskie perspektywy jej rozbudowy, układ kolejowy oraz bliskość lotnisk) każą postrzegać miasto jako ośrodek o dogodnym położeniu geograficznym, bardzo dobrze skomunikowany. Szczególne znaczenie ma łatwość połączeń z głównymi miastami Polski Południowej i Wschodniej (Kraków, Katowice, Rzeszów) oraz przejściami granicznymi z Ukrainą i Słowacją.

Istotne z punktu widzenia rozwoju miasta są także połączenia drogowe i kolejowe z innymi ośrodkami Podkarpacia a w szczególności z Mielcem.

Ogromny postęp komunikacyjny związany z usytuowaniem miasta w bezpośrednim sąsiedztwie autostrady A-4 nie powinien całkowicie przesłonić potencjału towarowego węzła kolejowego.

Mimo, iż Dębica jest jednym z największych ośrodków przemysłowych województwa podkarpackiego to stan środowiska naturalnego miasta jest zadowalający. Wody powierzchniowe płynące przeznaczone do celów pitnych mają zachowane wartości graniczne wskaźników eutrofizacji i klasyfikowane są jako wody zadowalającej jakości. Jeśli chodzi o jakość powietrza to według danych Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Rzeszowie nie notuje się przekroczeń norm zanieczyszczeń.

Miasto mimo iż faktycznie pełni rolę istotnego ośrodka administracyjnego i gospodarczego aktualnie nie spełnia kryterium ludnościowego do tego by zyskać status samodzielnego ośrodka subregionalnego. Rozwijając współpracę z naturalnymi partnerami regionalnymi (sąsiednie gminy, Ropczyce, Mielec) należy rozważyć podjęcie wszelkich działań do tego by w najbliższym czasie miasto przekroczyło wymagany próg 50 tys. mieszkańców i zostało samodzielnym ośrodkiem subregionalnym.

II. HISTORIA

Dębica jest miastem o ponad siedemsetletniej historii. Pierwsze wzmianki o powstaniu osady pochodzą z 1293 r. Wówczas decyzją księcia krakowskiego Leszka Czarnego, "Dembicha" trafiła w ręce rodu Gryfitów, po których dziś Dębica ma swój herb. W pierwszej połowie XIV w. Dębica była już siedzibą dekanatu "leśnego", złożonego z czternastu położonych w Puszczy Sandomierskiej parafii. Trakt "ruski" przy którym położona była Dębica zyskał na znaczeniu od połowy XIV wieku, co sprawiło, że właściciele Dębicy postanowili założyć tam miasto. W 1358 r. król Kazimierz Wielki wystawił Świętosławowi Gryfście zezwolenie na lokację osady miejskiej na prawie średzkim. W 1372 r. urządzenie miasta powierzono sołtysowi z Lipin - Mikołajowi, który został pierwszym wójtem Dębicy.

Rozwój miasta nastąpił po otrzymaniu w 1446 roku przywileju odbywania jarmarków i targów. W owym czasie spowalniały go jedynie zniszczenia wojenne stanowiące skutek najazdów Tatarów i Węgrów. Dębica pozostawała więc w cieniu sąsiedniego miasta królewskiego – Pilzna. W 1554 r. wybuchł pożar, który oprócz zabudowań spalił kościół parafialny. W efekcie przystąpiono do budowy nowej świątyni pod wezwaniem św. Małgorzaty (obecny kościół św. Jadwigi i Małgorzaty). Prace trwały blisko sto lat, zakończono je w roku 1650. Na ich wolne tępo duży wpływ miały ruchy reformatorskie w Kościele, które zdobyły w mieście licznych zwolenników, m.in. miejscowego proboszcza. Podzieliły one zarówno społeczeństwo, jak i właściciele Dębicy. Doszło nawet do mianowania dwóch niezależnych od siebie proboszczów. Jeden z właścicieli, Piotr Górski ukradł z budowanej świątyni wszystkie srebra, które oddał dopiero na wyraźne żądanie samego króla Zygmunta Augusta. W 1660 r. w mieście wybuchł kolejny wielki pożar, który zniszczył m.in. ratusz. W końcu XVII w. doszło do istotnych zmian urbanistycznych w mieście określanymi jako „powstanie nowej Dębicy”. Jej obszar rozciągał się wokół obecnego Rynku, gdzie istniał kościółek św. Barbary. Wtedy też w mieście zaczęli osiedlać się Żydzi, przybyli z Pilzna, Ropczyc i Tarnowa. Stara i nowa Dębica miały oddzielnych burmistrzów, jednak nad nimi stał jeden wójt, który reprezentował miasto przed właścicielami. Pod koniec XVIII wieku Dębica jako miasto prywatne przeszła w ręce Radziwiłłów, a w XIX wieku jej właścicielami stali się Raczyńscy, których główną siedzibą był zamek w Zawadzie.

Po pierwszym rozbiórze Polski miasto znalazł się w zaborze austriackim. 15 października 1855 r. z Krakowa do Dębicy przyjechał pierwszy pociąg. Oficjalnego otwarcia linii kolei żelaznej dokonano 25 lutego 1856 r. Równie ważne było powstanie 30 lat później linii do Tarnobrzega, dzięki czemu miasto stało się siedzibą węzła kolejowego. Od tego momentu następuje wyraźny proces wzrostu znaczenia miasta, aż do zdobycia pozycji głównego ośrodka życia gospodarczego, społecznego i kulturalnego w regionie. Kolejnym ważnym dla rozwoju Dębicy wydarzeniem było utworzenie w 1900 roku gimnazjum. Szkoła, choć od 1908 r. mieści się w nowym obiekcie, istnieje do dziś kształcąc aktualnie uczniów na poziomie liceum.

Ryc. 5 Rynek Dębicy na początku XX wieku

Źródło: Fotopolska.eu

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości miasto rozwijało się powoli głównie w oparciu o handel i rzemiosło. Istotne zmiany w tym zakresie przyniosły lata 30-te. Dzięki decyzji o lokalizacji kilku fabryk w ramach Centralnego Okręgu Przemysłowego, zaczął rozwijać się przemysł związany głównie z branżą zbrojeniową. Większość aktualnie funkcjonujących w Dębicy dużych zakładów przemysłowych ma tradycje z okresu dwudziestolecia międzywojennego. Efektem wzrostu znaczenia miasta w życiu gospodarczym regionu było przeniesienie w 1937 roku siedziby powiatu z Ropczyc. Był to również okres szybkiego wzrostu liczby mieszkańców i rozwoju terytorialnego.

W czasie wojny cały region stał się ważnym ośrodkiem ruchu partyzanckiego. Walki frontowe prowadzone latem 1944 roku spowodowały zniszczenie zabudowy w czterdziestu procentach. Ponieważ przed II Wojną Światową w Dębicy znaczną część mieszkańców stanowiła ludność pochodzenia Żydowskiego, w efekcie przeprowadzonej przez Niemców eksterminacji, spis powszechny przeprowadzony w 1946 roku zanotował w mieście niespełna 10 tys. mieszkańców. Po wojnie wielu żołnierzy podziemia padło ofiarą represji ze strony władz komunistycznych, m.in. podczas egzekucji żołnierzy WiN w 1946 r.

Po zakończeniu działań wojennych przystąpiono do szybkiej odbudowy i ponownego uruchomienia zakładów przemysłowych. W pierwszych dwudziestu powojennych latach miasto podwoiło liczbę mieszkańców - na koniec 1966 roku było ich 20100. Do reformy administracyjnej w 1975 miasto było siedzibą powiatu. W połowie lat 70-tych, w północnej części miasta powstał Kombinat Rolno-Przemysłowy Igloopol, który zdynamizował dalszy rozwój Dębicy, zwłaszcza północnej części miasta. Po kolejnej reformie administracyjnej Polski, od 1990 roku Dębica stała się ponownie siedzibą powiatu. Liczyła wtedy 49 211 mieszkańców

III. ANALIZA DEMOGRAFICZNA MIASTA DĘBICA

Miasto Dębica zajmuje obszar 3 383 ha czyli blisko 34 km² i według danych rocznika statystycznego GUS zamieszkane jest przez 47 180 osób (stan na 31.12.2012 r.), co stawia je na 97 miejscu w kraju i 7 miejscu w województwie podkarpackim pod względem liczby ludności. Gęstość zaludnienia na 1 km² wynosi 1 395 osób. Porównanie z innymi miastami regionu w tym zakresie wygląda następująco:

Tabela 1 Porównanie ilości mieszkańców i gęstości zaludnienia 10 największych miast regionu podkarpackiego. stan na 01.01.2013

miasto	Powierzchnia [ha]	Ilość mieszkańców osoby	Gęstość zaludnienia [os./km ²]
Rzeszów (p)	11 636	182 028	1 564
Tarnobrzeg (p)	8 540	48 558	569
Stalowa Wola	8 252	64 189	778
Przemyśl (p)	4 617	64 276	1 392
Krosno (p)	4 350	47 307	1 088
Mielec	4 689	61 238	1 306
Sanok	3 808	39 375	1 034
Jasło	3 652	36 641	1 003
Jarosław	3 461	39 426	1 139
Dębica	3 383	47 180	1 395

(p) miasto na prawach powiatu

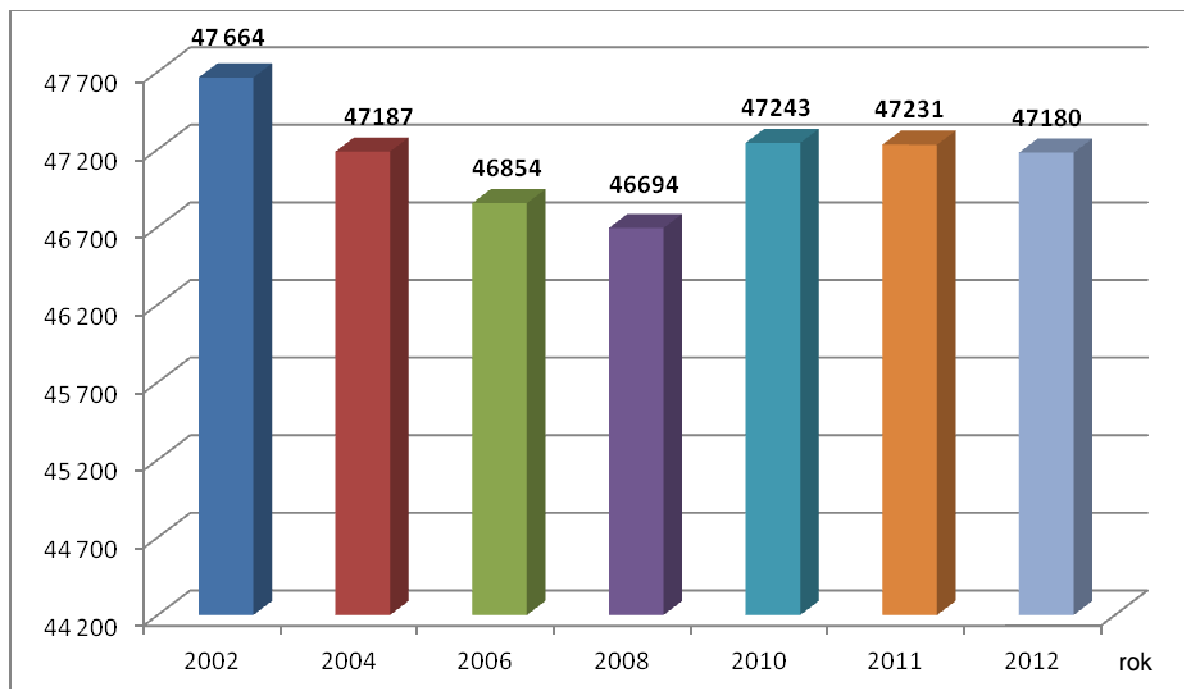
Źródło: GUS Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w 2013 r

Z zestawienia widać, że choć spośród wszystkich w/w miast Dębica zajmuje najmniejszą powierzchnię, to ilością mieszkańców znacząco przewyższa 3 z nich (Sanok, Jasło, Jarosław) i zbliżona jest do dwóch kolejnych (Krosno, Tarnobrzeg). Tym samym **Dębica jest obok stolicy regionu – Rzeszowa najgęściej zaludnionym miastem regionu i najgęściej zaludnioną gminą województwa podkarpackiego.**

Taki stan rzeczy w sposób istotny warunkuje dalszy rozwój miasta w jego aktualnych granicach administracyjnych.

Na tle sąsiednich miast powiatowych, a w szczególności Ropczyc (powierzchnia 4 710 ha, ludność 15 655), Strzyżowa (powierzchnia 1 389 ha, ludność 8 930) oraz Jasła i Mielca (powierzchnia i ludność j.w.) Dębica jawi się jako kluczowy ośrodek miejski w regionie.

Liczba mieszkańców i związana z nią gęstość zaludnienia są jednak wartościami zmiennymi niekiedy w bardzo dynamiczny sposób. Dlatego istotna jest analiza długo i średniookresowych trendów w tym zakresie. Wyniki należy oceniać nie tylko pod kątem wartości poszczególnych wskaźników (w ujęciu lokalnym), ale przede wszystkim w szerszym kontekście – na tle kierunków zmian zachodzących w całym regionie a nawet kraju.

Wykres 1 Liczba mieszkańców miasta Dębica w latach 2002 – 2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych – Portret terytorialny

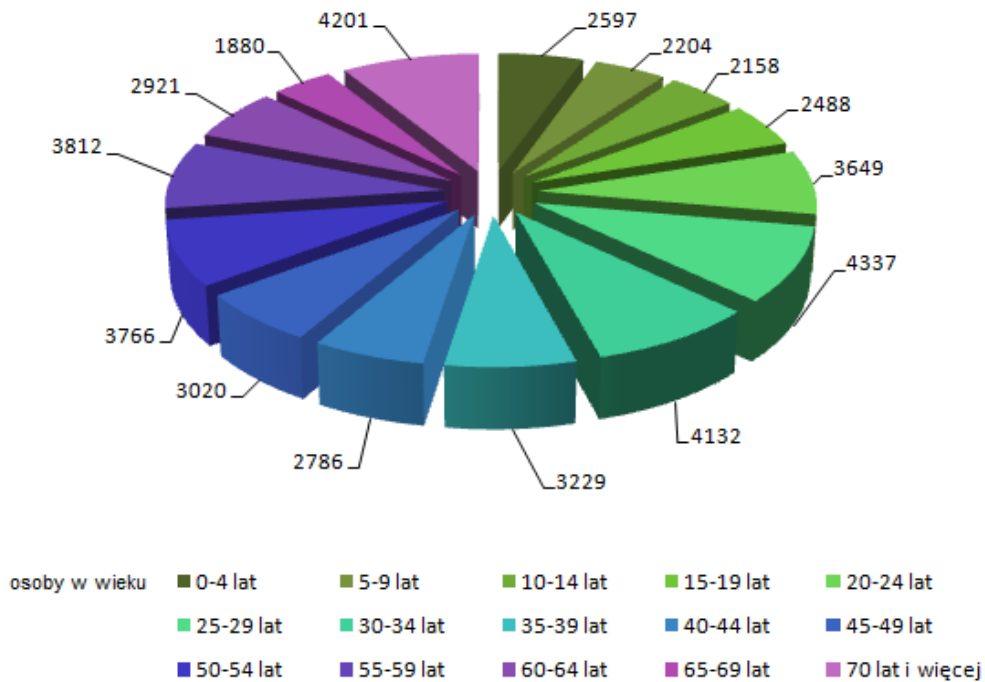
Od roku 2010 notowany jest stały spadek ilości mieszkańców miasta. Jest to tendencja bardzo niekorzystna tym bardziej, że odwrotna do tej, jaka rysuje się w regionie (stały niewielki wzrost liczby mieszkańców w województwie podkarpackim) a nawet w kraju (w 2011 roku zanotowano wzrost ogólnej liczby mieszkańców Polski w stosunku do roku poprzedniego, a w roku 2012 niewielki spadek - nieco ponad 0,01%, czyli dziesięciokrotnie niższy niż ten odnotowany w Dębicy). Trend ten nie ma też charakteru krótkotrwałego, gdyż na przestrzeni ostatnich 10 lat jedynie w roku 2009 i 2010 zarejestrowano wzrost liczby mieszkańców miasta w stosunku do roku poprzedniego. O kierunku i skali tego procesu demograficznego decyduje bardzo wysokie ujemne saldo migracji, które całkowicie niweluje korzystną tendencję w zakresie wzrostu na przestrzeni ostatnich lat przyrostu naturalnego.

Miasto Dębica charakteryzuje stosunkowo wysoki poziom feminizacji (liczba kobiet na 100 mężczyzn). Na przestrzeni ostatnich trzech lat wynosił on 106, a więc po okresie drobnych wahań w połowie ubiegłej dekady pozostaje praktycznie na poziomie sprzed dziesięciu lat. Jest to wynik zbliżony do średniej w województwie podkarpackim i w całym kraju. Wg danych GUS 31 grudnia 2012 roku w Dębicy żyło 24311 kobiet i 22869 mężczyzn.

Z punktu widzenia prognozy rozwoju miasta niezwykle istotnym pozostaje struktura wiekowa jego mieszkańców. Oczywistym jest bowiem, że tzw. „społeczeństwa młode” mają znacząco lepsze perspektywy rozwojowe.

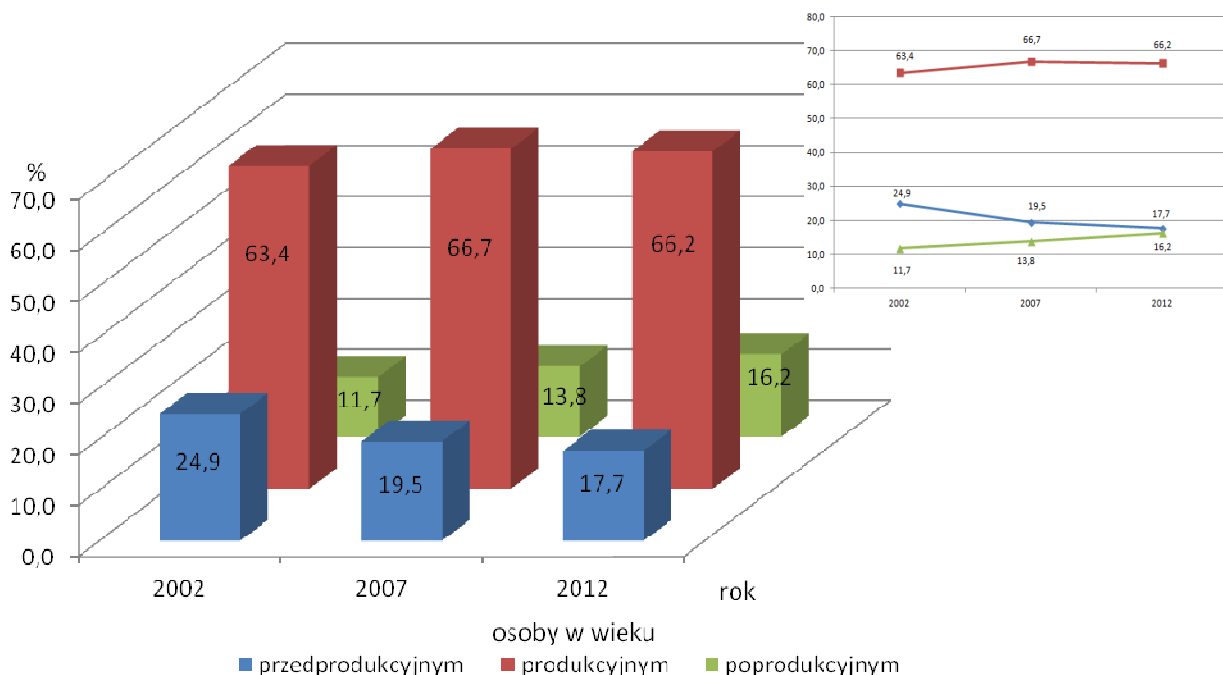
Wykres 2 *Struktura wiekowa mieszkańców miasta Dębica. Stan na 31.12.2012*

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych – Portret terytorialny

Analizując strukturę wiekową mieszkańców Dębicy można zauważyć, że dominują w niej ludzie młodzi choć już w wieku produkcyjnym głównie za sprawą osób z przedziału 25-30 oraz 30-35 lat. To te dwie grupy są najliczniej reprezentowane w całej populacji lokalnej społeczności.

Wykres 3 *Zmiana ekonomicznej struktury wiekowej Dębicy na przestrzeni lat 2002 - 2012.*

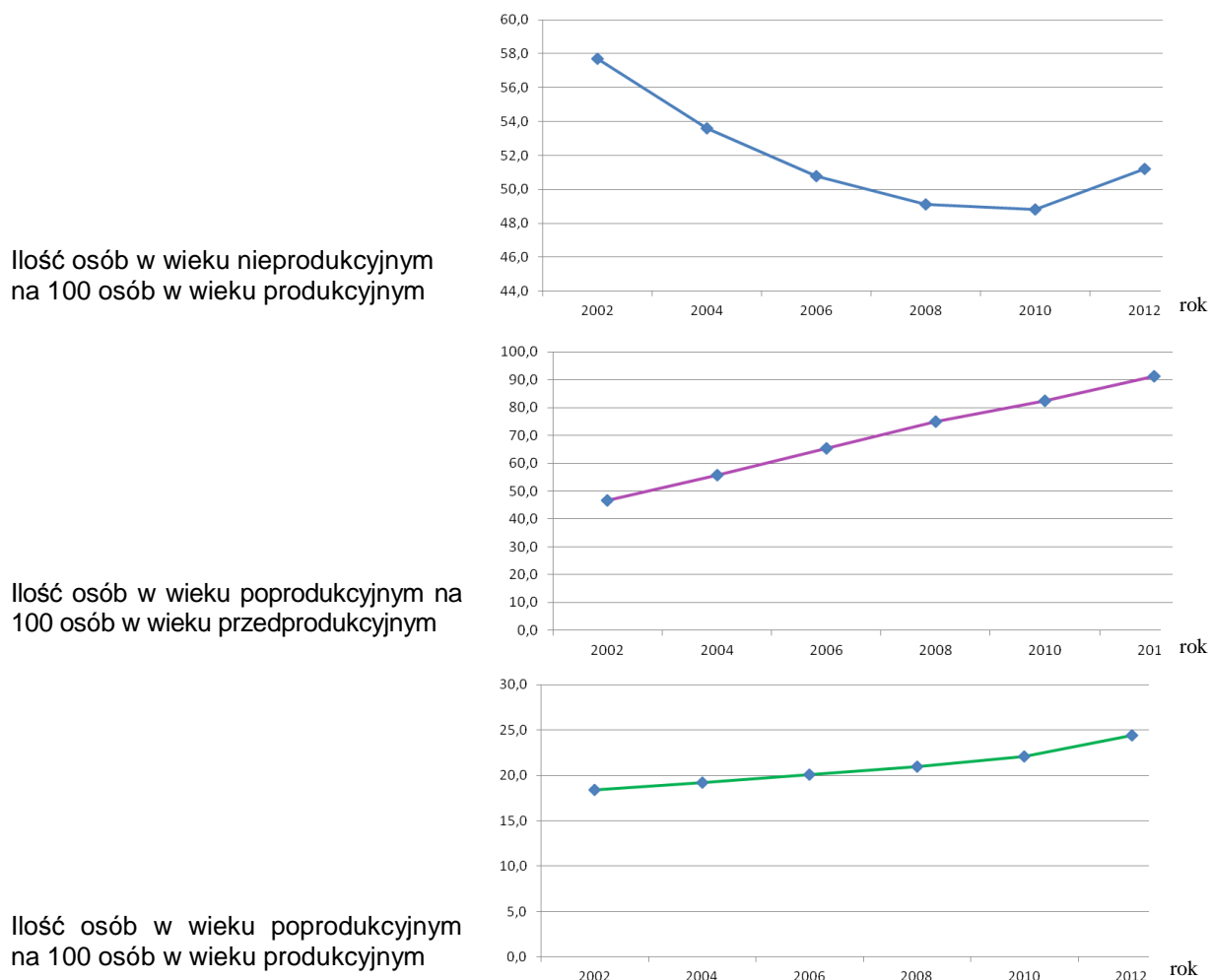

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych – Portret terytorialny

Analiza ekonomicznej struktury wiekowej Dębicy pozwala zauważyć niekorzystne zjawiska występujące w tej sferze. Przy stosunkowo stabilnej ilości osób w wieku produkcyjnym **zmniejszyła się odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym** tj. mniej niż 18 lat. Na przestrzeni ostatnich 10 lat jest to spadek z 24,9 % w 2002 do 17,7 % w roku 2012. **W tym samym czasie znacznie wzrósł odsetek osób w wieku poprodukcyjnym.** Według stanu na 31 grudnia 2012 roku mieszkańcy z tej grupy stanowili aż 16,2% społeczeństwa Dębicy podczas gdy jeszcze 10 lat wcześniej było ich zaledwie 11,7%. Zjawisko to nazywane „**starzeniem się społeczeństwa**” jest bardzo niekorzystne nie tylko w odniesieniu do całego kraju, ale również w perspektywie społeczności lokalnej. Doskonale obrazują je 3 wskaźniki określone w statystyce mianem „wskaźników obciążenia demograficznego”. Pierwszy z nich określa ilość osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym, drugi ilość osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym, a trzeci ilość osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Ich zmiany na przestrzeni ostatnich 10 lat prezentuje wykres poniżej.

Wykres 4 Wskaźniki obciążenia demograficznego dla miasta Dębica.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych – Portret terytorialny

Trendy prezentowane we wszystkich tych wskaźnikach należy uznać za niekorzystne. Dotyczy to również wskaźnika ilości osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku

produkcyjnym, gdyż odwrócenie trendu wynika z faktu, iż malejącą liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym „uzupełnia” rosnąca liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Porównując wartości wskaźników obciążenia demograficznego dla miasta Dębicy z wartościami dla sąsiednich miast powiatowych o podobnej wielkości, stwierdzić należy, że jedynie Ropczyce mogą cieszyć się lepszymi wynikami w tym zakresie. Mielec, a zwłaszcza Jasło, mają pod tym względem parametry gorsze, co prezentuje tabela poniżej.

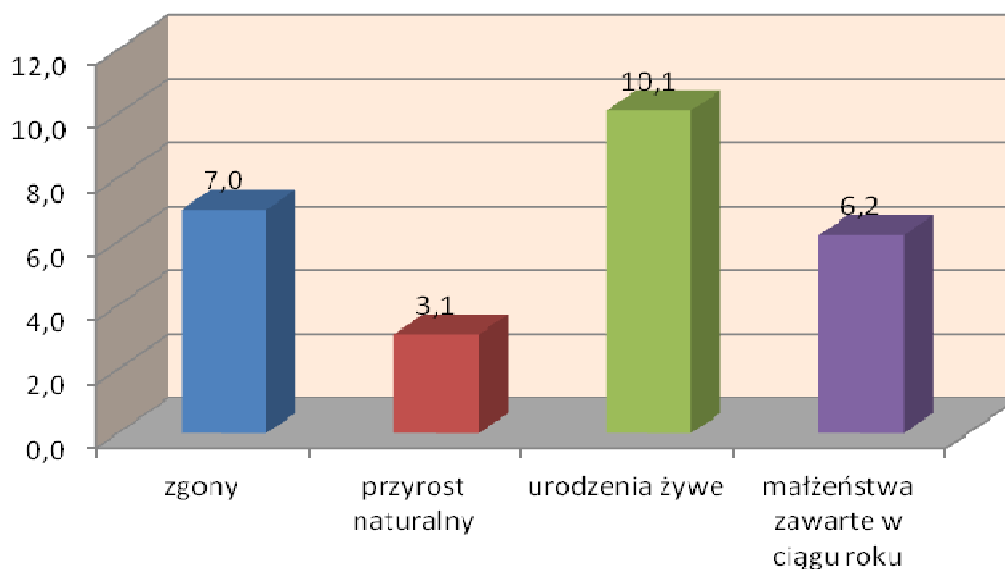
Tabela 2 *Wartość wskaźników obciążenia demograficznego dla miasta Dębicy i sąsiednich miast powiatowych. stan na 31.12.2012*

	Ropczyce	Dębica	Mielec	Jasło
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	51	51,2	52,6	54,2
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	68,1	91,3	105,1	108,5
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	20,7	24,4	27	28,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych – Portret terytorialny

Jednym z czynników mających zasadniczy wpływ na aktualną strukturę demograficzną ludności miasta jest ruch naturalny, a w szczególności liczba urodzeń żywych i zgonów, które kształtują przyrost naturalny.

Wykres 5 *Ruch naturalny ludności Dębicy w roku 2012. Współczynniki w przeliczeniu na 1000 mieszkańców*

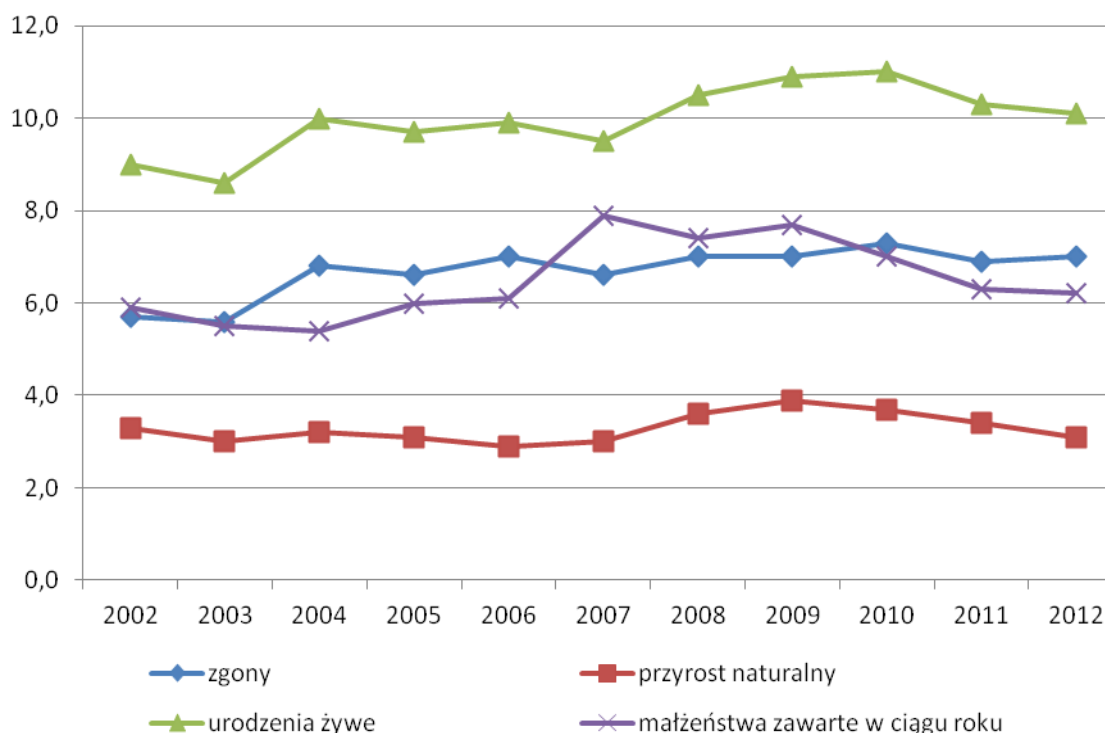

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych – Portret terytorialny

Równie istotne jak wartości poszczególnych współczynników są kierunki ich zmian.

Wykres 6 Zmiany w ruch naturalny ludności Dębicy w latach 2002 - 2012. Współczynniki w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych – Portret terytorialny

W roku 2012 ilość zgonów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców powróciła do wartości z lat 2006 – 2009. W kontekście obserwowanego procesu starzenia się społeczeństwa fakt ten można odczytywać jako przejaw poprawy kondycji jego najstarszej części.

Przyrost naturalny stanowi różnicę pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów. W wartościach bezwzględnych wynosił on w roku 2011 – 161 osób (488 urodzeń; 327 zgonów). Prezentowane na powyższym wykresie wartości dotyczą wskaźnika przeliczającego przyrost naturalny na każde 1000 osób zamieszkujących Dębicę. Niestety po okresie wzrostu w latach 2006 – 2009 **wskaźnik przyrostu naturalnego** nabrał wyraźnej tendencji spadkowej i **w latach 2009 – 2012 zmniejszył się z poziomu 3,9 do poziomu 3,1**. Mimo to w dalszym ciągu ma wartość dodatnią, co niewątpliwie jest istotne i korzystne z punktu widzenia rozwoju miasta.

Na niższy poziom wskaźnika przyrostu naturalnego złożył się przede wszystkim spadek urodzeń żywych. Analiza zmiany ich ilości wskazuje, że korzystny trend dynamicznego wzrostu w tym zakresie odwrócił się w roku 2010. Urodzeń żywych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców było w latach 2010 – 2012 mniej niż w okresach poprzednich, a wartość prezentującego go wskaźnik zmalała z 11,0 do 10,1.

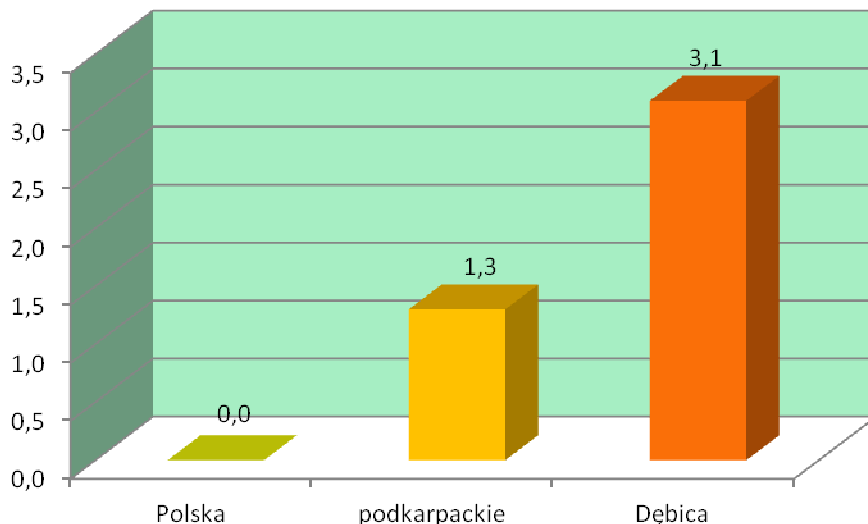
Dane statystyczne wskazują, że w roku 2007 rozpoczął się trend spadkowy zarówno w ilości zawieranych związków małżeńskich jak i wskaźnika przeliczającego ilość związków na 1000 mieszkańców.

Wszystkie zidentyfikowane w Dębicy kierunki zmian w ruchu naturalnym ludności na przestrzeni ostatniej dekady znajdują swoje odbicie w analogicznych trendach

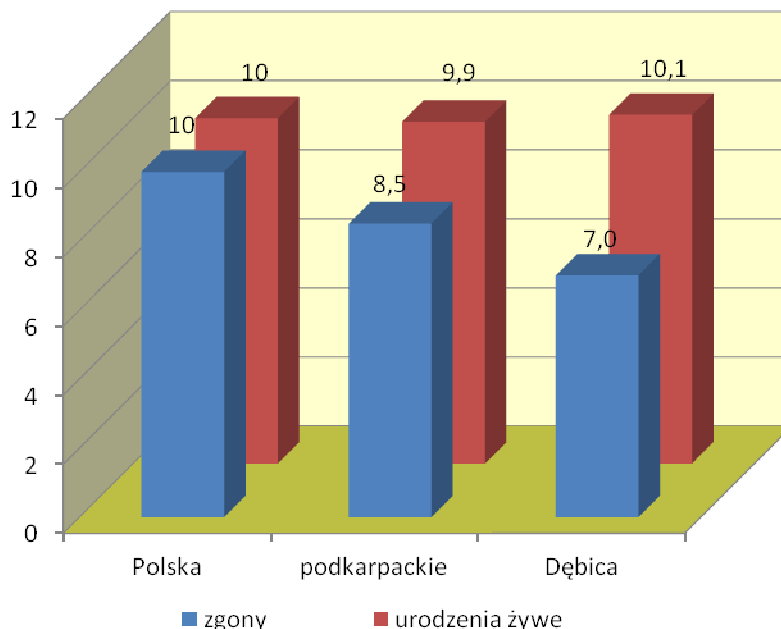
zarówno w województwie jak i w kraju. Od kilku lat w całym kraju zauważalny jest spadek przyrostu naturalnego. W stosunku do danych odnoszących się do średniej krajowej jak i średniej dla województwa podkarpackiego wartości wskaźników demograficznych w tym zakresie są jednak dla Dębicy korzystne.

Wykres 7 Wskaźnik przyrostu naturalnego Dębicy na tle średniej dla województwa i kraju. Stan na 31.12.2012.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych – Portret terytorialny

Wykres 8 Zgony i urodzenia żywe - wskaźniki Dębicy na tle średniej dla województwa i kraju. Stan na 31.12.2012.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych – Portret terytorialny

Równie korzystnie wypada porównanie wskaźników ruchu naturalnego Dębicy z sąsiednimi miastami powiatowymi o zbliżonej wielkości.

Tabela 3 Wartość wskaźników obciążenia demograficznego dla miasta Dębicy i sąsiednich miast powiatowych. stan na 31.12.2012.

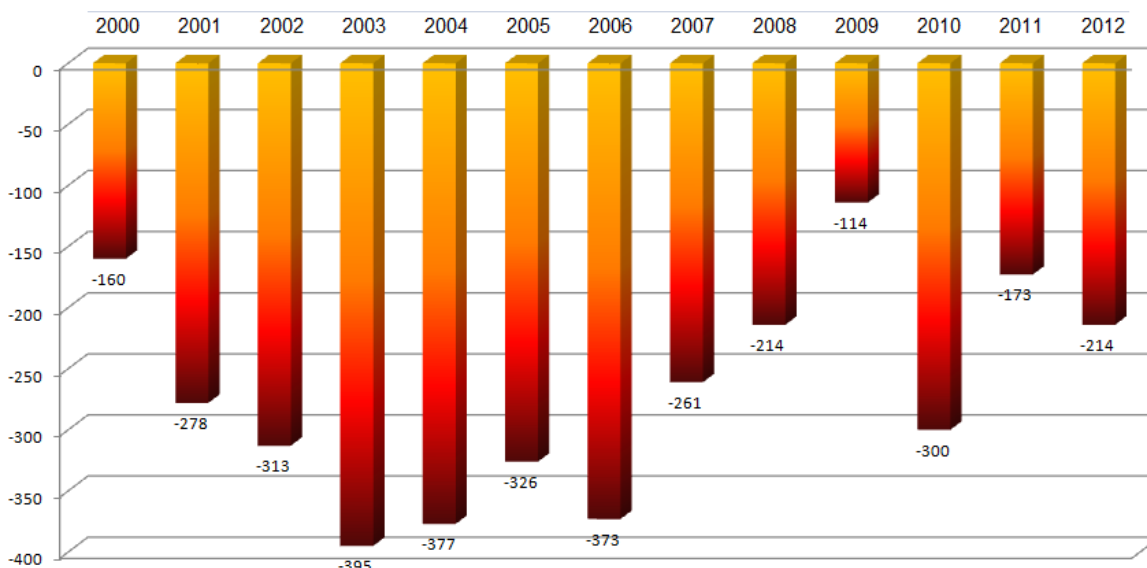
	Ropczyce	Dębica	Mielec	Jasło
zgony	5,5	7,0	7,2	9
przyrost naturalny	6,7	3,1	1,4	- 0,6
urodzenia żywe	12,2	10,1	8,7	8,4
małżeństwa zawarte w ciągu roku	6,3	6,2	5,8	5,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych – Portret terytorialny

Lepsze wskaźniki osiągają jedynie Ropczyce, co w dużym stopniu tłumaczyć można mniejszą skalą miasta (tereny wiejskie i małe miejscowości zwykle osiągają korzystniejsze wyniki wskaźników ruchu naturalnego niż miasta i aglomeracje miejskie). Mielec a zwłaszcza Jasło mają w tym zakresie wskaźniki znacząco mniej korzystne niż Dębica.

Drugim, obok przyrostu naturalnego, czynnikiem mającym istotny wpływ na stan zaludnienia są migracje ludności. Pod względem rozwojowym migracje są zjawiskiem korzystnym, o ile ich skala, a przede wszystkim kierunki przepływów odpowiadają potrzebom miasta/regionu/kraju.

Wykres 9 Saldo migracji ogólnej Dębicy w XXI w.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych – Portret terytorialny

Analiza kierunku „napływów” i „odpływów” wskazuje, iż niekorzystnie przedstawia się sytuacja miasta pod względem migracji ludności. **Dębicę charakteryzuje ujemne saldo migracji.** Zaznaczyć należy, że zjawisko to ma charakter trwały i utrzymuje się

już kilkanaście lat. Jego skala w XXI wieku ulegała znaczącym wahaniom. Analiza trendów wskazuje na zmniejszającą się różnicę między ilością osób opuszczających miasto i przyjeżdżających do niego. Niestety nie udało się utrzymać tempa tych przemian z lat 2003 – 2009 kiedy to z najwyższego w ostatnich latach poziomu (-395 osób) wskaźnik spadł do wartości – 114 osób.

Znamienny jest również fakt, że w ostatnich 5 latach saldo migracji zagranicznych było ujemne jedynie w roku 2010, a wysoki wynik z roku 2009 (+51) miał istotne znaczenie dla wyjątkowo wysokiej jak na Dębicę wartości salda migracji ogólnej.

Ujemne saldo migracji jest zjawiskiem powszechnym w skali całego województwa podkarpackiego. Dotyczy również sąsiednich miast powiatowych, w których w roku 2012 zanotowano odpowiednio wyniki na poziomie Ropczyce –55, Jasło -223, Mielec -282.

PODSUMOWANIE

Analiza przytoczonych w powyższym rozdziale danych demograficznych publikowanych przez Główny Urząd Statystyczny za rok 2012 i lata wcześniejsze pozwala na sformułowanie kilku zasadniczych wniosków dotyczących sytuacji miasta Dębica w tym zakresie:

- Dębica pod względem zajmowanego obszaru jest dziesiątym miastem województwa podkarpackiego, a liczba jej mieszkańców plasuje miasto na siódmym miejscu w regionie. Konsekwencją stosunkowo niewielkiej powierzchni jest druga w skali województwa pozycja w kategorii gęstości zaludnienia. Gęściej zaludniona jest jedynie stolica Podkarpacia – Rzeszów.
- Liczba mieszkańców miasta na przestrzeni ostatniej dekady zmniejszyła się o 484 osoby. Za wyjątkiem krótkiego okresu lat 2008 – 2010 następuje stały spadek liczby mieszkańców.
- W dalszym ciągu utrzymuje się tendencja do zmniejszania udział osób młodych i bardzo młodych w ogólnej liczbie ludności miasta. Obecnie najliczniejszą grupę obywateli Dębicy stanowią osoby z przedziału 25-35 lat.
- Analiza ekonomicznej struktury wiekowej ujawnia, że przy stosunkowo stabilnej ilości osób w wieku produkcyjnym, zmniejsza się odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym, a jednocześnie rośnie odsetek osób w wieku poprodukcyjnym. Zjawisko to określane mianem „starzenia się społeczeństwa” jest bardzo niekorzystne. Wyliczone dla miasta wskaźniki obciążenia demograficznego są korzystniejsze niż średnia krajowa i średnia dla województwa podkarpackiego. Niekorzystne są natomiast kierunki ich zmian zwłaszcza w zakresie wzrostu ilość osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do osób w wieku przedprodukcyjnym.
- Dębicę charakteryzuje wyraźna przewaga liczby urodzeń żywych nad zgonami, co zapewnia dodatnią wartość przyrostu naturalnego. Jednak w kolejnych latach okresu 2009 – 2012 wskaźnik ten wykazywał tendencję spadkową i zmniejszył się w tym okresie z poziomu 3,9 do poziomu 3,1. Na trend ten wpływ miał przede wszystkim spadek ilości urodzeń żywych.
- Wszystkie zidentyfikowane w Dębicy kierunki zmian w ruchu naturalnym ludności znajdują swoje odbicie w analogicznych trendach zarówno w województwie, jak i w kraju. W stosunku do danych ogólnopolskich, jak i średniej dla Podkarpacia wartości wskaźników demograficznych w tym zakresie są dla Dębicy korzystne. Są one także korzystniejsze niż w sąsiednim Mielcu czy Jaśle.
- Mimo dodatniego przyrostu naturalnego, stosunkowo wysokie saldo migracji powoduje stałe zmniejszanie się liczby mieszkańców Dębicy

Dębica jest miastem zajmującym stosunkowo niedużą powierzchnię. Naturalną konsekwencją tego stanu jest wysoka gęstość zaludnienia. Dodatkowo południowa część miasta posiada niekorzystne z punktu widzenia planów urbanistycznych warunki naturalne (duże zróżnicowanie morfologiczne terenu, w znacznym stopniu zalesionego). To w znacznym stopniu może ograniczać rozwój miasta w kontekście pozyskania nowych terenów zarówno pod budownictwo mieszkaniowe i usługi ale przede wszystkim z przeznaczeniem na rozbudowę stref przemysłowych.

Reasumując, okazuje się, że sytuacja demograficzna Dębicy jest dość trudna, choć na tle całego województwa wypada ona stosunkowo dobrze. W mieście w ostatnich latach obserwuje się niekorzystne zmiany charakterystyczne dla całego kraju, świadczące o starzeniu się społeczeństwa i zjawisku stałego zmniejszania się liczby ludności (pomimo dodatniego przyrostu naturalnego). Zmiany te mogą powodować następujące skutki dla miasta:

- spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym może rodzić wiele problemów związanych z bezrobociem wśród nauczycieli oraz koniecznością likwidacji niektórych placówek (racjonalizacja sieci szkolnej), ale jednocześnie może przyczynić się do ewentualnego spadku nakładów na edukację;
- wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym spowoduje powstanie wielu trudnych problemów do rozwiązania, szczególnie z zakresu ochrony zdrowia i opieki społecznej (zwiększać się będzie liczba emerytów w stosunku do osób pracujących, zwiększy się zapotrzebowanie na niektóre usługi medyczne).
- Zmniejszenie ilości mieszkańców Dębicy skutkować będzie ograniczeniem jej znaczenia jako ośrodka gospodarczego, kulturalnego i administracyjnego. Może wpłynąć też na ograniczenie atrakcyjności inwestycyjnej miasta.

Uwzględnienie i rozwiązanie problemów związanych ze zmianami demograficznymi, oraz ograniczeniami terytorialnymi miasta będzie jednym z podstawowych wyzwań stojących przed władzami miasta Dębicy.

IV. STAN I STRUKTURA ZATRUDNIENIA

ZATRUDNIENIE

Jak podają statystyki GUS w mieście Dębica na koniec 2012 roku zatrudnionych było 17 972 osoby. Analizując dane w tym zakresie za okres ostatnich 5 lat można zauważyć spadek osób pracujących.

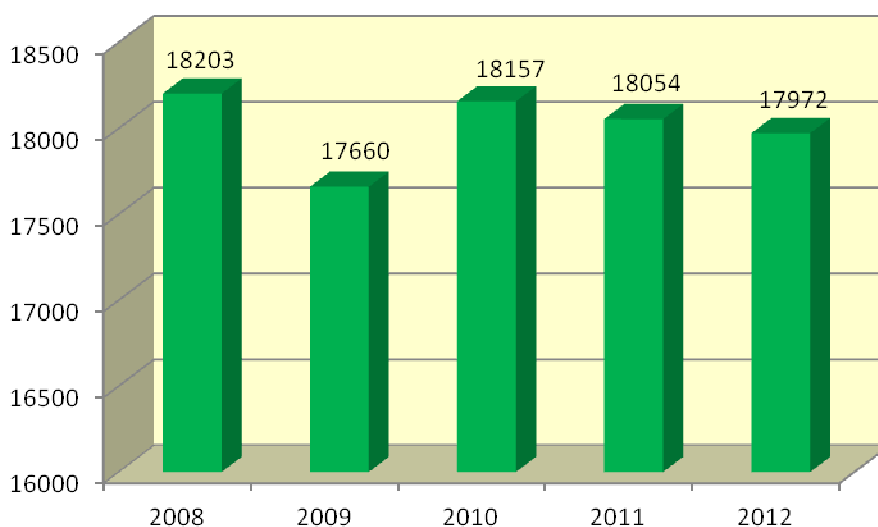
Tabela 4 Osoby pracujące w Dębicy. Dane na ostatni dzień roku.

pracujący \ rok	2008	2009	2010	2011	2012
ogółem	18203	17660	18157	18054	17972
kobiety	7329	7404	7534	7074	7343
mężczyźni	10874	10256	10623	10980	10629

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych – Portret terytorialny

Szczególne tąpnięcie widoczne w roku 2009 jest w dużej mierze odzwierciedleniem niepokojów jakie zapanowały również na rynku pracy w związku z ogłoszeniem pod koniec 2008 roku decyzji o upadku Banku Lehman Brothers, które to wydarzenie przyjęło się uważać za początek ogólnoświatowego kryzysu gospodarczego. Naturalną reakcją pracodawców w sytuacji recesji gospodarczej jest ograniczenie kosztów między innymi poprzez redukcję zatrudnienia. Jak wskazują powyższe dane wśród zatrudnionych dominują mężczyźni, co nie stanowi odzwierciedlenia struktury demograficznej.

Wykres 10 Ilość osób zatrudnionych w Dębicy. Dane na ostatni dzień roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych – Portret terytorialny

Struktura osób pracujących, według sektora zatrudnienia jest dla miasta Dębicy niepełna ponieważ nie wszystkie dane w tym zakresie mogą być podane do wiadomości publicznej ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej. Dotyczy to jednak branż, dla których wartości pomiaru nie wpływają w sposób zasadniczy na obraz całej struktury (są to: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybołówstwo, gdzie wg danych szacunkowych pracuje mniej niż 0,4 % mieszkańców miasta oraz działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości gdzie zatrudnionych jest mniej niż 0,8 % pracujących Dębiczanie). Zdecydowanie najwięcej osób pracuje w przemyśle i budownictwie (46,2%) oraz sekcji określanej jako „inne usługi” (32,5%). W tym ostatnim przypadku największą grupę stanowią osoby zatrudnione w administracji publicznej, oświacie i opiece zdrowotnej.

Tabela 5 Pracujący według sekcji PKD 2007 w 2012 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	Przemysł i budownictwo	Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych; transport i gospodarka magazy- nowa; zakwatero- wanie i gastronomia; informacja i komunikacja	Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa; obsługa ryнку nieru- chomości	Pozostałe usługi ^b
Województwo podkarpackie ...	416783	4015	161357	86190	11636	153585
W tym gminy miejskie:						
Jasło	14791	10	6730	3068	315	4668
Ropczyce	4677	5	1986	849	84	1753
Dębica	17972	#	8301	3467	#	5836
Mielec	24904	48	15599	3594	468	5195

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz gospodarstw indywidualnych w rolnictwie. ^b Pod pojęciem "pozostałe usługi" należy rozumieć następujące sekcje PKD: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Administrowanie i działalność wspierająca”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne” „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”.

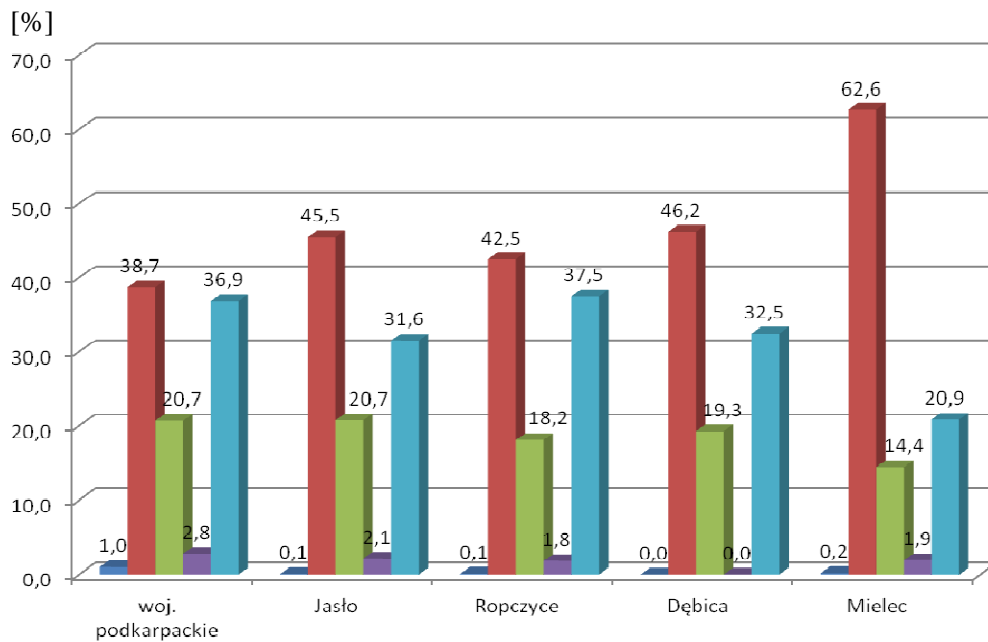
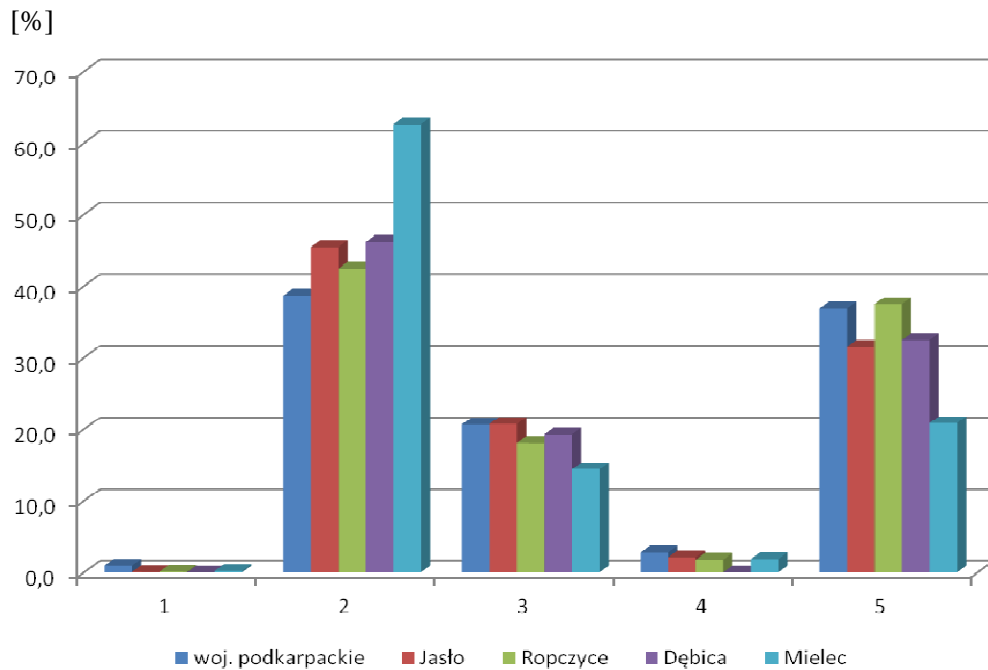
Znak # - oznacza, że dane nie mogą być podane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej.

Źródło: Urząd Statystyczny Rzeszów

Różnice między poszczególnymi miastami regionu w zakresie struktury można zobrazować graficznie.

Wykres 11 Osoby pracujące według sekcji PKD 2007 w wybranych miastach regionu i średnio dla województwa. Stan na 31.12.2012.

górny	dolny	
1	■	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
2	■	Przemysł i budownictwo
3	■	Handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja
4	■	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości
5	■	Pozostałe usługi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych US Rzeszów

W porównaniu do miast sąsiadujących z Dębicą jak i dla danych wojewódzkich struktura zatrudnienia w Dębicy jest bardzo zbliżona. Zarówno w Mielcu, Jaśle, jak i Ropczycach najwięcej zatrudnionych jest w sektorze przemysłowym oraz w handlu i naprawach. Najmniejszy odsetek osób pracujących stanowią natomiast zatrudnieni w rolnictwie oraz w sektorze pośrednictwa finansowego.

Jeżeli chodzi o wielkość podmiotów, które dają zatrudnienie w Dębicy to są one zróżnicowane, a ilość pracujących w nich osób rozłożona jest stosunkowo równomiernie na poszczególne grupy. W Dębicy nie ma wprawdzie ani jednego bardzo dużego pracodawcy (zatrudniającego powyżej 5000 osób) ale jest aż jedenaście przedsiębiorstw klasyfikowanych ze względu na poziom zatrudnienia jako duże (w tym 8 zatrudniających powyżej 250 osób i 3 zatrudniające więcej niż 1000 osób). Oczywiście najliczniejszą grupę stanowią mikroprzedsiębiorcy (zatrudniający do 10 osób) i ta część firm daje też zatrudnienie największej liczbie Dębiczan.

Tabela 6 Podmioty gospodarki narodowej (bez osób fizycznych prowadzących wyłącznie indywidualne gospodarstwa rolne) według przewidywanej liczby pracujących. Stan na 30.09.2013.

		liczba zatrudnionych					
		razem	0-9	10-49	50-250	250-999	1000 i więcej
ogółem		4170	3931	182	46	8	3
w tym	sektor publiczny	140	77	37	25	1	0
	sektor prywatny	4030	3854	145	21	7	3

Największymi pracodawcami w mieście są:

- FIRMA OPONIARSKA DĘBICA Spółka Akcyjna
- "TURKUS GROUP" Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
- FIRMA USŁUGOWA "BŁYSK" Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
- ZESPÓŁ OPIEKI ZDROWOTNEJ w Dębicy
- OCHRONA MIENIA "PEWNOŚĆ" Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
- TIKKURILA POLSKA Spółka Akcyjna
- "SURET" Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
- AUTODISTRIBUTION POLSKA AFTERMARKET Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
- FIRMA OCHRONIARSKA "OMEGA NOW-KOLT" Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
- CAN-PACK GENERAL LINE Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
- STEK-ROL ANDRZEJ BARSZCZ Spółka Jawna
- WYTWÓRNIA URZĄDZEŃ CHŁODNICZYCH "PZL-DĘBICA" Spółka Akcyjna
- ZAKŁADY PRODUKCYJNO-NAPRAWCZE TABORU MASZYN I URZĄDZEŃ "TABOR" M.DYBOWSKI Spółka Jawna
- "IGLOOCAR" Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
- PRZEDSIĘBIORSTWO USŁUGOWO-PRODUKCYJNO-HANDLOWE NIWA J.J.NIWA Spółka Jawna
- ZESPÓŁ SZKÓŁ ZAWODOWYCH NR 1 IM. JANA PAWŁA II w Dębicy
- ZAKŁAD KARNY
- "TOMMAX" KONCESJONOWANA FIRMA OCHRONY MIENIA I OSÓB Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

- DĘBICKIE ZAKŁADY KOMUNALNE "DEZAKO" Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

Największą liczbę osób zatrudnia przemysł gumowy i tworzyw sztucznych. Związane jest to z działalnością Firmy Oponiarskiej Dębica S.A.. Jest ona największym inwestorem i zakładem pracy nie tylko w Dębicy, ale i w całym regionie. Jej obecność w mieście daje też zajęcie kooperującym z nią kolejnym 350 lokalnym podmiotom.

BEZROBOCIE

W mieście Dębica według stanu na koniec listopada 2013 r. bez zatrudnienia pozostawało 2 927 osób. Ponieważ statystyki osób bezrobotnych zmieniają się sezonowo wskutek większego popytu na pracowników w okresie letnim oraz wiosenno jesiennym (prace w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym, a przede wszystkim w budownictwie) analizę zmienności trendów należy prowadzić z ich uwzględnieniem i w nieco dłuższej perspektywie czasowej.

Tabela 7 Osoby bezrobotne w Dębicy. Dane na ostatni dzień roku

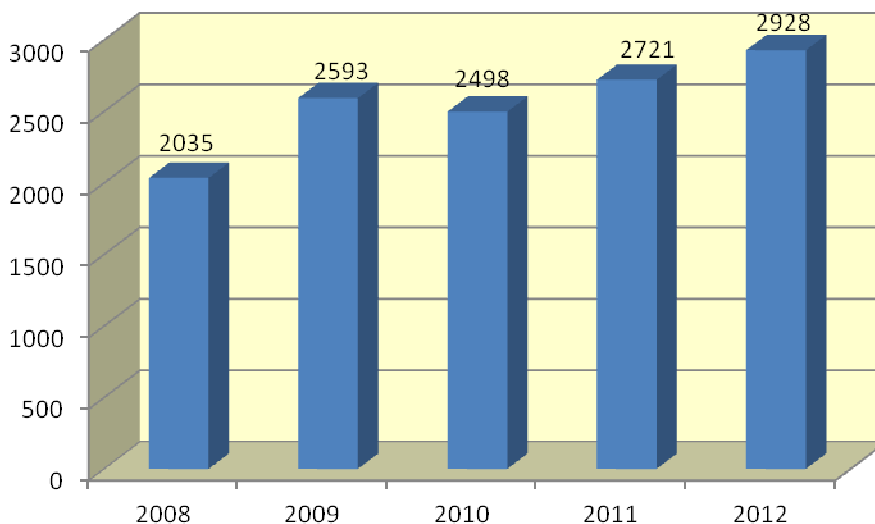
pracujący \ rok	2008	2009	2010	2011	2012
ogółem	2035	2593	2498	2721	2928
kobiety	1272	1447	1448	1627	1648
mężczyźni	763	1146	1050	1094	1280

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych – Portret terytorialny

Tu również sytuacja wśród kobiet jest znacznie gorsza niż wśród mężczyzn.

Zmiany w zakresie ilości osób pozostających bez pracy są w pełni skorelowane z trendami widocznymi przy analizie wieloletniej poziomu osób zatrudnionych. Dodatkowo należy zwrócić uwagę na to, że zmiany w zakresie ilości osób bezrobotnych są bardziej wyraziste niż zmiany w zakresie osób zatrudnionych. Na koniec analizowanego okresu ogólna liczba bezrobotnych była o prawie 44 % większa niż w pierwszym okresie pomiarowym. Dla porównania liczba osób zatrudnionych w Dębicy, w analogicznym okresie, spadła o nieco ponad 1%.

Wykres 12 Ilość osób bezrobotnych w Dębicy. Dane na ostatni dzień roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych – Portret terytorialny

Znamienne jest, że w analizowanym okresie liczba zatrudnionych spadła o 231 osób, a w tym samym czasie liczba bezrobotnych wzrosła o 893 osoby. Świadczy to między innymi o tym, że ilość nowych osób pojawiających się na rynku pracy jest większa od ilości osób opuszczających ten rynek (efekt wyżu demograficznego). Wzrost bezrobocia jest więc kumulacją czynnika demograficznego i zmniejszającej się liczby miejsc pracy.

Tabela 8 **Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Dane na ostatni dzień roku.**

pracujący \ rok	2008	2009	2010	2011	2012
ogółem	6,5	8,3	7,9	8,6	9,4
kobiety	8,2	9,4	9,4	10,7	11,0
mężczyźni	4,8	7,2	6,4	6,7	7,9

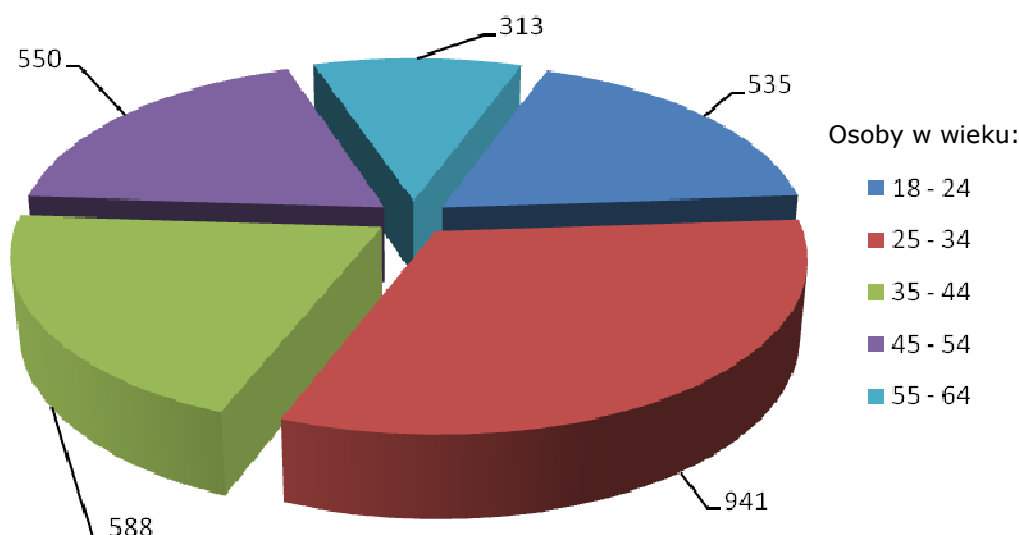
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych – Portret terytorialny

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie podkarpackim według stanu na koniec września 2013 roku wynosiła 15,6%. Wprawdzie od początku 2013 roku systematycznie spada, lecz mimo to jest wyższa niż w analogicznym okresie roku ubiegłego o 0,5%.

Nieco lepiej wygląda pod tym względem sytuacja powiatu dębickiego. Na koniec III kwartału stopa bezrobocia wynosiła tu 13,3 %. To poziom zbliżony do średniej krajowej wynoszącej w analogicznym okresie 13,0 %.

Powiatowy Urząd pracy nie podaje danych dotyczących stopy bezrobocia w samym mieście Dębica, ale według szacunkowych obliczeń jest ona nieznacznie niższa niż w powiecie.

Wykres 13 **Liczba osób bezrobotnych w Dębicy według wieku. Stan na 30.11.2013 r.**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PUP w Dębicy,

Jak wynika z zestawienia największą grupę wiekową wśród bezrobotnych stanowią osoby bardzo młode i młode, poniżej 35 roku życia. Stanowią oni nieco ponad połowę (50,4%) wszystkich osób pozostających bez pracy.

Wśród osób bezrobotnych w Dębicy w szczególnej sytuacji na rynku pracy jest aż 2663 osób w tym 1525 kobiet, co stanowi ponad 57% ogółu osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Powody dla których bezrobotni z Dębicy zostali zaklasyfikowani do tej kategorii i strukturę w jej obrębie prezentuje tabela.

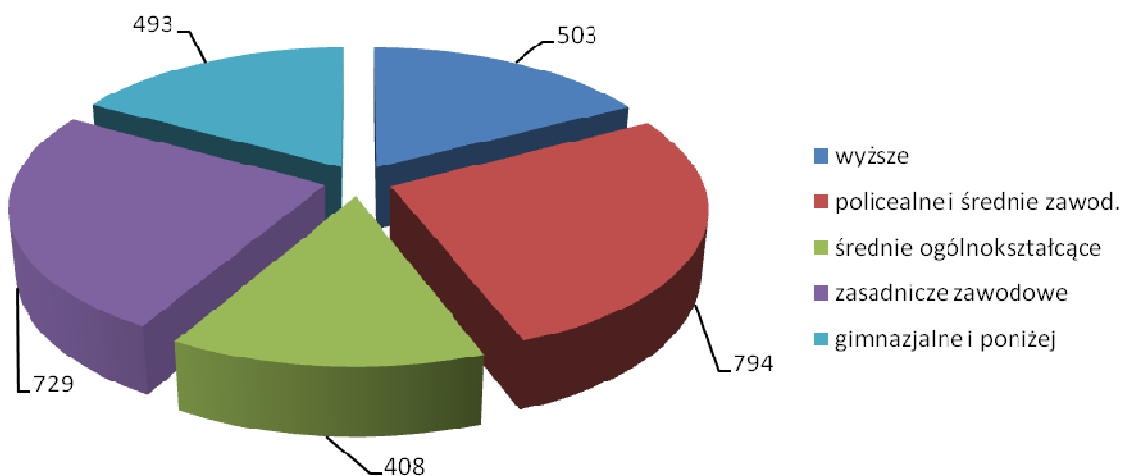
Tabela 9 Liczba osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy w poszczególnych grupach. Stan na 30.11.2013.

Wyszczególnienie	Liczba osób
Osoby do 25 roku życia	535
Długotrwale bezrobotne	1648
Powyżej 50 roku życia	629
Bez kwalifikacji zawodowych	659
Bez doświadczenia zawodowego	667
Bez wykształcenia średniego	1222
Samotnie wychowujące dziecko	190
Po odbyciu kary pozbawienia wolności	60
Niepełnosprawni	206
Po zakończeniu kontraktu socjalnego	10
Razem	2663

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PUP w Dębicy.

Wśród najczęstszych przyczyn, dla których bezrobotni Dębiczanie znaleźli się w szczególnej sytuacji na rynku pracy są, zgodnie z powyższym zestawieniem, długotrwale pozostawanie bez pracy i brak wykształcenia średniego. Skłania to do szczególnie wnikliwej analizy struktury bezrobotnych właśnie ze względu na ich wykształcenie i długość okresu bez zatrudnienia.

Wykres 14 Liczba osób bezrobotnych w Dębicy według wykształcenia. Stan na 30.11.2013.

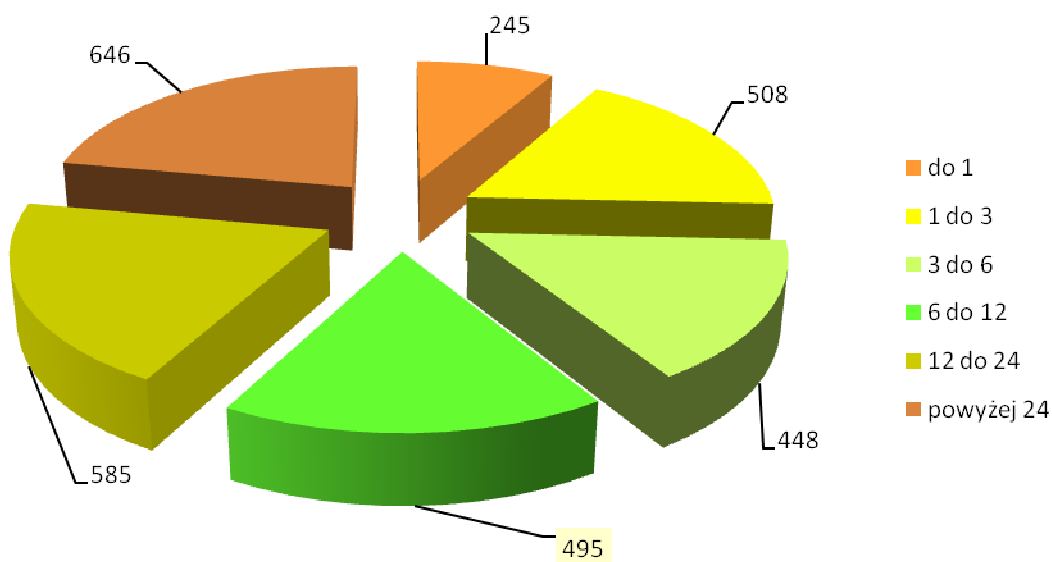
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PUP w Dębicy.

Jak wynika z analizy danych statystycznych, wśród bezrobotnych mieszkańców miasta najczęściej jest osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (stanowią one 27,1%), prawie ¼ to osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (24,9%). Z kolei zdecydowanie najmniej jest osób bezrobotnych z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (13,9%). Te osoby zwykle kontynuują naukę w szkołach policealnych lub na studiach.

Analizując okres pozostawania bez pracy wśród bezrobotnych w Dębicy można stwierdzić, że zdecydowana większość znajduje zatrudnienie w ciągu pierwszego roku poszukiwań (najczęściej między pierwszym i trzecim miesiącem od utraty dotychczasowej pracy). Osoby pozostające bez pracy dłużej niż rok, ale krócej niż dwa lata to w Dębicy dokładnie co piąty bezrobotny (20,0%). Niespełna 22,1% szuka pracy dłużej niż dwa lata.

Wykres 15 *Struktura osób bezrobotnych z uwagi na czas pozostawania bez zatrudnienia. Stan na 30.11.2013*

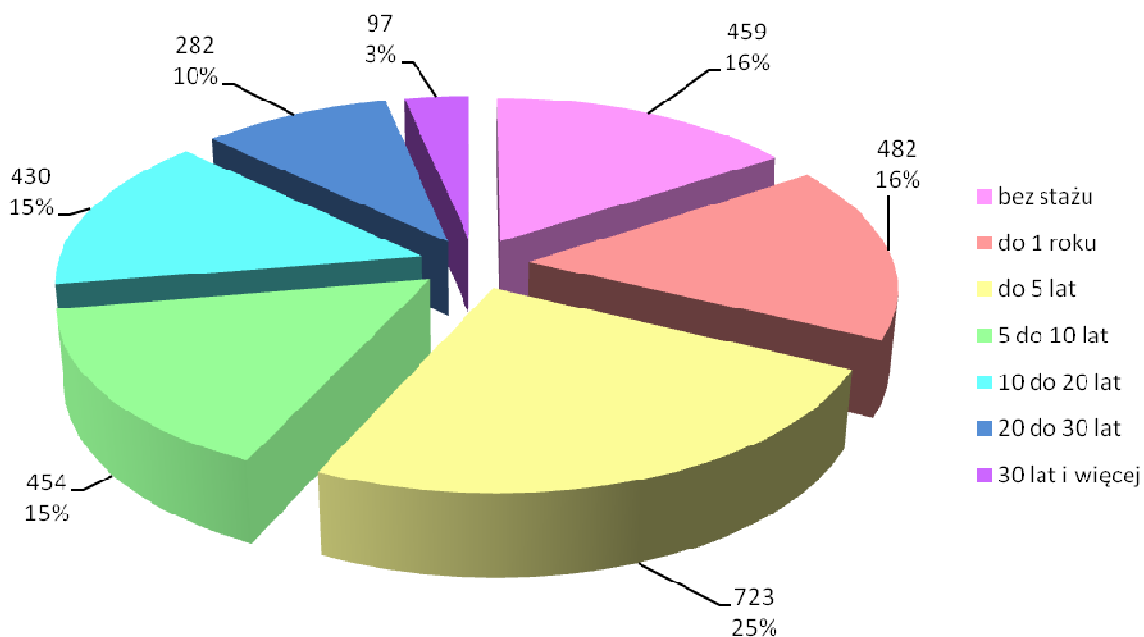
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PUP w Dębicy.

Istotną przeszkodę w znalezieniu pracy u bardzo wielu przypadkach stanowi brak doświadczenia zawodowego.

Blisko 15,7% ogółu bezrobotnych w Dębicy nie może w swoim CV umieścić informacji o jakimkolwiek doświadczeniu zawodowym a znalezienie pierwszej pracy jest niezwykle istotne (a jednocześnie bardzo trudne). Prawie 57% osób bezrobotnych ma dotychczasowy staż pracy krótszy niż 5 lat.

Wykres 16 Osoby bezrobotne w Dębicy wg dotychczasowego stażu pracy – ilość i udział procentowy wśród wszystkich bezrobotnych. Stan na 30.11.2013.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PUP w Dębicy.

PODSUMOWANIE

Ilość miejsc pracy w Dębicy na przestrzeni ostatnich lat nieznacznie, ale systematycznie spada. Na koniec 2012 roku w mieście znajdowały zatrudnienie 17 972 osoby. Spośród 10 największych pracodawców tylko jeden (Zespół Opieki Zdrowotnej) jest z sektora publicznego. Pozostałe to firmy prywatne. Największa liczba mieszkańców zatrudniona jest w przemyśle gumowym i tworzyw sztucznych, który skupiony jest wokół jednego pracodawcy Firmy Oponiarskiej Dębica S.A.

Podobnie jak w całym regionie tak i w Dębicy poważnym problemem społecznym pozostaje bezrobocie. Mimo iż sytuacja w powiecie dębickim jest w tym zakresie lepsza niż średnia w województwie to w mieście według stanu na koniec listopada 2013 r. bez zatrudnienia pozostawało 2 927 osób. Zdecydowaną większość wśród bezrobotnych stanowią kobiety - ok. 57%.

Analiza struktury wiekowej osób pozostających poza rynkiem pracy wskazuje na szczególne problemy osób młodych (do 35 roku życia) w znalezieniu pracy. Najpoważniejszą barierą w znalezieniu pracy jest dla nich brak doświadczenia zawodowego.

Istotną zmianę obecnej sytuacji osób bezrobotnych może przynieść powstanie nowych miejsc pracy.

Inne działania, takie jak programy aktywizacyjne, szkolenia, czy ułatwianie dostępu do możliwości odbycia stażu osobom młodym, są ważne, gdyż zmieniają niekorzystną strukturę wśród bezrobotnych, ale nie zmniejszają w sposób istotny ich liczby.

V. OŚWIATA

Na terenie miasta Dębica funkcjonuje rozwinięta baza placówek oświatowych, która obejmuje żłobek, przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, licea ogólnokształcące i średnie szkoły zawodowe, a także Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny Jednej z renomowanych Krakowskich uczelni i inne placówki oświatowe dające możliwość kształcenia uzupełniającego. Są to w zdecydowanej większości placówki publiczne.

Jednostką organizacyjną Gminy Miasta Dębica, która zarządza placówkami na poziomie żłobków, przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjów jest Miejski Zarząd Oświaty w Dębicy. Wydatki oświatowe w budżecie miasta rokrocznie stanowią największą pozycję i w roku 2013 pochłoną ok. 40% wszystkich wydatków miasta.

ŻŁOBEK, PRZEDSZKOLA

W Dębicy funkcjonuje jedna samodzielna placówka opiekuńcza na poziomie żłobka - jest to Żłobek Miejski przy ul. Sienkiewicza 6a, gdzie znajdują 3 oddziały. Jednostka posiada w swoich zasobach także czwarty oddział, funkcjonujący w Przedszkolu Miejskim nr 10 przy ul. Kołłątaja 8. Aktualnie żłobek dysponuje 75 miejscami. W najbliższym czasie planowany jest ostatni etap rozbudowy żłobka w celu utworzenia IV oddziału

W mieście działała 11 przedszkoli publicznych. Pozwala to na objęcie opieką niepełna 1300 dzieci w wieku 3-6 lat. Wszystkie przedszkola posiadają ogród z placem zabaw, a trzy obiekty posiadają również salę do zajęć ruchowych. Ofertę przedszkoli publicznych uzupełniają Niepubliczne Przedszkole Firmowe Weldon KIDS, oraz ochronka prowadzona przez Siostry Służebniczki z 4 grupami integracyjnymi liczącymi 15-20 podopiecznych, w tym od 3 do 5 dzieci niepełnosprawnych.

Tabela 10 Baza placówek przedszkolnych w Dębicy. Stan na 30.09.2013.

Placówka		Pomieszczenia (liczba)			
		Sale lekcyjne	Pracownie		Sale gimnastyczne
			Komputerowe	Językowe	
1	Przedszkole Nr 1	5	1	0	0
2	Przedszkole Nr 2	5	0	0	1
3	Przedszkole Nr 4	4	1	0	0
4	Przedszkole Nr 5	5	1	0	0
5	Przedszkole Nr 6	4	0	0	0
6	Przedszkole Nr 7	5	0	0	0
7	Przedszkole Nr 8	6	1	0	1
8	Przedszkole Nr 9	5	0	0	0
9	Przedszkole Nr 10	5	1	0	0
10	Przedszkole Nr 11	6	0	0	0
11	Przedszkole Nr 12	5	0	0	0
	Razem	55	5	0	2

Źródło: Miejski Zarząd Oświaty w Dębicy

SZKOLNICTWO PODSTAWOWE I GIMNAZJALNE

Bazę dydaktyczną szkół podstawowych stanowi 8 obiektów. Z kolei edukację na poziomie gimnazjum młodzi Dębiczanie kontynuują w 4 placówkach. Szkoła Podstawowa nr 1 oraz miejskie Gimnazjum nr 3 tworzą łącznie Zespół Szkół Nr 1. Zasoby zaplecza dydaktycznego na poziomie szkół podstawowych i gimnazjów przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 11 Baza szkół podstawowych i gimnazjów w Dębicy. Stan na 30.09.2013.

Placówka		Pomieszczenia (liczba)					
		Sale lekcyjne	Pracownie		Sale gimnastyczne	Świetlice	Stołówki
			Komputerowe	Językowe			
1	Szkoła Podstawowa Nr 2	14	2	1	1	1	1
2	Szkoła Podstawowa Nr 3	19	2	1	1	1	1
3	Szkoła Podstawowa Nr 8	7	1	1	1	1	0
4	Szkoła Podstawowa Nr 9	27	3	1	1	3	1
5	Szkoła Podstawowa nr 10	12	1	2	2	1	0
6	Szkoła Podstawowa Nr 11	23	2	2	2	2	1
7	Szkoła Podstawowa Nr 12	11	1	0	0	2	0
8	Zespół Szkół Nr 1 (SP nr5 i MG nr3)	38	4	0	1	1	1
9	Gimnazjum Nr 1	12	3	4	2	0	0
10	Gimnazjum Nr 2	23	2	0	1	0	0
11	Gimnazjum Nr 4	15	2	0	1	0	0
	Razem	201	23	12	13	12	5

Źródło: Miejski Zarząd Oświaty w Dębicy

Jak wynika z powyższego zestawienia na poziomie szkół podstawowych jedynie SP nr 12 nie posiada w chwili obecnej własnej sali gimnastycznej. Jeszcze 5 lat temu takich obiektów było cztery. W ramach wszystkich placówek edukacyjnych funkcjonują pracownie komputerowe, a większość szkół posiada więcej niż jedną taką pracownię. Tu również w porównaniu ze statystykami sprzed 5 lat notuje się istotny postęp. Ilość specjalistycznych sal dydaktycznych wyposażonych w sprzęt komputerowy wzrosła w tym

okresie blisko dwukrotnie. Stopniowej poprawie ulega też estetyka budynków i ich parametry cieplne - to efekt inwestycji termo modernizacyjnych i remontów.

Ryc. 6 Budynki zespołu Szkół Nr 1

Źródło: Urząd Miasta Dębica

Widoczna w ostatnich latach wyraźna poprawa w sferze infrastruktury edukacyjnej jest wynikiem szeregu inwestycji zrealizowanych przez miasto. Najważniejsze z nich zestawiono poniżej.

Tabela 12 Najważniejsze inwestycje w infrastrukturze oświatowej w latach 2007-2013

Placówka	Nazwa zadania	Czas realizacji	Przybliżona wartość
Szkoła Podstawowa Nr 10	Budowa placówki pn. „Centrum edukacyjno – sportowe na oś. Kępa w Dębicy”	2007 - 2011	9 305 000,00
Zespół Szkół Nr 1	Budowa sali gimnastycznej	2007	2 658 000,00
Przedszkole Nr 7	Remont kuchni	2007	28 000,00
Szkoła podstawowa Nr 12	Oddanie do użytku 5 sal lekcyjnych, korytarzy i 2 węzłów sanitarnych	2007 - 2008	110 000,00
Szkoła Podstawowa Nr 11	Likwidacja barier dla osób niepełnosprawnych	2008 - 2009	516 000,00
Szkoła Podstawowa Nr 3	Remont schodów wewnętrznych, malowanie elewacji, remont węzła sanitarnego	2008 - 2009	57 000,00
Zespół Szkół Nr 1	Termomodernizacja budynku	2009	905 000,00
Przedszkole Nr 1	Termomodernizacja budynku	2009	355 000,00
Przedszkole Nr 10	Remont kuchni, remont węzła sanitarnego	2010	31 000,00

Szkoła podstawowa Nr 9	Remont sali gimnastycznej, remont 5 węzłów sanitarnych	2009 - 2010	350 000,00
Przedszkole Nr 5	Termomodernizacja (środki własne)	2009 - 2010	25 000,00
Przedszkole Nr 2	Termomodernizacja budynku	2010	221 000,00
Przedszkole Nr 10	Termomodernizacja budynku	2010	223 000,00
Przedszkole Nr 12	Termomodernizacja budynku	2010	256 000,00
Gimnazjum Nr 4	Termomodernizacja budynku	2010	509 000,00
Szkoła podstawowa Nr 11	Remont 3 węzłów sanitarnych i remont klatki schodowej	2009 - 2011	45 000,00
Przedszkole Nr 2	Remont chodników (dopłata PEFRON)	2010	24 000,00
Przedszkole Nr 4	Remont dachu	2010	110 000,00
Przedszkole Nr 6	Remont kuchni, remont parkingu	2011	32 000,00
Przedszkole Nr 4	Termomodernizacja budynku	2011	198 000,00
Przedszkole Nr 7	Termomodernizacja budynku	2011	283 000,00
Przedszkole Nr 9	Termomodernizacja budynku	2011	252 000,00
Przedszkole Nr 9	Termomodernizacja budynku oddziału żłobka	2011	906 000,00
Gimnazjum Nr 2	Termomodernizacja budynku	2011	930 000,00
Szkoła podstawowa Nr 8	Remont dachu	2012	50 000,00
Przedszkole Nr 1	Remont placu manewrowego i chodnika	2012 - 2013	30 000,00
Szkoła Podstawowa Nr 11	Likwidacja barier w zakresie poruszania się i komunikowania (remont sanitariatów)	2013	27 000,00
Żłobek	Rozbudowa żłobka miejskiego w celu utworzenia nowych miejsc dla dzieci	2013	235 000,00

Źródło: Miejski Zarząd Oświaty w Dębicy

Jedna ze szkół podstawowych ma charakter integracyjny. Obiekt ten jest dobrze wyposażony i posiada: 2 sale gimnastyczne, pracownię komputerową, pracownię multimedialną, salę do muzykoterapii, bibliotekę z czytelnią i internetowym centrum informacji multimedialnej. W latach 2008-2009 mieszczący szkołę budynek został przebudowany i wyremontowany. Przy okazji tych prac usunięto wszystkie barier dla osób niepełnosprawnych.

W ostatnich latach we wszystkich placówkach edukacyjnych na bieżąco realizowane są naprawy i bieżące konserwacje istniejącej infrastruktury. Obecnie najpilniejsze prace remontowe związane są z obiektem Szkoły Podstawowej nr 2. Budynek wymaga remontu dachu i elewacji. W dalszej perspektywie czasowej generalnego remontu wymagać będzie Przedszkole Miejskie nr 8. Należy więc rozważyć celowość prowadzenia prac remontowych lub podjęcia innego rodzaju działań w tym zakresie (budowa nowego obiektu, przekazanie prowadzenia obiektu innemu podmiotowi). Ponadto konieczne są prace termo modernizacyjne w budynkach Szkoły Podstawowej nr 9 i Szkoły Podstawowej nr 12. W późniejszym okresie zakłada się termomodernizację Szkoły

Podstawowej nr 3 i Przedszkola Miejskiego nr 11. Decyzja w tej sprawie nie jest warunkowana stanem technicznym budynków a raczej względami finansowymi. Ewentualna rozbudowa bazy oświatowej związana będzie z budową nowych sal gimnastycznych przy Gimnazjum nr 2 i Szkole Podstawowej nr 12.

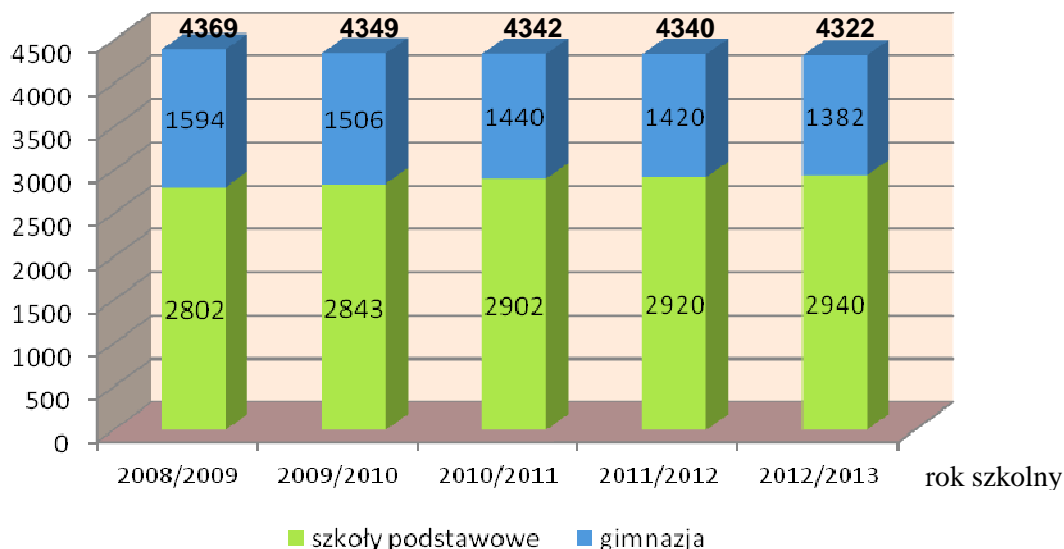
W związku z sytuacją demograficzną miasta nie planuje się otwierania nowych placówek na najniższych stopniach edukacji. W ostatnich latach spada bowiem stale liczba dzieci uczęszczających do jednostek oświatowych podlegających MZO. W szczególności dotyczy to uczniów gimnazjów.

Tabela 13 Liczba dzieci w placówkach, dla których organem prowadzącym jest gmina miasto Dębica.

rok	Liczba dzieci w placówkach ogółem	w tym		
		przedszkola	szkoły podstawowe	gimnazja
2009	5684	1288	2802	1594
2010	5631	1282	2843	1506
2011	5643	1301	2902	1440
2012	5620	1280	2920	1420
2013	5598	1276	2940	1382

Źródło: Miejski Zarząd Oświaty w Dębicy

Wykres 17 Liczba uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjach.

Źródło: Miejski Zarząd Oświaty w Dębicy

łącznie w szkołach podstawowych i gimnazjach w roku szkolnym 2012/2013 uczyło się 4 322 uczniów. W porównaniu do roku szkolnego 2008/2009 liczba ta zmniejszyła niespełna o 47 osób. Jest więc to spadek stosunkowo niewielki, stanowiący wypadkową ze wzrostu ilości uczniów w szkołach podstawowych i mniejszej ilości osób w gimnazjach. Zmiany te stanowią bezpośrednie odzwierciedlenie ruchów demograficznych. Prognoza w tym zakresie na najbliższe lata wskazuje na potrzebę stałego monitoringu ilości

uczniów, zwłaszcza w najmniejszych placówkach i podejmowania działań stosownych do zmieniającej się sytuacji.

Systematycznie do mniejszej liczby osób objętych systemem edukacyjnym spada też liczba zajmujących się nimi nauczycieli.

Tabela 14 Liczba zatrudnionych w placówkach, dla których organem prowadzącym jest gmina miasto Dębica.

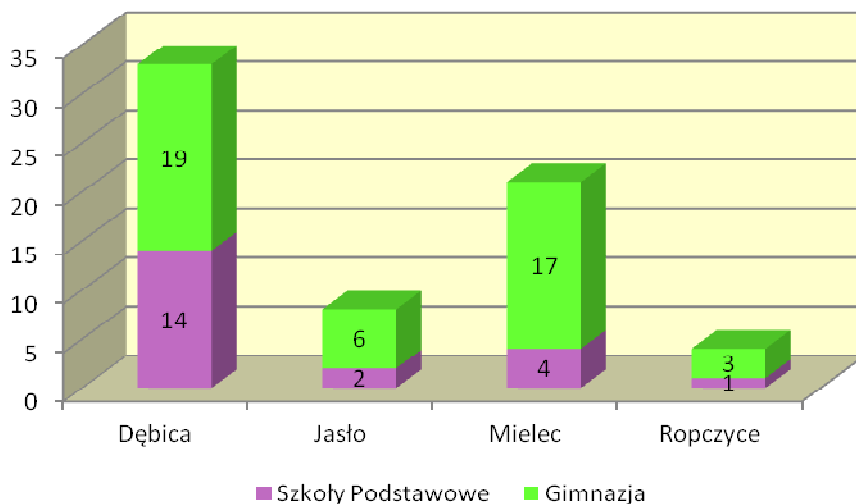
rok	Liczba zatrudnionych w placówkach ogółem (w etatach)	w tym		
		przedszkola	szkoły podstawowe	gimnazja
2009	572,11	114,76	289,96	167,39
2010	572,79	117,76	286,80	168,23
2011	562,17	115,28	283,45	163,44
2012	547,76	111,68	280,21	155,87
2013	552,07	111,68	288,92	151,47

Źródło: Miejski Zarząd Oświaty w Dębicy

Zbliżony na przestrzeni kilku ostatnich lat poziom ilości nauczycieli w szkołach podstawowych i zmniejszenie zatrudnienia w gimnazjach odpowiadają kierunkom i skali zmian w ilości uczniów. Świadczy to o racjonalnym gospodarowaniu zasobami ludzkimi w sektorze oświatowym w zakresie placówek podległych Miejskiemu Zarządowi Oświaty w Dębicy.

O ile ilość uczniów jest pochodną procesów demograficznych, stan infrastruktury odzwierciedla w głównej mierze zaangażowanie władz lokalnych, o tyle miernikiem efektów pracy pedagogów mogą być wyniki ich podopiecznych. Od wielu lat dzieci i młodzież Dębicka daje powody do dumy swoim rodzicom i uczącym ich nauczycielom zdobywając liczne laury w różnego rodzaju olimpiadach i konkursach

Wykres 18 Liczba laureatów konkursów przedmiotowych i interdyscyplinarnych organizowanych przez Podkarpackiego Kuratora Oświaty. Rok szkolny 2012 / 2013

Źródło: Podkarpacki Kurator Oświaty.

Pełne dane w zakresie ilości laureatów *konkursów przedmiotowych i interdyscyplinarnych* potwierdzające wysoki poziom nauczania i utrzymującą się dominację uczniów Dębicy prezentuje zestawienie poniżej.

Tabela 15 Liczba laureatów konkursów przedmiotowych i interdyscyplinarnych organizowanych przez Podkarpackiego Kuratora Oświaty.

	Rok szkolny 2010/2011		Rok szkolny 2011/2012		Rok szkolny 2012/2013	
	SP	G	SP	G	SP	G
Dębica	18	25	22	29	14	19
Jasło	6	22	8	21	2	6
Mielec	18	23	18	30	4	17
Ropczyce	0	2	0	2	1	3

Źródło: Podkarpacki Kurator Oświaty.

SZKOLNICTWO ŚREDNIE I POLICEALNE

Bazę szkolnictwa średniego w mieście Dębica stanowi kilkanaście placówek wśród których są między innymi:

- I Liceum Ogólnokształcące im. Króla Władysława Jagiełły w Dębicy
- II Liceum Ogólnokształcące im. ks. Jana Twardowskiego w Dębicy
- Zespół Szkół nr 4 im. Mikołaja Kopernika
- Zespół Szkół Nr 2 im. Eugeniusza Kwiatkowskiego w Dębicy
- Zespół Szkół Zawodowych Nr 1 im. Jana Pawła II w Dębicy
- Zespół Szkół Ekonomicznych im. Janusza Korczaka w Dębicy
- Zespół Szkół Specjalnych - Szkoła Przesposabiająca do Pracy
- Niepubliczne Policealne Studium Zawodowe
- Policealna Szkoła Centrum Kształcenia Europejskiego - WIEDZA
- Europejska Szkoła Nowych Technologii i Turystyki w Dębicy
- Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych i Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Dębicy ZDZ w Rzeszowie
- Policealne Studium Detektywów i Pracowników Ochrony - Ochroniarz
- Policealne Studium Zawodowe SPP

Licea ogólnokształcące oferują możliwość edukacji w klasach o profilu:

- ❖ Liceum Ogólnokształcące im. Króla Władysława Jagiełły: klasa uniwersytecka, klasa matematyczno-fizyczno-informatyczna, klasa medialno-prawna, klasa politechniczna
- ❖ Liceum Ogólnokształcące im. ks. Jana Twardowskiego: klasa matematyczno-fizyczna, klasa biologiczno-chemiczna, klasa menadżerska, klasa dziennikarsko-prawna, klasa matematyczno-geograficzna

Pozostałe placówki w roku szkolnym 2013/2014 kształcą w następujących zawodach:

- ❖ Zespół Szkół Nr 4 w skład którego wchodzi technikum (kształci w zawodach: technik informatyk, technik spedytor, technik logistyk, technik usług fryzjerskich) oraz zasadnicza szkoła zawodowa (kształci w zawodach: mechanik pojazdów samochodowych, sprzedawca, cukiernik, piekarz, kucharz, fryzjer, stolarz, dekarz, murarz-tylnkarz)
- ❖ Zespół Szkół Nr 2 im. Eugeniusza Kwiatkowskiego, które tworzą III Liceum ogólnokształcące z klasami o profilu: politechniczna, turystyczno-językowa, humanistyczna, socjologiczna, biologiczno-chemiczna, Technikum nr 2 działające pod patronatem Firmy Oponiarskiej Dębica S.A. i kształcące w zawodach: technik elektronik, technik elektryk, technik informatyk
- ❖ Zespół Szkół Zawodowych Nr 1 w skład którego wchodzi technikum (kształci w zawodach: technik budownictwa, technik mechanik, technik elektryk, technik pojazdów samochodowych, technik teleinformatyk, technik mechatronik, technik technologii odzieży, technik cyfrowych procesów graficznych, technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej), oraz Zasadnicza Szkoła Zawodowa (kierunki kształcenia: operator obrabiarek skrawających elektromechanik pojazdów samochodowych, operator urządzeń przemysłu chemicznego, mechanik pojazdów samochodowych, elektryk, blacharz izolacji przemysłowych, monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie)
- ❖ Zespół Szkół Ekonomicznych w skład którego wchodzi technikum (kształci w zawodach: technik ekonomista, technik handlowiec, technik żywienia i gospodarstwa domowego) oraz zasadnicza szkoła zawodowa (kształci w zawodach: rzeźnik – wędliniarz, kucharz małej gastronomii);
- ❖ Zespół Szkół Specjalnych - Szkoła Przysposabiająca do Pracy stanowi IV etap edukacyjny w ramach którego realizowane są zajęcia: funkcjonowanie osobiste i społeczne, przysposobienie do pracy (gospodarstwo domowe, dekoratorstwo, szycie, uprawa roślin, prace porządkowe, elementy stolarstwa i wykończenia), wychowanie fizyczne, religia oraz liczne zajęcia specjalistyczne
- ❖ Niepubliczne Policealne Studium Zawodowe w skład którego wchodzi Szkoła Policealna (kształci w zawodach: technik pszczelarz, opiekun medyczny, technik informatyk, technik bezpieczeństwa i higieny pracy) oraz Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące i Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych.
- ❖ Policealna Szkoła Centrum Kształcenia Europejskiego – WIEDZA w skład której wchodzi dwuletnia szkoła policealna (kształci w kierunkach: informatyka, farmacja, fotografia, ratownictwo medyczne, bhp, ekonomia, logistyka, masaż, reklama i multimedia, prace biurowe, prawo i administracja, finanse i rachunkowość, fryzjerstwo, kosmetyka oraz roczna szkoła policealna (kierunki: manikiur, pedikiur, masaż, projektant stron www, sekretarka, public relations, reklama, wizaż, zarządzanie personelem)
- ❖ Europejska Szkoła Nowych Technologii i Turystyki w Dębicy (kształci na poziomie technika w kierunkach: hotelarstwo, agroturystyka, kelner, kucharz, informatyka, teleinformatyka, administracja, rachunkowość, opiekunka środowiskowa, opiekun w domu pomocy społecznej, fryzjerstwo, florysta)

Podobnie jak w gimnazjach tak i w szkołach ponadgimnazjalnych od kilku lat maleje zarówno ilość uczniów jak i uczących ich nauczycieli.

Tabela 16 Liczba uczniów i nauczycieli w szkołach ponadgimnazjalnych.

Rok	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli
2009	4821	486
2010	4627	469
2011	4355	456
2012	4144	439
2013	3864	419

Źródło: Wydziału Edukacji Starostwa Powiatowego w Dębicy

Porównując aktualne dane w zakresie bazy oświatowej miasta Dębica z danymi podobnych pod względem wielkości miast województwa podkarpackiego zauważyć można, że choć w ostatnich latach baza edukacyjna a przede wszystkim jej wyposażenie uległy w mieście znaczącej poprawie wciąż jednak pozostają pola, na których konieczne są dalsze zmiany.

Tabela 17 Porównanie liczby placówek oświatowych i ich uczniów w wybranych miastach regionu.

	Dębica	Mielec	Jasło	Ropczyce
przedszkola	13	17	12	4
dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	1474	2077	1158	486
szkoły podstawowe	9	10	11	6
szkoły podstawowe - uczniowie	2693	3259	2365	1010
gimnazja	5	7	6	6
gimnazja - uczniowie	1441	1782	1345	537
licea ogólnokształcące ponadgimnazjalne dla młodzieży	3	6	5	2
licea ogólnokształcące ponadgimnazjalne dla młodzieży - uczniowie	1490	1889	1468	693

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych – Portret terytorialny

O stopniu wyposażenia bazy lokalowej może świadczyć np. ilość uczniów przypadających w placówce oświatowej na 1 komputer z dostępem do internetu (komputer przeznaczony do użytku uczniów). Dane w tym zakresie dla wybranych miast regionu przedstawiono poniżej.

Tabela 18 Porównanie ilość uczniów przypadających w placówce oświatowej na 1 komputer z dostępem do internetu w wybranych miastach regionu w którym roku.

	Dębica	Mielec	Jasło	Ropczyce
szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży	12,44	10,59	8,91	7,98
gimnazja dla dzieci i młodzieży	12,42	11,07	8,04	11,95
licea ogólnokształcące	9,20	13,21	10,50	15,75

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych – Portret terytorialny

Pewnego rodzaju wskaźnik jakości bazy jak i poziomu nauczania może stanowić współczynnik skolaryzacji. Określa on relację liczby osób uczących się na danym poziomie kształcenia do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. Rodzice chętniej posyłają dzieci do szkół dobrze wyposażonych o wysokim poziomie nauczania (wyższy współczynnik skolaryzacji).

Tabela 19 Współczynnik skolaryzacji w wybranych miastach regionu roku 2012.

	Dębica	Mielec	Jasło	Ropczyce
szkoły podstawowe	106,48	103,07	119,87	102,33
gimnazja	107,38	105,13	127,49	109,82

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych – Portret terytorialny

Jak wynika z powyższych danych na każdych 100 mieszkańców Dębicy w wieku 7-12 lat (a więc w wieku szkoły podstawowej) przypada 106,48 uczniów na tym poziomie, co dowodzi, że część uczniów pochodzi spoza miasta.

Współczynnik skolaryzacji jest zarazem jednym ze wskaźników oddziaływania miasta na osoby zamieszkujące w sąsiedniej gminie. Może on bowiem wskazywać na fakt, iż istnieje grupa osób silnie związanych z miastem (pracujących w nim i dowożących tutaj swoje dzieci do szkół) a jedynie mieszkających (bądź wręcz tylko zameldowanych) poza jego administracyjnym granicami. Sytuacja taka może też być w pewnym stopniu uwarunkowana faktem, iż część granic miasta poprowadzona w terenie zurbanizowanym nie pokrywa się z rozmieszczeniem infrastruktury (łatwiej jest dojechać niektórym mieszkańcom Nagawczyny do Dębicy niż np. do Zawady).

SZKOLNICTWO WYŻSZE

W 2003 roku na obszarze dawnej jednostki wojskowej Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie uruchomił studia w Zamiejscowym Wydziale Rozwoju Regionalnego w Dębicy.

Ryc. 7 *Dawne obiekty wojskowe zaadoptowane na siedzibę Uniwersytetu Ekonomicznego*

Źródło: Urząd Miasta Dębica

Aktualnie na studiach stacjonarnych studenci w Zamiejscowym Ośrodku Dydaktycznym w Dębicy mają możliwość kształcenia się na trzech kierunkach. Jak wskazują statystyki po okresie wyraźnego załamania od trzech lat znów rośnie popularność tej formy zdobywania wykształcenia wyższego.

Tabela 20 *Liczba studentów studiów stacjonarnych w Zamiejscowym Ośrodku Dydaktycznym w Dębicy.*

Kierunki	Rok akademicki		
	2010/2011	2011/2012	2012/2013
Administracja	94	82	42
Ekonomia	54	57	81
Rachunkowość i controlling	0	32	90
Ogółem:	148	171	213

Źródło: Dział Nauczania Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie

Studenci mają też możliwość kształcenia się na dwóch kierunkach studiów niestacjonarnych, jednak popularność tej formy kształcenia wyższego w ostatnich latach wyraźnie maleje.

Tabela 21 Liczba studentów studiów niestacjonarnych w Zamiejscowym Ośrodku Dydaktycznym w Dębicy.

Kierunki	Rok akademicki		
	2010/2011	2011/2012	2012/2013
Finanse i rachunkowość	41	0	0
Rachunkowość i controlling	0	26	19
Zarządzanie	205	62	26
Ogółem:	246	88	45

Źródło: Dział Nauczania Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie

Obecność wyższej uczelni na terenie miasta ma nie tylko efekt wizerunkowy (podnosi prestiż miasta) ale też jest istotnym czynnikiem prorozwojowym. Przyczynia się bowiem do zwiększenia wykształconej kadry w mieście co w konsekwencji podnosi atrakcyjność inwestycyjną miasta. Stanowi też ważny element hamujący odpływ młodych osób do innych ośrodków akademickich, a skala i skutki właśnie tego rodzaju migracji mają istotny wpływ na niekorzystne trendy demograficzne w mieście (zmniejszanie się ilości mieszkańców mimo dodatniego przyrostu naturalnego). Dlatego istotne jest podniesienie rangi Dębicy jako ośrodka akademickiego. Tymczasem ogólna liczba osób studiujących w mieście spada a ranga jedynej uczelni kurczy się (obecnie Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny z 250-cioma studentami, a wcześniej Zamiejscowy Wydział i blisko 900 studentów). Miasto dysponuje budynkami, które doskonale nadają się na rozbudowę bazy dydaktycznej na szczeblu uczelni wyższej, ale w aktualnej sytuacji demograficznej sytuacji taki kierunek rozwoju wymaga dużej aktywności i szerszej niż tylko baza lokalowa oferty.

Najbliższymi Dębicy dużymi ośrodkami akademickimi są miasta Rzeszów i Kraków, z którymi Dębica jest dobrze skomunikowana siecią drogową i kolejową.

POZOSTAŁE FORMY EDUKACJI

W Dębicy funkcjonują dwie szkoły artystyczne Niepubliczna Szkoła Muzyczna II stopnia o uprawnieniach Szkoły Publicznej oraz Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia, która kształci w kierunku gry na: fortepianie, skrzypcach, wiolonczeli, kontrabasie, gitarze, flecie, klarncie, saksofonie, trąbce, waltorni, puzonie, akordeonie oraz perkusji. Kształcenie podzielone jest na dwa cykle 6 lat – cykl dziecięcy lub 4 lata – cykl młodzieżowy. Działalność artystyczną Państwowej Szkoły Muzycznej I stopnia im. Krzysztofa Pendereckiego w Dębicy odgrywa dużą rolę w procesie upowszechniania oraz rozwoju kultury muzycznej w regionie. Przejawia się to w różnych formach, między innymi w popisach uczniowskich, koncertach okolicznościowych, w przesłuchaniach, konkursach muzycznych, koncertach z udziałem znanych artystów. Uczniowie szkoły niejednokrotnie byli laureatami licznych konkursów regionalnych, ogólnopolskich oraz

międzynarodowych m. in. Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego w Żaganiu, Ogólnopolskiego Konkursu Chopinowskiego w Rzeszowie, Międzynarodowego Konkursu Duetów Fortepianowych w Rzeszowie, Konkursu Młodych Instrumentalistów, Konkursu Gitary Klasycznej „GITARA VIVA”, itp.

W Dębicy działa także kilka szkół językowych oferujących kursy dla dzieci, młodzieży, dorosłych oraz specjalistyczne programy dla firm. Są to między innymi:

- ✓ Brytania School of English;
- ✓ Open School Akademia Językowa
- ✓ Artist, Centrum Edukacji S.C.;
- ✓ Professional English
- ✓ Kinder School
- ✓ Fly School Dębica
- ✓ Zamiejskowy Ośrodek Kursów Promar
- ✓ Awans Sp. z o.o.

PODSUMOWANIE

Dębica oferuje miejsca w 4 oddziałach żłobkowych, 13 przedszkolach, 9 szkołach podstawowych, 5 gimnazjach, 3 liceach ogólnokształcących, technikach i liceach profilowanych, szkołach zawodowych, szkołach policealnych a także Zamiejskowym Ośrodkiem Dydaktycznym Krakowskiego Uniwersytetu Ekonomicznego. Można więc mówić o w pełni zadowalającym poziomie nasycenia placówkami oświatowymi na niemal wszystkich szczeblach edukacji. Pewien niedobór miejsc i placówek występuje jedynie na poziomie żłobków. Na najniższym szczeblu edukacji (żłobki i przedszkola) wskazana byłaby większa dywersyfikacja form organizacyjnych i własnościowych placówek, co mogłoby przyczynić się do szerszej i bardziej zróżnicowanej oferty.

Korelacja danych dotyczących miejsc w placówkach oświatowych z danymi demograficznymi wskazuje, że w najbliższych latach objętych perspektywą strategii nie zajdzie potrzeba budowy nowych obiektów edukacyjnych w zakresie szkół podstawowych i gimnazjalnych. W tej sytuacji procesy inwestycyjne należy skoncentrować na podniesieniu standardów istniejących placówek głównie w zakresie modernizacji i wyposażenia obiektów i budowy sal gimnastycznych.

Dodatkowo, i tak już dość szerokie spektrum oferty edukacyjnej Dębicy, wzbogacają dwie szkoły muzyczne i szkoły językowe.

Liczne inwestycje w bazę oświatową podległą Miejskiemu Zarządowi Oświaty przyczyniły się w ostatnich latach do znacznej poprawy w zakresie jej stanu technicznego i wyposażenia placówek oświatowych.

Obecność wyższej uczelni na terenie miasta ma nie tylko efekt wizerunkowy, ale też stanowi istotny czynnik prorozwojowy dlatego ważne jest podniesienie rangi istniejącej placówki do poziomu Wydziału Zamiejscowego i pełniejsze wykorzystanie na te cele obiektów po byłej jednostce wojskowej

Wydatki oświatowe, z uwagi na ich znaczący udział w budżecie miasta, należy monitorować w systemie ciągłym, dokonując oceny ich efektywności i korelacji z aktualną sytuacją demograficzną w poszczególnych przedziałach wiekowych.

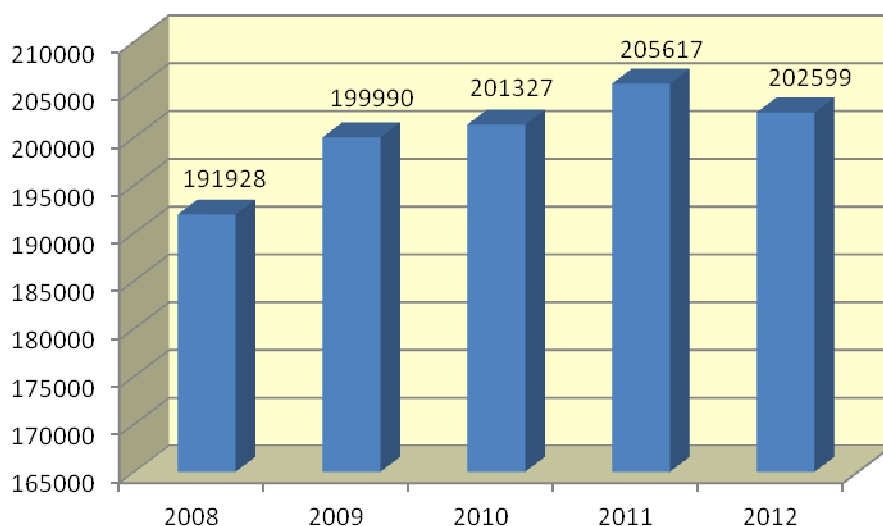

VI. OCHRONA ZDROWIA

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2012 r. **na terenie miasta działało 14 zakładów opieki zdrowotnej**. Lekarze udzielali też porad i dokonywali zabiegów w ramach 22 indywidualnych praktyk lekarskich. Mieszkańcy Dębicy korzystają zarówno z usług Publicznych Zespołów Opieki Zdrowotnej jak również z usług placówek prywatnych, które przejęły część zadań z zakresu ochrony zdrowia.

W ramach podstawowej opieki zdrowotnej lekarze pierwszego kontaktu i specjaliści udzielili w roku 2012 łącznie 202 599 porad. To nieco ponad 3 tys. porad mniej niż, w rekordowym pod tym względem w ostatnich latach, 2011 roku, kiedy to było ich 205 617.

Wykres 19 Ilość porad medycznych udzielonych na terenie miasta Dębica.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych – Portret terytorialny

Największą placówką służby zdrowia na terenie miasta jest Zespół Opieki Zdrowotnej w Dębicy. To samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej, który świadczy usługi dla mieszkańców miasta, powiatu a także dla całego regionu. Świadczenia zdrowotne w zakresie leczenia zamkniętego i pomocy doraźnej udzielane są codziennie przez całą dobę. Pacjenci Szpitala objęci są opieką medyczną w 18 oddziałach liczących łącznie 505 łóżek. Szpital posiada następujące oddziały: Oddział Chorób Wewnętrznych, Oddział Chorób Wewnętrznych i Kardiologii, Oddział Chirurgii Ogólnej z Pododdziałem Gastroenterologii, Oddział Ginekologiczno – Położniczy, Oddział Dziecięcy, Oddział Neurologiczny, Oddział Okulistyczny, Oddział Obserwacyjno – Zakaźny, Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii, Oddział Noworodków i Wcześnieńców, Oddział Medycyny Paliatywnej, Oddział Chirurgii Urazowej i Ortopedii, Oddział Rehabilitacji z Pododdziałem Rehabilitacji Dziecięcej, 3 Oddziały Psychiatryczne, Oddział Odwykowy, Oddział Psychiatrii Sądowej o Wzmocnionym Zabezpieczeniu. Dla diagnozowania pacjentów wykonuje się oprócz tradycyjnych badań także badania specjalistyczne m. in. tomograficzne, mammograficzne, angiografii, endoskopowe, laparoskopowe itd..

W szpitalu działa Zespół Poradni Specjalistycznych (Poradnia Chirurgiczna, Chirurgii Stomatologicznej, Chorób Zakaźnych, Neurologiczna, Endokrynologiczna, Kardiologiczna, Laryngologiczna, Medycyny Pracy, Nefrologiczna, Okulistyczna, Ortopedyczna, Patologii Noworodka, Rehabilitacji, Reumatologiczna, Urologiczna, Hepatologiczna) oraz Stacja Dializ.

W ramach ZOZ, ale poza obiektem zlokalizowanym w Dębicy przy ul. Krakowskiej, funkcjonują także Poradnia Zdrowia Psychicznego dla Dorosłych i Poradnia Odwykowa w Straszęcinie oraz Przychodnia Rejonowa Nr 1 w Dębicy przy ul. Cmentarnej mieszcząca Poradnię Gruźlicy i Chorób Płuc, Poradnię Ortodontyczną i Poradnię dla Kobiet.

ZOZ zapewnia również mieszkańcom miasta podstawową opiekę zdrowotną, w ramach której lekarze pierwszego kontaktu udzielają pomocy medycznej we wszystkich przypadkach nie wymagających interwencji specjalisty oraz wystawiają recepty, skierowania do pracowni diagnostycznych, lekarzy specjalistów i szpitala. Usługi w tym zakresie świadczą:

- Przychodnia Nr 1, która działa przy ul. Cmentarnej 54. W ramach podstawowej opieki zdrowotnej w tej placówce przyjmuje pacjentów 7 lekarzy rodzinnych.
- Przychodnia Nr 5 przy ul. Szkolnej 4. W ramach podstawowej opieki zdrowotnej w tej placówce przyjmuje pacjentów 5 lekarzy rodzinnych.

Ryc. 8 Budynek Zespołu Opieki Zdrowotnej przy ul. Krakowskiej w Dębicy

W ostatnich pięciu latach ZOZ przeprowadziła w swoich placówkach szereg znaczących inwestycji, które przyczyniły się do poprawy jakości świadczonych usług, bezpieczeństwa pacjentów, ale także w istotny sposób obniżyły koszty eksploatacyjne placówek. Niektóre z nich wpłynęły ponadto pozytywnie na środowisko naturalne i odniosły estetykę otoczenia. Były wśród nich:

- Wykonanie kompleksowej termomodernizacji budynku Przychodni Nr 1 przy ul. Cmentarnej polegającej na ociepleniu ścian, wymianie stolarki okiennej .
- Wykonanie kompleksowej termomodernizacji budynku Przychodnie Nr 5 przy ul. Szkolnej polegającej na ociepleniu ścian, ociepleniu stropodachu wymianie stolarki okiennej i drzwiowej, wykonaniu centralnego ogrzewania lata.
- Wykonanie remontu schodów wejściowych do szpitala wraz z budową pochylni dla niepełnosprawnych, rok 2010.

- Wykonanie sieci komputerowej oraz remontu pomieszczeń laboratorium centralnego.
- Dostosowanie pomieszczeń w budynku poradni specjalistycznych na potrzebny Poradni Medycyny Pracy, Poradni Chirurgicznej i Ortopedycznej.
- Remont dachu budynku Oddziałów Szpitalnych w Dębicy.
- Zmiana sposobu użytkowania pomieszczeń byłej szwalni na potrzeby nowego Oddziału Medycyny Paliatywnej w Straszęcinie.
- Remont wraz z dostosowaniem istniejących pomieszczeń kuchni szpitalnej w Straszęcinie na okoliczność przeniesienia kuchni szpitalnej zlokalizowanej w Dębicy do Straszęcina.
- Modernizacja instalacji ciepłej wody użytkowej, montaż instalacji solarnej budynków Szpitala w Dębicy.
- Zakup i montaż nowego agregatu prądotwórczego wraz z wymianą rozdzielni elektrycznej w budynku Szpitala przy ul. Krakowskiej 91 w Dębicy.
- Budowa zadaszego podjazdu dla karetka na potrzeby Szpitalnego Oddziału Ratunkowego.
- Termomodernizacja budynków Oddziałów Psychiatrycznych w Straszęcinie i montaż instalacji solarnej oraz jednostki kogeneracyjnej.

W tym czasie dokonano też całego szeregu zakupów sprzętowych. Szpital wzbogacił się między innymi o:

- laser okulistyczny,
- videoduodendoskop,
- KTG,
- wideogastroskop
- myjka ultradźwiękowa,
- respirator transportowy i respiratory stacjonarne
- rezonans magnetyczny,
- Spektralny Tomograf Optyczny,
- aparat do hemodializy.

Ponadto ZOZ rozbudował swoją sieć informatyczną, zmodernizował sprzęt komputerowy i wdrożył nowoczesny system komputerowy.

Nad pacjentami Zespołu Opieki Zdrowotnej opiekę sprawuje personel medyczny w liczbie 166 lekarzy (w tym 87 kontraktowych i 79 na umowę o pracę), 2 lekarzy stomatologów (1 kontraktowy i 1 na umowę o pracę), 365 pielęgniarek (w tym 3 kontraktowe i 362 na umowę o pracę), oraz 54 położne (wszystkie na umowę o pracę).

Mieszkańcy miasta coraz chętniej korzystają z usług medycznych świadczonych przez Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej. Coraz więcej tych placówek podpisuje umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia. NZOZ-y są często lepiej wyposażone w sprzęt medyczny i spełniają wyższe standardy. Do największych Niepublicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej świadczących np. usługi medyczne w Dębicy należą:

- NZOZ „MAGRA” PORADNIA LEKARSKA przy ul. Kościuszki
- Centrum NZOZ przy ul. Krakowskiej
- NZOZ Cor-Med. przy ul. Kolejowej

O dostępności do usług medycznych świadczy też ilość punktów zaopatrzenia w leki czyli aptek. W 2012 roku było ich w Dębicy 19 (co daje 2483 osoby/ aptekę) i były one obsługiwane przez 39 farmaceutów. To wskaźniki zbliżone wartościami do statystyk

innych miast regionu takich jak Mielec (25 aptek , 2450 mieszkańców/aptekę) i Ropczyce (7 aptek, 2223 mieszkańców/aptekę). Nieco lepiej jest pod tym względem w Jaśle (22 apteki, 1666 mieszkańców/aptekę).

Tabela 22 Zakłady opieki zdrowotnej i apteki w 2012 r. Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Liczba ludności na 1 zakład opieki zdrowotnej	Liczba ludności na 1 aptekę ogólnodostępną
Województwo podkarpackie	1994	3550
W tym gminy miejskie:		
Jaśło	2290	1666
Ropczyce	2236	2236
Dębica	3370	2483
Mielec	1392	2450

Źródło: Urząd Statystyczny w Rzeszowie.

Dane w zakresie ilości mieszkańców przypadających na jeden zakład opieki zdrowotnej świadczą raczej o koncentracji usług niż o problemach w dostępności do nich. W dużym stopniu ciąży tutaj wielkość Dębickiego ZOZ-u zlokalizowanego przy ul. Krakowskiej.

PODSUMOWANIE:

Na terenie miasta działało 14 zakładów opieki zdrowotnej. Jednak zlokalizowany przy ul. Krakowskiej Zespół Opieki Zdrowotnej w Dębicy jest placówką, która dominuje na polu usług medycznych nie tylko w mieście, ale i w całym powiecie. Taka dominująca pozycja jednej placówki zwykle nie jest korzystna dla pacjentów. Na szczęście ZOZ Dębicki stale podnosi poziom świadczonych przez siebie usług, również w drodze modernizacji bazy lokalowej i wyposażenia medycznego. Jednak i na tym polu pozostaje jeszcze sporo do zrobienia. W najbliższym czasie konieczne są:

- Rozbudowa i przebudowa istniejącego budynku szpitala wraz ze zmianą sposobu użytkowania pomieszczeń dla potrzeb centralnej sterylizacji, stacji dezynfekcji łóżek, bloku operacyjnego i wyniesionego lądowiska dla helikopterów.
- Przebudowa pomieszczeń Szpitala celem dostosowania ich do potrzeb profilaktyki nowotworowej oraz przebudowa i modernizacja bloku porodowego i sali intensywnej terapii noworodków, Pododdziału Ginekologii Onkologicznej w ramach Oddziału Ginekologiczno – Położniczego oraz Pracowni Endoskopii. Konieczne przy tej okazji będzie doposażenie w niezbędny sprzęt i aparaturę medyczną.
- Przebudowa i zagospodarowanie pomieszczeń pozostałych po Oddziale Paliatywnym na potrzeby Oddziału Chemioterapii w trybie jednodniowym.
- Modernizacja istniejących pomieszczeń Poradni Laryngologicznej.
- Przebudowa części pomieszczeń budynku Przychodni Rejonowej nr 5 przy ul. Szkolnej na potrzeby Dziennego Oddziału Psychiatrycznego.

Bardzo istotne jest również, by na lokalnym rynku usług medycznych coraz większy był udział nowych podmiotów w postaci Niepublicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej. Dużą rolę odgrywać też powinny prywatne gabinety lekarskie. Rynek stomatologiczny i farmaceutyczny jest prawie w całości zdominowany przez prywatne podmioty. Prywatne gabinety i NZOZ-y spełniają ostre wymagania Sanepidu i NFOZ. Są coraz lepiej wyposażone w sprzęt medyczny i świadczą usługi na wysokim poziomie. Ponadto czas oczekiwania na badania specjalistyczne w tych placówkach jest krótszy co przyciąga coraz więcej pacjentów.

W interesie mieszkańców jest konkurencja na rynku medycznym, która przyczynia się do poprawy jakości obsługi pacjentów.

VII. POMOC SPOŁECZNA

Zmiany ustrojowe i gospodarcze w latach 90 – tych pociągnęły za sobą liczne przemiany w wielu dziedzinach życia w tym również w systemie świadczenia pomocy społecznej. Celem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać samodzielnie i bez wsparcia. Z zasady powinna ona zmierzać do życiowego usamodzielnienia tych osób i rodzin oraz ich integrację ze środowiskiem. Aktualnie na terenie Dębicy pomocy społecznej potrzebującym udziela kilka podmiotów takich jak:

- ✓ Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
- ✓ Środowiskowy Dom Samopomocy;
- ✓ Schronisko dla Bezdomnych im. św. Brata Alberta;
- ✓ Caritas Dębica;
- ✓ Stowarzyszenie „AD ASTRAM”;

Najistotniejszym ogniwem w systemie pomocy społecznej w Dębicy jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej powołany na mocy uchwały Rady Miejskiej. Jako jednostka organizacyjna Gminy Miasta Dębica wykonuje on zadania pomocy społecznej, wspierając osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka.

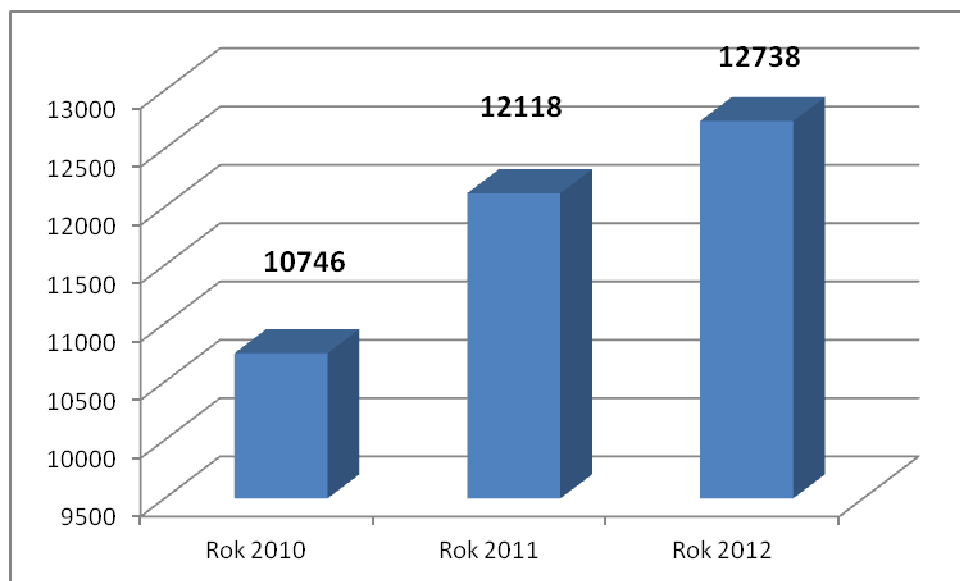
Pomocy społecznej MOPS udziela osobom i rodzinom potrzebującym jej z powodu ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo – wychowawcze, trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Prawo do świadczeń Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej przysługuje osobom i rodzinom, których posiadane dochody nie przekraczają kryteriów dochodowych ustalonych w oparciu o próg interwencji socjalnej, przy jednoczesnym wystąpieniu przynajmniej jednej z wyżej wymienionych okoliczności.

W 2012 roku do Działu Integracji i Pomocy Środowiskowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębicy wpłynęło 12 738 spraw o przyznanie pomocy (w tym: 10 167 spraw o przyznanie pomocy finansowej lub rzeczowej, 224 sprawy z różnych instytucji, tj.: Ośrodków Pomocy Społecznej, Sądu Rodzinnego, Rzecznika Praw Dziecka, Zakładu Karnego, 1 657 wniosków o przyznanie dodatku mieszkaniowego, 690 wniosków o przyznanie pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów. W porównaniu do roku 2011 nastąpił znaczny wzrost składanych wniosków o pomoc (o 620 wniosków). Wpływ na taki stan rzeczy miało również istotne podwyższenie progu dochodowego od 1 października 2012 r. (do 456 zł miesięcznie w przeliczeniu na osobę w rodzinie lub w przypadku osoby samotnie gospodarującej 542 zł).

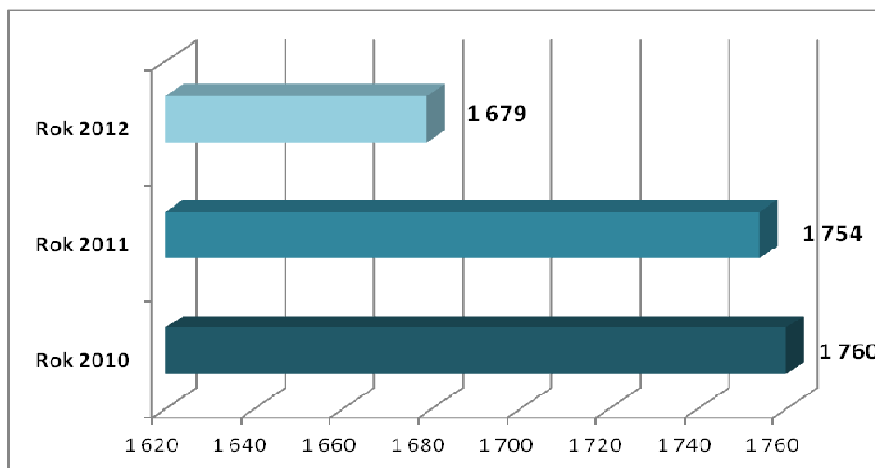
Wykres 20 Ilość przyjętych spraw przez Dział Integracji i Pomocy Środowiskowej na przestrzeni lat 2010 – 2012.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębicy

System pomocy społecznej w 2012r. objął wsparciem 1679 rodzin (4 124 osób w tych rodzinach), co stanowiło 8,79% społeczeństwa miasta. Były to więc wartości niższe niż w latach wcześniejszych.

Wykres 21 Rzeczywista liczba rodzin korzystających ze świadczeń systemu pomocy społecznej latach 2010 – 2012.

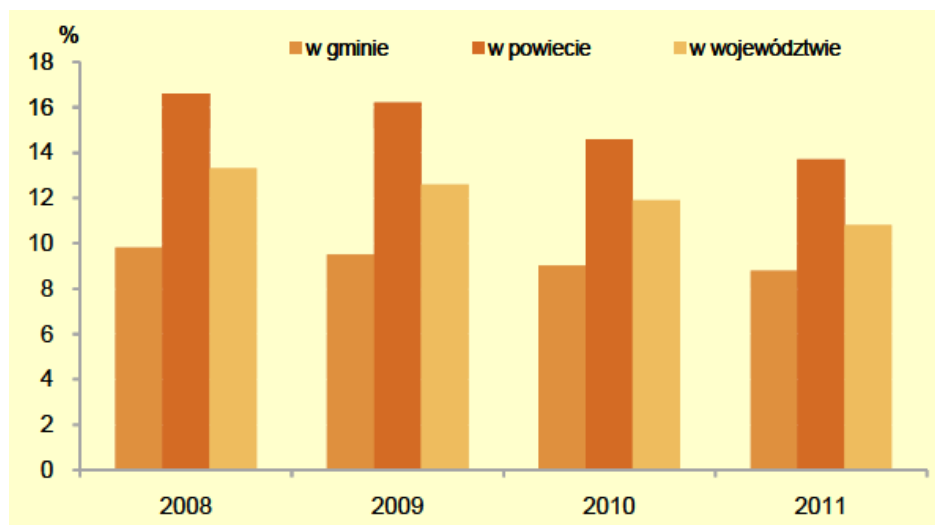

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębicy

Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej już od kilku lat utrzymuje się na poziomie poniżej 10% i zarówno na tle powiatu jak i całego województwa miasto Dębica wypada pod tym względem całkiem dobrze.

Wykres 22 *Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem*

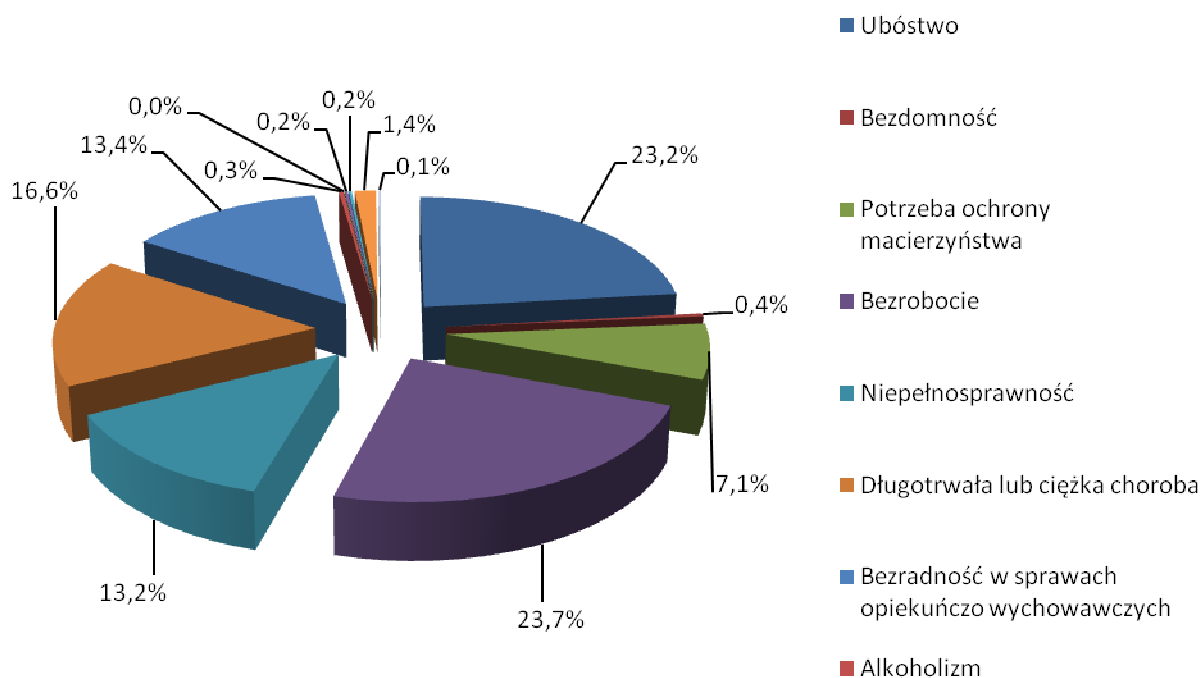
Źródło: *Statystyczne Vademecum Samorządowca 2012* Urząd Statystyczny Rzeszów

Najczęstszą przyczyną, która skłaniała w 2012 roku mieszkańców Dębicy po sięgnięciu po pomoc społeczną pozostawały bezrobocie i ubóstwo. Drugą istotną grupę stanowiły przewlekłe choroby, niepełnosprawność i bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych. Sytuacja w tym zakresie nie wiele zmieniła się w stosunku do roku 2011.

Tabela 23 *Powody przyznania pomocy przez MOPS w Dębicy*

Powód	Rok 2012		Rok 2011	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	1 071	2 468	1 012	2 393
Bezdomność	41	41	45	45
Potrzeba ochrony macierzyństwa	146	755	140	733
Bezrobocie	948	2 514	942	2 553
Niepełnosprawność	602	1 399	661	1 520
Długotrwała lub ciężka choroba	748	1 768	891	2 054
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych	452	1 428	495	1 532
Alkoholizm	18	34	24	44
Narkomania	2	2	4	4
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	20	23	21	27
Przemoc w rodzinie	7	22	6	17
Sytuacja kryzysowa	54	153	36	86
Zdarzenie losowe	6	13	3	8

Źródło: *Sprawozdania MPiPS 2011 – 2012.*

Wykres 23 Struktura przyczyn korzystania z pomocy społecznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębicy

Wartość świadczeń zrealizowanych w ramach zadań własnych gminy przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w 2012 roku wyniosły ogółem 3 662 726,70 zł. Wydatki te zostały poniesione na:

Tabela 24 Zestawienie świadczeń dla podopiecznych MOPS za rok 2012 - środki samorządowe.

Nazwa zadania	Wyszczególnienie wydatków	Wydatki [zł]
Domy Pomocy Społecznej	Odpłatność za pobyt w Domach Pomocy Społecznej	901 495,04
Rodziny zastępcze	Odpłatność za dzieci z terenu Miasta Debica umieszczone w rodzinach zastępczych	4 016,72
Zasiłki i pomoc w naturze	świadczenia dla podopiecznych MOPS i wkład własny Gminy do realizacji projektu "Czas na aktywność w Mieście Dębica"	395 000,00
Dodatki mieszkaniowe	Wypłata dodatków mieszkaniowych	2 071 257,34
Pozostała działalność	dożywianie dzieci i młodzieży oraz dorosłych w ramach programu rządowego "Pomoc państwa w zakresie dożywiania"	210 125,00
Pomoc materialna dla uczniów	Wypłata zasiłków i stypendiów szkolnych (20% wkładu Gminy do realizacji zadania)	80 832,60
	RAZEM:	3 662 726,70

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Wartość świadczeń realizowanych w ramach zadań zleconych gminie przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w 2012 roku wynosił ogółem 15 301 703,15 zł. Wydatki zostały poniesione zgodnie z poniższym wykazem.

Tabela 25 Zestawienie świadczeń dla podopiecznych MOPS za rok 2012 - środki rządowe.

Nazwa zadania	Wyszczególnienie wydatków	Wydatki [zł]
Świadczenia rodzinne i Fundusz alimentacyjny	świadczenia rodzinne	9 275 876,46
	"becikowe"	463 000,00
	fundusz alimentacyjny	1 715 682,38
	składki na ubezpieczenie społeczne od świadczeń rodzinnych	331 622,99
	Razem	11 786 181,83
Składki na ubezpieczenie zdrowotne	Składki na ubezpieczenie zdrowotne od zasiłków stałych (80% wartości zadania)	141 470,80
Zasiłki i pomoc w naturze	świadczenia dla podopiecznych MOPS (zas.okresowe)	1 419 590,00
Zasiłki stałe	Wypłata zasiłków stałych	826 388,00
Ośrodki Pomocy Społecznej	wynagrodzenie opiekuna prawnego	10 694,12
Pozostała działalność	dożywianie dzieci i młodzieży oraz dorosłych w ramach programu rządowego "Pomoc państwa w zakresie dożywiania"	648 948,00
	Wypłata świadczeń pielęgnacyjnych (dodatkových)	145 100,00
	Razem	3 192 190,92
Pomoc materialna dla uczniów	Wypłata zasiłków i stypendiów szkolnych	323 330,40
RAZEM:		15 301 703,15

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Ponadto MOPS w Dębicy w roku 2012 wydatkował 642 732,03 zł pozyskanych środków zewnętrznych.

Tabela 26 Zestawienie programów realizowanych w 2012 roku z pozyskanych środków zewnętrznych.

Rodzaj i nazwa zadania	Wyszczególnienie wydatków	Wydatki [zł]
Program POKL "Czas na aktywność w mieście Dębica"	aktywizacja osób bezrobotnych	207 860,55
	praca socjalna	151 100,13
	pozostałe koszty	134 652,41
	RAZEM rozdz.85219:	493 613,09
Program "Asystent rodziny 2012 - I i II edycja"	dofinansowanie do wynagrodzeń dwóch asystentów rodzin	47 284,94
	RAZEM rozdz.85206:	47 284,94
Program "Prace społecznie użyteczne"	wynagrodzenie w formie zasiłku dla uczestników prac społecznie użytecznych	7 884,00
	RAZEM rozdz.85206:	7 884,00
Program "ECHO-landia"	Zajęcia z dziećmi autystycznymi	17 300,00
	RAZEM rozdz.85295:	17 300,00
8 Program "Razem do pracy"	aktywizacja osób bezrobotnych	76 650,00
	RAZEM rozdz.85295:	76 650,00
	RAZEM:	642 732,03

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Jak wskazują między innymi powyższe dane w ramach działających instytucji pomocy społecznej osoby potrzebujące mogą liczyć zarówno na pomoc pieniężną jak i niepieniężną. Katalog podstawowych świadczeń pieniężnych i niepieniężnych wygląda aktualnie w sposób następujący:

Świadczenia pieniężne:

- zasiłek stały,
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy i celowy specjalny,
- świadczenia niepieniężne:
- praca socjalna,
- składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- składki na ubezpieczenia społeczne,
- pomoc rzeczowa,
- sprawianie pogrzebu,
- schronienie,
- posiłek,
- niezbędne ubranie,
- usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania,
- poradnictwo specjalistyczne,
- interwencja kryzysowa.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej ma swoją siedzibę w Dębicy przy ul. Akademickiej 12, ale posiada też placówki pomocnicze:

- Dom Dziennego Pobytu - jest placówką półstacjonarną. Realizuje pomoc środowiskową na rzecz osób starszych, inwalidów - samotnych potrzebujących wsparcia. Siedzibą DDP jest budynek przy ul. Mościckiego 26 w Dębicy;
- „Dom Seniora” – który jest filią Domu Dziennego Pobytu
- „Magazyn MOPS” - Ośrodek prowadzi magazyny rzeczy używanych i żywnościowy na terenie byłej Jednostki Wojskowej przy ul. Ratuszowej.
- Wypożyczalnia Sprzętu Rehabilitacyjnego - działa od stycznia 2008 r . realizuje projekt Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Celem Wypożyczalni jest ograniczenie skutków niepełnosprawności osób o różnych rodzajach niepełnosprawności, a w konsekwencji zapewnienie im szybkiego powrotu do aktywności zawodowej i społecznej oraz przyspieszenie procesu adaptacyjnego.
- Świetlice Środowiskowe - od listopada 2008 roku przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej funkcjonują dwie świetlice środowiskowe przeznaczone dla młodzieży w wieku 15-19 lat. Placówki powstałe w ramach projektu pn. „Nie ulicy Tak świetlicy” współfinansowanego w ramach POKL. Placówki mieszczą się przy ul. Sienkiewicza 1 oraz Kraszewskiego 90.

Ogólna liczba pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębicy wynosi 103 osoby zatrudnione w sumie na 99,76 etatu (stan na dzień 31 grudnia 2012 r.). Kadre tworzą osoby zajmujące stanowiska pracowników socjalnych (22,5 et.), asystenci rodzin (2 et.), opiekunki chorych (11 et.), pielęgniarki (11 et.), wychowawcy i terapeuci (5,01 et.) oraz pracownicy administracyjni i obsługi (48,25 et.).

Inne działające na terenie Dębicy podmioty, istotne z punktu widzenia świadczenia pomocy społecznej to:

- ❖ Środowiskowy Dom Samopomocy w Dębicy - Celem głównym działalności Środowiskowego Domu Samopomocy w Dębicy jest działanie na rzecz nabywania i podtrzymywania samodzielności i zaradności w zakresie czynności dnia codziennego uczestników, ich integracji ze środowiskiem oraz funkcjonowania w życiu społecznym. Podopieczni mają możliwość skorzystania z:
 - Treningów funkcjonowania w życiu codziennym;
 - Treningów umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów;
 - Treningów umiejętności spędzania wolnego czasu;
 - Pomocy w załatwianiu spraw urzędowych;
 - Pomocy w dostępie do świadczeń zdrowotnych;
 - Terapii ruchowej;
 - Ciepłego posiłku;
 - Poradnictwa psychologicznego.
- ❖ Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta – katolicka organizacja dobroczynna, która prowadzi działalność na rzecz ubogich, chorych i bezdomnych. Od 2004 roku prowadzi Dom dla 30 (a zimą 39) bezdomnych mężczyzn.
- ❖ Caritas - Na terenie Dębickich parafii kościoła katolickiego Caritas tarnowska prowadzi kilka dużych akcji. Najważniejsze z nich to:
 - Wigilijne Dzieło Pomocy Dzieciom
 - Wielkanocne Dzieło Caritas
 - Wakacyjna Akcja Caritas
 - "Kromka Chleba" - dojrzyj potrzebujących i pomóż im
 - Program „Gniazdo”.

PODSUMOWANIE

Najważniejszą placówką na mapie Dębicy w sferze pomocy społecznej jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (MOPS). Stu osobowa kadra tego ośrodka obejmuje opieką blisko 1700 dębickich rodzin. W roku 2012 w porównaniu do roku 2011 liczba osób korzystających z pomocy społecznej w Dębicy spadła. Jednak należy liczyć się z tym, że istotne podwyższenie progu dochodowego od 1 października 2012 r. sprawi, że wzrośnie liczba osób/rodzin uprawnionych do korzystania ze wsparcia, a tym samym w roku 2013 odnotujemy większą liczbę osób korzystających z pomocy MOPS-u.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębicy działa w oparciu o Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Dębica na lata 2006 – 2020. W dokumencie tym zostały zawarte nowe formy pomocy społecznej, które w przyszłości przyczynią się do polepszenia sytuacji socjalno – bytowej mieszkańców Dębicy.

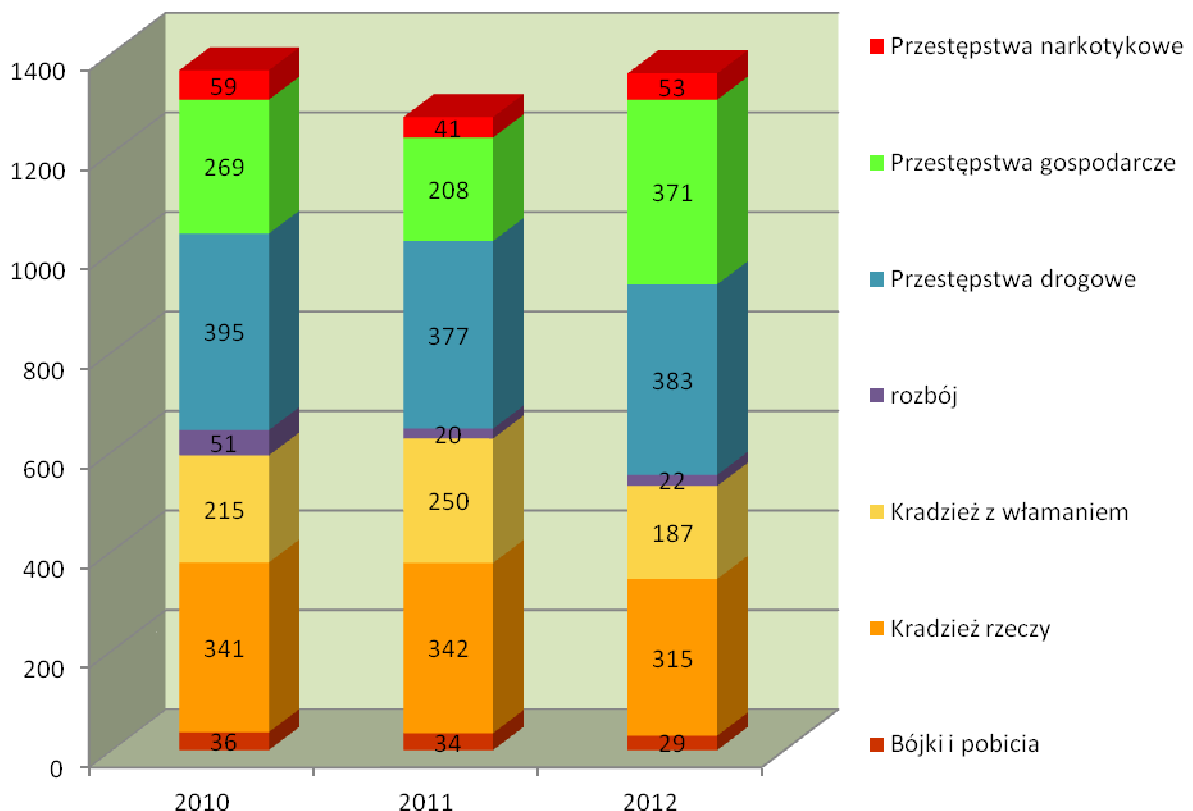

VIII. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Zachowania odbiegające od obowiązujących norm prawnych zdarzają się w każdym społeczeństwie i ich całkowita eliminacja nie jest możliwa. Skala tych zjawisk zależy jest w dużej mierze od skuteczności działań służb powołanych do zapobiegania przestępczości, oraz wykrywania i karania sprawców.

Według danych z Powiatowej Komendy Policji w Dębicy w ostatnich latach najczęściej popełnianych przestępstw, bo ok. 40% ma charakter kryminalny. Należą do nich m. in. kradzieże oraz kradzieże z włamaniem. Drugą grupę stanowią przestępstwa drogowe. W roku 2012 stanowiły one 28,16% wszystkich przestępstw. Niewiele mniej popełnianych jest przestępstw natury gospodarczej. Z roku na rok rośnie ich ilość i procentowy udział we wszystkich popełnianych w mieście i odnotowywanych przez policję przestępstwach. W 2012 roku stanowiły one już 27,28% podczas gdy rok wcześniej 16,35%, a 6 lat wcześniej zaledwie 12,04%. Na względnie stałym poziomie utrzymuje się w Dębicy ilość przestępstw narkotykowych, których rocznie odnotowuje się ok. 50 co stanowi niespełna 4%.

Wykres 24 Ilość przestępstw popełnionych w Dębicy w latach 2010 – 2012 w podziale na poszczególne grupy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowej Komendy Policji w Dębicy

Od kilku lat ogólna ilość przestępstw popełnianych w Dębicy oscyluje wokół 1300 (± 75). Jednak w sposób wyraźny zmienia się ich charakter. Coraz więcej jest przestępstw natury gospodarczej, a coraz mniej zwykłych kradzieży i kradzieży z włamaniem. Szczegółowe dane w tym zakresie zebrano w tabeli.

Tabela 27 Rodzaje przestępstw popełnianych w Dębicy w latach 2010 i 2012.

	2010	2011	2012
Bójki i pobicia	36	34	29
Kradzież rzeczy	341	342	315
Kradzież z włamaniem	215	250	187
Rozbój	51	20	22
Przestępstwa drogowe	395	377	383
Przestępstwa gospodarcze	269	208	371
Przestępstwa narkotykowe	59	41	53
RAZEM	1366	1272	1360

Źródło: Powiatowa Komenda Policji w Dębicy

Wśród przestępstw drogowych dominują te związane z prowadzeniem różnego rodzaju pojazdów pod wpływem alkoholu. Niestety część z nich to wypadki, których następstwem jest śmierć lub ciężki uszczerbek na zdrowiu.

O tym czy dana grupa przestępstw stanowi istotny problem społeczny decyduje nie tylko ilość wykroczeń popełnianych w danym obszarze, ale także ich szkodliwość społeczne, trwałość skutków, trendy (np. narastająca brutalizacja), możliwość przeciwdziałania im i wykrywalność. I dlatego jednym z najistotniejszych problemów policji w Dębicy, mimo iż nie widać tego wyraźnie w statystykach są:

- bójki i pobicia pomiędzy zwalczającymi się pseudokibicami Wisłoki Dębica i Igloopolu Dębica.
- umawianie się na tzw. ustawki.
- zakłócanie spokoju i porządku publicznego.
- niszczenie mienia i wybryki chuligańskie na terenie osiedli mieszkaniowych.

Niektóre zachowania chuligańskie, które zakłócają spokój mieszkańców bądź prowadzą do niszczenia mienia poprzez m.in. malowanie ścian budynków bywają bardzo trudne do wykrycia sprawców. Zwłaszcza gdy są popełniane na terenie nie objętym monitoringiem. Niewykryci, sprawcy takich czynów czują się bezkarni, co potęguje skalę ich niezgodnych z prawem działań.

Analizując skuteczność działań policji w Dębicy w zakresie wykrywalności popełnianych przestępstw trzeba zaznaczyć, że jest ona bardzo mocno zróżnicowana w zależności od

rodzaju wykroczenia. Na przestrzeni ostatnich lat trudno dostrzec w tym zakresie wyraźny kierunek zmian.

Tabela 28 Wykrywalność przestępstw popełnionych na terenie miasta Dębica w latach 2010 - 2012

Przestępstwa	Wykrywalność %		
	2010	2011	2012
Bójki i pobicia	86,1	79,4	93,1
Kradzież rzeczy	36,2	29,9	36,7
Kradzież z włamaniem	30,5	41,2	35,2
Rozbój	78,4	70	83,3
Przestępstwa drogowe	98,5	98,7	99,2
Przestępstwa gospodarcze	94,8	93,3	94,3
Przestępstwa narkotykowe	100	95,1	100

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Dębicy

Jak pokazują powyższe dane największą wykrywalność mają przestępstwa narkotykowe i drogowe. Na przestrzeni ostatnich trzech lat tylko pojedynczy sprawcy przestępstw w ramach tych grup nie zostali ujęci (2 przypadki przestępstw narkotykowych na 153 zarejestrowane i 15 przypadków przestępstw drogowych na 1155 odnotowanych). Bardzo wysoki poziom wykrywalności (powyżej 90%) jest również w obrębie przestępstw gospodarczych oraz wśród sprawców bójek i pobić. W najniższym stopniu, bo w niespełna 40%, wykrywani są sprawcy różnego rodzaju kradzieży.

Komenda Powiatowa Policji w Dębicy zatrudnia policjantów na 219 etatach. Dodatkowo ich pracę wspiera 35 pracowników cywilnych. Dębicka komenda w swojej dyspozycji ma 40 pojazdów, w tym: 27 radiowozów oznakowanych, 11 radiowozów nieoznakowanych i 2 motocykle.

Dane te wskazują na istotne wzmocnienia kadrowe i sprzętowe jakie dokonało się w tym obszarze na przestrzeni ostatnich 6 lat. W roku 2007 policja w Dębicy zatrudniała bowiem 156 policjantów, którzy dysponowali 19 radiowozami oraz 2 motocyklami. Dodatkowo środki techniczne i zwiększony personel policyjny, a co za tym idzie większe nakłady finansowe na zapewnienie bezpieczeństwa publicznego, są niezbędne i wynikają z jednej strony z postępu technologicznego jaki dokonuje się również w świecie przestępczym, a z drugiej strony ze stale rosnących oczekiwań społeczeństwa w zakresie poczucia bezpieczeństwa publicznego.

Oczywiście z punktu widzenia bezpieczeństwa publicznego nie mniej istotna od wysokiego poziomu wykrywalności sprawców przestępstw jest prewencja, czyli zapobieganie i przeciwdziałanie sytuacjom kryminogennym. W tym celu policja wspólnie z władzami lokalnymi i pozostałymi podmiotami działającymi na terenie miasta na rzecz zapewnienia

ładu i porządku publicznego podejmuje szereg akcji. Aktualnie, na terenie Dębicy, prowadzone są przez Komendę Powiatową Policji następujące programy ukierunkowane na przeciwdziałanie przestępczości:

- „Bezpieczny Senior”
- „Ograniczyć wandalizm”
- „Ostrożnie pies”
- „Pseudokibic”
- „Stop patologiom”.

Inną instytucją dbającą o bezpieczeństwo obywateli w granicach administracyjnych miasta jest Straż Miejska w Dębicy. Jest to umundurowana formacja utworzona Uchwałą Rady Miejskiej Nr IX/40/91 z dnia 3 października 1991 r do ochrony porządku publicznego na terenie miasta. Straż Miejska w Dębicy działa na podstawie ustawy z dn. 29.08.1997r. o strażach gminnych. Aktualnie pracuje tam 15 osób (komendant + 14 strażników). Stan osobowy jest więc nieco mniejszy niż w latach 2008-2009, kiedy to w straży zatrudnionych było nawet 19 osób.

W 2012 r. strażnicy Straży Miejskiej w Dębicy wykonali 2921 interwencji z czego:

- 2499 zakończyło się pouczeniami
- 324 osoby ukarano mandatami karnymi
- 52 razy skierowano wnioski o ukaranie do Sądu Rejonowego w Dębicy
- 46 osób nietrzeźwych przekazano do izby wytrzeźwień lub odtransportowano do miejsca zamieszkania

Ponadto wykonano 543 konwoje dokumentów, przedmiotów wartościowych i wartości pieniężnych na potrzeby miasta.

Strażnicy w ramach działań prewencyjno-edukacyjnych biorą udział w spotkaniach z dziećmi i młodzieżą, przeprowadzając prezentację Straży Miejskiej oraz wykłady na temat zapobiegania popełnianiu przestępstw, wykroczeń oraz zjawisk kryminogennych.

Ponadto Straż Miejska w 2012 roku brała udział przy zabezpieczeniu 105 imprez masowych i miejsc wypadków. To średnio daje dokładnie dwa tego typu zadania tygodniowo. Biorąc pod uwagę, że niektóre imprezy masowe (sportowe, kulturalne czy okolicznościowe) wymagały zaangażowania znacznej części zasobów osobowych niekiedy nawet w kilkugodzinnym przedziale czasowym, obrazuje to poziom obciążenia służb Straży Miejskiej tym rodzajem działań.

Porównując statystyki ostatnich 5 lat, można zauważyć, że mimo utrzymania poziomu zatrudnienia (w roku 2007 i 2012 stan osobowy Straży Miejskiej był dokładnie taki sam) znacząco wzrosła ilość interwencji i skala działań tej formacji. Ogólna ilość interwencji w 2007 roku wynosiła bowiem 1998 natomiast w 2012 było ich już 2921.

W celu realizacji swoich podstawowych zadań określonych w art. 11 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych Straż Miejska w Dębicy stale współpracuje z Policją.

W mieście Dębica działa też kilkanaście Agencji Ochrony mienia i osób. Niektóre z nich działają w skali całego kraju inne mają charakter regionalny czy nawet lokalny. Są to głównie prywatne firmy oferujące stały monitoring obiektów przemysłowych, handlowych, domów prywatnych, przesyłki i przewozy konwojowane i inne podobne usługi.

Władze miasta podejmują liczne inicjatywy w celu przeciwdziałania przestępczości w Dębicy oraz zwiększenia poczucia bezpieczeństwa jej mieszkańców.

Zarządzeniem Burmistrza Miasta Dębicy z dnia 19 czerwca 2008 r. powołany został „Zespół do spraw bezpieczeństwa publicznego w Dębicy”. Podstawowymi celami tego Zespołu są:

- zintegrowanie działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa w mieście poprzez zaangażowanie podmiotów działających w różnych obszarach życia społecznego oraz aktywizację społeczności lokalnej
- efektywne działania w zakresie profilaktyki przestępczości, zdefiniowanie oraz lokalizacja jej przyczyn, przejawów i konsekwencji
- wypracowanie skutecznych mechanizmów i narzędzi współpracy umożliwiających skuteczne zapobieganie i ograniczanie zachowań ryzykownych i przestępczości w mieście.

IX. KULTURA

Dębica jest największym ośrodkiem kulturalnym w powiecie, w którym cyklicznie odbywają się różnorodne wydarzenia artystyczne o zasięgu lokalnym, regionalnym, ogólnopolskim a nawet międzynarodowym.

Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego wyniosły w roku 2012 wg danych GUS 3 314 923,98 zł co stanowiło 2,83 % ogólnych wydatków miasta. To więcej zarówno kwotowo, jak i procentowo, w stosunku do roku 2011, ale mniej niż w latach 2008-2009.

Tabela 29 Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w Dębicy w latach 2008 - 2012

rok	wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego [zł]	udział tych wydatków w ogólnym budżecie miasta [%]
2008	5373879,44	4,98
2009	4084384,57	3,04
2010	3565376,67	2,63
2011	3273868,00	2,61
2012	3314923,98	2,83

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych – Portret terytorialny

Rzecz jasna wydatki na prezentowanym poziomie nie są w stanie zaspokoić wszystkich potrzeb działających w mieście jednostek kulturalnych, tym bardziej, że jak to zaprezentowano poniżej, spektrum działalności i zakres ich oferty są bardzo szerokie. Pamiętać też należy, że Uchwałą Rady Miejskiej z dnia 3 listopada 2011 r. został wdrożony program oszczędnościowy w Gminie Miasta Dębica obejmujący lata 2011 - 2014. Zakłada on ograniczenie w maksymalnym stopniu wydatków bieżących budżetu oraz dotacji między innymi dla jednostek kultury. Dlatego ważne źródło współfinansowania, zarówno bieżącej działalności operacyjnej, jak i projektów o charakterze inwestycyjnym (zwłaszcza remontów i zakupów nowoczesnego wyposażenia), powinny stanowić środki zewnętrzne a w szczególności regionalne i krajowe wsparcie w ramach programów operacyjnych Unii Europejskiej.

Życie kulturalne mieszkańców Dębicy toczy się przede wszystkim przy udziale i za pośrednictwem licznych instytucji kultury. Inicjują one ważne wydarzenia kulturalne, ale także motywują i zachęcają do uczestnictwa w przedsięwzięciach służących podtrzymaniu dziedzictwa kulturowego i dążeniu do coraz większej atrakcyjności miasta.

Warto zatem pogłębić wiedzę o zlokalizowanych w Dębicy domach kultury, galeriach, muzeach i bibliotekach, czy innych centrach kulturalnych, o ich propozycjach na spędzenie wolnego czasu, rozwijanie zainteresowań i pasji oraz ich osiągnięciach i organizowanych przez nie imprezach.

Do jednostek ze sfery kultury i ochrony dziedzictwa narodowego działających najprężniej na terenie miasta Dębica należą:

1. Miejski Ośrodek Kultury.

Miejski Ośrodek Kultury jest jednostką organizacyjną kultury wpisaną do rejestru samorządowych instytucji kultury. Organizatorem MOK jest Gmina Miasto Dębica. Siedziba MOK mieści się przy ulicy Sportowej 28.

Podstawowym założeniem działalności MOK jest tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju wszelkich form aktywności kulturalnej mieszkańców Dębicy.

Zróżnicowana oferta kierowana jest zarówno do szerokiego, jak i bardziej wyrafinowanego kręgu odbiorców. Obejmuje ona zarówno duże masowe imprezy rozrywkowe, jak i te kameralne dla elitarnej widowni.

Zadania MOK:

- organizowanie czasu wolnego mieszkańców
- tworzenie warunków do rozwoju zainteresowań i uzdolnień dębiczanie ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży
- promowanie i prezentowanie środowiska kulturalnego miasta
- kultywowanie lokalnych i regionalnych tradycji
- pielęgnowanie wartości patriotycznych
- wspieranie i promowanie talentów
- integrowanie środowiska twórczego
- współpracowanie ze stowarzyszeniami, jednostkami samorządowymi i animatorami kultury
- wspieranie inicjatyw kulturalnych w dębickich kościołach
- szeroka współpraca ze szkołami i całym środowiskiem oświatowym

Powyższe zadania realizowane są poprzez:

- organizowanie różnego rodzaju imprez artystycznych, upowszechniających różnorodne dziedziny kultury i sztuki – czyli koncerty, wystawy, spektakle, konkursy, festiwale, przeglądy o zasięgu lokalnym, regionalnym, ogólnopolskim i międzynarodowym prowadzenie kół zainteresowań i zespołów artystycznych
- koordynowanie działań kulturalnych na terenie całego miasta
- promowanie i rozwijanie amatorskiego ruchu artystycznego
- prezentowanie działalności innych placówek, organizacji i stowarzyszeń
- współdziałanie z instytucjami kultury, szkołami, stowarzyszeniami kultury i innymi w zakresie organizacji życia kulturalnego miasta
- inicjowanie, organizowanie i aktywne uczestniczenie w świętach i obchodach rocznicowych ważnych dla Polaków, miasta i jego mieszkańców
- podtrzymywanie więzi artystów, ludzi kultury i sztuki pochodzących z Dębicy z rodzinnym miastem, poprzez prezentowanie ich dorobku mieszkańcom
- dbanie i czuwanie nad prawidłowym przepływem informacji dot. planowanych przedsięwzięć kulturalnych, tak, by były one czytelne i docierały do wszystkich mieszkańców miasta.

Miejski Ośrodek Kultury jest głównym organizatorem imprez miejskich, takich jak Dni Dębicy, czy Wakacje z kulturą. Współpracuje z instytucjami kulturalnymi i oświatowymi powiatu dębickiego przy organizacji spotkań i koncertów okolicznościowych, obchodów świąt państwowych (Narodowe Święto Niepodległości, dni patronów, festyny parafialne, dębickie jarmarki, Zaduszki z Janem Pawłem II). Wraz z organizacjami samorządowymi oraz prywatnymi agencjami współtworzy duże imprezy artystyczne: m.in. dębickie opery,

United Europe Jazz Festival – zJAZZd na Sportowej, Ogólnopolskie Konfrontacje Kapel Ludowych i Zespołów Śpiewaczych, Dni Sztuki.

W placówkach MOK odbywa się bardzo wielu konkursów i przeglądów artystycznych o charakterze regionalnym i ogólnopolskim. Prowadzona jest szeroka działalność edukacyjna, działa kilkanaście grup artystycznych.

MOK wychodzi ze swoimi działaniami także poza placówki i angażuje społeczeństwo do uczestnictwa w życiu kulturalnym Dębicy poprzez organizację imprez plenerowych, koncertów, pikników rodzinnych, zabaw i konkursów dla dzieci i młodzieży, happeningów, różnorodnych warsztatów i plenerów artystycznych.

Placówkami Miejskiego Ośrodka Kultury w Dębicy są: Dom Kultury "MORS" (ul. Sportowa 28), Dom Kultury i Kino "ŚNIEŻKA" (ul. Bojanowskiego 18), Galeria Sztuki (ul. Akademicka 8). W Domu Kultury MORS i Domu Kultury ŚNIEŻKA prowadzone są zajęcia rozwijające umiejętności artystyczne, organizowane są liczne przeglądy i konkursy. Galeria Sztuki prowadzi działalność wystawienniczą i edukacyjną. Prezentowane są tam prace znanych polskich artystów, twórców spoza naszego kraju, a także artystów regionalnych. Galeria prowadzi również zajęcia z rysunku dla dzieci, młodzieży i dorosłych, wykłady z historii sztuki, warsztaty z zaproszonymi twórcami oraz jest organizatorem plenerów malarskich.

W Domu Kultury MORS w ramach stałych form pracy działają między innymi:

- Miejski Zespół Pieśni i Tańca "IGLOOPOLANIE" - od 35 lat odnosi sukcesy w Polsce, wielu krajach Europy prezentując polskie tańce narodowe, krzewiąc polskość oraz wartości patriotyczne. Zespół Jest członkiem C.I.O.F.F. – Międzynarodowego Stowarzyszenia Zespołów Folklorystycznych i Twórców Ludowych co daje mu prawo reprezentowania Polski na międzynarodowych przeglądach w kraju i za granicą. Wraz z dziecięcym i młodzieżowym zapleczem, kapelą i grupą wokalną tworzy studwudziestoosobową rodzinę, regularnie podnoszącą swoje umiejętności taneczne i muzyczne.
- Mistrzowska Szkoła Tańca i Ruchu SOUL DANCE - w swoich szeregach skupia ok. 200 osób głównie dzieci i młodzieży w kilku grupach wiekowych. Każdego roku odnoszą spektakularne sukcesy, tytuły mistrza i wicemistrza kraju, a w ostatnich latach wicemistrza świata i Europy
- Miejska Orkiestra Dęta – ponad pół wieku uświetnia występami wszystkie lokalne uroczystości o charakterze patriotycznym. Wielokrotnie nagradzani w przeglądach regionalnych.
- Zespół Pieśni i Tańca „Mali Igloopolanie” – od pięciu lat w dziecięcym zespole Pieśni i Tańca ćwiczy ok. 100 dzieci. Każdego roku zwiększa się ich liczba. Dziecięcy taniec ludowy stał się bardzo popularną formą spędzania czasu.
- Estrada dziecięca - Studio Piosenki – przygotowuje dzieci i młodzież do konkursów i przeglądów a także tworzy widowiska muzyczne i musicale na uroczystości lokalne.
- Grupa teatralna „Safo” – w której młodzież rozwija swoje talenty aktorskie. Głównie przygotowuje widowiska teatralne i spektakle na duże uroczystości miejskie.
- Zespół Pieśni i Tańca „GRYFICI” – w ramach tej inicjatywy swoje pasje taneczne kontynuują tancerze starsi
- Złota Para – to Stowarzyszenie przyjaciół Tańca Towarzyskiego organizujące szkolenie w zakresie tańca towarzyskiego w różnych grupach wiekowych. Stowarzyszenie organizuje turnieje na szczeblu ogólnopolskim.

Ryc. 9 **Zespół Pieśni i Tańca „Igloopolanie”. Koncert z okazji 35-lecia istnienia zespołu 16.11.2013.**

Źródło: fot. www.studiogawie.pl

W Domu Kultury „MORS” odbywają się cyklicznie liczne przeglądy, konkursy, festiwale takie jak: Podkarpacki Przegląd Dziecięcych i Młodzieżowych Zespołów Tanecznych „Złoty Gryf”, Potyczki Kabaretowe, eliminacje regionalne do ogólnopolskiego konkursu „Wygraj Sukces”, Dębica Open Festival, Konkurs Wokalny „Tylko Polska Piosenka”, Ogólnopolski Turniej Tańca Towarzyskiego „Złota Para”, Festiwal Piosenki Osób z Niepełną Sprawnością.

Co roku odbywają się imprezy w ramach Dni Sztuki (m.in. „Kozacy Rosji”), Międzynarodowego Dnia Teatru (m.in. „Pan Tadeusz” Teatru im. Siemaszkowej z Rzeszowa, „Eksperyment Adam i Ewa” w wykonaniu teatru „tm” z Warszawy), Światowego Dnia Tańca (m.in. „Adept i mistrz”, „Mistrzowie tańca”), a także inne imprezy okolicznościowe (koncert noworoczny, koncerty z okazji dnia kobiet, dnia babci i dziadka, imprezy walentynkowe („Mokaferia Love”), mikołajkowe i inne. Odbywają się także koncerty i imprezy o charakterze integracyjnym i charytatywnym (przeglądy talentów uczestników świetlic środowiskowych, spotkania Środowiskowych Domów Samopomocy, Mikołajki dla dzieci objętych pomocą MOPS, impreza pod hasłem „Mikołaj Dociera Wszędzie”).

Piękną tradycją obchodów Święta Narodowego 3 Maja stały się w Dębicy premiery operowe. Spektakle, a do roku 2013 było ich już 14, realizowane są siłami amatorów, lokalnych zespołów tańca ludowego, chórów, młodzieży oraz śpiewaków zawodowych. Jednorazowo w charakterze aktorów, bierze w nich udział ok. 150 mieszkańców Dębicy i okolic. Bazą dla tych niezwykłych wydarzeń kulturalnych jest Dom Kultury MORS. Scena i sala widowiskowa oraz pracownia muzyczna są dla nich miejscem treningów, prób i występów. Przez lata dębickie opery obejrzało ponad 50 tysięcy ludzi.

Oprócz stałych form działalności kulturalnej i cyklicznych imprez artystycznych w Domu Kultury MORS odbywa się cały szereg koncertów, spektakli i warsztatów. W bieżącym roku wśród wykonawców gościli znani artyści estradowi (Dorota Miśkiewicz, Eleni, Halina Kunicka, Chór Alexandra Pustovalova, Kabaret „Ani Mru Mru”), prowadzone były warsztaty teatralne (Agnieszka Sitek, Tomasz Mędrzak, Piotr Szwed), warsztaty muzyczne (Zbigniew Jakubek, Marek Raduli, Tomasz Grabowy, Artur Lipiński).

W sumie rokrocznie organizowanych jest ponad 100 imprez artystycznych.

Dom Kultury Mors powstał w 1977 r. Od tamtej pory jego siedzibę stanowi obiekt przy ul. Sportowej, którego istotnym elementem jest największa na Podkarpaciu sala widowiskowa. Służy ona wyłącznie do prezentowania dorobku kulturalnego, upowszechniania kultury oraz do szeroko pojętej edukacji kulturalnej. Niestety jej stan techniczny i poziom wyposażenia pozostawiają wiele do życzenia. Podobnie jak sala widowiskowa tak i cały budynek DK MORS wymagają generalnego remontu. Utrzymanie statutu wiodącego ośrodka kultury tej części Podkarpacia wymaga zaplecza lokalowego na miarę XXI wieku.

Dom Kultury i Kino "ŚNIEŻKA" jest najstarszą placówką kulturalną w powiecie dębickim, z ponad stuletnią tradycją. Mieści się w dawnym budynku dębickiego oddziału Polskiego Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” przy ul. Bojanowskiego, rozbudowanym i zmodernizowanym w latach 1970 – 1973. Aktualnie prowadzi stałą działalność kulturalną w formie:

- PANTERA i ISKIERKI - dziecięce zespoły tańca nowoczesnego, zorganizowane w dwie grupy wiekowe – 7-10 i 11-16 lat.
- zajęcia baletu z elementami rytmiki - 2 grupy wiekowe dla dzieci od 4 do 6 lat
- zajęcia plastyczne dla dzieci w wieku 5- 6 lat
- MINI WINDA - dziecięcy teatr na bazie dramy Zajęcia dla dzieci w wieku 6-9 lat, które poprzez ćwiczenia obejmujące kształcenie sprawności zmysłowej i ruchowej poznają istotę teatru oraz podstawy sztuki aktorskiej. Bawiąc się - uczą zasad emisji głosu, prawidłowej dykcji i ruchu scenicznego.

W Domu Kultury "ŚNIEŻKA" odbywają się liczne przeglądy i konkursy organizowane przez MOK, takie jak: Przegląd Kolęd i Pastoralek, Przegląd wokalistów i zespołów "Śpiewam bo lubię", Ogólnopolski Konkurs Recytatorski, Ogólnopolski Dziecięcy Festiwal Słowa i Mały Konkurs Recytatorski, Powiatowy, Powiatowy Konkurs Poezji im. Wisławy Szymborskiej "Niektórzy lubią poezję", Konkurs Piosenki Dziecięcej "Witajcie w naszej bajce", Przegląd Teatrów Dziecięcych i Młodzieżowych "Pajace", Przegląd Dorobku Artystycznego Przedszkoli, Ogólnopolskie Konfrontacje Kapel Ludowych i Zespołów Śpiewaczych, Powiatowy Konkurs Recytatorski Poezji Religijnej, Biesiada Literacka.

Ponadto w DK „ŚNIEŻKA” organizowane są przeglądy we współpracy ze szkołami i innymi podmiotami: Powiatowy Przegląd Amatorskich Zespołów Teatralnych, Ośmiu Wspaniałych, Świętojańskie Śpiewania Środowiskowych Domów Samopomocy, Konkurs fotograficzny ŚDS-ów.

Bazą prowadzonych przez Dom Kultury "ŚNIEŻKA" działań jest budynek przy ul. Bojanowskiego. O jego potencjale stanowią głównie sala baletowa o powierzchni 54 m² oraz sala widowiskowo-kinowa na 183 miejsca. Niestety jest to potencjał nie w pełni wykorzystany, gdyż kino nie dysponuje wyposażeniem pozwalającym na odtwarzanie praktycznie jedynie dostępnych w chwili obecnej cyfrowych kopii filmów. Mimo to Kino „ŚNIEŻKA”, które posiada niepowtarzalny klimat i stałą grupę widzów, stara się zaspokajać gusta koneserów sięgając po kino niekomercyjne, nie zapominając o masowym odbiorcy. Regularnie odbywają się tu przeglądy filmów niezależnych i krótkometrażowych.

Ryc. 10 Sala widowiskowo-kinowa przy ul. Bojanowskiego

Źródło: zasoby DK „Śnieżka”

Galeria Sztuki wystawia prace plastyczne nie tylko lokalnych artystów, goszczą tutaj także znane nazwiska uznanych polskich twórców (m.in. Jan Kanty Pawluśkiewicz, Ryszard Horowitz), organizowane są też duże wystawy pokonkursowe i naukowe (m.in. „Świat zmysłów”, „Nauki dawne i niedawne”). W Galerii Sztuki prowadzone są również zajęcia plastyczne dla dzieci, młodzieży i dorosłych, wykłady z historii sztuki oraz warsztaty z zaproszonymi twórcami. Placówka jest także organizatorem wielu plenerów malarskich.

2. Dom Kultury „KOSMOS”.

Dom Kultury „KOSMOS” Firmy Oponiarskiej Dębica S.A. powstał w 1962 roku. Placówka posiadała zawsze statut zakładowej instytucji kultury. Obecnie Firma Oponiarska Dębica S.A. poprzez zapewnienie środków finansowych na utrzymanie Domu Kultury stwarza znakomite warunki do prowadzenia działalności kulturalno-oświatowej. Główne działania Domu Kultury skierowane są na organizację czasu wolnego pracowników Firmy Oponiarskiej i ich rodzin oraz środowiska lokalnego. Dom Kultury posiada salę widowiskowo - kinową na 370 miejsc w układzie amfiteatralnym z dużą sceną. Oprócz seansów filmowych Kina "Kosmos" organizowane są imprezy estradowe i teatralne. Działają tu koła i kluby zainteresowań (brydż, szachy, numizmatycy, pszczelarze itp.). Dużą rolę placówka przywiązuje do pielęgnowania folkloru. Działają tu dwie kapele ludowe oraz Zespół Pieśni i Tańca "Małopolska" w dwóch grupach wiekowych. Dom Kultury jest również miejscem wielu wystaw artystycznych. Należy podkreślić, że instytucja pełni ważną funkcję kulturotwórczą dla całej społeczności dębickiej. Z wielu w/w form pracy

placówki mogą korzystać mieszkańcy miasta, którzy nie są pracownikami Firmy. Co roku Firma Oponiarska Dębica S.A. organizuje imprezę „Dębica Dębicy”. W tym dniu dla mieszkańców Dębicy grają różne gwiazdy polskiej sceny muzycznej.

3. Muzeum Regionalne.

Od 2003 roku w mieście działa Muzeum Regionalne, w którym zgromadzono eksponaty związane m. in. z historią regionu. Są wśród nich również przedmioty archeologiczne oraz etnograficzne, a także dzieła sztuki. Można również zobaczyć zbiory Wojska Polskiego, pamiątki po dębickich saperach oraz powojennej działalności dębickich przedsiębiorstw. Przedmioty będące w posiadaniu muzeum pochodzą ze zbiorów Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Dębickiej lub zostały przekazane przez osoby prywatne i zakłady przemysłowe. Planowane jest również odtworzenie elementów dawnego gospodarstwa wiejskiego z oryginalnymi przedmiotami i urządzeniami jak np. warsztaty rzemieślnicze, odlewnie żelaza itp., które będzie umiejscowione w pobliżu budynku muzeum. Muzeum Regionalne cyklicznie organizuje nowe wystawy o różnorodnej tematyce oraz spotkania z pasjonatami historii, co roku włącza się również w ogólnopolską akcję „Noc w Muzeum”. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w roku 2012 placówkę tą odwiedziło 7 400 osób. To aż o 620 zwiedzających mniej niż w roku 2011, ale o 134 osoby więcej niż w 2010.

4. Biblioteki.

W Dębicy znajduje się Miejska Biblioteka Publiczna wraz z 5 filiami. Mieszkańcy miasta mogą korzystać z jej zasobów, już od 1947 roku. Pracownicy biblioteki zajmują się nie tylko udostępnianiem bogatych zbiorów książek, ale także angażują się m. in. w organizację:

- ✓ spotkań z czytelnikami w ramach Dyskusyjnego Klubu Książki;
- ✓ czasu wolnego dla dzieci i młodzieży w okresie wakacyjnym;
- ✓ wystaw poświęconych sławnym pisarzom;
- ✓ konkursów.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego z 2012 r. księgozbiór liczy 210 291 woluminów. To nieco więcej niż rok wcześniej. Jednak od kilku lat statystyki w tym zakresie wskazują na nieznacznie, lecz stale malejący poziom zasobów. Najważniejsze dane statystyczne w zakresie zasobów bibliotecznych i czytelnictwa zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 30 Statystyki zasobów bibliotecznych i czytelnictwa w Dębicy.

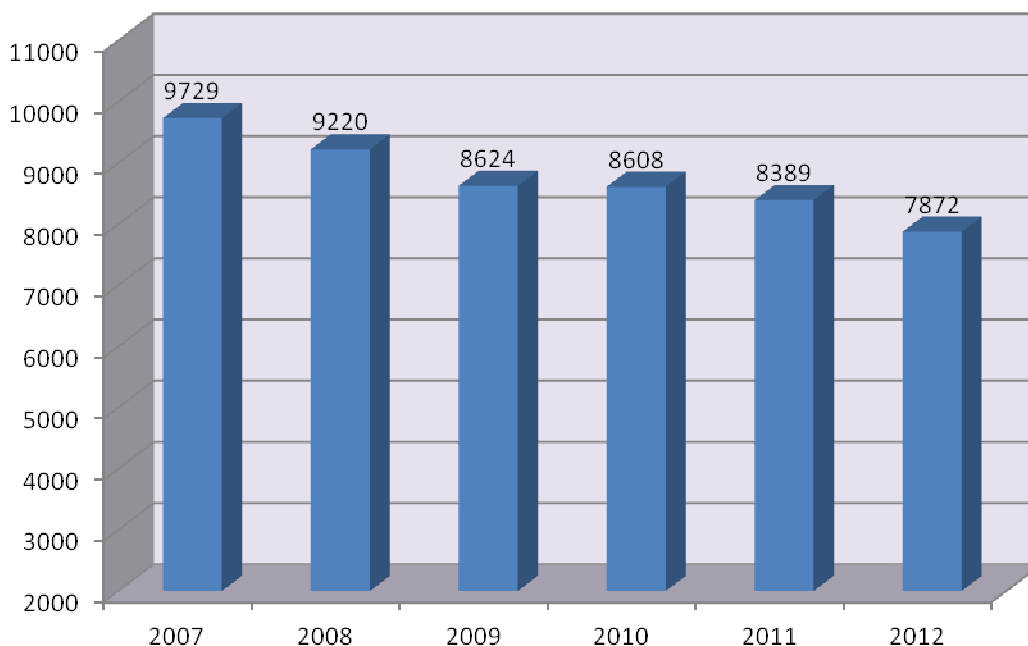
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
czytelnicy w ciągu roku	9729	9220	8624	8608	8389	7872
czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	208	197	185	182	178	167
Księgozbiór w woluminach	221183	213519	213732	212095	209512	210291
wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika	18,7	16,4	18,7	19,0	18,5	17,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych – Portret terytorialny

Jak wynika z analizy powyższych danych, w znacznie szybszym tempie niż liczba bibliotecznych woluminów maleje ilość korzystających z nich czytelników. W 2012 roku po książkę z bibliotecznej półki sięgnęło jedynie 16,7 % Dębiczian, podczas gdy jeszcze 5 lat wcześniej uczyniło to 20,8 % mieszkańców miasta.

Wykres 25 Ilość osób korzystających w Dębicy z zasobów bibliotek publicznych w latach 2007-2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych – Portret terytorialny

Przyczyn zmian zobrazowanych powyższym wykresem można upatrywać między innymi w ogólnym spadku czytelnictwa wśród Polaków, we wzroście popularności Internetu jako źródła informacji, rosnących zasobach domowych księgozbiorów oraz w znacznie mniejszym stopniu popularyzacją e-book'ów.

Obok Miejskiej Biblioteki Publicznej w Dębicy funkcjonuje filia Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Rzeszowie, w której znajduje się księgozbiór liczący 39 490 woluminów i 58 tytułów prenumerowanych czasopism. Biblioteka dysponuje czytelnią dla 14 osób oraz 4 stanowiskami komputerowymi.

Mieszkańcy Dębicy mogą też korzystać z bibliotek przy parafii PW Miłosierdzia Bożego oraz parafii PW Matki Bożej Anielskiej. Dostępny jest także księgozbiór Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Dębickiej. Uczniowie mogą korzystać z bibliotek szkolnych.

5. Kina.

Teoretycznie w mieście istnieją dwie sale kinowe: w DK "Kosmos" na 370 miejsc i w DK „Śnieżka” na 183 miejsca. Jednak Kino „Śnieżka” nie ma możliwości realizowania seansów w technologii cyfrowej, co w praktyce znacznie ogranicza działalność. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w roku 2012 w Dębicy odbyły się jedynie 483 seanse kinowe, w których ogółem uczestniczyło 8 114 widzów. Jest to wynik dramatycznie niski jak na potencjał blisko 50 tysięcznego miasta. Dla

porównania w pobliskim Mielcu, gdzie jest tylko jedna sala kinowa w 951 seansach uczestniczyło 63 979 widzów (liczba porównywalna z ilością mieszkańców) a Rzeszowianie odwiedzili w tym czasie sale kinowe 824 925 razy czyli średnio każdy z nich uczynił to nieco ponad 4,5 raza. Wydaje się, że tak złego stanu rzeczy należy upatrywać przede wszystkim w niedostatecznym poziomie technicznym bazy. Największym problemem jest tu brak cyfrowego odtwarzacza w kinie „Śnieżka”.

6. Pozostałe podmioty kulturalne.

Organizacje pozarządowe.

Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Dębickiej należy do grona instytucji mających istotny wpływ na działalność kulturalną miasta. Powstało 15 lutego 1960 roku jako Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Dębicy. Jego podstawowym statutowym zadaniem było doprowadzenie do powstania Muzeum Regionalnego na terenie Dębicy. Towarzystwo od razu zaczęło prężnie działać. Nie tylko pozyskiwano nowych członków, ale dość szybko, bo w 1962 roku doprowadzono do wydania książki "Dębica i okolice". Działalność wydawnicza, oraz zbieranie eksponatów do powstającej Izby Regionalnej będącej zaczynem przyszłego muzeum zdominowała działalność Towarzystwa. Postanowiono wydawać roczniki, opracowane przez członków TPN w Dębicy. Ich rezultatem było wydanie dwóch roczników w latach: 1971 i 1974. TPZD skupia się na działalności wydawniczej, prezentującej historię Żydów dębickich i pilzneńskich oraz nekropole z okresu I Wojny Światowej.

Stowarzyszenie Na Rzecz Wspierania Młodych Talentów jest instytucją działającą na terenie powiatu dębickiego od 2004 roku. Stowarzyszenie stawia sobie za cel :

- wspieranie kształcenia muzycznego dzieci i młodzieży
- organizowanie imprez artystycznych rozwijających zainteresowania muzyczne dzieci i młodzieży
- wspieranie aktywności dzieci i młodzieży w zakresie kultury i sztuki
- promocja najzdolniejszych uczniów
- promocja miasta i powiatu w kraju i zagranicą poprzez działalność artystyczną
- organizowanie różnorodnych form działalności artystycznej dla dzieci i młodzieży
- współdziałanie z instytucjami i organizacjami upowszechniania kultury

Dębickie Towarzystwo Muzyczne – Śpiewacze, które skupia osoby czynnie pracujące na rzecz rozwoju i upowszechniania muzyki chóralnej, poważnej, estradowej. Towarzystwo pomaga i promuje młodych utalentowanych twórców i wykonawców w szczególności z rodzin patologicznych i zagrożonych alkoholizmem. Towarzystwo realizuje swoje cele poprzez: koncerty, odczyty, seminaria, organizowanie chórów, zespołów muzycznych, oraz poprzez współpracę ze środkami masowego przekazu.

Stowarzyszenie „Uwierz w siebie” działające od 2007 roku i współorganizujące między innymi „odJAZZdowe warsztaty muzyczne”.

Towarzystwo Taneczne „ZŁOTA PARA” zajmujące się propagowaniem sportowego tańca towarzyskiego wśród dzieci i młodzieży.

Oraz inne organizacje takie jak:

Stowarzyszenie Przyjaciół Miejskiego Gimnazjum nr 1 „JEDYNKA”.

Towarzystwo Przyjaźni Polsko-Belgijskiej Dębica-Puurs „Serce za Serce”.
Towarzystwo Przyjaciół Tańca w Dębicy.
Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych „Radość”.

Na terenie Dębicy funkcjonuje też kilka podmiotów gospodarczych działających w sferze kultury takich jak:

- Agencja artystyczna „Arena”.
- Agencja artystyczna „Aplauz”.
- Szkoła Tańca i Ruchu „Soul Dance”.
- Akademia Rozwoju Artystycznego „ARA”.

7. Media lokalne.

Jak wszędzie, tak i w Dębicy istotnym nośnikiem kultury i informacji o wydarzeniach kulturalnych są lokalne media. Te najbardziej wpływowe w mieście to:

- Gazeta Obserwator Lokalny / www.ol.com, www.debica24.eu
- Gazeta Wiadomości Dębickie / www.wiadomoscidebickie.eu
- Polska Telewizja Regionalna www.ptvr.pl
- Ziemia Dębicka/ www.ziemiadebicka.pl
- Przegląd Dębicki
- Informacje Dębickie
- Lokalny dodatek Gazety Codziennej „Nowiny” / www.nowiny24.pl

Najczęściej czytaną gazetą jest „Obserwator Lokalny”, uważany jednocześnie za najbardziej opiniotwórcze medium w mieście.

PODSUMOWANIE

Dębica jest największym ośrodkiem kulturalnym w powiecie i jednym z kilku najistotniejszych na Podkarpaciu. Swoją pozycję zawdzięcza bogatej i zróżnicowanej ofercie imprez cyklicznych i okazjonalnych o zasięgu lokalnym, regionalnym, ogólnopolskim a nawet międzynarodowym.

W Dębicy bardzo dobrze rozwinięta jest sieć instytucji kultury. Ich działalność leży u podstaw wysokiej jakości propozycji kierowanych w stronę mieszkańców. Zaplecze infrastrukturalne dla realizowania zadań z obszaru kultury jest w znacznym stopniu wyeksploatowane. Dotyczy to zarówno budynków jak i ich wyposażenia. W szczególności problem ten dotyka problemu kina. Zakup nowoczesnego sprzętu do odtwarzania filmów w technologii cyfrowej jest dla miasta kwestią zasadniczą.

Mimo to Dębica może poszczycić się organizacją wielu cennych inicjatyw kulturalnych, a niektóre z nich, takie jak coroczne przedstawienia operowe przygotowywane przez lokalną społeczność, stanowią ewenement w skali europejskiej i stanowią doskonały element promocji miasta.

Wydatki miasta na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego wyniosły w roku 2012 3,3 mln zł co stanowiło 2,83 % ogólnych wydatków budżetowych.

X. TURYSTYKA, SPORT, REKREACJA

Turystyka Dębicy bazuje głównie w oparciu o walory przyrodnicze regionu, zabytki miasta oraz jego bazę sportowo rekreacyjną. Mniejsze znaczenie dla rozwoju tej gałęzi ma turystyka biznesowa i kulturalna. W mieście biorą początek trzy szlaki turystyczne, a dla trzech kolejnych jest Dębica miastem przystankowym. Są to:

- Górski szlak turystyczny (zielony): Dębica – Łysa Góra – Gumniska – Połomia – Jaworze Dolne.
- Górski szlak turystyczny (niebieski): Dębica – Łysa Góra – Okop – Kamieniec – Grudna Górna – Klonowa Góra – Wiśniowa – Jazowa – Czarnówka – Rzepnik – Królewska Góra – Odrzykoń
- Nizinny szlak turystyczny (niebieski): Dębica – Kozłów – Brzeźnica – Pustków-Osiedle – Góra Śmierci
- Droga św. Jakuba Via Regia – szlak pielgrzymkowy do katedry w Santiago de Compostela w północno-zachodniej Hiszpanii
- Szlak Chasydzki – szlak turystyczny łączący miejscowości z zabytkami dziedzictwa kultury żydowskiej (w Dębicy: Synagoga Nowomiejska oraz kirkut)
- Szlak Frontu Wschodniego I Wojny Światowej – szlak łączy zabytki i miejsca związane z I wojną światową (w Dębicy: dawne koszary oraz Muzeum Regionalne)

W południowej, zalesionej i górzystej, części miasta znajduje się ścieżka spacerowa „Las Wolica”, składająca się z dwóch samo zamykających się tras oznaczonych kolorem zielonym i pomarańczowym. Na trasie ścieżki zlokalizowane są tablice informacyjne, opisujące walory turystyczne Buczyny Karpackiej oraz życie lasu. Znajdują się tu także punkty postojowe z ławeczkami oraz miejsca rekreacji dla dzieci. Warto zobaczyć tu m.in. punkt widokowy na Dębicę oraz wąwóz. Zlokalizowany jest tu także zielony szlak konny, mający swój początek przy ranczu „Brzozowe ranczo”. Na uprawiających turystykę konną czeka także ranczo „Hucułek” przy ul. Wiejskiej.

Oprócz oznakowanych szlaków turystycznych istnieje szereg tras nieoznakowanych, które nadają się i są wykorzystywane do wędrówek pieszych, jak również turystyki rowerowej.

W Dębicy istnieje systematycznie powiększająca się też sieć dróg rowerowych. Obecnie bieżą one wzdłuż alei Jana Pawła II (na „wałach”), ulicami Krakowską, Nosala, Drogowców, Rzeszowską, Kosynierów Raclawickich i wzdłuż pn. obwodnicy miasta.

Na rzece Wisłocze, przepływającej północną granicą miasta, odbywają się rokrocznie ogólnopolskie spływy kajakowe.

Cennym zasobem naturalnym związanym z bezpośrednim sąsiedztwem miasta są źródła mineralne zlokalizowane w Latoszynie. Były one znane już od XVI wieku. W połowie XIX wieku powstał przy nich, zniszczony podczas I wojny światowej, zakład zdrojowo-kąpielowy. W 1932 za sprawą Wacława Krawczyka z Dębicy powstał nowy zakład leczniczy, a później kilka pensjonatów. Był to początek uzdrowiska, cieszącego się dużą popularnością. Leczone tu przede wszystkim choroby reumatyczne poprzez kąpiele siarczane i okłady borowinowe. Kres uzdrowiska nastąpił w latach 1944-1945, w wyniku działań wojennych łaźienki zostały zniszczone a źródła zasypane. Po wojnie wykonano nowe odwierty. Badania wykazały, iż latoszyńskie źródła są wartościowe pod względem

zawartości składników mineralnych. W 1990 tutejsze wody zostały oficjalnie uznane za lecznicze. Niestety potencjał tych zasobów pozostaje niewykorzystany.

Impulsem do rozwoju turystyki są natomiast organizowane przez miasto liczne imprezy kulturalne takie jak: Dni Dębicy (cykl imprez sportowo - rekreacyjnych oraz koncertów, organizowanych w pierwszy weekend czerwca), Dni Kultury Chrześcijańskiej, Międzynarodowy Dzień Poezji Dziecięcej, Międzynarodowy Turniej Tańca Towarzyskiego Ogólnopolski Konkurs Literacki i inne.

ZABYTKI

Za sprawą licznych zniszczeń będących następstwem wojen jakie były udziałem Dębicy bogatą historię miasta dokumentują stosunkowo nieliczne zabytki, jakie przetrwały do naszych czasów. Należą do nich:

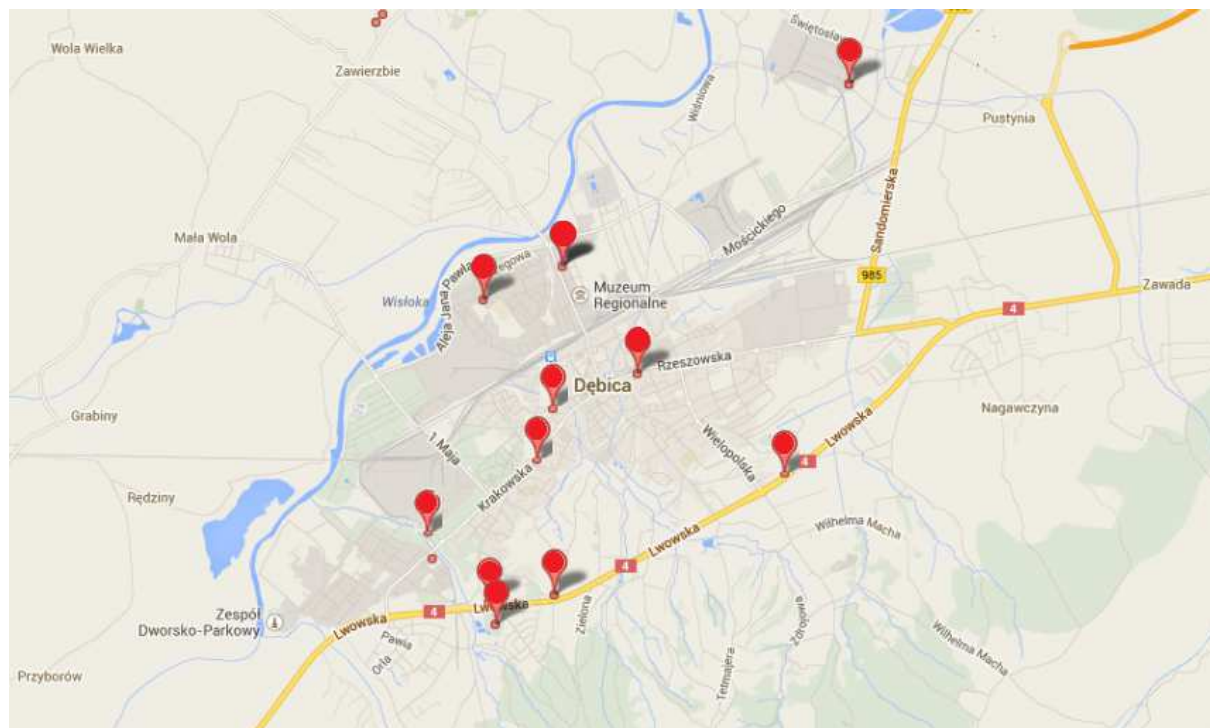
- **Późnogotycki Kościół św. Jadwigi i Małgorzaty** o zatartych cechach stylowych, usytuowany w tej części miasta, w której w średniowieczu znajdowało się centrum Dębicy - jest najstarszym i najcenniejszym zabytkiem w mieście, jego budowę rozpoczęto w 1558 r., a trwała ona aż do 1650 r.
- **Synagoga** - późnobarokowa bożnica z XVII w. znajdująca się przy ul. Krakowskiej, posiada pod tynkiem ciekawą polichromię, całość wyróżnia się surowym, niepowtarzalnym stylem architektonicznym.
- **Dwór Płockich na Wolicy**, wzniesiony w drugiej połowie XIX w. na potrzeby ostatnich właścicieli Wolicy - rodziny Płockich. Zabytkowy dwór i park są wykorzystywane na potrzeby Domu Pomocy Społecznej.
- **Cmentarz wojskowy** założony podczas I wojny światowej. Spoczywają na nim m.in. żołnierze polscy polegli w walkach na kresach wschodnich w latach 1918-1920, żołnierze kampanii wrześniowej 1939 r., więźniowie zamordowani przez hitlerowców 27 czerwca 1940 r. w lesie koło Lubziny, partyzanci zamordowani w 1943 r., więźniowie rozstrzelani 2 lutego 1944 r. oraz żołnierze Armii Krajowej polegli w czasie wojny.
- **Kirkut**, jedna z niewielu pamiątek po dębickich Żydach, którzy przed wojną stanowili ponad połowę mieszkańców miasta. Obiekt ten był przez lata dewastowany i bezczeszczone, dopiero w 1996 r. został ogrodzony i odnowiony staraniem Fundacji Rodziny Nissenbaumów.
- **Kościół klasztorny Sióstr Służebniczek**, wzniesiony w 1932 r. według projektu S. Polleka w stylu neorenesansowym. Wewnątrz najcenniejszy jest posąg NMP Niepokalanie Poczętej z początków XX wieku.

Na terenie Dębicy znajdują się dwie zabytkowe aleje:

- aleja rubinowa na ul. Starzyńskiego o długości 410 mb,
- aleja topolowa na ul. Leśnej o długości 265 mb.

BAZA NOCLEGOWA

Według oficjalnych danych Urzędu Statystycznego w Rzeszowie na bazę noclegową w mieście składa się 5 obiektów zbiorowego zakwaterowania, w tym 2 hotele oraz 3 inne obiekty hotelowe. W rzeczywistości usługi w zakresie zakwaterowania oferuje więcej jednostek. W Internecie znajdziemy propozycje kilkunastu hoteli, a ich rozmieszczenie prezentuje mapa poniżej.

Ryc. 11 Rozmieszczenie obiektów zbiorowego zakwaterowania w Dębicy.

Źródło: google 2013

Jak wynika z przedstawionej mapy baza noclegowa w Dębicy rozmieszczona jest racjonalnie i w sposób strategiczny – większość obiektów zlokalizowanych jest w centrum miasta, lub wzdłuż głównego traktu komunikacyjnego jakim jest droga krajowa Nr 4. W roku 2012 obiekty objęte statystyką GUS udzieliły 4 639 osobom łącznie 15 216 noclegów. To mniej niż rok wcześniej. Analiza statystyk podawanych przez GUS w tym zakresie wskazuje na stopniowe kurczenie się branży turystycznej w Dębicy na przestrzeni ostatnich lat.

Tabela 31 Wybrane parametry obiektów zbiorowego zakwaterowania w Dębicy.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Obiekty noclegowe	5	5	5	6	6	5
Miejsca noclegowe	346	272	267	212	211	180
Korzystający z noclegów	7334	9826	10301	9933	7676	4639
Udzielone noclegi	46132	36332	28031	24551	25240	15216

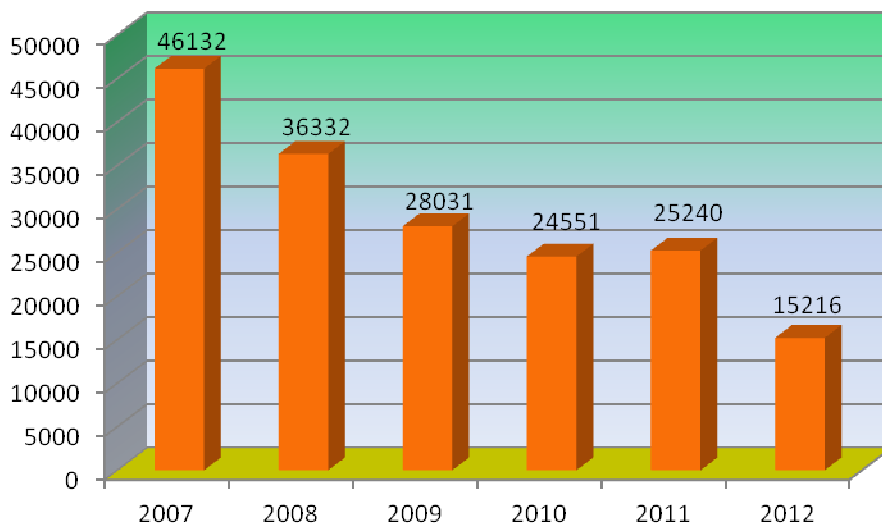
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych – Portret terytorialny

Dane te obrazują między innymi stały i bardzo znaczący spadek ilości oferowanych miejsc noclegowych oraz ilości udzielanych noclegów. W przypadku ilości miejsc noclegowych na przestrzeni 6 lat jest to spadek na poziomie 48%. Jeszcze gorzej wygląda sytuacja w zakresie sumarycznej ilości udzielonych noclegów. Ilość usług

świadczonych w tym zakresie w roku 2012 stanowiła niespełna 33% usług tego typu zrealizowanych w roku 2007. Jednak najnowsze dane z Wydziału Przedsiębiorczości Urzędu Miasta.

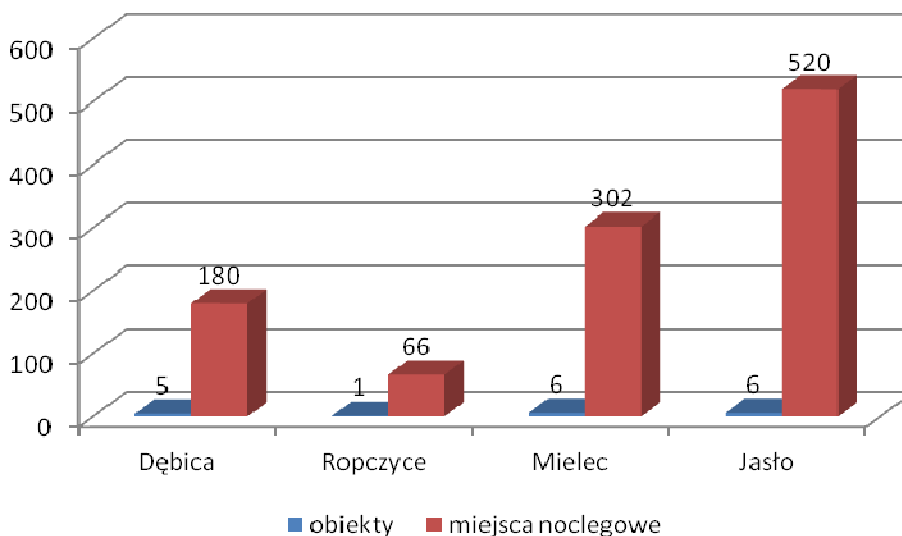
Wykres 26 Ilość noclegów udzielonych w obiektach zbiorowego zakwaterowania w Dębicy w latach 2007-2012.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych – Portret terytorialny

Niestety wg oficjalnych statystyk Dębica pod tym względem nie wygląda korzystnie, ani na tle sąsiednich miast, ani na tle całego regionu. Miejsc noclegowych jest niewiele, a w ślad za tym maleje ilość osób z nich korzystających. Zatrzymują się one w mieście na stosunkowo krótko, przez co sumaryczna ilość udzielonych noclegów jest znacząco niższa niż w Jaśle czy Mielcu.

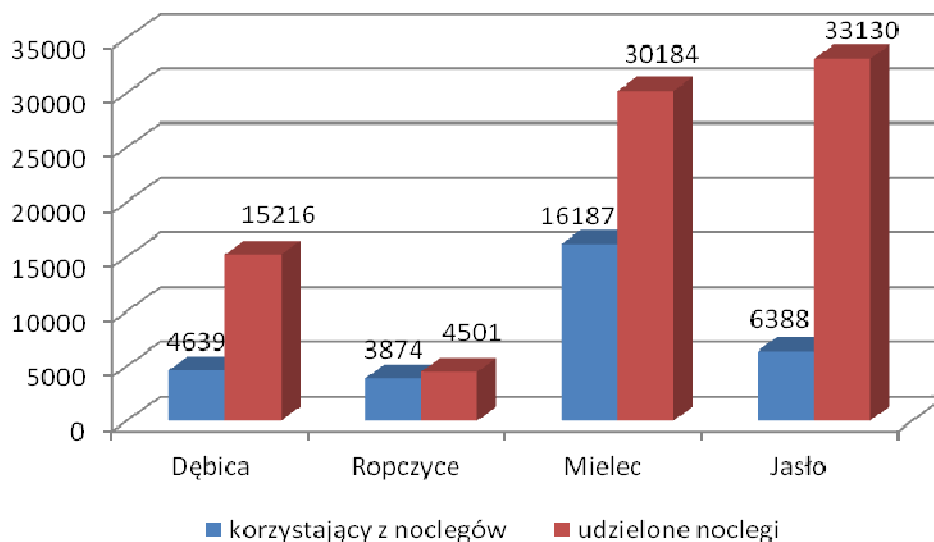
Wykres 27 Obiekty i miejsca noclegowe w wybranych miastach region. Stan na 31.XII.2012.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych – Portret terytorialny

Wykres 28 Ilość osób korzystających z noclegów i łączna ilość udzielonych noclegów w wybranych miastach region. Stan na 31.XII.2012.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych – Portret terytorialny

Szczególnie niekorzystnie na tle innych miast i całego regionu wypada Dębica w kontekście analizy danych archiwalnych i kierunków zmiany przytoczonych wyżej wskaźników.

Tabela 32 Porównanie kierunku zmian podstawowych wskaźników rozwoju turystyki w regionie podkarpackim.

wskaźnik	Obiekty noclegowe			Miejsca noclegowe			Korzystający z noclegów			Udzielone noclegi			
	rok	2006	K	2012	2006	K	2012	2006	K	2012	2006	K	2012
Dębica		5	→	5	348	↘	180	7 334	↘	4639	32 859	↘	15216
Ropczyce		1	→	1	66	→	66	5 168	↘	3874	5 803	↘	4501
Mielec		7	↘	6	299	↗	302	17 069	↘	16187	28 732	↗	30184
Jasło		5	↗	6	128	↗	520	11 857	↘	6388	20 936	↗	33130
woj. podkarpackie		335	↗	353	20169	↗	21591	564387	↗	718911	1629396	↗	2108452

K – kierunek zmian → bez zmian ↗ wzrost wskaźnika ↘ spadek wskaźnika

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych – Portret terytorialny

Z analizy powyższych danych widać wyraźnie, że istotny spadek wartości niemal wszystkich wskaźników w sferze turystyki w Dębicy nie jest trendem charakterystycznym dla innych miast regionu, a już na pewno stoi w opozycji do dynamicznego rozwoju

turystyki w całym województwie. Podkreślić przy tym należy, że turystyka w regionie rozwija się w oparciu w dużej mierze o agroturystykę (w zdecydowanej większości nie objętej powyższymi danymi statystycznymi), dla rozwoju której miasto Dębica nie ma warunków.

BAZA SPORTOWO WYPOCZYNKOWA

Podstawą bazy sportowo-rekreacyjnej w mieście są obiekty Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji, który jako jednostka organizacyjna miasta Dębica, w oparciu o przekazane mu w zarząd mienie komunalne, realizuje zadania miasta w zakresie kultury fizycznej. Wśród zarządzanych przez MOSiR ośrodków sportowo-rekreacyjnych miasta uwagę zwrócić należy na:

Park wodny przy ul. Piłsudskiego został otwarty w 2010 roku i od razu stał się jednym z ulubionych miejsc czynnego wypoczynku mieszkańców i gości. Atrakcjami aquaparku są: rura do zjeżdżania o długości 104 metrów, wodospad ze ściany wspinaczkowej, fontanna ze skały na wyspie, brodzik z gejzerem wodnym, fontanna kielich i podwodne reflektory. Jest też brodzik dla dzieci i wanna whirlpool z masażami wodnymi i powietrznymi.

Ryc. 12 Park wodny w Dębicy

Źródło: Urząd Miasta Dębica

Zespół basenów przy ul. Piłsudskiego na który składają się basen pływacki o wymiarach: długość - 50 m, szerokość - 21 m, głębokość - 1,80 - 2,40 m, basen o długości 25 m x 21 m, głębokość 1,4 - 1,8 m. Niecka basenu olimpijskiego posiada homologację Polskiego Związku Pływackiego, dzięki czemu mogą odbywać się na nim

zawody z cyklu Grand Prix i Mistrzostw Polski w pływaniu seniorów, młodzików i juniorów. Baseny posiadają widownię na 570 miejsc siedzących oraz galerię z miejscami stojącymi (dla około 300 osób). Na obiekcie, w hali basenu, znajduje się również sala fitness, sauna oraz kawiarenka sportowa.

W roku 2012 z atrakcji aquaparku i krytych basenów skorzystało łącznie ponad 180 tys. osób, głównie Dębiczanie ale też gości.

Przy basenie swoją siedzibę ma Międzyszkolny Klub Pływacki „Bobry”, którego zawodniczką jest między innymi Paulina Ożóg, która zdobyła 2 złote i 1 brązowy medal na ostatnich Mistrzostwach Polski do lat 14 w pływaniu (Gorzów Wlkp. 2013.)

Ryc. 13 Kryta pływalnia w Dębicy, na której swego czasu Otylia Jędrzejczak ustanowiła swój pierwszy rekord Polski

Źródło: Urząd Miasta Dębica

Lodowisko – sztuczne, kryte, którego płyta o parametrach: długość – 56 m, szerokość – 26 m narożniki zaokrąglone łukami o średnicy 8,40 m, pozwalających na jazdę rekreacyjną i uprawianie hokeja. Przy lodowisku działa wypożyczalnia i punkt ostrzenia łyżew. Obiekt posiada widownię - trybuny z zamontowanymi siedzeniami oraz szatnie (przebieralnie) ogólne i szatnie dla drużyn hokejowych. Obecnie mrożone jest instalacją amoniakalną, stwarzającą potencjalne zagrożenie dla środowiska dlatego planuję się, kosztem ok. 2 mln zł., jej wymianę i zastąpienie instalacją glikolowo-amoniakalną. W ubiegłym sezonie z lodowiska skorzystało w sposób rekreacyjny 63 550 osób. Lodowisko jest też bazą dla klubu hokejowego UKH Dębica. Klub koncentruje się na szkoleniu dzieci i młodzieży odnosząc w tym zakresie coraz to większe sukcesy.

Zespół Stadionów Piłkarskich przy ul. Piłsudskiego i przy ul. Parkowej, na który składają się:

- pełnowymiarowy stadion piłkarski z trybunami na około 8000 miejsc, ogrodzeniem płyty piłkarskiej, spikerką i sanitariatami,
- pełnowymiarowy stadion piłkarski z trybuną na około 100 miejsc, pełniący funkcję stadionu treningowego:
- niedokończony stadion lekkoatletyczny - administrowany przez Szkołę Nr 5 w Dębicy. Stadion przy ul. Parkowej
- boisko główne z częściowo zadaszoną trybuną, miejsc siedzących 1500
- Euroboisko ze sztuczną nawierzchnią

Dom Sportu i Rehabilitacji przy ul. Sportowej. W obiekcie znajduje się:

- duża hala o wymiarach 44,9 m x 23,7 m z trybunami dla publiczności na 1500 miejsc
- mała hala do siatkówki i koszykówki o wymiarach 23,50 x 12,00m
- sala gimnastyczna o wymiarach 14,6 m x 12 m
- sala bokserska o wymiarach 11,9 m x 12 m
- siłownia
- pomieszczenia do odnowy biologicznej + sauna
- inne pomieszczenia – biurowe, wykładowe

Boiska sportowe "Orlik" - dwa boiska, jedno do piłki nożnej o wymiarach 30 m x 62 m i drugie wielofunkcyjne o wymiarach 19 m x 32 m. Przy boiskach znajdują się szatnie i pomieszczenia sanitarne, a w godzinach od 12.00 do 20.00 dyżuruje tam instruktor sportu. Boiska są oświetlone.

Boisko wielofunkcyjne ze sztuczną nawierzchnią przy ul. Cmentarnej o wymiarach 32 m X 62 m. Obiekt jest ogrodzony.

Zespół obiektów sportowych przy ul. Kościuszki na który składają się

- skate park
- stadion piłkarski o wymiarach 100 m x 50 m z dodatkową bieżnią
- hala sportowa o wymiarach 34 m x 22 m z zapleczem sanitarno – szatniowym
- sala bokserska
- siłownia
- sala sportów walki
- kort tenisowy ze sztuczną nawierzchnią

Zespół basenów odkrytych przy ul. Sobieskiego. W skład obiektu wchodzi: basen o wymiarach: długość – 50 m., szerokość – 21 m., głębokość 1,40 – 1,80 m, brodzik dla dzieci, boisko do siatkówki plażowej, kort asfaltowy, tereny zielone, szatnie, sanitariaty oraz punkty gastronomiczne.

Ofertę Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji uzupełniają mniejsze obiekty o zróżnicowanym profilu. Są wśród nich między innymi oferty hipiczne Klubu Jeździeckiego "MILTON" (dysponującego krytą halą o wymiarach 36 m x 12 m; pełnym zapleczem sanitarnym, stajnią i parkurem do jazdy o wymiarach 50 m x 80 m). Klubu turystyki konnej - azyl dla koni "BRZozowe RANCZO", Rancza Hucułek. Można więc w Dębicy skorzystać z usług w zakresie jazdy konnej w terenie i w krytej hali; wziąć udział w 2-3 dniowych rajdach konnych, pobierać naukę jazdy konnej lub doskonalić posiadane już w tym zakresie umiejętności. Prowadzone są też zajęcia z hipoterapii, a zimą organizowane są kuligi.

O piękne wysportowane ciało mieszkańcy Dębicy mogą zadbać korzystając z jednej z kilku działających w mieście siłowni lub klubu fitness. Do najpopularniejszych należą siłownia Herkules, klub Plaza Sport, Salon Sportowy Relaks.

KLUBY SPORTOWE

Długą historię wyczynowego sportu miasta Dębica tworzą w dużej mierze dwa najstarsze kluby sportowe, które działają do dziś: „Wisłoka” Dębica oraz „Igloopol” Dębica.

Klub „Wisłoka” Dębica powstał w 1908 r. Początki istnienia klubu związane są ze sportową sekcją "Czarnych" przy dębickim gimnazjum. Nazwa "Wisłoka" pochodzi od rzeki przepływającej przez miasto Dębica. Początki działalności klubu wiążą się przede wszystkim z grą w piłkę nożną, ale z czasem sport w Dębicy zaczął się dynamicznie rozwijać co przyczyniło się do utworzenia nowych sekcji, tj. saneczkarstwo, gimnastyka, tenis ziemny, lekka atletyka. W 1922 roku Towarzystwo Sportowe "Wisłoka" zostało wpisane do rejestru stowarzyszeń sportowych, dzięki czemu drużyna piłkarska rozpoczęła regularne rozgrywki w podokręgu tarnowskim. Lata 70 i 80 przyniosły szczególny rozgłos dla Klubu, w tym okresie zaistniała tu sekcja zapaśników. Zawodnicy

Wisłoki zdobyli na Olimpiadach, Mistrzostwach Świata i Europy łącznie 41 medali. Aktualnie w klubie działają trzy sekcje: piłki nożnej, zapasów i siatkówki.

Klub „Igloopol” Dębica powstał w 1978 roku przy Kombinacie Rolno-Przemysłowym "IGLOOPOL", od którego zaczerpnięto nazwę. Największym sukcesem drużyny „Igloopol” Dębica był awans do I ligi polskiej piłki nożnej. Dębicki klub grał w tych rozgrywkach w latach 1990-1992 po czym w 1993 roku spadł do IV ligi. W 1996 roku rozwiązano klub, a jego miejsce w lidze zajęło Podkarpacie Pustynia. Igloopol zajął się tylko szkoleniem młodzieży. Klub reaktywowano w roku 2002 a obecnie gra on w lidze okręgowej.

Tradycyjne mecze pomiędzy „Igloopolem” a „Wisłoką”, które nazywa się derbami Dębicy, do tej pory rozgrywane były 12 razy. 5 razy zwyciężał w nich „Igloopol”, „Wisłoka” była lepsza 4 razy, a trzykrotnie padał wynik remisowy (zawsze 1:1).

PODSUMOWANIE

Dębica jest miastem o ciekawym położeniu z punktu widzenia rozwoju turystyki - leży przy głównym szlaku komunikacyjnym (przy międzynarodowej drodze E-4 i w bezpośrednim sąsiedztwie będącej na ukończeniu autostrady A-4). Jednak jako miasto ma do zaoferowania stosunkowo niewiele atrakcji historycznych. Jej głównymi atutami pozostają więc lokalizacja i rozbudowana baza sportowo-rekreacyjna. Istotny wpływ na ilość odwiedzających miasto osób mają też imprezy o charakterze kulturalnym. Zarówno wielkość hotelowej bazy turystycznej, jak i ilość korzystających z niej gości od kilku lat stale maleją.

Infrastruktura sportowo-rekreacyjna miasta prezentuje się na tym tle bardzo okazale. Obiekty pozostające w zarządzie Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji, a w szczególności park wodny, zespół basenów przy ul. Piłsudskiego, kryte lodowisko, boiska piłkarskie to infrastruktura, której może Dębicy pozazdrościć wiele miast o podobnej skali. Od poziomu utrzymania tego zaplecza, stopnia i sposobu jego wykorzystania i od samych Dębiczan zależy, kiedy z miasta wyjdą na stadiony kolejni olimpijczycy reprezentujący nasz kraj.

Perspektyw rozwoju turystyki należy upatrywać nie tyle w samym mieście, co w synergii jego oferty z propozycjami najbliższego otoczenia – przede wszystkim powiatu. Miasto powinno stanowić bazę noclegowo-gastronomiczną dla turystów indywidualnych i zorganizowanych, zorientowanych na eksplorację zabytków i atrakcji przyrodniczych otoczenia. Południowe krańce powiatu obejmują lesiste wzniesienia progu Pogórza Karpackiego. Bardzo ładna jest dolina Wisłoki. W Piłźnie jest jezioro zalewowe. W całym powiecie wiele ciekawych zabytków.

Odrębną kwestią jest rozwój turystyki uzdrowiskowej w oparciu o zasoby naturalne pobliskiego źródła w Latoszynie.

XI. POTENCJAŁ PRZEMYSŁOWY MIASTA DĘBICA

HISTORIA

Dynamiczny rozwój gospodarczy miasta Dębica rozpoczął się w drugiej połowie XIX wieku. W 1856 r. wybudowano linię kolejową Kraków – Dębica – Lwów, która przez lata stawiała miasto w szeregu miejsc atrakcyjnych do lokalizacji zakładów przemysłowych. W latach 1936 - 1939 obszar miasta został objęty zasięgiem Centralnego Okręgu Przemysłowego (COP) powstałego z inicjatywy Eugeniusza Kwiatkowskiego. Jego celem była przede wszystkim rozbudowa przemysłu przetwórczego, rozszerzenie rynku wewnętrznego oraz wzmocnienie przemysłu zbrojeniowego. COP stanowił pomost między terenami rozwiniętymi gospodarczo, a zacofanymi kresami wschodnimi, których tereny miały się stać zapleczem energetycznym, surowcowym i technicznym dla armii. Obszar COP podzielony został na trzy regiony. Powiat Dębicki wchodził w skład regionu Sandomierskiego – przetwórczego. W ramach budowy Centralnego Okręgu Przemysłowego, w Dębicy powstała Fabryka Opon Jezdnych - filia Stomil Poznań - obecnie Firma Oponiarska Dębica S.A., Zakłady Chemiczne - Wytwórnia Kauczuku Syntetycznego (obecny Polifarb Dębica), Wytwórnia Urządzeń Chłodniczych „PZL – Dębica” S.A. jako filia walcowni Metali Kolorowych S. A. w Czechowicach – Dziedzicach a także Fabryka Lignoza w Pustkowie - Osiedlu, która po wojnie została przekształcona w Zakład Tworzyw Sztucznych ERG. W wyniku licznych przekształceń na przełomie lat 90 – tych XX wieku firma oponiarska została sprywatyzowana, a większość akcji przejął The Goodyear Tyre & Rubber Company co dało początek aktywnym zmianom w kierunku dostosowania działalności firmy do międzynarodowych standardów. PZL Dębica natomiast zmieniła strukturę własnościową, uległa redukcji liczba pracowników i zmniejszył się zakres działalności, utrzymano natomiast wysoką jakość produkcji urządzeń chłodniczych oraz liczącą się pozycję w branży. Istotny wpływ na rozwój gospodarczy miasta miało powstanie pierwszej po wojnie spółki akcyjnej Igloopol, która w okresie największego rozwoju zatrudniała prawie 34 tys. pracowników. Spółka była największym w Polsce eksporterem produktów rolnych w latach 1970 – 1990. W latach 90 – tych na jej bazie powstały m. in. Igloomeat Sokołów, Igloobud, Igloocar oraz Chłodnie Dębica. Część zakładów produkcyjnych ma swoje siedziby poza granicami miasta, w gminie Dębica co nie pozostaje jednak bez wpływu na rozwój gospodarczy miasta.

REJON PRZEMYSŁOWY DĘBICY I OKOLIC NA TLE WOJEWÓDZTWA

Województwo podkarpackie jest regionem rolniczo - przemysłowym. Powierzchnia województwa to 17 846 km² (5,7% powierzchni kraju). W jego skład wchodzi 21 powiatów, 4 miasta na prawach powiatu oraz 159 gmin (16 miejskich, 114 wiejskich oraz 29 miejsko-wiejskich). Graniczy z Ukrainą, Słowacją oraz województwami: małopolskim, świętokrzyskim i lubelskim.

Województwo podkarpackie ma korzystną, policentryczną strukturę osadniczą - miasta na obszarze województwa są rozmieszczone względnie równomiernie. Jednocześnie województwo ma najmniejszy w kraju wskaźnik urbanizacji (41,4%).

W ramach Diagnozy Sytuacji Społeczno-Gospodarczej województwa zidentyfikowano 9 biegunów wzrostu: Rzeszów-Łańcut (biegun o znaczeniu krajowym), Krosno, **Dębica-**

Ropczyce, Przemysław, Mielec, Tarnobrzeg-Sandomierz, Jarosław-Przeworsk, Sanok-Lesko, Stalowa Wola.

Produkt krajowy brutto na jednego mieszkańca wynosi 68,5% średniej krajowej (wzrost od 2007 r. o 0,8%). Natomiast wartość dodana brutto na 1 pracującego w województwie wynosi 72,2% średniej krajowej (wzrost od 2007 r. o 1,9%). W strukturze branżowej wartości dodanej brutto największy udział odnotowuje przemysł 26,6%, szeroko pojęty handel 25,3% oraz usługi 22,1%. Korzystna i wyróżniająca na tle kraju jest zdywersyfikowana struktura gałęziowa przemysłu (lotniczy, elektromaszynowy, chemiczny i spożywczy, wytwarzają łącznie prawie 70% produkcji przemysłowej województwa). Inne ważne cechy przemysłu w województwie to innowacyjność - odsetek innowacyjnych przedsiębiorstw przemysłowych wynosi 20,7% - 1. miejsce w kraju, duży udział prywatnego finansowania prac B+R (0,25% PKB, 3. miejsce w kraju), silna koncentracja badań na naukach technicznych. Słabością jest niska liczba pracowników naukowych (przedostatnie miejsce w Polsce)¹.

W Strategii województwa do roku 2020 jako jeden z biegunów jego wzrostu wskazuje się duopol Dębica-Ropczyce – ze względu m.in. na dobrą dostępność komunikacyjną w układzie wschód-zachód umożliwiającą rozwój usług transportowych, obecność przedsiębiorstw działających w skali międzynarodowej (w szczególności przemysł gumowy i chemiczny). Jako docelowe wskazuje się utworzenie układu multipolarnego z innym biegunem wzrostu – Mielcem - posiadającym potencjał dla rozwoju przemysłu lotniczego, zaplecze w postaci lokalizacji dużych międzynarodowych przedsiębiorstw prowadzących badania i wdrażających innowacje².

POTENCJAŁ PRZEMYSŁOWY MIASTA

Dębica jest jednym z najważniejszych ośrodków przemysłowych Polski południowo-wschodniej, odgrywającym dominującą rolę w życiu gospodarczym województwa. Jest ośrodkiem przemysłowym, w który dominują następujące gałęzie przemysłu:

- chemiczny – m.in. TC Dębica SA, Tikkurila Polska S.A,
- maszynowy - urządzenia i nadwozia chłodnicze, m.in. Wytwórnia Urządzeń Chłodniczych "PZL - Dębica" S.A., IGLOOCAR Sp. z o.o.
- spożywczy – m.in. przetwórstwo mięsa (Animex Foods Sp. z o.o. S.K.A. Oddział w Dębicy, Igloomeat-Sokołów. Sp. z o.o. Wytwórnia Salami), drobiu (Animex Grupa Drobiarska Sp. z o.o. Oddział Dębica), owoców i warzyw (mrożonki - KANWIL);

Ponadto na terenie miasta i okolic rozwinął się drobny przemysł mineralny, firmy sektora gospodarki komunalnej (elektrociepłownia, wodociągi).

Ważną rolę odgrywa położenie względem istotnych szlaków komunikacyjnych, obecność węzła kolejowego i drogowego.

W Dębicy zarejestrowanych jest łącznie 4 098 podmiotów gospodarczych z czego niecałe 3,5% stanowią podmioty sektora publicznego. Wśród podmiotów

¹ Diagnoza Sytuacji Społeczno – Gospodarczej Województwa Podkarpackiego, Rzeszów 2013

² Strategia Rozwoju Województwa - Podkarpackie 2020 , Rzeszów 2013

gospodarczych, które mają siedzibę w mieście Dębica, większość stanowią jednoosobowe działalności gospodarcze i spółki osobowe zarejestrowane w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, natomiast w KRS zarejestrowanych jest 373 spółki kapitałowe. Szczegółowe zestawienie w porównaniu do sąsiadujących miast prezentuje tabela.

Tabela 33 Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON w porównaniu do innych miast

Jednostka terytorialna	podmioty gospodarki narodowej ogółem				
	2008	2009	2010	2011	2012
Dębica	3 943	3 980	4 174	4 079	4 098
Jasło	3 584	3 634	3 743	3 636	3 684
Mielec	5 759	5 708	5 896	5 859	6 003
Ropczyce	1 261	1 284	1 388	1 415	1 462

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych

Liczba podmiotów gospodarczych pozostawała we wszystkich miastach w ostatnich latach na podobnym poziomie, nieco się wahając. W przypadku Mielca i Ropczyc wyraźniejsza jest niewielka tendencja rosnąca.

Tabela 34 Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. mieszkańców zarejestrowane w rejestrze REGON w porównaniu do innych miast

Jednostka terytorialna	podmioty gospodarki narodowej ogółem				
	2008	2009	2010	2011	2012
Dębica	844	852	884	864	869
Jasło	962	979	1 008	985	1 005
Mielec	944	939	957	953	980
Ropczyce	832	840	893	907	934

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych

Liczba podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców jest w mieście Dębica na podobnym poziomie, lecz nieco mniejsza niż w pozostałych miastach, jednak różnica nie jest znacząca.

Struktura własnościowa przedsiębiorstw to zdecydowana przewaga przedsiębiorstw prywatnych. Wśród podmiotów gospodarczych sektora prywatnego spółki z udziałem kapitału zagranicznego stanowią prawie 1%.

Pod względem ilości podmiotów zajmujących się poszczególnymi rodzajami działalności dominuje handel i naprawa pojazdów, budownictwo, działalność profesjonalna, przetwórstwo przemysłowe oraz opieka zdrowotna i pomoc społeczna. Ilość podmiotów w dominujących sektorach w porównaniu z innymi miastami zestawiono w tabeli. W kolejnej tabeli przedstawiono szczegóły dotyczące przetwórstwa przemysłowego w mieście Dębica i wybranych miastach.

Tabela 35 Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON według własności

Jednostka terytorialna	sektor publiczny - ogółem					sektor prywatny - ogółem					sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego				
	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
Dębica	140	141	141	140	141	3 803	3 839	4 033	3 939	3 957	33	34	35	36	37
Jasło	147	141	139	139	138	3 437	3 493	3 604	3 497	3 546	19	22	28	27	27
Mielec	214	213	213	208	215	5 545	5 495	5 683	5 651	5 788	56	63	70	74	83
Ropczyce	66	65	68	70	71	1 195	1 219	1 320	1 345	1 391	21	23	24	24	23

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych

Tabela 36 Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON według rodzaju działalności – wybrane

Jednostka terytorialna	przetwórstwo przemysłowe	budownictwo	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	transport i gospodarka magazynowa	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	informacja i komunikacja	działalność finansowa i ubezpieczeniowa	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	edukacja	opieka zdrowotna i pomoc społeczna	działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	działalność organizacji członkowskich oraz naprawa i konserwacja komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego
Dębica	369	401	1177	310	98	98	95	166	418	90	18	178	239	86	301
Jasło	308	291	1180	189	96	77	100	113	382	72	23	187	263	64	293
Mielec	734	605	1811	289	178	146	165	204	601	98	23	202	441	93	354
Ropczyce	131	164	436	153	29	25	29	43	113	26	18	82	67	35	98

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych

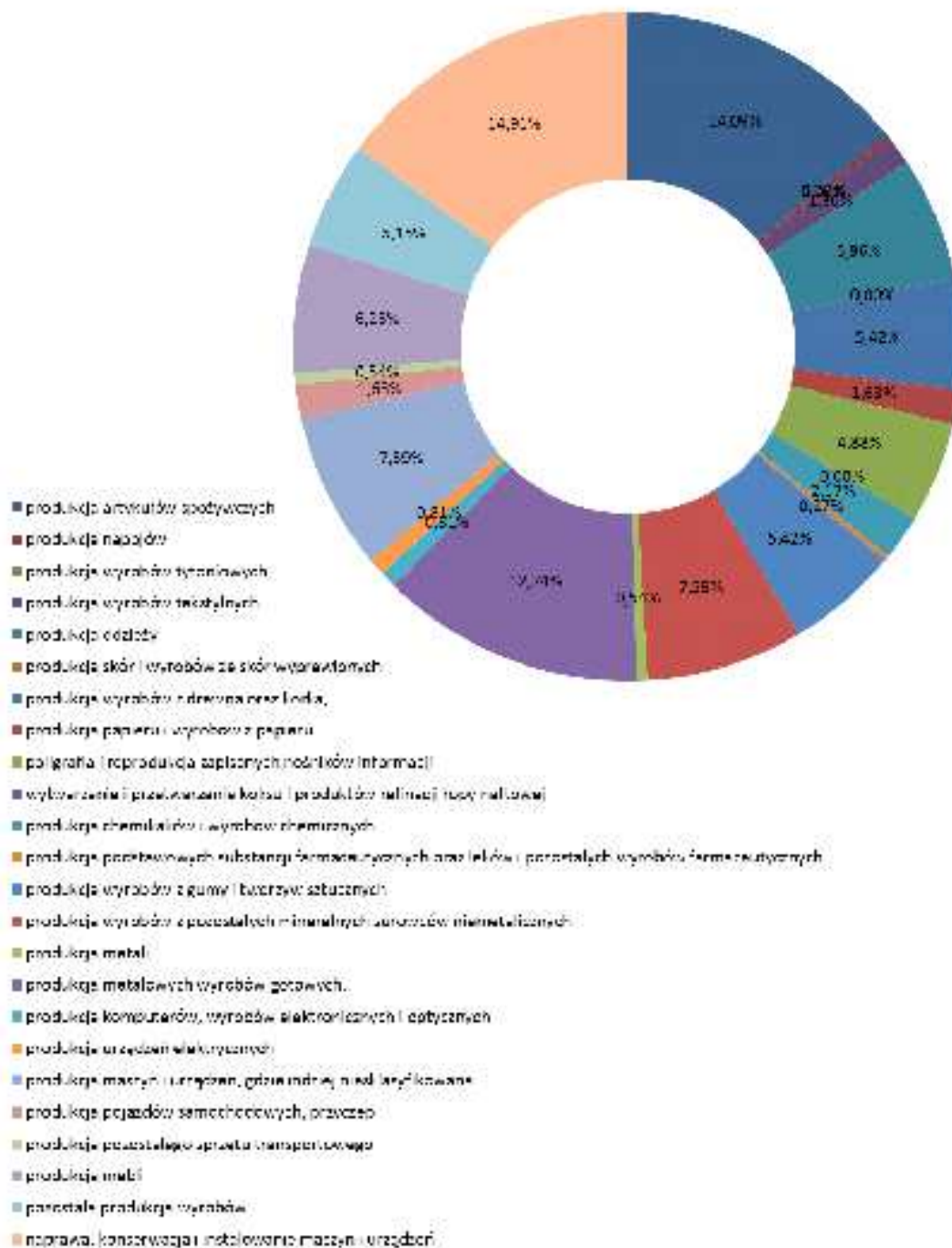
Tabela 37 Podmioty przetwórstwa przemysłowego w mieście Dębica i wybranych miastach w 2012

Jednostka terytorialna	produkcja artykułów spożywczych	produkcja napojów	produkcja wyrobów tytoniowych	produkcja wyrobów tekstylnych	produkcja odzieży	produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych	produkcja wyrobów z drewna oraz korka,	produkcja papieru i wyrobów z papieru	poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	wytwarzanie i przetwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej	produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych	produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	produkcja metali	produkcja metalowych wyrobów gotowych,	produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	produkcja urządzeń elektrycznych	produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana	produkcja pojazdów samochodowych, przyczep	produkcja pozostałego sprzętu transportowego	produkcja mebli	pozostała produkcja wyrobów	naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń
Dębica	52	1	0	5	22	0	20	6	18	0	8	1	20	28	2	47	3	3	28	6	2	23	19	55
Jasło	26	6	0	5	20	5	20	17	5	2	10	0	36	18	3	51	4	3	3	1	1	19	31	22
Mielec	43	4	0	10	58	7	49	18	27	0	4	0	50	38	4	161	14	13	32	59	14	51	35	43
Ropczyce	22	2	0	0	7	0	11	1	5	0	1	0	9	14	0	30	1	0	5	1	5	7	6	4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych

Wykres 29 Podmioty przetwórstwa przemysłowego w mieście Dębica i wybranych miastach w 2012.

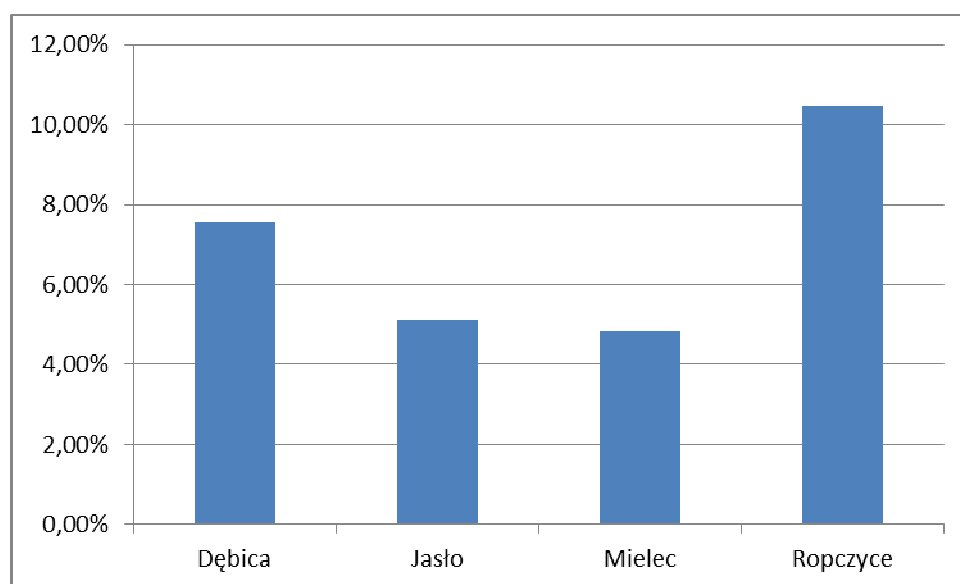
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych

Pierwsze miejsce pod względem liczby podmiotów gospodarczych przetwórstwa przemysłowego zajmuje produkcja artykułów spożywczych, a następną w kolejności jest produkcja metali i wyrobów z metali.

Istotną z punktu widzenia rozwoju gospodarczego, działającymi przedsiębiorcami oraz potencjalnymi inwestorami jest duża liczba firm świadczących usługi transportowe oraz magazynowe na terenie miasta. Zwraca uwagę, że firm prowadzących tego rodzaju działalność jest najwięcej wśród wszystkich porównywanych miast. Ta specyfika jest wyraźniejsza, gdy weźmie się pod uwagę różnicę w wielkości miast i ilości działających tam podmiotów gospodarczych – relatywnie więcej takich przedsiębiorstw jest tylko w Ropczycach.

Wykres 30 *Udział przedsiębiorstw transportowych i magazynowych wśród wszystkich przedsiębiorstw w 2012.*

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych

Struktura przedsiębiorstw wg. ilości zatrudnionych jest zbliżona w mieście Dębicy i pozostałych porównywanych miastach przedstawiona jest w tabeli poniżej. Zdecydowaną większość przedsiębiorstw stanowią mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające poniżej 10 osób. Jednak jest ich relatywnie nieco mniej niż w innych porównywanych miastach, ale może to mieć związek raczej z faktem, że jest relatywnie więcej firm zatrudniających ponad 250 pracowników, niż z mniejszą aktywnością mieszkańców miasta Dębica.

Tabela 38 *Podmioty wg klas wielkości na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym w porównaniu do innych miast.*

Jednostka terytorialna	ogółem	0 - 9	10 - 49	50 - 249	250 i więcej
Dębica	1 313,0	1 235,1	59,0	15,1	3,8
Jasło	1 550,8	1 467,0	60,2	20,6	2,9
Mielec	1 495,9	1 420,2	53,8	19,4	2,5
Ropczyce	1 410,4	1 332,2	59,8	16,4	1,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych

Inne wskaźniki również potwierdzają, że aktywność gospodarcza mieszkańców miasta Dębica nie odbiega od aktywności innych miast.

Tabela 39 Podmioty wg klas wielkości na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym w porównaniu do innych miast

Jednostka terytorialna	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym
Dębica	9,6	29	134
Jasło	11,5	33	130
Mielec	11,2	22	110
Ropczyce	10,8	32	140

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych

Dębica jest atrakcyjnym obszarem dla potencjalnych inwestorów ze względu na obecność podstrefy Specjalnej Strefy Ekonomicznej Euro – Park Mielec, oferującej liczne udogodnienia dla przedsiębiorstw tworzących nowe miejsca pracy w regionie.

Na terenie miasta Dębica znajduje się 36,4102 ha terenów wchodzących w skład SSE Euro-Park Mielec. Obecnie nie ma w ofercie terenów inwestycyjnych w podstrefie dębickiej.

W dębickiej podstrefie SEE Mielec działa dwóch inwestorów:

1. Firma Oponiarska Dębica S.A.
2. Kronospan HPL Sp. z o.o.³

TC Dębica S.A. jest największym polskim producentem opon do samochodów osobowych i dostawczych. Wiodącą pozycję zajmuje również na rynku opon całostalowych do samochodów ciężarowych, opon do samochodów terenowych, maszyn i urządzeń rolniczych oraz innych produktów z branży oponiarskiej. Produkty TC Dębica S.A. odpowiadają wszelkim światowym standardom i wymogom.

Według danych Instytutu Nauk Ekonomicznych Polskiej Akademii Nauk, TC Dębica S.A. jest największym inwestorem i zakładem pracy w Dębicy i na Podkarpaciu. Zatrudnia blisko 2900 pracowników, współpracując z ponad 300 firmami lokalnymi.

Od 1995 r. spółka pozyskała inwestora strategicznego, amerykański koncern The Goodyear Tyre & Rubber Company, który obecnie posiada 76,406% akcji Spółki. Firma produkuje opony takich marek, jak: Dębica, Goodyear, Dunlop, Fulda i Sava. Sprzedaje swoje produkty w 60 krajach na 6 kontynentach, m.in. w Wielkiej Brytanii, Niemczech, Francji, Hiszpanii, Włoszech, USA i Brazylii⁴.

³ http://www.europark.com.pl/pl/efekty_inwestorzy/

⁴ http://www.debica.com.pl/o_firmie

Innym znaczącym inwestorem w mieście Dębica jest Tikkurila Polska S.A., będąca częścią fińskiego koncernu farbiarskiego Tikkurila Oyj. Jest producentem produktów do malowania wszelkich rodzajów powierzchni. Ponadto oferuje szereg wyrobów uzupełniających, służących przygotowywaniu podłoża pod malowanie oraz linię produktów do tworzenia efektów dekoracyjnych. Do firmy należą marki: Tikkurila, Jedyńka, Beckers, oraz Polifarb Dębica i Anza⁵

Reprezentantem przemysłu spożywczego są oddziały firm Grupy Animex: Animex Foods Sp. z o.o. S.K.A. Oddział w Dębicy, ANIMEX Grupa Drobiarska Sp. z o.o. Oddział w Dębicy, SURED Sp. z o.o..

Kronospan HPL Sp. z o.o. w Pustkowie, to czołowy producent laminatów dekoracyjnych HPL, płyt kompaktowych oraz obrzeży meblowych. Firma w swojej ofercie posiada szeroką gamę produktów znajdujących szerokie zastosowanie w budownictwie, meblarstwie oraz branży wyposażenia wnętrz.

W roku 1996, Kronospan rozpoczął swoją działalność w Pustkowie. Fabrykę utworzono na bazie jednego z istniejących wówczas wydziałów lokalnego przedsiębiorstwa - wydziału produkcji laminatów. W latach 1996/2006 w przedsiębiorstwie przeprowadzono szereg kompleksowych zmian technologicznych związanych z produkcją laminatów. W efekcie tych daleko idących zmian powstał nowy zakład produkcyjny, w którym zastosowano najnowocześniejsze rozwiązania technologiczne, techniczne i produktowe w zakresie produkcji laminatów dekoracyjnych.

Sam zakład znajduje się na zalesionym terenie Obszaru Przemysłowego Dębicy, należącego do Mieleckiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

Poza granicami miasta są też zlokalizowane znaczące podmioty gospodarcze, które oddziałują na miasto. Do takich firm należą Fabryka Farb i Lakierów ŚNIEŻKA SA, Jabo Marmi SA, Olimp Laboratories sp. z o.o., Arkus & Romet Group, Omega Pilzno Godawski & Godawski Sp. z o.o., ALTA TRANS

Fabryka Farb i Lakierów ŚNIEŻKA SA, jeden z czołowych producentów farb i lakierów w Polsce, ma nowoczesny zakład zatrudniający ponad 600 osób i wytwarzający rocznie około 90 mln litrów różnego rodzaju wyrobów chemii budowlanej na rynek krajowy oraz rynki zagraniczne (Ukraina, Białoruś, Rosja, Mołdawia, Litwa, Słowacja, Rumunia, Łotwa)⁶.

Jabo Marmi S.A. zajmuje się importem i obróbką kamienia naturalnego, a w szczególności marmuru, granitu i agglomarmuru. Klientami firmy Jabo Marmi są przede wszystkim największe polskie firmy budowlane, hurtownie kamienia i zakłady rzemieślnicze oraz firmy handlowe w Polsce, Rosji, Ukrainie, Słowacji, Czechach i w Niemczech. Jabo Marmi jest jedną z największych firm kamieniarskich w Polsce, zatrudnia około 200 osób⁷.

Olimp Laboratories sp. z o.o. jest producentem suplementów diety starającym się o uzyskanie statusu zakładu farmaceutycznego i rozszerzenia produkcji o własne produkty lecznicze. Firma sprzedaje swoje produkty w Polsce oraz m.in. w Niemczech, Austrii, Szwajcarii, Francji, i krajach skandynawskich⁸.

Arkus & Romet Group to nowoczesne Fabryki rowerowe oraz Fabryka skuterów i motocykli Romet Motors. Międzynarodowy Dział Spedycji, Centra Logistyczne na południu i północy Polski, nowoczesna lakiernia proszkowa, zaplecze projektowo -

⁵ http://www.tikkurilagroup.com/countries/poland/o_firmie/historia_tikkurila_w_polsce

⁶ <http://www.sniezka.pl/pl/serwis-korporacyjny/relacje-inwestorskie/spolka/o-spolce>

⁷ <http://www.jabo-marmi.com.pl/onas.php>

⁸ <http://www.olimp-labs.com/2,1,1/Firma/>

konstruktorskie, specjalistyczne linie testowe produktów, Sieć Autoryzowanych Serwisów rowerowych i motoryzacyjnych. Mocnym ogniwem nowoczesnego biznesu Spółki jest także Franczyzowa Sieć Handlowa Romet Partner oraz jej intensywny rozwój w kierunku rynku e-commerce⁹.

Omega Pilzno Godawski & Godawski Sp. z o.o. specjalizuje się w transporcie, spedycji i usługach logistycznych. Zaplecze technologiczne firmy stanowi ponad 500 własnych jednostek oraz ponad 500 naczep. Kluczowym elementem rozwojowym Firmy jest budowa Podkarpackiego Parku Logistycznego o powierzchni docelowej 70 000 mkw, oraz Otwarcie Agencji Celno-Portowej w Gdyni. Na początku 2010 roku firma weszła w posiadanie nowego magazynu logistycznego w Straszęcinie¹⁰.

Istotną częścią gospodarki miasta jest handel. Działa tu prawie 1600 firm i placówek handlowych, w tym międzynarodowe i krajowe sieci handlowe, do których należą hiper- i supermarkety (Carrefour Kaufland, Lidl, Biedronka, Netto).

Tabela 40 Duże sklepy w Dębicy w porównaniu do innych miast

miasto	hipermarkety				supermarkety				domy towarowe				domy handlowe			
	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
Dębica	1	2	2	2	10	10	12	13	0	0	0	0	0	0	0	0
Jaśło	0	0	0	0	11	11	11	11	1	1	1	1	0	0	0	0
Mielec	1	1	1	1	10	12	13	12	1	1	1	1	1	1	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych

Struktura dużych sklepów jest zbliżona do istniejącej w Jaśle i Mielcu, z tym, że Dębica ma więcej sklepów wielkopowierzchniowych a nie ma domów towarowych. Na drugim krańcu spektrum handlowego – w stałych targowiskach – widać większą ilość drobnych punktów sprzedaży w Dębicy.

Tabela 41 Stałe targowiska w Dębicy w porównaniu do innych miast

miasto	targowiska ogółem				targowiska z przewagą sprzedaży drobnodetalicznej				powierzchnia ogółem				stałe punkty sprzedaży drobnodetalicznej na targowiskach czynnych codziennie			
	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
	ob.	ob.	ob.	ob.	ob.	ob.	ob.	ob.	m2	m2	m2	m2	ob.	ob.	ob.	ob.
Dębica	4	4	4	4	4	4	4	4	4 805	4 805	4 805	4 805	217	217	217	217
Jaśło	2	2	2	2	2	2	2	2	7 343	7 343	7 343	7 343	68	68	68	68
Mielec	4	4	4	4	4	4	4	4	9 600	9 600	9 600	9 600	120	120	120	120

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych

⁹ <http://www.arkus.com.pl/firma/>

¹⁰ <http://www.omega-pilzno.com.pl/show.php?link=18>

Aktualnie (grudzień 2013) oferta inwestycyjna miasta jest następująca:

1. Biurowiec WUCH
2. Bocznicza kolejowa
3. Poligon Plan przeznaczenia działek do sprzedaży
4. Tereny za Muzeum
5. Oczyszczalnia Ścieków
6. Tereny rekreacyjne przy zespole basenów odkrytych ul. Sobieskiego

Podsumowanie:

Dzięki licznym uwarunkowaniom historycznym obecnie Dębica jest ważnym ośrodkiem przemysłowym województwa podkarpackiego. Miasto Dębica ma korzystne położenie geograficzne, również względem głównych szlaków transportowych. Korzystne jest również zróżnicowanie branżowe działalności gospodarczej w mieście. Na terenie miasta zlokalizowane są znaczące podmioty gospodarcze mające istotny wpływ na jego rozwój, ale działa również wiele małych i średnich firm.

Jedną z istotnych barier dalszego rozwoju miasta jest niedostateczna ilość nowych w pełni uzbrojonych terenów inwestycyjnych. Rozszerzenie podstrefy SSE Euro-Park Mielec na terenie miasta Dębica oraz wypracowanie możliwości wygospodarowania terenów inwestycyjnych a także nowych mechanizmów przyciągania do miasta nowych inwestorów oraz wspieranie istniejących podmiotów gospodarczych będą miały zasadnicze znaczenie dla dalszego rozwoju miasta. Obecność licznych podmiotów gospodarczych, zarówno tych większych jak i małych i średnich przedsiębiorstw wymaga prowadzenia bieżących analiz w celu zdobycia wiedzy na temat potencjału gospodarczego miasta, pożądanych kierunków rozwoju infrastruktury a także monitorowania potrzeb oraz kierunków rozwoju lokalnych przedsiębiorstw.

XII. ANALIZA KONDYCJI SPÓŁEK MIEJSKICH

Miasto posiada udziały o podanych wartościach w niżej wymienionych spółkach:

1. Wodociągi Dębickie Sp. z o.o. - 42.568.500 PLN (100 % udziałów)
2. Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Spółka z o.o. w Dębicy - 10.342.000 PLN (100 % udziałów)
3. Miejska Komunikacja Samochodowa - 4 178 000 PLN (100 % udziałów)
4. Administracja Domów Mieszkalnych - 3.946.600 PLN (100 % udziałów)
5. Zakład Usług Miejskich Sp. z o. o. w Dębicy - 1.198.800 PLN (100 % udziałów)
6. Przedsiębiorstwo Gospodarowania Odpadami Sp. z o.o. - 2.214.000 PLN (30% udziałów)

WODOCIĄGI DĘBICKIE Sp. z o.o.

Dębickie Wodociągi istnieją już niemal pół wieku. Za początek historii przyjmuje się rok 1958, kiedy to rozpoczął działalność Zakład Uzdatniania Wody w Dębicy. Równoległe z budową Stacji Uzdatniania Wody (1956-1958) powstawały pierwsze sieci wodociągowo-kanalizacyjne miasta. Zakład zajmujący się gospodarką wodno-ściekową przez okres swej działalności przechodził różnego rodzaju przekształcenia i reorganizacje funkcjonując jako zakład wodno-kanalizacyjny w wielobranżowym przedsiębiorstwie komunalnym typu Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej, Zakład Terenowy Wod.-Kan. Wojewódzkiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Tarnowie, Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Dębicy itp.

W latach 90. ubiegłego wieku uległa zmianie technologia dezynfekcji wody – chlor gazowy zastąpiono dwutlenkiem chloru i promieniami ultrafioletowymi. Jakość wody znacznie się poprawiła pod względem smaku, zapachu i walorów zdrowotnych. Kontroli jakości wody służy coraz lepiej wyposażone laboratorium posiadające system jakości, oraz biomonitoring.

W trosce o czystość środowiska naturalnego, w 1993 roku staraniem Gminy Miasta Dębica rozpoczęto budowę miejskiej oczyszczalni ścieków, która została zakończona rozruchem w 1995r. Oczyszczalnia została wykonana jako mechaniczno-biologiczna ze zintegrowanym usuwaniem azotu i fosforu. Zastosowane nowoczesne rozwiązania technologiczne oraz urządzenia o wysokim standardzie renomowanych firm światowych i krajowych dają gwarancję niezawodności pracy, z równoczesnym efektem oszczędnościowym. Osad, bogaty w składniki odżywcze (azot, fosfor, potas, substancje organiczne), stanowi cenne źródło nawożenia i może być stosowany w rolnictwie.

Od 1997 roku Wodociągi Dębickie funkcjonują jako spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, której jedynym udziałowcem jest Gmina Miasto Dębica.

Dzięki wykorzystaniu funduszy europejskich w latach 2008 – 2013 znacznie rozbudowano sieć wod – kan w południowej części naszego miasta. Długość wodociągu wzrosła o 32,1 km, a kanalizacji o 24,7. Umożliwiło to około 2 500 mieszkańcom podniesienie standardu życia.

Ryc. 14 **Poprawa gospodarki wodno-ściekowej**

Ze środków unijnych zrealizowano też budowę systemu kogeneracji wykorzystującego biogaz z oczyszczalni ścieków do produkcji energii elektrycznej.

Ryc. 15 **Poprawa gospodarki wodno-ściekowej**

Z usług spółki korzysta obecnie 96 proc. mieszkańców miasta Dębica oraz kilkuset mieszkańców gminy Dębica.

Finansowy obraz spółki jest następujący:

Tabela 42 *Finansowy obraz spółki Wodociągi Dębickie Sp. z o.o.*

wybrane dane ze sprawozdań finansowych za 2012	
suma bilansowa	65 859 373,36
kapitały własne	42 717 795,60
zobowiązania ogółem	23 141 577,76
zobowiązania krótkoterminowe	2 463 563,34
aktywa ogółem	65 859 373,36
aktywa trwałe	62 825 667,93
aktywa obrotowe	3 033 705,43
zysk netto	1 459,13
wskaźniki	
Wskaźnik ogólnego zadłużenia	0,35
Wskaźnik udziału kapitałów własnych w finansowaniu majątku trwałego	0,68
Wskaźnik rentowności aktywów spółki	0,00
Wskaźnik rentowności kapitału własnego	0,00
Wskaźnik bieżącej płynności	1,23

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych spółki Wodociągi Dębickie Sp z o.o.

Biorąc pod uwagę specyfikę działalności spółki powyższe wyniki należy ocenić pozytywnie. Pewnej uwagi wymagają źródła finansowania dalszego rozwoju.

Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Spółka z o.o. w Dębicy

Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z ograniczoną odpowiedzialnością w Dębicy powstało z przekształcenia przedsiębiorstwa komunalnego o nazwie „Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Dębicy” w jednoosobową Spółkę Gminy Miasta Dębica na mocy art.14 ust.1 Ustawy z dnia 20.12.1996r. o Gospodarce Komunalnej. Do działalności powołane zostało Uchwałą Zarządu Miasta Dębicy z dnia 12.06.1997r. i rozpoczęło ją w dniu 01.07.1997r.

Spółka została wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego Przedsiębiorców pod numerem KRS 0000088668, postanowieniem z dnia 14.02.2002r. Sądu Rejonowego w Rzeszowie XII Wydziału Gospodarczego Krajowego Rejestru Sądowego

Przedsiębiorstwo prowadzi podstawową działalność w oparciu o koncesje udzielone przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki na podstawie ustawy z dnia 10.04.1997r.–Prawo Energetyczne:

Przedmiotem działalności spółki jest:

- wytwarzanie oraz przesyłanie i dystrybucja ciepła,
- wydawanie warunków technicznych przyłączenia do sieci ciepłowniczej,
- świadczenie usług w zakresie budowy i remontów oraz konserwacji źródeł ciepła, węzłów
- i sieci przesyłowych, montażu i konserwacji aparatury kontrolno-pomiarowej i automatyki,

- świadczenie usług w zakresie nadzoru i kierowania robotami z branży ciepłowniczej,
- świadczenie usług w zakresie chemicznego czyszczenia wymienników i instalacji ciepłowniczych,
- świadczenie usług laboratoryjnych w zakresie analizy chemicznej paliw stałych,
- prowadzenie sprzedaży żużla paleniskowego.

Podstawowym zadaniem przedsiębiorstwa jest zabezpieczenie dostaw ciepła odbiorcom na potrzeby centralnego ogrzewania i przygotowania ciepłej wody użytkowej. Sprzedaż ciepła odbywa się w oparciu o aktualny zbiór cen stawek opłat tzw. Taryfę dla ciepła zatwierdzoną przez Urząd Regulacji Energetyki. Ilość sprzedanego ciepła ustalana jest na podstawie wskazań układów pomiarowo - rozliczeniowych zainstalowanych zgodnie z zawartymi umowami.

W skali roku sprzedaż ciepła kształtuje się na poziomie ok. 280tys. GJ. W Spółce zatrudnionych jest 75 osób w tym 10 kobiet.

Wskaźnik wydajności pracy 2012: 211,4 tys. PLN/etat (średnia wśród przedsiębiorstw zajmujących się wytwarzaniem i dystrybucją: 369,4¹¹)

MPEC Sp. z o.o. prowadzi szeroko zakrojone działania rozwojowe, które w ostatnich latach przyniosły zmianę wizerunku i pozycji Spółki na terenie Dębicy. Od kilku lat przeznaczane są spore środki na inwestycje, modernizacje i remonty. Dla przykładu w roku 2010 zrealizowano inwestycje o wartości 1 796 830 zł, w roku 2011 o wartości 2 693 220 zł, a w roku 2012 na inwestycje przeznaczono 1 765 300 zł. Zgodnie z zatwierdzonym Planem Rozwoju na lata 2013-2015 przewidywane są wydatki inwestycyjne w kwocie 6,4mln zł. Planuje się, że tylko w roku 2014 modernizacja kotła WR-10 NR3 pochłonie ponad 4mln zł. Na lata następne szczególne miejsce zajmują inwestycje związane z ochroną środowiska, poprawą efektywności energetycznej, automatyzacją i dalszą modernizacją systemu ciepłowniczego miasta Dębica.

Polityka energetyczna kraju na najbliższe lata wskazuje na dalsze wykorzystanie paliw węglowych jako podstawowego źródła energii. Dlatego też rozwój MPEC Sp. z o.o. oparty będzie na dotychczasowym paliwie, jednakże zużycie węgla będzie się stopniowo zmniejszać. Będzie to możliwe z uwagi na wzrost efektywności wytwarzania i przesyłu ciepła, a także ze względu na spadek zapotrzebowania na ciepło poprzez prowadzone działania termo modernizacyjne odbiorców. Ze względów techniczno-ekonomicznych, a także uwarunkowań prawnych nie przewiduje się ekspansji systemu ciepłowniczego w odległe od źródła rejony miasta. Szczególną rolę odgrywać będzie trwający proces automatyzacji i nadzoru nad eksploatacją źródeł ciepła i układu przesyłowego. W tym celu wykorzystane zostaną techniki zdalnego sterowania i monitoringu urządzeń.

Istotnym elementem rozwoju będzie znaczne ograniczenie emisji pyłów w najbliższych latach. Już od roku 2016 w efekcie zrealizowanych inwestycji emisja pyłów do atmosfery zostanie zmniejszona aż o 75%.

W planach rozwoju Spółki na dalsze lata przewidywana jest budowa układu kogeneracyjnego, który wpłynie na poprawę efektywności wytwarzania ciepła i bezpieczeństwa energetycznego miasta. Połączenie wytwarzania ciepła i energii elektrycznej powinno przynieść korzyści ekonomiczne, ekologiczne jak i społeczne wynikające ze spadku ryzyka ograniczeń w dostawie energii elektrycznej z systemu elektroenergetycznego. Niestety aktualnie obowiązujące przepisy uniemożliwiają ze względów ekonomicznych budowę tego typu instalacji.

¹¹ Energetyka ciepła w liczbach – 2012, URE, 2013, str. 105

MPEC Sp. z o.o. stanowi dla miasta Dębicy istotny filar zaspokojenia podstawowych potrzeb bytowych. Z usług przedsiębiorstwa korzysta na stałe ponad połowa mieszkańców Dębicy, a kolejne tysiące osób korzysta z racji ogrzewania wielu budynków użyteczności publicznej. Dzięki propagowaniu ciepła systemowego i przyłączaniu kolejnych budynków w ostatnich latach, Spółka wydatnie przyczyniła się do poprawy stanu powietrza i warunków życia mieszkańców Dębicy.

Zamierzenia inwestycyjne na rok 2014

- Modernizacja kotła WR-10
- Modernizacja odcinka magistrali M1 DN 250 pod ul. Robotniczą
- Modernizacja odcinka magistrali M2 DN 250 pod ul. Kościuszki
- Modernizacja instalacji odpylania spalin dwóch kotłów WR
- Opracowanie koncepcji i studium wykonalności budowy instalacji kogeneracyjnej
- Wykonanie systemu monitoringu wizyjnego terenu kotłowni K-15
- Zakup terminala ręcznego PSION Multiterm Pro do zdalnego odczytu przeliczników

Zamierzenia inwestycyjne na rok 2015

- Modernizacja odcinka sieci M2 DN 200 od ZUS do WI-4
- Modernizacja odcinka sieci DN 65 na preizolowaną od budynku Cmentarna 55 do budynku Cmentarna 49
- Zakup agregatu prądowórczego o mocy 160 kVA
- Modernizacja instalacji odpylania dla dwóch kotłów WR
- Modernizacja stacji uzdatniania wody.
- Modernizacja układu pomiarowego energii elektrycznej w kotłowni K-15
- W latach 2016 – 2018 w zależności od sytuacji ekonomicznej, a także zmiany prawa , planowana jest budowa instalacji kogeneracyjnej,

Finansowy obraz spółki jest następujący:

Tabela 43 *Finansowy obraz spółki Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Spółka z o.o. w Dębicy*

wybrane dane ze sprawozdań finansowych za 2012	
suma bilansowa	22 595 822,55
kapitały własne	13 443 858,17
zobowiązania ogółem	9 151 964,38
zobowiązania krótkoterminowe	3 801 152,78
aktywa ogółem	22 595 822,55
aktywa trwałe	14 841 399,55
aktywa obrotowe	7 754 423,00
zysk netto	66 003,45
Wskaźniki	
Wskaźnik ogólnego zadłużenia	0,41
Wskaźnik udziału kapitałów własnych w finansowaniu majątku trwałego	0,91
Wskaźnik rentowności aktywów spółki	0,29
Wskaźnik rentowności kapitału własnego	0,49
Wskaźnik bieżącej płynności	2,04

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych spółki MPEC w Dębicy Sp z o.o.

Powyższe wyniki należy ocenić pozytywnie. Pewnej uwagi wymagają źródła finansowania dalszego rozwoju, szczególnie w kontekście wdrażania dyrektywy IED (do czego spółka wydaje się przygotowana) oraz tendencji do spadku zapotrzebowania na ciepło, również w związku z wdrażaniem dyrektywy EPBD.

Miejska Komunikacja Samochodowa Sp. z o.o. w Dębicy

Rys historyczny:

Początek działalności jako Zakład MKS w ramach MPGK i M w Dębicy przypada na rok 1972. Od 1974 r. do 31-03-1993 r. firma działała jako Oddział Terenowy WPK w Tarnowie, od 01-04-1993 r. decyzją Wojewody Tarnowskiego utworzono z podziału WPK w Tarnowie Rejonowe Przedsiębiorstwo Komunikacyjne w Dębicy. W takiej formie organizacyjno – prawnej przedsiębiorstwo działało do 01 lipca 1997 r., od 01 lipca 1997 r. na mocy ustawy komunalizacyjnej zostało przekształcone przez Zarząd Gminy w jednoosobową spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością Gminy Miasta Dębicy i zarejestrowane pod nazwą MKS Sp. z o.o. w Dębicy zachowując pierwotną nazwę firmy. Miejska Komunikacja Samochodowa Sp. z o.o. w Dębicy prowadzi działalność w oparciu o postanowienia aktu założycielskiego, umowę wykonawczą zawartą z Gminą Miasta Dębicy regulującą szczegółowy zakres obowiązku świadczenia usług publicznych przez Spółkę, regulaminy – uchwalone przez organy wykonawcze Spółki lub Gminę Miasta Dębica.

Celem i podstawowym obowiązkiem Spółki jest wykonywanie zadania własnego gminy w zakresie lokalnego transportu zbiorowego zapewniając ciągłość i dostępność usług w zaspokajaniu potrzeb przewozu osób społeczności Gminy Miasta Dębicy. Spółka nie może zaniechać wykonywania tego obowiązku bez zgody Gminy Miasta Dębicy, nawet w przypadku przeniesienia wszystkich udziałów Gminy Miasta Dębicy na rzecz osób trzecich. Kapitał Spółki wynosi 4 178 000 PLN, 100% udziałów posiada Gmina Miasta Dębica. Obecnie Spółka zatrudnia 60 osób.

Za rok 2012 wynik finansowy Spółki był ujemny.

Problemem dla rozwoju Spółki jest duża konkurencja oraz zmniejszająca się liczba osób korzystających z komunikacji publicznej.

Na przestrzeni lat 2009 – 2011 Spółka zrealizowała projekt unijny pod nazwą: „Wymiana taboru autobusowego Miejskiej Komunikacji Samochodowej Sp. z o.o. w Dębicy”. Projekt obejmował :

- zakup 10 szt. autobusów SOR , niskopodłogowych , wyposażonych w silniki spełniające normę Euro-5 , zasilane ON, średniopojemne, z klimatyzowaną kabiną kierowcy i pasażerów, autobusy przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych,
- zakup wyposażenia peryferyjnego na przystankach : tablice elektroniczne na przystankach dwu i cztero wierszowe,
- zakup wyposażenia peryferyjnego w centrali ruchu: serwer aplikacyjny, serwer komunikacyjny, czytnik biletów, oprogramowanie
- zakup wyposażenia peryferyjnego w kasie głównej : komputer, drukarka , czytnik kart , program kart elektronicznych, karty elektroniczne

Projekt został całkowicie zrealizowany.

Komunikacja miejska w mieście Dębica i gminach ościennych wykonywana jest przez Miejską Komunikację Samochodową Sp. z o. o. w Dębicy. MKS Sp. z o.o. w Dębicy obsługuje 10 linii komunikacyjnych, których długość wynosi 164,5 km. Tabor Spółki to 23 autobusy w tym: SOR (10 szt.), Jelcz (9 szt.), Neoplan (2 szt.), Mercedes Benz

(1 szt.) i Irisbus (1 szt.). W dni robocze na linii komunikacji miejskiej wyjeżdża 17 autobusów, w soboty 7 autobusów a w niedziele i święta 4 autobusy. Średni wiek taboru to 9 lat. W 2012 roku autobusy MKS Sp. z o.o. w Dębicy wykonały 930 000 km, przewiozły 1 621 000 pasażerów.

Administracja Domów Mieszkalnych Sp. z o.o

Administracja Domów Mieszkalnych Sp. z o.o. została powołana aktem notarialnym w dniu 08 września 2006. Kapitał zakładowy Spółki wynosi 3.946.600 (trzy miliony dziewięćset czterdzieści sześć tysięcy sześćset) złotych i w całości został wniesiony przez Gminę Miasto Dębica.

ADM Sp. z o.o. została powołana w celu prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie bieżącego zaspokajania zbiorowych potrzeb ludności w drodze świadczenia usług. Podstawowym przedmiotem działalności Spółki jest zarządzanie i administrowanie lokalami mieszkalnymi i użytkowymi będącymi własnością Gminy Miejskiej Dębica.

Pozostała działalność Spółki obejmuje między innymi:

- zarządzanie nieruchomościami w tym przede wszystkim nieruchomościami wspólnot mieszkaniowych
- wykonywanie i nadzorowanie prac remontowych lokali będących w zasobach Miasta Gminy Dębica
- podejmowanie inicjatyw i działań inwestycyjnych (budowanie nowych lokali)

Plany inwestycyjne

1) Kolejne nadbudowy:

- a) intencyjne uchwały na sześciu wspólnotach Matejki 11, 12, 15, 16, 17, 18
- b) Matejki 6 – prowadzone są badania gruntu i wykonywana ekspertyza budynku celem określenia czy będzie możliwa nadbudowa. Jest to budynek duży świetnie zlokalizowany.

2) Dokumentacja i zależnie od możliwości finansowych realizacja zabudowy szeregowej na działce „Budzisz

3) Dokumentacja na nadbudowę Reymonta 1 (ok. 1,2 mln)

4) Docieplenie budynków wspólnot (są podjęte uchwały)

- (a) - Krakowska 5, 13, 14
- (b) - Batorego 10
- (c) - Sobieskiego 4
- (d) - Poddęby 1

Zakład Usług Miejskich Sp. z o. o. w Dębicy

Zakład Usług Miejskich Sp. z o. o. w Dębicy istnieje od dnia 02.01.2008 r. jako następcą prawnym Komunalnego Zakładu Budżetowego w Dębicy, który na rynku funkcjonuje od 1992 r.

Organem założycielskim jest Gmina – Miasta Dębica, która w drodze aktu założycielskiego podpisała umowę o utworzeniu Spółki pod nazwą Zakład Usług Miejskich Sp. z o.o., wpisaną do Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS : 0000297564,

w Sądzie Rejonowym w Rzeszowie, XII Wydział Gospodarczy Rejestru Sądowego z kapitałem zakładowym w wysokości 1 198 800,00 zł.

W ramach Spółki działają następujące komórki

- Dział utrzymania czystości i zieleni
- Dział remontowo - drogowy
- Dział remontowo - budowlany
- Dział transportu i zaopatrzenia

Problemy spółki wiążą się z transformacją, firma posiada przestarzały i awaryjny sprzęt 20-30 letni.

Finansowy obraz spółki jest następujący:

Tabela 44 *Finansowy obraz spółki ZUM Sp. z o.o.*

wybrane dane ze sprawozdań finansowych za 2012	
suma bilansowa	3 095 254,98
kapitały własne	2 295 178,86
zobowiązania ogółem	800 076,12
zobowiązania krótkoterminowe	527 810,29
aktywa ogółem	3 095 254,98
aktywa trwałe	1 830 089,98
aktywa obrotowe	1 265 165,00
zysk netto	-148 383,88
wskaźniki	
Wskaźnik ogólnego zadłużenia	0,26
Wskaźnik udziału kapitałów własnych w finansowaniu majątku trwałego	1,25
Wskaźnik rentowności aktywów spółki	-4,79
Wskaźnik rentowności kapitału własnego	-6,47
Wskaźnik bieżącej płynności	2,40

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych spółki ZUM Sp z o.o.

Powyższe dane świadczą o kryzysowej sytuacji, w jakiej spółka znalazła się w roku 2012, głównie na skutek braku zleceń (przegrane przetargi). W związku z tym podjęto działania naprawcze. Perspektywy rozwoju opierają się na wygranych czterech przetargach związanych z utrzymaniem czystości miasta i pozyskiwanie dalszych zleceń i robót oraz dosprzętowieniu.

Przedsiębiorstwo Gospodarowania Odpadami Sp. z o.o.

Aktem założycielskim z dnia 27.02.2009r. zostało utworzone Przedsiębiorstwo Gospodarowania Odpadami spółka w organizacji. W dniu 3.03.2009 roku Sąd Rejonowy w Rzeszowie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego wydał postanowienie o wpisie Przedsiębiorstwa Gospodarowania Odpadami Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego. Z chwilą powstania spółki Zakład został wyłączony z sektora finansów publicznych. Udziałowcem spółki w 70% jest Gmina Dębica, a w 30 % Miasto Dębica, które wstąpiło do spółki 31.03.2009 roku.

Przedsiębiorstwo prowadzi działalność w zakresie kompleksowej gospodarki odpadami. Działalność swoją prowadzi na terenie Gminy Dębica, a także na terenie Gminy Czarna Tarnowska, Gminy Żyraków oraz Miasta Dębica.

Obecnie Spółka świadczy usługi w zakresie:

- a) zagospodarowania odpadów,
- b) zbiórki odpadów komunalnych
- c) selektywnej zbiórki odpadów
- d) kompostowania odpadów organicznych
- e) likwidacji dzikich wysypisk
- f) zbiórki odpadów wielkogabarytowych
- g) sprzątnięcia przystanków autobusowych
- h) sprzedaży surowców wtórnych:
 - butelek PET, PE, PP,
 - folii,
 - stłuczki szklanej białej,
 - stłuczki szklanej kolorowej,
 - makulatury,
 - złomu żelaznego
- i) produkcji ziemi ogrodniczej o nazwie ROLKOM
- j) produkcji i sprzedaży nawozu organicznego ROLKOM

Przedsiębiorstwo zatrudnia przeciętnie ok. 40 osób. Aktualnie prowadzi działalność niezbędną dla mieszkańców gminy Dębica w zakresie kompleksowej gospodarki odpadami. Działalność swą prowadzi nie tylko na terenie gminy Dębica oraz Miasta Dębica, ale również na terenie gmin: Żyraków i Czarna Tarnowska. Wszystkie wymienione gminy korzystają z usług PGO w zakresie selektywnej zbiórki odpadów. Wszystkie odpady, które trafiają do Zakładu w Paszczynie w zależności od ich rodzaju podlegają dalszym czynnościom w procesie technologicznym aby uzyskać jednolity surowiec wtórny.

XIII. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

SIEĆ WODNO-KANALIZACYJNA

Za gospodarkę wodno-ściekową na terenie miasta odpowiada spółka komunalna Wodociągi Dębickie Sp. z o.o.

1. Woda

Głównym źródłem wody dla Dębicy jest rzeka Wisłoka. Sieć wodociągowa oprócz miasta obsługuje również miejscowości: Kędzierz i Latoszyn.

Długość sieci wodociągowej wynosi 250,4 km (stan na 20.11.2013) w tym :

- sieć magistralna (przesyłowa): 11,1 km
- sieć rozdzielcza: 133,6 km
- przyłącza wodociągowe: 105,7 km

Zdolność retencyjna zbiorników końcowych wynosi ok. 3 godziny.

Z sieci wodociągowej w Dębicy korzysta 45 300 osób co stanowi 97 % ogólnej liczby mieszkańców oraz prawie wszystkie podmioty gospodarcze.

Tabela 45 Zużycie wody z wodociągów w mieście Dębica

woda z wodociągów									
na 1 mieszkańca					na 1 korzystającego (gospodarstwo domowe)				
2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
m ³	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³
29,1	28,9	28,2	28,5	28,7	31,8	31,6	30,9	31,1	31,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych – Portret terytorialny

2. Ścieki

Długość sieci kanalizacyjnej w Dębicy wynosi 222,1 km (stan na 20.11.2013) w tym 33,9 km przyłączy.

Z sieci kanalizacyjnej w Dębicy korzysta 45 300 osób co stanowi 96 % ogólnej liczby mieszkańców, a także 99 % podmiotów gospodarczych

Do miejskiej oczyszczalni ścieków przyjmowane są również ścieki z miejscowości Kędzierz, Kozłów, Latoszyn i Podgrodzie

Miejska oczyszczalnia ścieków to oczyszczalnia typu mechaniczno – biologicznego ze zintegrowanym usuwaniem biogenów.

Tabela 46 Gospodarka ściekowa w Dębicy

długość czynnej sieci kanalizacyjnej				
2008	2009	2010	2011	2012
km	km	km	km	km
138,5	139,6	149,1	154,9	157,2
ścieki odprowadzone				
dam3	dam3	dam3	dam3	dam3
2 296,5	2 176,8	2 002,0	2 123,0	2 064,0
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej				
osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
37 757	37 835	38 489	38 997	39 073

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych – Portret terytorialny

Firma Oponiarska w Dębicy posiada również nowoczesną oczyszczalnię ścieków. Jakość odprowadzanej przez nią wody jest lepsza od tej, którą Firma pobiera z rzeki. Zmiany technologiczne umożliwiły redukcję emisji węglowodorów o 49%, zmniejszenie zużycia energii na 1kg wyrobu o 19% oraz poboru wody o 55%.

SIEĆ GAZOWA

Obszar miasta Dębica jest w całości zgazyfikowany, łączna długość sieci gazowej wynosi 154 km. Zlokalizowana jest tu:

- ✓ sieć gazowa średniego i niskiego ciśnienia o łącznej długości 154km w tym 66,2km niskiego ciśnienia i 87,2km średniego ciśnienia;
- ✓ stacje gazowe redukcyjno – pomiarowe II – go stopnia 13 szt.

Sieć gazowa w Dębicy posiada rezerwy przepustowości gazu, co stwarza możliwości przyłączania nowych klientów. Zasilana jest z gazociągów wysokiego ciśnienia poprzez stacje redukcyjno – pomiarowe I – go stopnia zlokalizowane w miejscowościach: Dębica, Zawada, Latoszyn. Operatorem tych stacji jest Operator Gazociągów Przesyłowych Gaz – System O/ Tarnów.

Tabela 47 Odbiorcy gazu w Dębicy

czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych				
2008	2009	2010	2011	2012
szt	szt	szt	szt	szt
4 103	4 234	4 467	4 589	4 690
odbiorcy gazu				
gosp.dom.	gosp.dom.	gosp.dom.	gosp.dom.	gosp.dom.
14 052	13 886	13 971	13 857	13 933

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych – Portret terytorialny

Tabela 48 Zużycie gazu w Dębicy

na 1 mieszkańca				
2008	2009	2010	2011	2012
m3	m3	m3	m3	m3
142,0	142,1	189,2	148,4	154,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych – Portret terytorialny

SYSTEM CIEPŁOWNICZY

Zgodnie z Załoženiami do Planu Zaopatrzenia w Ciepło, Energię Elektryczną i Paliwa Gazowe Miasta Dębica na terenie miasta występują budynki o łącznej powierzchni ogrzewanej wynoszącej około 1 195 tys. m² (budynki jednorodzinne, wielorodzinne, użyteczności publicznej, usługi, itp.), dla których zapotrzebowanie ciepła określono na około 121 MWt.

Zapotrzebowanie ciepła zakładów produkcyjnych określono na około 174 MWt, co w sumie daje łączne zapotrzebowanie na ciepło miasta Dębica na poziomie 295 MWt. Zaopatrzeniem w energię cieplną na potrzeby centralnego ogrzewania oraz ciepłej wody użytkowej w mieście Dębica, zajmuje się spółka komunalna Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o. o. oraz ciepłownia Firmy Oponiarskiej w Dębicy.

Do 2004 roku produkcja ciepła na potrzeby systemu ciepłowniczego miała również miejsce w kotłowni gazowej należącej do TC Dębica. Obecnie sprzedaż ciepła z tego źródła dla odbiorców zewnętrznych ma charakter śladowy.

Ryc. 16 Budynek kotłowni K-15 przy ulicy Rzecznej 1A

Wytwarzanie ciepła przez MPEC odbywa się w dziewięciu źródłach własnych o łącznej mocy zainstalowanej 55,303 MW, w tym:

- 1) kotłownia K-15, zlokalizowana przy ul. Rzecznej 1A, o łącznej mocy zainstalowanej 51,890 MW, opalana miałem węglowym,
- 2) źródło ciepła OZE 1 zlokalizowane w obrębie grupowego węzła cieplnego WI-2, przy ul. 3 Maja 5, o łącznej mocy zainstalowanej 0,205 MW, pochodzącej z kolektorów słonecznych oraz pomp ciepła,
- 3) kotłownie gazowe:
 - a) K-1 przy ul. Mościckiego 21, o mocy zainstalowanej 0,150 MW,
 - b) K-3 przy ul. Strażackiej 10, o mocy zainstalowanej 0,450 MW,
 - c) K-4 przy ul. Sobieskiego 13, o mocy zainstalowanej 1,120 MW,
 - d) K-5 przy ul. Batorego 14 i Sobieskiego 6 o mocy zainstalowanej 0,7599 MW,
 - e) K-7 przy ul. Rzeszowskiej 20 o mocy zainstalowanej 0,233 MW,
 - f) K-8 przy ul. Rzeszowskiej 46 o mocy zainstalowanej 0,160 MW.

Ryc. 17 **Kolektory słoneczne.**

Usługa przesyłu i dystrybucji ciepła do Odbiorców jest realizowana poprzez system ciepłowniczy obejmujący trzy magistrale ciepłownicze i zewnętrzne instalacje odbiorcze o łącznej długości ok. 32 km, wykonane w średnicach rurociągów od 25 do 400 mm i pojemności zładu około 1290 m³. Układ przesyłowy zawiera 172 węzły cieplne, w tym 84 stanowi własność przedsiębiorstwa. Węzły należące do odbiorców zainstalowane są głównie w domach jednorodzinnych. Do sieci ciepłowniczej przyłączonych jest 366 budynków o łącznej powierzchni ogrzewanej ok. 550 tys. m². W tej grupie znajduje się 104 budynki dla których MPEC Sp. z o.o. zabezpiecza przygotowanie i dostawę ciepłej wody użytkowej.

Ryc. 18 Ciepłociągi w technologii preizolowanej

ELEKTROENERGETYKA

Przez miasto Dębica nie przebiegają linie WN należące do PSE – Wschód, natomiast przez gminę Dębica przebiega dwutorowa linia 400 kV relacji Rzeszów – Tarnów / Tucznawa, która jest administrowana przez PSE – Wschód S.A.

Energia elektryczna doprowadzona jest do Dębicy poprzez dwa Główne Punkty Zasilające (GPZ-ty):

- Kędzierz 110/15/6 kV,
- Latoszyn 110/30/6 kV,

Stacje te powiązane są po stronie napięć 110 kV z ogólnokrajowym systemem elektroenergetycznym, a po stronie napięć średnich z układem sieci przesyłowo-rozdzielczej na terenie miasta Dębica¹².

Dębica znajduje się w obszarze działalności operatora systemu dystrybucyjnego Tauron Dystrybucja S.A.

W Dębicy funkcjonują trzy systemy średniego napięcia 30kV, 15kV, 6kV.

Infrastruktura elektroenergetyczna jest bardzo dobrze rozwinięta i w pełni zaspokaja potrzeby miasta. Istnieje także rezerwa mocy.

Tabela 49 Odbiorcy i zużycie energii w Dębicy

odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu				
2008	2009	2010	2011	2012
szt	szt	szt	szt	szt
15 125	15 266	15 311	15 409	15 440
zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu				
2008	2009	2010	2011	2012
26 230	26 572	27 685	27 263	27 740

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych – Portret terytorialny

¹² Założenia do Planu Zaopatrzenia w Ciepło, Energię Elektryczną i Paliwa Gazowe Miasta Dębica

TELEKOMUNIKACJA

Usługi telekomunikacyjne w Dębicy świadczy dwóch niezależnych operatorów sieci przewodowej: Telekomunikacja polska SA oraz Multimedia Polska Dębica S.A. Dodatkowo jest ona uzupełniona siecią bezprzewodową. Podłączenie nowych abonentów do sieci telekomunikacyjnej nie stwarza żadnych problemów.

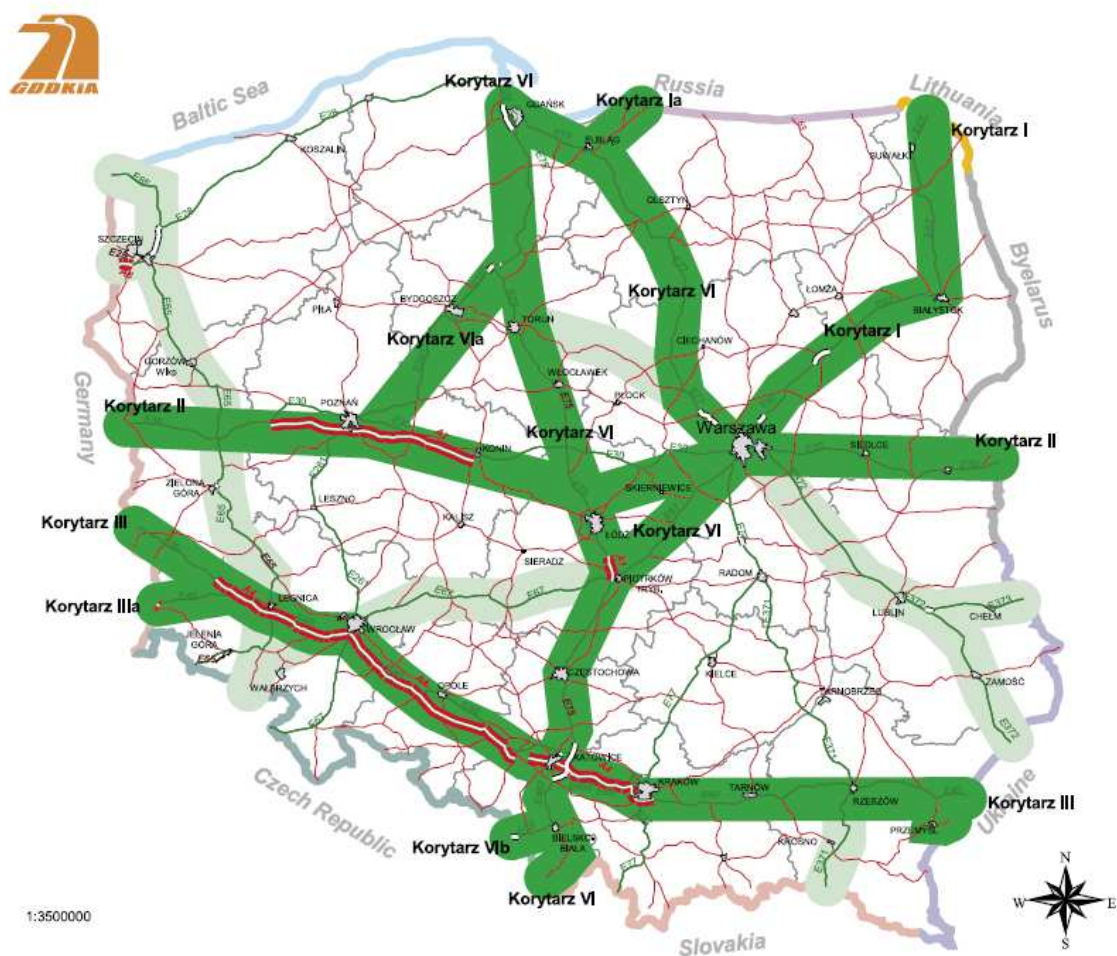
UKŁAD DROGOWY I KOLEJOWY

Przez miasto przebiega: droga krajowa nr 4, droga wojewódzka nr 985, magistrala kolejowa E30 oraz linia kolejowa lokalna 25 Dębica – Ocice.

Całkowita długość dróg publicznych i miejskich wynosi 118,6km. W tym długość dróg o powierzchni utwardzonej wynosi 80,39km.

Do 2013 Dębica leżała w III Paneuropejskim korytarzu transportowym (W-E) w pobliżu skrzyżowania z korytarzem VI (N-S). Podnosiło to atrakcyjność Dębicy jako miejsca inwestycji i zapewniało finansowanie modernizacji dróg (autostrada A4) oraz kolei (linia E 30) w tym korytarzu.

Ryc. 19 Korytarze transportowe sieci TEN-T

Źródło: GDDKIA

Pod koniec 2013 KE zaproponowała nową politykę transportową UE, w ramach której koncentracja funduszy nastąpi na 9 korytarzach transportowych. Nie będzie jednak korytarza w śladzie III korytarza TEN-T, zastąpi go odnoga korytarza Ren-Dunaj, która przebiegać będzie bardziej na południe przez Pragę – Ostrawę – Zilin.

Ryc. 20 Korytarze transportowe nowej polityki infrastrukturalnej

Źródło: KE

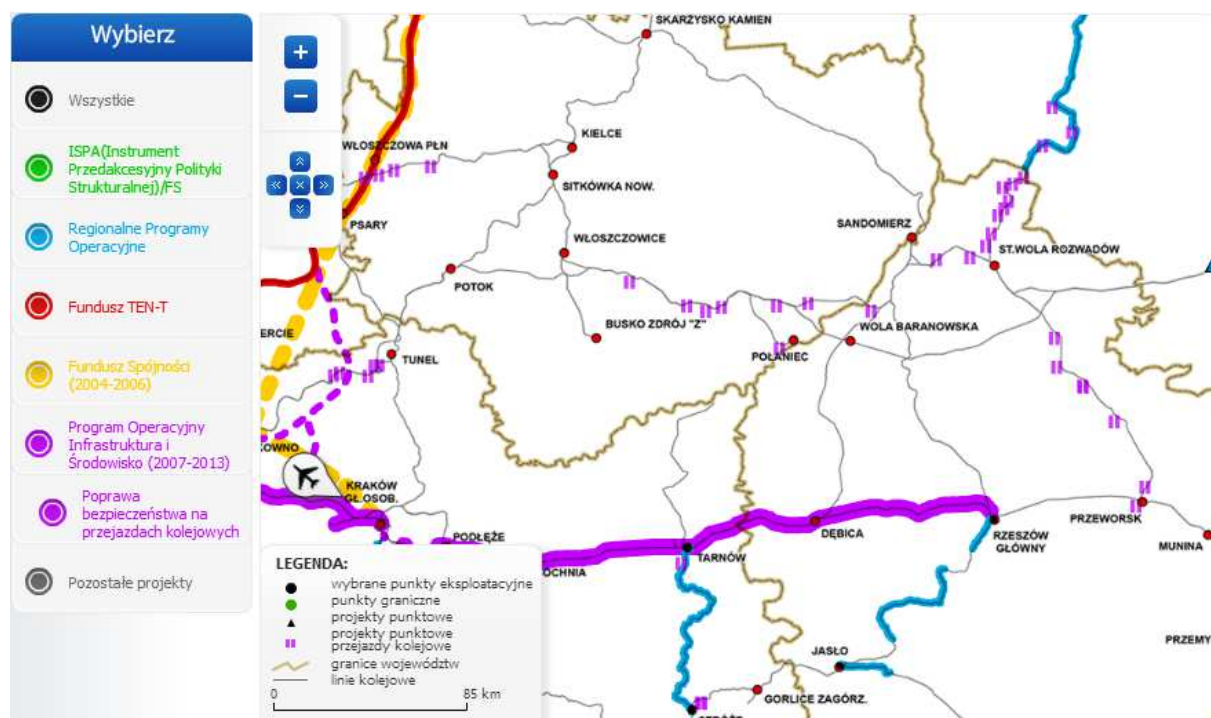

Tabela 50 Powiązania z głównymi ośrodkami rozwoju województwa podkarpackiego

do (nazwa ośrodka)	Odległość między ośrodkami		
	W linii prostej /km/	Po drogach /km/	Po liniach kolejowych /km/
Rzeszów	43	45,5	47
Krosno	45,5	71,8	185
Stalowa Wola	76,5	112	100
Przemyśl	101,5	133,5	134
Mielec	28	33,19	32
Tarnobrzeg	63,3	74,5	71
Jarosław	91	100	99

Źródło: Podkarpackie Biuro Planowania Przestrzennego

Ryc. 21 Inwestycje PKP PLK S.A.

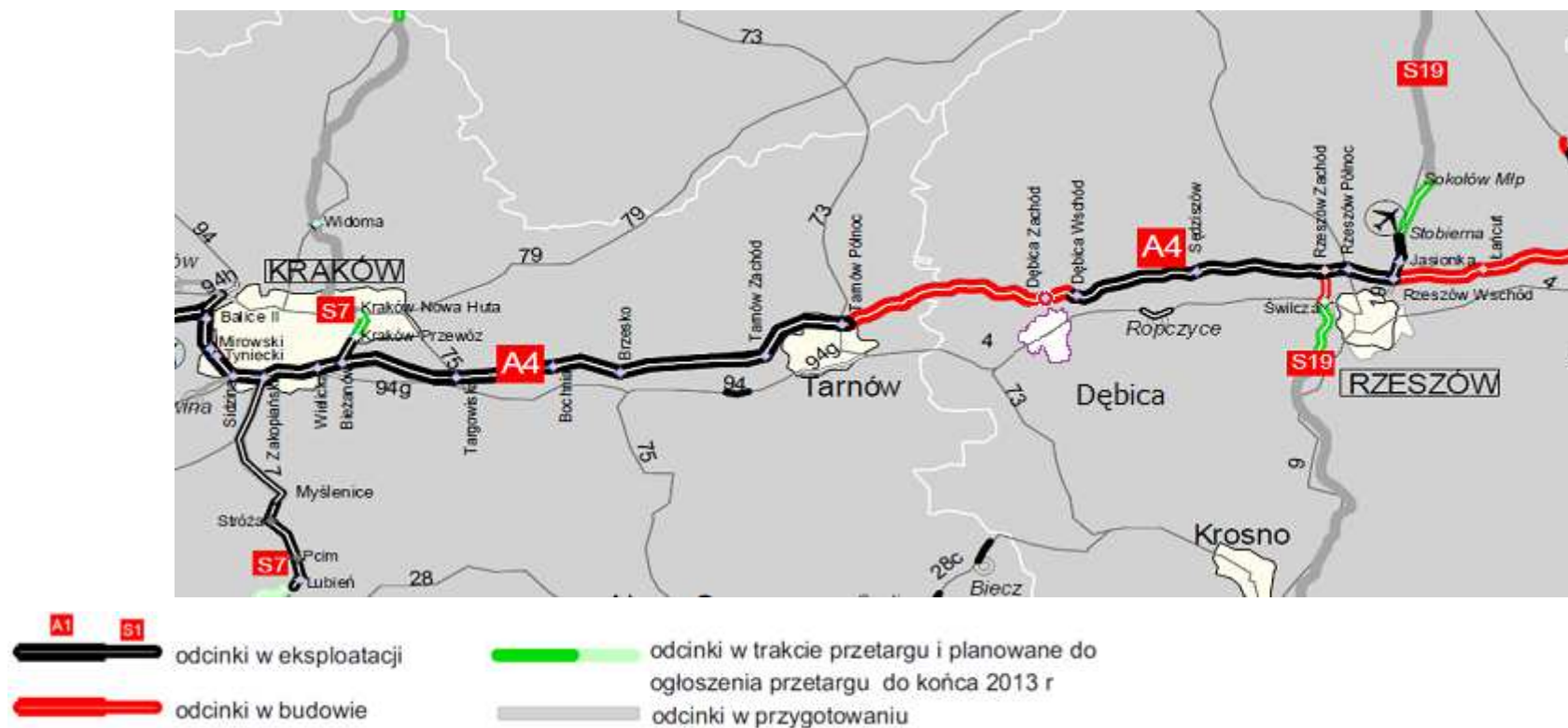
Źródło: PKP PLK S.A.

Z punktu widzenia Dębicy ważne jest utrzymanie i modernizacja linii kolejowej Dębica - Mielec – Sandomierz, szczególnie na odcinku Dębica – Mielec. Jest to istotne ze względu na potencjał współpracy z Mielcem, który został również podkreślony w strategii województwa.

W tym kontekście ważnym atutem Dębicy jest stacja kolejowa Dębica Towarowa, która może być wykorzystana jako węzeł logistyczny (również intermodalny).

Ryc. 22 Program budowy dróg krajowych na lata 2011 – 2015 Stan realizacji i przygotowania autostrad, dróg ekspresowych i dróg krajowych. Stan na dzień 05.12.2013r

Źródło: https://www.gddkia.gov.pl/userfiles/articles/s/sprawdz-na-mapie-przygotowanie-d_3198/!!_mapa_05_12_2013

Tabela 51 Obciążenie ruchem drogi E40 w okolicach Dębicy

Numer punktu pomiarowego	nr drogi		pikietaż		długość km	nazwa	pojazdy silnikowe ogółem	motocykle	samochody osobowe, mikrobusy	lekkie samochody ciężarowe (dostawcze)	samochody ciężarowe		autobusy	ciągniki rolnicze	rowery
	krajowy	E	początek	koniec							bez przyczepy	z przyczepą			
	SDR														
81002	4b		1.9	2.5	10,5	PILZNO- DĘBICA	17 997	57	12 044	1 986	1 000	2 598	297	15	33
	4	E40	538.3	548.1											
81003	4	E40	548,1	551,9	3,8	DĘBICA/OB- WODNICA/	15 907	31	10 864	1 509	916	2 505	73	9	24
81004	4	E40	551,9	554,7	2,9	DĘBICA- LUBZINA	15 463	64	10 597	1 776	756	2 138	121	11	45
18043	985		47,7	62,6	14,9	TUSZYMA -DĘBICA	10075	111	8413	705	332	403	101	10	

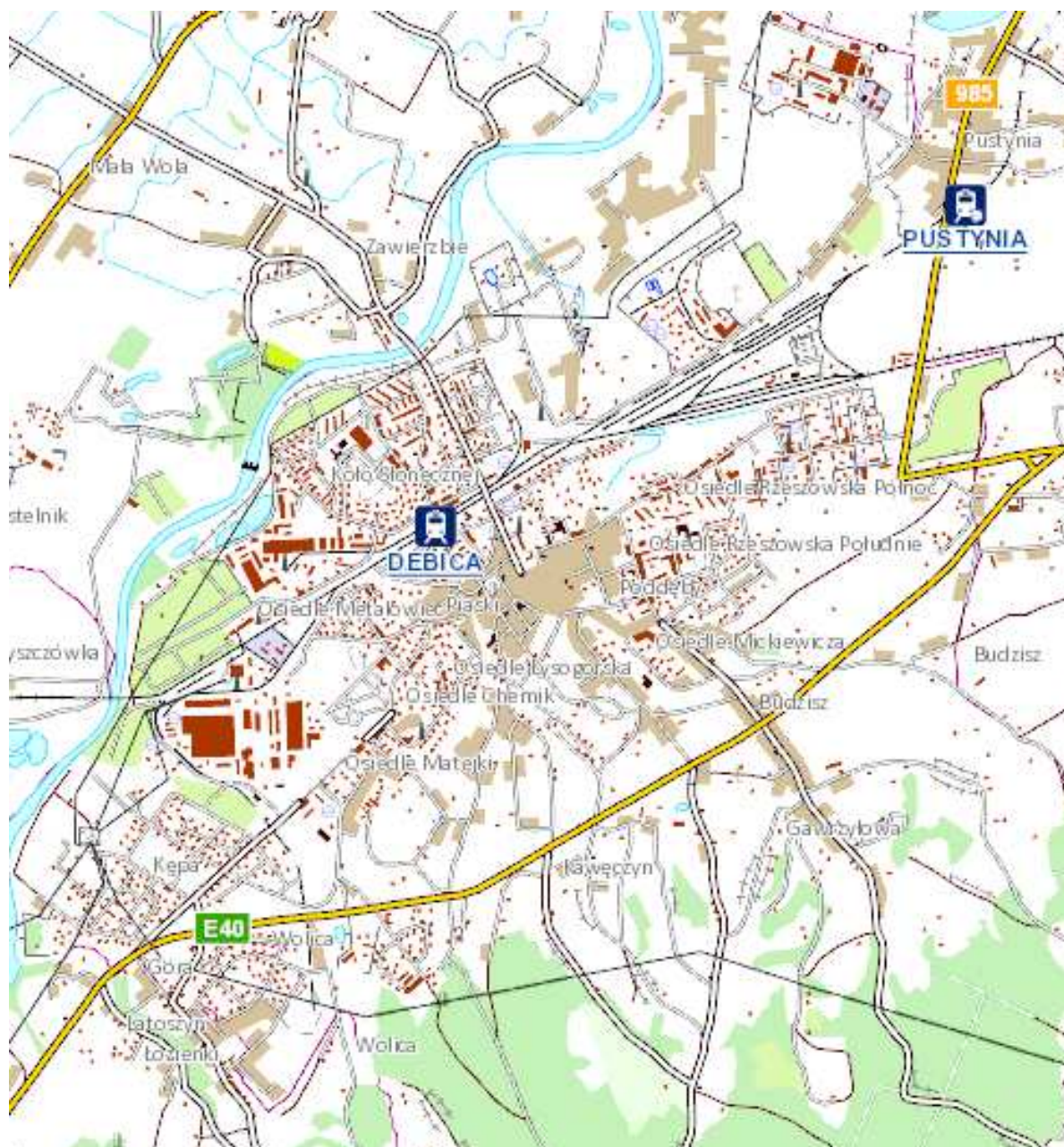
Źródło: GPR 2010

Od 2008 roku w Dębicy systematycznie maleje ilość zarejestrowanych pojazdów.

Tabela 52 Zestawienie ilości pojazdów zarejestrowanych na terenie Miasta Dębica w latach 2005 - 2012.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
samochody osobowe	1900	1843	2770	2850	2413	2203	2167	2104
samochody ciężarowe	366	351	422	532	473	500	421	317
ciągniki siodłowe	23	38	40	40	43	57	56	56
autobusy	8	3	6	12	4	4	15	2
autobusy szkolne	-	-	-	-	-	-	-	-
pojazd specjalny	14	38	23	13	33	15	16	18
motocykl	46	37	98	148	100	142	126	144
motorower	44	55	113	129	122	84	99	99
naczepa ciężarowa	31	52	98	47	42	63	70	51
przyczepa lekka	35	36	44	53	56	37	58	65
przyczepa specjalna	5	7	16	11	11	11	12	19
sam. ciężarowy specjalizowany	2	2	2	2	1	-	-	-
samochód inny	3	9	9	9	10	8	6	7
ciągnik rolniczy	9	13	15	14	17	19	12	21
naczepa cysterna	-	1	-	-	-	-	-	-
naczepa ciężarowa rolnicza	-	1	2	2	6	3	4	-
przyczepa ciężarowa	17	18	25	28	26	20	21	-
samochód ciężarowy uniwersalny	-	1	3	6	4	-	-	-
samochód ciężarowy osobowy	-	-	1	-	-	-	-	-
samochód sanitarny	-	-	1	-	-	1	-	-
naczepa uniwersalna	-	-	1	1	1	-	-	-
przyczepa specjalna	-	-	-	1	-	-	-	-
razem	2503	2505	3689	3898	3362	3167	3083	2903

Ryc. 23 Układ komunikacyjny Dębicy

Źródło: Geoportal

Układ drogowy nie w pełni zabezpiecza swobodny przejazd przez miasto.

Miasto Dębica jest podzielone na trzy obszary poprzez rozcięcie go magistralą kolejową i obwodnicą drogową. Tory w mieście poprowadzone są na nasypach co w wielu miejscach utrudnia ruch TIR – ów. Wysokość wiaduktów kolejowych w wielu miejscach nie jest przystosowana do wysokości samochodów ciężarowych. Obecnie w ramach modernizacji linii kolejowej problem ten rozwiązano w przypadku jednego wiaduktu, kolejny jest w trakcie robót, a dwa następne (w tym jeden tylko dla pojazdów osobowych) mają być wybudowane. Biorąc pod uwagę fakt, że Dębica jest ośrodkiem

przemysłowym oraz koniecznością połączenia autostrady z drogą A4 należy w przyszłości dostosować wszystkie przejazdy kolejowe do przejazdu samochodów ciężarowych lub opracować alternatywne rozwiązania.

Ogółem w Dębicy jest 110,413 km dróg gminnych o łącznej powierzchni 615,308 m². 6,447 km (5,84%) dróg gminnych to drogi klasy Z (zbiorcze), 34,709 km (31,44%) to drogi klasy L (lokalne), natomiast większość - 69,257 km (62,73%) to drogi klasy D (dojazdowe - dla takich dróg dopuszcza się jedną prędkość projektową na terenie zabudowanym: 30 km/h). Większość (83,38%) dróg gminnych to drogi o nawierzchni twardej, w tym 90,841 km ma nawierzchnię twardą ulepszoną:

- bitumiczną: 80,029 km
- betonową: 1,783 km
- kostkową: 9,029 km

natomiast 1,225 km na nawierzchnie twardą nieulepszoną:

- brukowcową: 0,116 km
- tłuczniową: 1,109 km

18,347 km dróg gminnych to drogi gruntowe, w większości (11,741 km) o nawierzchni wzmocnionej.

Łączna powierzchnia chodników i ścieżek rowerowych to 180 752 m².

Na sieci dróg zarządzanych przez gminę 2012 miało miejsce 21 wypadków drogowych, w których rannych zostały 24 osoby; nie było wypadków śmiertelnych.¹³

¹³ Dane UM Dębicy

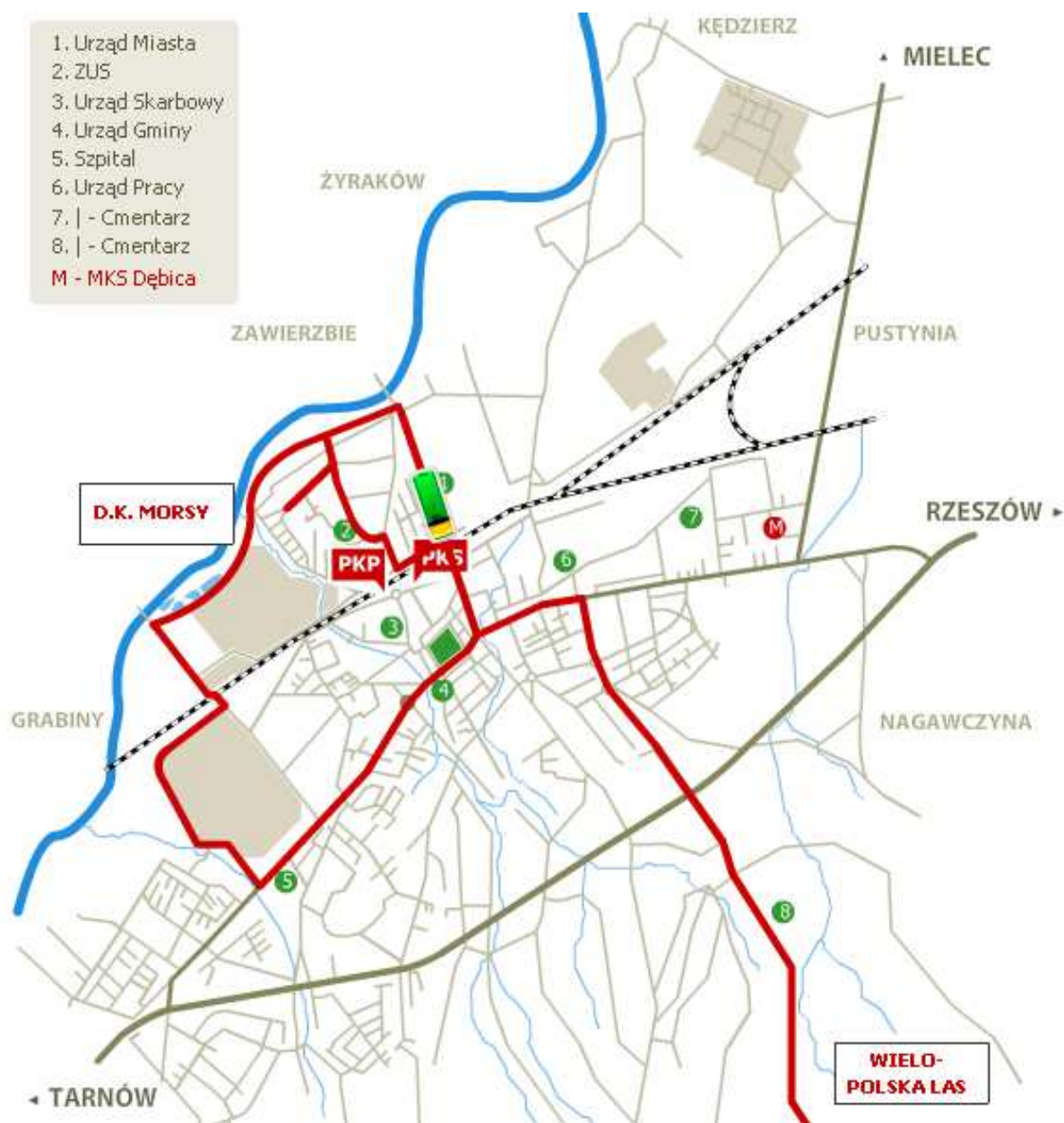

TRANSPORT OSÓB

1. MKS

Transport miejski obsługiwane jest przez spółkę komunalną Miejską Komunikację Samochodową Sp. z o.o. w Dębicy (MKS). MKS obsługuje 14 linii autobusowych. Tabor Spółki to 23 autobusy w tym: SOR (10 szt.), Jelcz (9 szt.), Neoplan (2 szt.), Mercedes Benz (1 szt.) i Irisbus (1 szt.). W dni robocze na linii komunikacji miejskiej wyjeżdża 17 autobusów, w soboty 7 autobusów a w niedziele i święta 4 autobusy. Średni wiek taboru to 9 lat.

Ryc. 24 Trasa linii nr 3

Źródło: <http://mks.debica.net.pl/>

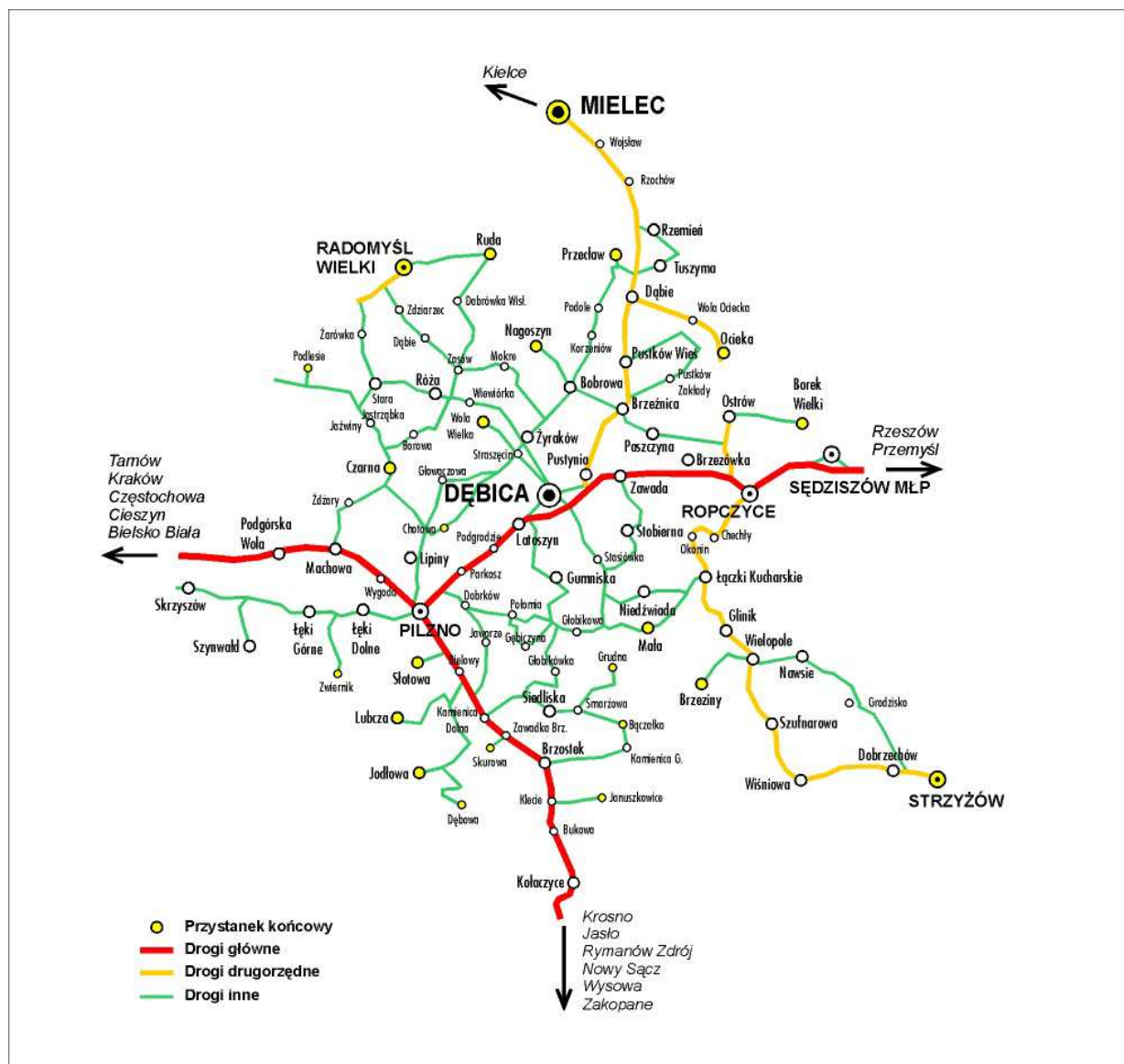
2. PKS

PKS w Dębicy świadczy usługi przewozu osób na terenie Polski w formie:

- przewozów regularnych w ramach Autobusowego Rozkładu Jazdy w komunikacji krajowej lokalnej i międzymiastowej,
- wynajmu autokarów do przewozów okazjonalnych (pozarozkładowych) na trasach krajowych - wycieczki turystyczne, uroczystości rodzinne, zielone szkoły, imprezy plenerowe, pielgrzymki itp.,
- obsługi przewozów gimnazjalnych.

Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Dębicy S.A. działa od ponad 50 lat. Jest jednym z większych przewoźników w regionie. Prowadzi komunikację pasażerską na 29 liniach, posiada niemal 50 autokarów, zatrudnia ponad 130 osób, ma własną stację diagnostyczną uprawnioną do przeprowadzania pełnego zakresu badań technicznych oraz stację paliw i myjnię.

Ryc. 25 Linie autobusowe obsługiwane przez PKS Dębica.

Źródło: <http://www.pks-debica.pl/Mapka-linii>

3. MONIS

Jest jednym z ważniejszych przewoźników w rejonie Dębicy, do niedawna był konkurentem PKS Debica. Jednak 10.06.2013 właściciel firmy Monis nabył od skarbu państwa 85% akcji Przedsiębiorstwa Komunikacji Samochodowej w Dębicy S.A.; pozostałe 15% otrzymali uprawnieni pracownicy. Nowy akcjonariusz deklaruje brak planów połączenia obu firm. Zakupienie przez Monis PKS powinno poprawić funkcjonowanie transportu poprzez lepszą koordynację przewozów (brak dublujących się kursów, korzystanie ze wspólnej infrastruktury, większe możliwości inwestycyjne). Monis działa od 1993 roku, wykonuje przewozy pasażerskie na ponad 50 liniach lokalnych. Firma odgrywa ważną rolę w dowozie uczniów do szkół – w latach 2009-2010 sprzedawała ok 20 tys. ulgowych biletów miesięcznych rocznie.

PODSUMOWANIE

Jakość głównego źródła wody dla miasta Dębica z roku na rok ulega poprawie. System zaopatrzenia w wodę funkcjonuje sprawnie i nie stwarza zagrożeń.

Sieć gazową posiada rezerwy przepustowości i istnieje możliwość podłączenia kolejnych użytkowników.

Infrastruktura elektroenergetyczna jest bardzo dobrze rozwinięta i w pełni zaspokaja potrzeby miasta. Istnieje także rezerwa mocy.

Podłączenie nowych abonamentów do sieci telekomunikacyjnej nie stwarza żadnych problemów.

Budowa nowoczesnej ciepłowni Firmy Oponiarskiej w Dębicy ograniczyła emisję substancji szkodliwych podczas procesów produkcyjnych jednakże ze względu na wysokie koszty energii cieplnej w zasadzie nie świadczy usług dla miasta.

XIV. Gospodarka Odpadami na terenie Miasta Dębica

W 2013 zmienił się system gospodarki odpadami komunalnymi w ten sposób, że gminy stały się właścicielami odpadów i przejęły obowiązek ich odbioru i zagospodarowania. Planowanym skutkiem tych zmian powinno być zwiększanie się ilości odbieranych odpadów komunalnych oraz zmniejszanie ilości odpadów zagospodarowywanych przez składowanie na skutek zwiększenia recyklingu).

W województwie podkarpackim wyznaczono 6 regionów gospodarki odpadami, a miast Dębica znajduje się w Regionie Zachodnim. W regionie tym docelowy system gospodarki odpadami komunalnymi opierać się będzie na ich termicznym unieszkodliwianiu z odzyskiem energii. Obecnie w regionie zachodnim nie ma instalacji o statusie RIPOK¹⁴.

Na terenie na terenie Gminy Miasta Dębica nie ma instalacji do odzysku i unieszkodliwiania przez składowanie (składowiska) odpadów komunalnych.

Na mocy porozumienia zawartego pomiędzy Gminą Miasta Dębica oraz Gminą Dębica na bazie Zakładu Gospodarowania Odpadami w Paszczynie utworzone zostało Przedsiębiorstwo Gospodarowania Odpadami Spółka z o. o. w Paszczynie (PGO).

PGO eksploatuje sortownię i kompostownię w Paszczynie. PGO ma instalację umożliwiającą segregację odpadów. W instalacji zastosowano rozwiązania, pozwalające na przyjęcie odpadów takich jak makulatura, szkło, tworzywa sztuczne. Instalacja ma sortowania zdolności przerobowe 10 000 Mg/rok, natomiast instalacja zagospodarowania odpadów ulegających biodegradacji (komposter typu 16 oraz kompostownia przyzmoła) ma zdolność przerobową 6 000 Mg/rok (w 2010 przerobiła 3569 Mg); ma ona status instalacji regionalnej. Instalacja PGO – w części mechanicznej sortownia odpadów zmieszanych i selektywnej zbiórki, a w części biologicznej istniejący bioreaktor – są przewidziane do rozbudowy po 2017 i w związku z tym traktowane są jako potencjalny RIPOK¹⁵.

Tabela 53 Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku

ogółem				
2008	2009	2010	2011	2012
t	t	t	t	t
10 155,33	9 457,61	9 113,78	7 876,21	9 024,66
z gospodarstw domowych				
t	t	t	t	t
6 228,08	4 833,17	5 319,34	4 978,53	5 671,05
odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca				
kg	kg	kg	kg	kg
133,4	103,5	112,4	105,4	120,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych

¹⁴ Plan gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego.

¹⁵ Plan gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego.

MIEJSKIE SKŁADOWISKO ODPADÓW

Miasto Dębica korzysta ze składowiska odpadów w Pyszczyne. Składowisko to ma całkowitą pojemność 238 000 m³ (152 196 Mg). Wg stanu na koniec 2010 z tego wypełnione było 231 928 m³ (151 964,4 Mg) a do wypełnienia pozostało 6 072 m³ (231,6 Mg). Składowisko zostało sklasyfikowane jako zastępcze (nie spełnia kryteriów instalacji regionalnej i nie jest planowana rozbudowa/modernizacja w kierunku instalacji regionalnej) i jest przeznaczone do zamknięcia po zapełnieniu.

Składowisko odpadów składa się z 4 sektorów o łącznej powierzchni 51 650 m³. Składowisko zostało zlokalizowane i wybudowane w roku 1994. Przyjęte rozwiązania umożliwiają bezpieczne składowanie odpadów, przy pełnym dotrzymaniu standardów emisyjnych i standardów jakości środowiska wymaganych przepisami ustawy Prawo ochrony środowiska. Składowisko odpadów spełnia wymagania najlepszej dostępnej techniki (BAT) czego potwierdzeniem jest uzyskanie w 2007 roku pozwolenia zintegrowanego.

W chwili obecnej obsługę gospodarki odpadami komunalnymi wykonuje konsorcjum Zakładu Usług Miejskich sp. z o.o. (lider konsorcjum) i Przedsiębiorstwa Gospodarowania Odpadami sp. z o.o.

Ilość zebranych zmieszanych odpadów komunalnych:

2009	- 9404 ton
2010	- 8597 ton
2011	- 8198 ton
2012	- 7495 ton
2013 (I-IX)	- 8078 ton

SELEKTYWNA ZBIÓRKA ODPADÓW

Selektywna zbiórka w latach 2009 -2012 na terenie miasta Dębica była prowadzona w zakresie: stłuczka szklana, plastik, papier metal, przeterminowane leki.

Tabela 54 *Selektywna zbiórka odpadów w mieście Dębica*

Rok	Okres rozliczenia	Ilość zebranych odpadów wysegregowanych [t]			
		Stłuczka szklana	Tworzywa sztuczne	Papier	Odpady metalowe
2008	kwartały I - III	214,88	78,02	95,17	10,00
	IV kwartał	65,46	32,23	12,23	0,00
	Razem:	65,46	32,23	12,23	0,00
2009	kwartały I - III	254,25	117,87	93,87	21,38
	IV kwartał	78,04	37,28	35,22	7,50
	Razem:	332,29	155,15	129,09	28,88
2010	kwartały I - III	249,05	117,83	89,60	25,09
	IV kwartał	67,97	23,68	20,22	4,98
	Razem:	317,02	141,51	109,82	30,07
2011	kwartały I - III	305,59	109,02	64,01	15,39
	IV kwartał	62,19	30,06	11,23	4,12
	Razem:	367,78	139,08	75,24	19,51
2012	kwartały I - III	336,07	86,83	59,39	19,53
	IV kwartał	63,93	29,72	10,36	5,92
	Razem:	400,00	116,55	69,75	25,45
2013	kwartały I - III	301,50	125,00	136,20	15,60

Źródło: UM Dębica

Tabela 55 *Selektywna zbiórka przeterminowanych leków w mieście Dębica*

rok	masa
2009	0,354 tony
2010	0,372 tony
2011	0,480 tony
2012	0,598 tony

Źródło: UM Dębica

XV. ZASOBY MIESZKANIOWE

Gminny zasób mieszkaniowy Miasta Dębica liczy łącznie 635 lokali (3 niezamieszkałe), w tym 62 lokale socjalne. W zasobie tym zamieszkuje w nim 1814 osób, w tym w lokalach socjalnych – 167 osób.

Ustawa z dnia 21 czerwca 2001r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (tekst jednolity: Dz.U. z 2005r. Nr 31, poz. 266 z p. zm.) nakłada na gminy obowiązek uchwalenia wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy, jednak w Dębicy takiego programu nie ma.

Tabela 56 Lokale w budynkach będących w 100% własnością Gminy Miasta Dębica

Lp.	Budynek	Rok budowy	Powierzchnia mieszkań		Ilość mieszkań		Ilość mieszkańców w mieszkaniach komunalnych	Sposób ogrzewania
			ogółem (m ²)	komunalnych zamieszkałych (m ²)	ogółem	komunalnych zamieszkałych		
1.	Poddęby 6	1891	266,82	170,89	6	4	13	piec węgl
2.	Rzeszowska 24	1910	264,07	264,07	7	7	18	CO
3.	Rzeszowska 27	bd	77,91	77,91	2	2	7	piec węgl
4.	Mościckiego 38	bd	141,65	141,65	2	2	4	piec węgl
5.	Mościckiego 40	bd	463,07	421,87	7	6	24	piec węgl
6.	Głowackiego 18	1910	283,56	283,56	7	7	19	piec węgl
7.	Wielopolska 4	1910	152,99	152,99	5	5	5	piec węgl
8.	Kraszewskiego 18	1892	62,75	62,75	1	1	7	piec węgl
9.	Żuławskiego 6	1910	71,07	71,07	1	1	3	piec węgl
10.	A. Cwena 4	bd	72,93	72,93	1	1	6	piec węgl
11.	Rynek 43	1910	48,21	48,21	1	1	2	piec węgl
12.	Piekarska 9	1941	103,75	103,75	2	2	6	piec węgl
13.	Reymonta 1	1974	411,96	411,96	16	16	38	CO
14.	Gajowa 1	bd	104,30	104,30	1	1	8	piec węgl
15.	Sobieskiego 14	70-te	60,00	60,00	1	1	3	CO indyw.
Suma:			2585,04	2447,91	60	57	163	

Źródło: UM Dębica (ADM)

Wszystkie budynki są murowane z cegły i wyposażone w:

- energię elektryczną,
- wodę zimną, za wyjątkiem budynku: Gajowa 1 (studnia)
- kanalizację za wyjątkiem budynków: Gajowa 1, Rzeszowska 27, Żeromskiego 1 (szamba)
- gaz, za wyjątkiem budynków, przy których w tabelach powyżej i poniżej, w kolumnie: „sposób ogrzewania” pola zaznaczono kolorem żółtym.

Ponadto budynki: Poddęby 1, Poddęby 3, Robotnicza 8, Robotnicza 10, Sobieskiego 6, Sobieskiego 12, są wyposażone w centralną ciepłą wodę.

Tabela 57 Lokale socjalne

Lp.	Budynek	Rok budowy	Powierzchnia mieszkań		Ilość mieszkań		Ilość mieszkańców w mieszkaniach komunalnych	Sposób ogrzewania
			ogółem (m ²)	komunalnych zamieszkałych (m ²)	ogółem	komunalnych zamieszkałych		
1.	Mościckiego 9	1950	130,40	130,40	4	4	14	piec węgl
2.	Mościckiego 9a	1998	790,00	790,00	32	32	58	piec węgl
3.	Mościckiego 11	1950	130,40	130,40	4	4	10	piec węgl
4.	Mościckiego 11a	2008	266,82	266,82	6	6	21	CO indyw.
5.	Mościckiego 11b	2008	266,82	266,82	6	6	25	CO indyw.
6.	Głowackiego 18	1910	202,62	202,62	5	5	19	piec węgl
7.	Wielopolska 21		151,41	151,41	4	4	17	piec węgl
8.	Żeromskiego 1	1900	49,12	49,12	1	1	3	piec węgl
	Suma:		1987,59	1987,59	62	62	167	

Źródło: UM Dębica (ADM)

W okresie kilkunastu ostatnich lat sprzedano większość mieszkań komunalnych nie zapewniając jednocześnie w corocznych budżetach środków finansowych na utrzymanie i remonty pozostałych zasobów mieszkaniowych. Mimo wzrostu kosztów utrzymania zasobów nie opracowano zasad polityki czynszowej; od trzynastu lat stawki czynszów nie uległy zmianie. Stąd stan techniczny budynków będących wyłączną własnością Gminy Miasta Dębica jest zły.

Tabela 58 Lokale we Wspólnotach Mieszkaniowych zarządzanych przez ADM

Lp.	Budynek	Rok budowy	Powierzchnia mieszkań		Ilość mieszkań		Ilość mieszkańców w mieszkaniach komunalnych	Sposób ogrzewania
			ogółem (m ²)	komunalnych zamieszkałych (m ²)	ogółem	komunalnych zamieszkałych		
1.	Batorego 10	1956	1887,67	464,10	45	12	24	CO
2.	Batorego 14	1956	1275,80	262,70	26	5	15	CO
3.	Sobieskiego 2	1957	2081,82	378,02	46	9	23	CO
4.	Sobieskiego 4	1957	1910,60	727,70	46	17	39	CO
5.	Sobieskiego 6	1963	1907,62	521,44	45	11	35	CO
6.	Sobieskiego 8	1957	1897,05	630,69	45	16	38	CO
7.	Sobieskiego 10	1964	1890,61	594,45	45	16	49	CO
8.	Sobieskiego 12	1964	852,91	191,02	20	5	13	CO
9.	Strażacka 10	1965	2781,08	731,38	72	20	48	CO
10.	Targowa 4	1957	1752,42	310,00	48	12	27	CO
11.	Rzeszowska 20	1965	745,42	217,58	18	5	20	CO
12.	Rzeszowska 26	1965	462,47	143,07	12	4	12	CO
13.	Rzeszowska 46	1964	1032,80	478,93	27	14	30	CO
14.	Rynek 35-36	60-te	571,68	0,00	12	0	0	CO
15.	Słowackiego 5	60-te	456,74	0,00	12	0	0	CO

Lp.	Budynek	Rok budowy	Powierzchnia mieszkań		Ilość mieszkań		Ilość mieszkańców w mieszkaniach komunalnych	Sposób ogrzewania
			ogółem (m ²)	komunalnych zamieszkałych (m ²)	ogółem	komunalnych zamieszkałych		
16.	Kolejowa 6	1937	203,25	39,87	4	1	1	piec węgl
17.	Konarskiego 4	1972	1207,02	0,00	30	0	0	CO
18.	Strumskiego 4	1961	2275,52	264,58	51	7	16	CO
19.	Strumskiego 6	1961	2237,44	293,86	51	7	17	CO
20.	Strumskiego 8	1959	2316,70	250,93	50	6	21	CO
21.	Strumskiego 10	1959	2342,10	261,57	50	6	18	CO
22.	Głowackiego 25	1960	1054,82	93,40	21	3	12	CO
23.	Krakowska 2	60-te	924,55	23,63	22	1	1	CO
24.	Krakowska 3	60-te	938,22	122,01	19	4	7	CO
25.	Krakowska 4	1963	1561,30	47,29	36	1	2	CO
26.	Krakowska 5	1963	1561,32	0,00	36	0	0	CO
27.	Krakowska 13	1965	2221,44	133,56	48	4	12	CO
28.	Krakowska 14	1966	2328,70	113,80	60	3	8	CO
29.	Krakowska 15	1965	2363,90	141,67	60	4	11	CO
30.	Krakowska 18	1970	2241,53	291,79	60	10	21	CO
31.	Robotnicza 8	1984	2668,15	45,81	50	1	2	CO
32.	Robotnicza 10	1980	2668,15	141,60	50	3	9	CO
33.	Poddebę 1	1989	1234,15	196,72	20	3	12	CO
34.	Poddebę 3	1989	2848,30	455,43	50	8	33	CO
35.	Łysogórska 10	1966	1507,19	466,51	40	13	38	CO
36.	Kwiatkowskiego 4	1975	1251,77	554,29	24	10	37	CO indyw.
37.	Krasickiego 1	70-te	490,60	443,90	22	20	39	CO
38.	Matejki 1	1950	757,73	381,86	18	9	33	CO
39.	Matejki 2	1950	986,13	256,10	22	6	19	CO
40.	Matejki 3	1951	983,60	556,30	22	12	46	CO
41.	Matejki 4	1950	456,84	185,58	11	5	13	CO
42.	Matejki 5	1950	528,80	0,00	11	0	0	CO
43.	Matejki 6	1953	1594,00	834,83	37	21	58	CO
44.	Matejki 7	1953	671,33	106,99	16	3	8	CO
45.	Matejki 8	1952	807,16	164,71	18	4	13	CO
46.	Matejki 8a	1952	585,07	210,20	12	4	13	CO
47.	Matejki 9	1952	582,81	50,10	12	1	3	CO
48.	Matejki 10	1953	820,50	347,93	17	7	19	CO
49.	Matejki 11	1953	817,80	294,78	18	7	22	CO
50.	Matejki 12	1955	879,50	446,94	19	10	29	CO
51.	Matejki 13	1964	1133,04	387,16	27	10	32	CO
52.	Matejki 14	1964	1131,36	360,80	24	8	20	CO
53.	Matejki 15	1952	774,09	478,63	17	11	43	CO

Lp.	Budynek	Rok budowy	Powierzchnia mieszkań		Ilość mieszkań		Ilość mieszkańców w mieszkaniach komunalnych	Sposób ogrzewania
			ogółem (m ²)	komunalnych zamieszkałych (m ²)	ogółem	komunalnych zamieszkałych		
54.	Matejki 16	1952	800,40	517,94	18	12	36	CO
55.	Matejki 17	1953	833,28	537,91	18	12	43	CO
56.	Matejki 18	1954	816,99	523,60	18	11	35	CO
57.	Matejki 20	1954	1136,62	680,45	27	16	44	CO
58.	Matejki 21	1954	1151,69	314,49	27	8	20	CO
59.	Mościckiego 19	1950	274,97	36,80	6	1	2	CO
60.	Mościckiego 21	1950	525,67	378,23	12	9	29	CO
61.	Mościckiego 46	?? stare	307,23	251,05	6	5	20	CO indyw.
Suma:			79309,42	18336,68	1806	453	1290	

Źródło: UM Dębica (ADM)

Nieco inaczej przedstawia się sytuacja w budynkach stanowiących współwłasność wspólnot mieszkaniowych. Tutaj zakresy i sposób finansowania remontów określają indywidualni właściciele mieszkań w formie stosownych uchwał, które są realizowane w miarę posiadanych środków finansowych gromadzonych na kontach bankowych wspólnot jako fundusz remontowy. Stan techniczny tych obiektów – na przestrzeni kilku ostatnich lat – uległ poprawie głównie ze względu na prowadzone prace dociepleniowe budynków. W wielu przypadkach wspólnoty mieszkaniowe zaciągnęły kredyty celem realizacji tych prac. Natomiast potrzeby remontowe sprowadzają się do konieczności wymiany pokryć dachowych oraz instalacji wodno-kanalizacyjnych i gazowych.

Tabela 59 Lokale w budynkach będących w obcym zarządzie

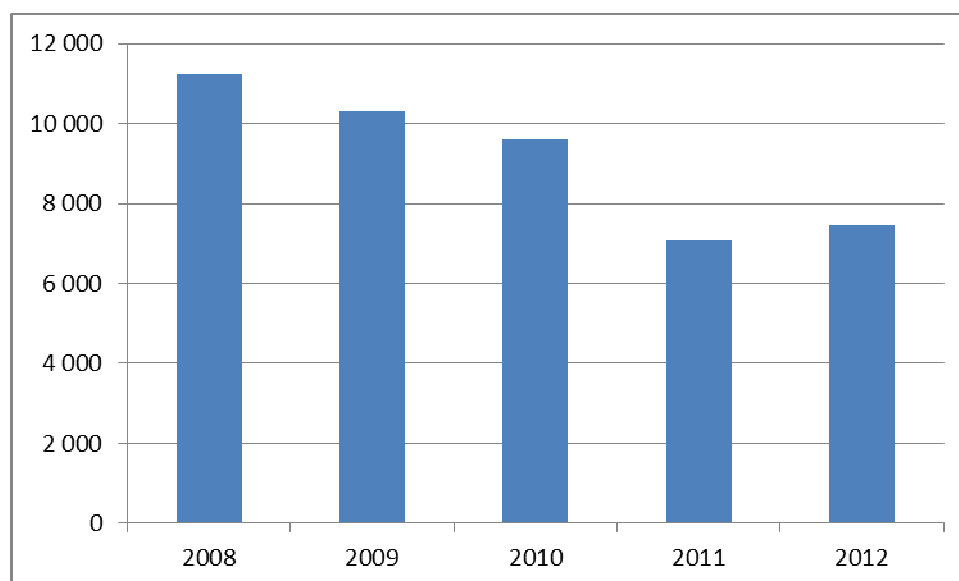
Lp.	Budynek	Rok budowy	Powierzchnia mieszkań		Ilość mieszkań		Ilość mieszkańców w mieszkaniach komunalnych	Sposób ogrzewania
			ogółem (m ²)	komunalnych zamieszkałych (m ²)	ogółem	komunalnych zamieszkałych		
1.	Wielopolska 25c	b.d.	b.d.	36,85	b.d.	1	6	CO indyw.
2.	Kościuszki 40	b.d.	b.d.	790,77	b.d.	22	75	CO
3.	Łysogórska 12	b.d.	b.d.	32,24	b.d.	1	8	CO
4.	Konarskiego 25	b.d.	b.d.	68,11	b.d.	1	5	CO
5.	Konarskiego 29	b.d.	b.d.	67,87	b.d.	1	5	CO
6.	Robotnicza 4	b.d.	b.d.	114,00	b.d.	3	13	CO
7.	Świętosława 3	b.d.	b.d.	178,49	b.d.	3	10	CO
8.	Świętosława 5	b.d.	b.d.	264,16	b.d.	5	19	CO
9.	Sobieskiego 13	b.d.	b.d.	859,91	b.d.	23	53	CO
Suma:				2412,40		60	194	

Źródło: UM Dębica (ADM)

Tabela 60 Dodatki mieszkaniowe wypłacane w Mieście Dębica w latach 2008-2012

ogółem									
liczba					kwota				
2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
szt	szt	szt	szt	szt	zł	zł	zł	zł	zł
11 227	10 298	9 605	7 073	7 451	1 781 220	1 765 158	1 747 798	1 376 090	2 071 258
w zasobie gminnym									
3 726	3 521	3 033	2 217	2 376	532 104	517 504	466 435	391 033	585 185
w zasobie spółdzielczym									
7 106	6 447	6 251	4 559	4 817	1 192 243	1 197 901	1 234 223	936 730	1 435 333
w zasobie wspólnot mieszkaniowych									
387	311	321	297	258	55 363	47 498	47 140	48 327	50 740
w zasobie prywatnym									
8	19	0	0	0	1 510	2 255	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych

Wykres 31 Ilość dodatków mieszkaniowych wypłacanych w Mieście Dębica w latach 2008-2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych

Standard mieszkań w Dębicy nie odbiega od standardu w porównywalnych miastach regionu.

Wyposażenie mieszkań w Dębicy w instalacje techniczne wypada dobrze w porównaniu z innymi miejscowościami regionu

Tabela 61 Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań

Miasto	wodociąg				
	2008	2009	2010	2011	2012
	%	%	%	%	%
Dębica	98,2	98,2	99,1	99,1	99,1
Jasło	97,8	97,8	98,1	98,1	98,1
Mielec	98,7	98,7	98,9	99,0	99,0
Ropczyce	96,4	96,5	96,4	96,4	96,4

Miasto	centralne ogrzewanie				
	2008	2009	2010	2011	2012
	%	%	%	%	%
Dębica	91,2	91,3	92,8	92,8	92,9
Jasło	83,1	83,1	84,6	84,7	84,7
Mielec	95,0	95,1	95,6	95,6	95,7
Ropczyce	83,7	84,0	86,8	86,8	86,9

Miasto	łazienka				
	2008	2008	2008	2008	2008
	%	%	%	%	%
Dębica	96,8	96,8	96,8	96,8	96,8
Jasło	96,6	96,6	96,6	96,6	96,6
Mielec	97,6	97,6	97,6	97,6	97,6
Ropczyce	88,3	88,3	88,3	88,3	88,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych

Przeciętna powierzchnia mieszkań we wszystkich porównywanych miastach jest porównywalna, wyróżniają się tu Ropczyce, jednak jeśli porównać powierzchnię na 1 mieszkańca oraz ilość izb w mieszkaniu, to wyniki są bardzo zbliżone dla wszystkich miast.

Tabela 62 Przeciętna powierzchnia mieszkań

Miasto	1 mieszkania					na 1 osobę				
	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
	m2	m2	m2	m2	m2	m2	m2	m2	m2	m2
Dębica	69,6	70,0	70,4	70,9	71,3	21,1	21,3	21,4	21,6	22,1
Jasło	68,2	68,3	68,4	68,6	68,8	22,2	22,3	22,7	23,0	23,3
Mielec	63,3	63,6	64,5	64,6	65,0	20,8	21,1	21,1	21,3	21,7
Ropczyce	76,6	76,7	78,7	78,8	79,1	21,4	21,7	22,5	22,6	22,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych

Tabela 63 Przeciętna ilość izb w mieszkaniu

miasto	izb w mieszkaniu				
	2008	2009	2010	2011	2012
	szt.	szt.	szt.	szt.	szt.
Dębica	3,9	3,9	3,9	3,9	4,0
Jasło	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9
Mielec	3,7	3,8	3,8	3,8	3,8
Ropczyce	4,0	4,0	4,0	4,0	4,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych

Gminne lokale użytkowe są źródłem znaczących przychodów, które przeznacza się na utrzymanie zasobów mieszkaniowych.

Tabela 64 Lokale użytkowe Gminy Miasta Dębica. Stan na listopad 2013 r.

Lp.	Budynek	Rok budowy	Powierzchnia lokali użytkowych		Ilość lokali użytkowych		Status lokali użytkowych komunalnych
			ogółem	komunalnych	ogółem	komunalnych	
			(m ²)	(m ²)			
1.	Batorego 14	1956		75,16			wynajęty
2.				25,30			wynajęty
3.				23,07			wynajęty
4.				75,57			wynajęty
				247,88	199,10	5	4
5.	Sobieskiego 12	1964	39,52	39,52	1	1	wynajęty
6.	Rzeszowska 24	1910	66,64	66,64	1	1	wynajęty
7.	Rzeszowska 26	1965	139,39	72,68	2	1	wynajęty
8.	Rzeszowska 27			25,00			wynajęty
9.				96,00			wynajęty
				121,00	121,00	2	2
10.	Rzeszowska 46	1964		14,52			wynajęty
11.				46,93			wynajęty
12.				20,24			wynajęty
				431,94	81,69	5	3
13.	Strażacka 10	1965		62,59			wynajęty
14.				45,85			wynajęty
				165,28	108,44	3	2
15.	Rynek 43	1910	47,99	47,99	1	1	wynajęty

Lp.	Budynek	Rok budowy	Powierzchnia lokali użytkowych		Ilość lokali użytkowych		Status lokali użytkowych komunalnych	
			ogółem (m ²)	komunalnych (m ²)	ogółem	komunalnych		
16.	Wielopolska 2	1892		38,01			wynajęty	
17.				20,88			wynajęty	
18.				86,05			do wynajęcia	
19.				45,00			wynajęty	
20.				10,60			do wynajęcia	
21.				23,78			do wynajęcia	
22.				34,00			do wynajęcia	
23.				23,00		8	8	wynajęty
				281,32		281,32		
24.	Wielopolska 4	1910		14,00				
25.				18,48				
				32,48		2	2	
26.	Kościuszki 1	1937		42,30			wynajęty	
27.				87,46			wynajęty	
28.				15,84			wynajęty	
29.				6,97			wynajęty	
30.				70,67			wynajęty	
				223,24		5	5	
31.	Matejki 6	1953		62,34			wynajęty	
32.				88,25			wynajęty	
33.				122,00			do wynajęcia	
34.				68,56			do wynajęcia	
				454,02		6	4	
35.	Matejki 7	1953		102,69			wynajęty	
36.				102,69			wynajęty	
37.				38,81			wynajęty	
				244,19		3	3	
38.	Piekarska 9	1941		125,87			wynajęty	
39.				19,04			wynajęty	
40.				53,73			wynajęty	
41.				33,82			wynajęty	
				232,46		4	4	
42.	Mościckiego 46			36,72	1	1	do wynajęcia	
	Suma:			2128,62	49	42		

Źródło: UM Dębica (ADM)

W porównaniu z innymi miastami Dębica dysponuje mniejszą ilością gruntów komunalnych tworzących gminny zasób nieruchomości.

Tabela 65 Powierzchnia gruntów komunalnych wg prawnych form użytkowania

miasto	ogółem stan na 31.12					tworzące gminny zasób nieruchomości				
	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
	ha	ha	ha	ha	ha	ha	ha	ha	ha	ha
Dębica	462,0	457,0	456,0	465,0	461,0	285,0	293,0	279,0	287,0	283,0
Jasło	402,4	409,6	440,9	449,1	455,1	322,4	333,1	365,0	372,6	381,0
Mielec	850,4	844,9	823,0	819,7	807,6	610,9	605,7	558,1	548,7	527,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych

Dębica ma również relatywnie mniej terenów objętych planami zagospodarowania.

Tabela 66 Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

miasto	plany zagospodarowania przestrzennego ogółem	powierzchnia gminy objęta obowiązującymi planami ogółem	udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem
	2012	2012	2012
	szt	ha	%
Dębica	25	314	9,3
Jasło	44	1581	43,3
Mielec	20	1204	25,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych

Tabela 67 Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w trakcie sporządzania

miasto	projekty planów ogółem	projekty planów, których sporządzanie trwa dłużej niż 3 lata	powierzchnia ogółem	powierzchnia dla terenów objętych obowiązującym planem zagospodarowania przestrzennego
	2012	2012	2012	2012
	szt	szt	ha	ha
Dębica	2	1	8	8
Jasło	6	1	237	2
Mielec	3	2	147	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych

W Dębicy wydaje się najwięcej decyzji lokalizacyjnych.

Tabela 68 *Wydane pozytywne decyzje lokalizacyjne*

miasto	decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego			decyzje o ustaleniu warunków zabudowy ogółem			decyzje dotyczące zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012
	szt	szt	szt	szt	szt	szt	szt	szt	szt
Dębica	35	25	38	250	186	168	3	1	1
Jasło	31	35	29	110	77	84	1	0	0
Mielec	28	24	60	140	193	152	0	4	5
miasto	decyzje dotyczące zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej			decyzje dotyczące zabudowy usługowej			decyzje dotyczące zabudowy innej		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012
	szt	szt	szt	szt	szt	szt	szt	szt	szt
Dębica	144	93	108	50	53	30	53	39	29
Jasło	89	57	61	12	11	13	8	9	10
Mielec	95	128	111	34	39	23	11	22	13

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych

Lata 2012 i 2013 przyniosły zauważalny spadek ilości wydawanych pozwoleń na budowę budynków mieszkalnych.

Tabela 69 *Liczba wydawanych pozwoleń na budowę w Dębicy*

rok	Liczba wydanych pozwoleń na budowę	
	mieszkalnych	usługowo-handlowo-produkcyjnych
2007	73	6
2008	84	3
2009	67	3
2010	63	6
2011	84	4
2012	51	3
do 31.10.2013	43	6

XVI. ANALIZA BUDŻETU MIASTA DĘBICA

Poniższa tabela przedstawia wybrane pozycje z budżetu Miasta Dębica w latach 2009 – 2014, przy czym dla lat 2013 i 2014 jest to prognoza wg stanu na koniec listopada 2013.

Tabela 70 Wybrane pozycje z budżetu Miasta Dębica

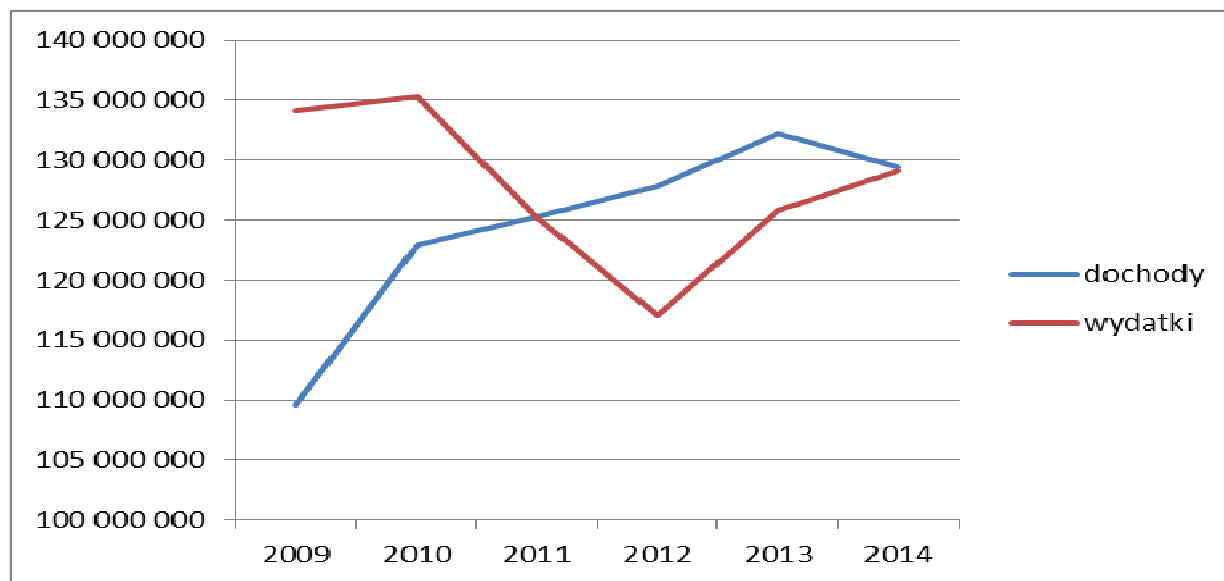
wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013*)	2014
dochody ogółem gminy	109 564 289	122 892 981	125 250 297	127 885 151	132 263 742	129 476 453
dochody własne gminy	62 983 303	67 843 708	69 723 947	75 664 357	76 793 835	78 441 545
wydatki ogółem gminy	134 175 928	135 350 855	125 312 816	117 109 665	125 830 137	129 134 453
nadwyżka/deficyt	-24 611 639	-12 457 874	-62 519	10 775 486	6 433 605	342 000
wydatki inwestycyjne gminy **)	31 644 133	30 919 075	20 638 721	6 253 225	7 943 531	17 316 590
kwota zadłużenia z tytułu kredytów i pożyczek	37 691 610	51 642 610	54 770 000	47 673 000	40 854 000	43 012 000
kwota zobowiązania wynikającego z udzielonych przez gminę poręczeń,	0	0	0	0	0	0
kwota zadłużenia z tytułu papierów wartościowych emitowanych przez gminę	12 500 000	9 500 000	7 000 000	5 000 000	2 500 000	0
kwota przypadających w danym roku budżetowym wykupów papierów wartościowych emitowanych przez gminę,	2 500 000	3 000 000	2 500 000	2 000 000	2 500 000	2 500 000
kwota potencjalnych spłat zobowiązań wynikających z udzielonych przez gminę poręczeń,	0	0	0	0	0	0
kwota należnych w danym roku odsetek od tych kredytów i pożyczek, ***)	1 932 044	2 491 036	3 379 529	3 511 861	3 200 000	2 002 000
kwota rat kredytów i pożyczek przypadających do spłaty w danym roku budżetowym,	3 075 910	5 992 842	7 172 610	10 887 000	12 197 330	3 342 000

*) plan 2013r wg stanu na dzień 30 listopada

**) wykazano wydatki majątkowe gminy

***) wydatki z tytułu odsetek od kredytów, pożyczek i obligacji

Źródło: Urząd Miasta Dębica

Wykres 32 Dochody i wydatki budżetu miasta Dębica w latach 2009 – 2014

Źródło: na podstawie danych Urzędu Miasta Dębica

W rozpatrywanym okresie miasto przeszło od budżetów z deficytem do budżetów z nadwyżką. Wynikało to głównie z ograniczenia wydatków budżetowych w latach 2010-2012 – było to działanie związane z przygotowaniem się do zmiany od 2014 metody wyznaczania dopuszczalnego zadłużenia, która do wyznaczania limitu wykorzystywać będzie dane z 3 poprzedzających lat. Jednocześnie dochody budżetu rosną, chociaż przewiduje się ich spadek w 2014. Od 2012 nastąpi wzrost wydatków budżetowych aż do likwidacji nadwyżki i zrównoważenia budżetu w 2014.

Tabela 71 Struktura kwotowa wydatków Miasta Dębica (PLN).

wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Transport i łączność	27 171 183	18 133 719	16 195 215	8 884 688	9 560 594	11 140 916
- wydatki bieżące	8 567 340	6 553 637	6 597 898	6 252 853	6 558 162	6 069 000
- wydatki majątkowe (inwestycje drogowe)	18 603 843	11 580 082	9 597 317	2 631 835	3 002 432	5 071 916
Gospodarka mieszkaniowa, w tym:	948 532	3 180 116	1 182 573	295 179	579 104	419 332
- wydatki bieżące	337 572	90 766	1 131 628	255 687	579 104	299 332
- wydatki majątkowe (mieszkania socjalne)	610 960	3 089 350	50 945	39 492	0	120 000
Działalność usługowa	1 064 834	423 692	344 056	275 832	330 100	289 100
- wydatki bieżące	616 519	423 692	344 056	275 832	330 100	289 100
- wydatki majątkowe	448 315	0	0	0	0	0

wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Administracja publiczna	10 572 551	9 075 008	7 623 987	9 720 034	9 772 552	9 275 297
- wydatki bieżące	10 460 109	9 034 548	7 623 987	7 561 513	8 327 981	8 464 252
- wydatki majątkowe	112 442	40 460	0	2 158 521	1 444 571	811 045
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1 502 970	1 522 702	969 554	946 260	1 038 824	1 072 227
- wydatki bieżące	1 353 380	1 522 702	969 554	946 260	923 824	972 227
- wydatki majątkowe	149 590	0	0	0	115 000	100 000
Oświata i wychowanie, w tym :	44 143 792	48 305 548	55 462 241	50 485 889	51 093 260	49 911 115
- wydatki bieżące, z tego :	42 606 045	45 402 076	45 439 353	50 070 470	51 054 412	49 901 115
- szkoły podstawowe	17 718 326	18 353 752	18 148 416	20 956 096	21 199 895	20 751 411
- przedszkola	11 117 923	10 637 931	10 901 660	11 539 328	12 237 303	11 844 885
- gimnazja miejskie	10 170 738	11 064 443	11 393 909	12 716 896	12 532 930	11 741 210
- wydatki majątkowe	1 537 747	2 903 472	10 022 888	415 419	38 848	10 000
Edukacyjna opieka wychowawcza	2 111 810	2 403 093	2 291 718	2 338 250	2 427 675	1 961 120
- wydatki bieżące	1 773 579	1 975 207	2 291 718	2 338 250	2 412 675	1 861 120
- wydatki majątkowe	338 231	427 886	0	0	15 000	100 000
Ochrona zdrowia	1 399 690	1 068 600	863 274	992 345	1 061 549	990 000
Opieka społeczna	21 268 235	23 762 285	22 641 743	24 491 640	26 438 096	22 727 923
- wydatki bieżące	21 023 238	23 732 036	22 641 743	23 851 052	26 163 576	22 727 923
- wydatki majątkowe (adaptacja budynku dla MOPS)	244 997	30 249	0	640 588	274 520	0
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	6 444 794	4 022 311	4 026 775	3 911 699	7 473 068	11 974 679
- wydatki bieżące	3 532 097	3 162 656	3 976 726	3 906 171	5 697 900	6 172 798
- wydatki majątkowe (kanalizacja, rozbudowa wysypiska)	2 912 697	859 655	50 049	5 528	1 775 168	5 801 881

wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	4 084 385	3 565 377	3 273 868	3 314 924	3 377 775	8 119 218
- wydatki bieżące	3 729 778	3 565 377	3 273 868	3 272 924	3 331 075	3 561 500
- wydatki majątkowe	354 607	0	0	42 000	46 700	4 557 718
Kultura fizyczna i sport	9 400 455	16 990 535	6 798 386	7 146 286	7 575 053	7 578 030
- wydatki bieżące	4 844 420	5 002 614	5 943 864	6 826 444	6 643 108	6 959 000
- wydatki majątkowe	4 556 035	11 987 921	854 522	319 842	931 945	619 030

Źródło: UM Dębica

W ujęciu relacji poszczególnych wydatków do wydatków ogółem zwraca uwagę spadający udział wydatków na transport i łączność oraz rosnący udział wydatków na oświatę i wychowanie (ten trend ma być zatrzymany w 2013), a także na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska.

Tabela 72 Struktura procentowa wydatków

wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Transport i łączność	20,3%	13,4%	12,9%	7,6%	7,6%	8,6%
Gospodarka mieszkaniowa	0,7%	2,3%	0,9%	0,3%	0,5%	0,3%
Działalność usługowa	0,8%	0,3%	0,3%	0,2%	0,3%	0,2%
Administracja publiczna	7,9%	6,7%	6,1%	8,3%	7,8%	7,2%
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1,1%	1,1%	0,8%	0,8%	0,8%	0,8%
Oświata i wychowanie	32,9%	35,7%	44,3%	43,1%	40,6%	38,7%
Edukacyjna opieka wychowawcza	1,6%	1,8%	1,8%	2,0%	1,9%	1,5%
Ochrona zdrowia	1,0%	0,8%	0,7%	0,8%	0,8%	0,8%
Opieka społeczna	15,9%	17,6%	18,1%	20,9%	21,0%	17,6%
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	4,8%	3,0%	3,2%	3,3%	5,9%	9,3%
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	3,0%	2,6%	2,6%	2,8%	2,7%	6,3%
Kultura fizyczna i sport	7,0%	12,6%	5,4%	6,1%	6,0%	5,9%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Dębica

Udział wydatków majątkowych w wydatkach pokazuje również wysiłek inwestycyjny w zakresie gospodarki komunalnej i ochrony środowiska, podjęcie działań w obszarze bezpieczeństwa, plany dotyczące kultury, ale też zatrzymanie inwestycji w oświacie. Miasto w poszczególnych latach koncentruje wysiłek inwestycyjny na wybranych obszarach.

Tabela 73 *Udział wydatków majątkowych w wydatkach.*

wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Transport i łączność	68,5%	63,9%	59,3%	29,6%	31,4%	45,5%
Gospodarka mieszkaniowa	64,4%	97,1%	4,3%	13,4%	0,0%	28,6%
Działalność usługowa	42,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Administracja publiczna	1,1%	0,4%	0,0%	22,2%	14,8%	8,7%
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	10,0%	0,0%	0,0%	0,0%	11,1%	9,3%
Oświata i wychowanie	3,6%	6,4%	22,1%	0,8%	0,1%	0,0%
Edukacyjna opieka wychowawcza	16,0%	17,8%	0,0%	0,0%	0,6%	5,1%
Opieka społeczna	1,2%	0,1%	0,0%	2,6%	1,0%	0,0%
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	45,2%	21,4%	1,2%	0,1%	23,8%	48,5%
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	8,7%	0,0%	0,0%	1,3%	1,4%	56,1%
Kultura fizyczna i sport	48,5%	70,6%	12,6%	4,5%	12,3%	8,2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Dębica

Oceny stanu finansów Miasta Dębica można dokonać przy pomocy podstawowej analizy wskaźnikowej. Zostaną do niej wykorzystane poniższe wskaźniki.

wskaźnik obsługi zadłużenia pokazuje, jaką część dochodów ogółem gminy stanowić będzie łączna kwota: przypadających do spłaty w danym roku budżetowym rat kredytów i pożyczek wraz z należnymi w danym roku odsetkami od nich, potencjalnych spłat kwot wynikających z udzielonych przez gminę poręczeń przypadających w danym roku budżetowym, wykupów papierów wartościowych emitowanych przez gminę; im wartość wskaźnika jest wyższa, tym gorszy stan finansów; maksymalna dopuszczalna wartość wskaźnika to 15%;

wskaźnik długu pokazuje jaką część dochodów ogółem gminy w danym roku stanowi kwota łącznego zadłużenia; im wartość wskaźnika jest wyższa, tym gorszy stan finansów; maksymalna dopuszczalna wartość wskaźnika to 60%;

wskaźnik inwestycji pokazuje jaki procent wydatków ogółem gminy stanowią wydatki inwestycyjne; przyjmuje się, że wartość wskaźnika powinna znajdować się w przedziale 10-50%, zbyt niski poziom wskaźnika oznacza ograniczone możliwości odbudowywania posiadanej infrastruktury i przez to niską atrakcyjność inwestycyjną, natomiast zbyt wysoki poziom – ryzyko przeinwestowania grożące utratą płynności finansowej i trudnościami w spłacie zobowiązań;

wskaźnik udziału dochodów własnych w dochodach ogółem wskazuje na stopień samodzielności finansowej i uniezależnienia się gminy od zewnętrznych źródeł zasilania budżetu (dotacji, subwencji); im wartość wskaźnika jest wyższa, tym lepiej - jako minimalna wartość przyjmuje się 15%;

wskaźnik dochodu przypadającego na jednego mieszkańca wskazuje możliwości realizowania potrzeb społecznych; im wartość wskaźnika jest wyższa, tym większe możliwości.

Tabela 74 Analiza wskaźnikowa budżetu miasta Dębica

wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
wskaźnik obsługi zadłużenia	6,85%	9,34%	10,42%	12,82%	13,53%	6,06%
wskaźnik długu	45,81%	49,75%	49,32%	41,19%	32,78%	33,22%
wskaźnik inwestycji	23,58%	22,84%	16,47%	5,34%	6,31%	13,41%
wskaźnik udziału dochodów własnych w dochodach ogółem	57,49%	55,21%	55,67%	59,17%	58,06%	60,58%
wskaźnik dochodu przypadającego na jednego mieszkańca	2 344	2 601	2 652	2 711	2 803	2 744

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Dębica

wskaźnik obsługi zadłużenia utrzymywany był na bezpiecznym poziomie, jednak z trendem rosnącym, który osiągnął wartość maksymalną (13,5%, a więc poniżej dopuszczalnych 15%) w 2013, a planuje się, że w 2014 zostanie bardzo znacząco zredukowany.

wskaźnik długu utrzymywany był na bezpiecznym poziomie, poniżej 50% z trendem malejącym

Poziom i rozwój wartości obu powyższych wskaźników pokazuje, że miasto obecnie nie jest nadmiernie zadłużone, co więcej przygotowania do zmiany zasad w 2014 podjęto odpowiednio wcześniej poprzez wprowadzenie oszczędności oraz dostosowanie

harmonogramu spłaty istniejącego zadłużenia. Miasto będzie mogło sobie pozwolić na niewielkie zwiększenie zadłużenia, jednak skala możliwości zwiększenia zadłużenia a pewno nie pozwoli na istotne zwiększenie wydatków inwestycyjnych.

Oceniając powyższe wskaźniki należy koniecznie pamiętać o zmianie zasad ograniczania zadłużenia sektora samorządowego – oba wskaźniki ustanawiające limit zadłużenia z ich maksymalną dopuszczalną wartością na poziomie odpowiednio 15% i 60% obowiązują tylko do końca 2013. Już od budżetu na 2014 do określania dopuszczalnej wielkości zadłużenia stosować się będzie **indywidualny wskaźnik zadłużenia**.

Jego istota polega na tym, że zgodnie z Ustawą z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. 2009 nr 157 poz. 1240 z późn. zmianami) nie można uchwalić budżetu, którego realizacja spowoduje, że w roku budżetowym oraz w każdym roku następującym po roku budżetowym relacja łącznej kwoty przypadających w danym roku budżetowym

- spłat rat kredytów i pożyczek, wraz z należnymi w danym roku odsetkami,
- wykupów papierów wartościowych wraz z należnymi odsetkami i dyskontem,
- potencjalnych spłat kwot wynikających z udzielonych poręczeń oraz gwarancji

do planowanych dochodów ogółem budżetu przekroczy średnią arytmetyczną z obliczonych dla ostatnich trzech lat relacji jej dochodów bieżących powiększonych o dochody ze sprzedaży majątku oraz pomniejszonych o wydatki bieżące, do dochodów ogółem budżetu, obliczoną według wzoru:

$$\left(\frac{R+O}{D}\right)_n \leq \frac{1}{3} * \left(\frac{Db_{n-1} + Sm_{n-1} - Wb_{n-1}}{D_{n-1}} + \frac{Db_{n-2} + Sm_{n-2} - Wb_{n-2}}{D_{n-2}} + \frac{Db_{n-3} + Sm_{n-3} - Wb_{n-3}}{D_{n-3}}\right)$$

gdzie:

R – planowana na rok budżetowy łączna kwota z tytułu spłaty rat kredytów i pożyczek oraz wykupów papierów wartościowych przeznaczonych na finansowanie planowanego deficytu budżetu, spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań, wyprzedzające finansowanie działań finansowanych ze środków pochodzących z budżetu UE, a także na finansowanie przedsięwzięć inwestycyjnych

O – planowane na rok budżetowy odsetki od kredytów i pożyczek zaciągniętych na pokrycie występującego w ciągu roku przejściowego deficytu budżetu, finansowanie planowanego deficytu budżetu, spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań, wyprzedzające finansowanie działań finansowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz na finansowanie przedsięwzięć inwestycyjnych, a także odsetki i dyskonto od papierów wartościowych emitowanych na te cele oraz spłaty kwot wynikających z udzielonych poręczeń i gwarancji

D – dochody ogółem budżetu w danym roku budżetowym

Db – dochody bieżące

Sm – dochody ze sprzedaży majątku

Wb – wydatki bieżące

n – rok budżetowy, na który ustalana jest relacja

n-1 – rok poprzedzający rok budżetowy, na który ustalana jest relacja

n-2 – rok poprzedzający rok budżetowy o dwa lata

n-3 – rok poprzedzający rok budżetowy o trzy lata¹⁶.

Jednak ograniczenia powyższego nie stosuje się m.in. do wykupów papierów wartościowych, spłat kredytów i pożyczek zaciągniętych w związku z umową zawartą na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - z wyłączeniem odsetek od tych zobowiązań.

Dotychczasowe doświadczenia wskazują, że inne zbliżone wielkością samorzady radziły sobie z pozyskiwaniem środków unijnych znacząco gorzej (np. Jasło), ale były też i takie które ze wsparcia korzystały w większym stopniu (np. Mielec). Pamiętać jednak należy, że istotne ograniczenie w tym zakresie stanowić mogą środki budżetowe na wkład własny.

Tabela 75 Wartość projektów unijnych 2007-2013

Jednostka terytorialna	wartość projektów 2007-2013
Miasto Dębica	57 628 088,24
Jasło	38 039 867,51
Mielec	77 231 527,63

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Mapy Dotacji UE (<http://www.mapadotacji.gov.pl/>)

wskaźnik inwestycji wykazuje trend spadkowy, który ma zostać odwrócony w 2014; jednak jego spadek poniżej 10% w latach 2012-2013 musi budzić niepokój.

wskaźnik udziału dochodów własnych w dochodach ogółem utrzymywany jest na dobrym poziomie około 60%

wskaźnik dochodu przypadającego na jednego mieszkańca utrzymywany jest na poziomie zbliżonym do poziomu jaki ma w porównywalnych miastach, ale odbiegającym od poziomu w miastach na prawach powiatu (bez względu na ich wielkość).

Tabela 76 Dochody na 1 mieszkańca

miasto	ogółem	dochody własne
	2012	2012
	zł	zł
Dębica	2 710,29	1 594,10
Jasło	3 311,58	1 958,19
Mielec	2 738,92	1 691,35
Krosno	5 475,60	2 346,39
Rzeszów	4 863,29	2 344,50
Tarnobrzeg	4 102,05	1 953,80

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych

¹⁶ Monika Korolewska, Kamilla Marchewka-Bartkowiak, Indywidualny wskaźnik zadłużenia samorządów terytorialnych, Infos nr 21(113), Biuro Analiz Sejmowych, 2011

Dochody te są mniejsze niż w średnie uwzględniające duże miasta, ale dochody własne są wyższe niż w przypadku średniej dla gmin województwa. Porównania te sugerują istnienie pola do zwiększania dochodów budżetowych, ale wymagałoby to szczegółowej analizy porównawczej.

Tabela 77 Dochody na 1 mieszkańca na tle Polski i województwa

Jednostka terytorialna	gminy łącznie z miastami na prawach powiatu	
	ogółem	dochody własne
	2012	2012
	zł	zł
POLSKA	3624,21	1918,59
POLSKA - GMINY MIEJSKIE	4199,96	2552,74
PODKARPACKIE	3210,14	1230,79
PODKARPACKIE - GMINY MIEJSKIE	3831,84	1881,41
Dębica	2710,29	1594,10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych

PODSUMOWANIE

Stan finansów miasta należy ocenić pozytywnie. Niepokojące tendencje do rosnącego deficytu zostały zatrzymane i odwrócone. Szczególnie pozytywne jest dobre przygotowanie do zmiany systemu oceny wielkości dopuszczalnego zadłużenia, które jednak nie pozwoli na znaczący wzrost finansowania wydatków inwestycyjnych poprzez wzrost zadłużenia. Niepokojący jest niewystarczający poziom wydatków inwestycyjnych, nie pozwalający zaspokoić potrzeb. Wobec ograniczonych możliwości finansowania inwestycji długiem konieczne wydaje się poszukiwanie innych możliwości.

XVII. ANALIZA SWOT MIASTA DĘBICA

MOCNE STRONY

1. **Dębica jest jednym z większych i ważniejszych ośrodków miejskich w województwie Podkarpackim** - duża liczba ludności i gęstość zaludnienia, wysoki przyrost naturalny ludności; w strategii województwa układ Dębica-Ropczyce jest zidentyfikowany jako jeden z biegunów wzrostu.
2. **Zróżnicowanie działalności gospodarczej w mieście pod względem branż i wielkości przedsiębiorstw** - obecność w mieście i najbliższej okolicy przedsiębiorstw o znaczeniu międzynarodowym i krajowym oraz dużo mniejszych firm (w tym wiele firm świadczy usługi transportowe oraz magazynowe), duża aktywności gospodarcza mieszkańców Dębicy; jest trzech bardzo dużych pracodawców (zatrudniającego powyżej 1000 osób) i osiem kolejnych przedsiębiorstw klasyfikowanych ze względu na poziom zatrudnienia jako duże (zatrudniających od 250 osób).
3. **Dobra infrastruktura techniczna** - obszar miasta Dębica jest w całości zgazyfikowany, infrastruktura elektroenergetyczna jest bardzo dobrze rozwinięta i w pełni zaspokaja potrzeby miasta. Istnieje także rezerwa mocy, jakość wody dla miasta z roku na rok ulega poprawie, system zaopatrzenia w wodę funkcjonuje sprawnie i nie stwarza zagrożeń, sprawna jest łączność.
4. **Dobra jakość edukacji** - dobra baza placówek oświatowych, stosunkowo wysoka liczba laureatów olimpiad świadczy o dobrym poziomie nauczania, bogata oferta dydaktyczna szkół średnich, rozwinięte szkolnictwo zawodowe, liczne prywatne szkoły językowe na terenie miasta, rozwinięta baza placówek edukacyjnych i szkoleniowych dla dorosłych; obecność filii Uniwersytetu Ekonomicznego na terenie miasta, bliskość ośrodków akademickich Krakowa i Rzeszowa.

SŁABE STRONY

1. **Trudna sytuacja demograficzna** - Liczba ludności poniżej 50 tys. spowodowała, że Dębica nie znalazła się wśród ośrodków subregionalnych zidentyfikowanych przez Koncepcję Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, co osłabia jej pozycje w staraniach o środki i inwestycje regionalne; starzenie się społeczeństwa (przy stosunkowo stabilnej ilości osób w wieku produkcyjnym, zmniejsza się odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym, a jednocześnie rośnie odsetek osób w wieku poprodukcyjnym); ujemne saldo migracji.
2. **Brak nowych, uzbrojonych, terenów inwestycyjnych**, i dobrze przygotowanej oferty inwestycyjnej; małe pokrycie miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.
3. **Brak rozwoju, a nawet regres, szkolnictwa na poziomie wyższym**, spadek liczby studentów.
4. **Mocno ograniczone możliwości finansowania znaczących inwestycji** w tradycyjny sposób, tj. długiem gminy.

SZANSE

1. **Położenie geograficzne Dębicy**, w szczególności położenie w ważnym korytarzu paneuropejskim korytarzu transportowym wschód – zachód: autostrada A-4 (dwa zjazdy w rejonie Dębicy) oraz linia kolejowa E-30, a także bliskość lotnisk; łatwość połączeń z głównymi miastami Polski Południowej i Wschodniej (Kraków, Katowice, Rzeszów) oraz przejściami granicznymi z Ukrainą i Słowacją.
2. **Status jednego z regionalnych biegunów wzrostu** (w układzie z Ropczycami) w strategii województwa, zakłada się też wzmocnienie relacji i utworzenie multipolarnego bieguna wzrostu Dębica-Ropczyce-Mielec; dzięki temu miasto Dębica jest jednym z obszarów strategicznej interwencji w zakresie konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki, w tym przemysłu oraz nauki, badań i szkolnictwa wyższego.
3. **Możliwość pozyskania funduszy** na inwestycje z nowej perspektywy finansowej m.in. kierowane na wsparcie biedniejszych regionów UE, w tym Polski Wschodniej, ale również w trybie pozakonkursowym w ramach ZIT.
4. **Współpraca z innymi samorządami** w skali lokalnej (Powiat Dębica, Gmina Dębica, Ropczyce, Gmina Żyraków), regionalnej (Mielec, miasta COP), oraz międzynarodowej; otwarcie na Ukrainę i Słowację.

ZAGROŻENIA

1. **Zmniejszenie znaczenia atutów położenia geograficznego** - niekorzystne zmiany w polityce transportowej UE (spadek znaczenia III korytarza TEN-T, zastąpionego odnogą korytarza Ren-Dunaj, która przebiegać będzie bardziej na południe przez Pragę – Ostrawę – Zilin); przyjęcie przez Ukrainę opcji zbliżenia z Rosją – spadek znaczenia sąsiedztwa.
2. **Niewykorzystanie możliwości wynikających ze współpracy** z samorządami w skali lokalnej i regionalnej, w tym ZIT - słabsza pozycja Dębicy w województwie na tle innych miast.
3. **Niekonsekwencja w realizowaniu strategii rozwoju** – rozproszenie wysiłku inwestycyjnego.
4. **Niewykorzystanie szans pozyskania środków zewnętrznych** z ostatniej dużej puli unijnej ze względu na niedostatek środków finansowych na wkład własny do projektów dofinansowywanych lub niską efektywność działań dla pozyskiwania tych środków z innych źródeł niż dług oraz niską efektywność aplikowania o środki.

CZĘŚĆ II

STRATEGICZNY PROGRAM ROZWOJU MIASTA DĘBICA

I. ANALIZA POTRZEB I UWARUNKOWAŃ ROZWOJOWYCH GMINY MIASTA DĘBICA

Stworzenie programu rozwoju miasta Dębica na lata 2014 – 2020 wymagało ustalenia na jakim etapie znajduje się ono obecnie. W tym celu został sporządzony raport na temat stanu istniejącego Dębicy, który następnie został podsumowany analizą SWOT.

W ten sposób zidentyfikowano silne strony miasta, które należy nieustająco wzmacniać i wykorzystywać oraz słabe strony, które odzwierciedlają najważniejsze problemy, z którymi należy się jak najszybciej uporać dążąc do rozwiązania tych problemów w jak największym stopniu. Działania wzmacniające silne strony i poprawiające sytuację w obszarach, w których występują główne problemy powinny być prowadzone w kontekście zewnętrznych szans i zagrożeń dla rozwoju miasta, tak aby w możliwie największym stopniu wykorzystać sprzyjające okoliczności zewnętrzne, na które miasto nie ma wpływu – a w każdym razie znaczącego wpływu – oraz możliwie najlepiej przygotować się do skutków zewnętrznych zagrożeń.

Analiza została uzupełniona wynikami konsultacji społecznych, w tym badań ankietowych. Ich wyniki pozwoliły na rozpoznanie potrzeb i oczekiwań mieszkańców, oraz uszczegółowienie diagnozy. Pokazały też jak mieszkańcy widzą obecny stan rozwoju miasta oraz jakie kierunki i narzędzia rozwiązywania problemów są postrzegane jako najbardziej pożądane.

Połączenie analizy z wynikami konsultacji społecznych dało spójny obraz obecnego stanu rozwoju miasta i pozwoliło na wytyczenie obszarów strategicznych, na których władze Dębicy powinny się skoncentrować aby skutecznie zapewnić rozwój miasta z wykorzystaniem warunków zewnętrznych i zgodnie z oczekiwaniami mieszkańców.

Główne obszary/kierunki rozwoju miasta w okresie 2014-2020 to:

- **Rozwój gospodarczy miasta,**

który stanowi fundament i główny czynnik umożliwiający postęp w drugim zasadniczym obszarze, jakim jest

- **Wzrost jakości życia mieszkańców**

Realizacja tych kierunków będzie wymagała działań skoncentrowanych na głównych celach oraz podjęcia wysiłku inwestycyjnego. Ze względu na ograniczone możliwości budżetu gminy szczególnie ważne jest aby skoncentrować się na inwestycjach służących realizacji celów strategicznych miasta, to znaczy, że **każdą inwestycję należy rozpatrywać pod kątem jej zgodności ze strategią**, zgodnie z zasadą „najpierw rzeczy najważniejsze”. Konsekwentna realizacja strategii stworzy bowiem możliwości dla inwestycji w innych obszarach.

Wielu ważnych celów miasto Dębica z przyczyn obiektywnych nie będzie w stanie osiągnąć samodzielnie i samotnie – dlatego kluczowe jest **rozwijanie współpracy z sąsiadami i partnerami w regionie**.

Z rozwojem gospodarczym wiąże się **atuty** miasta, do których należą:

- Lokalizacja na ważnym paneuropejskim szlaku komunikacyjnym, w pobliżu innych ważnych ośrodków akademickich i gospodarczych (Kraków, Rzeszów, Mielec, Dolina Lotnicza), oraz w pobliżu granic z Ukrainą i Słowacją; dobry dostęp do infrastruktury – autostradowej, kolejowej, lotniskowej;
- Tradycje przemysłowe, z czym wiąże się możliwość pozyskania pracowników o odpowiednim wykształceniu i doświadczeniu,
- Dobry poziom edukacji, w tym rozwinięte szkolnictwo zawodowe
- Dobra infrastruktura techniczna,
- Status jednego z regionalnych biegunów wzrostu, co powinno ułatwić dostęp do różnorodnego wsparcia dla inwestycji i inicjatyw gospodarczych

Wzmacnianie tych atutów wymaga **skoordynowanych działań oraz rozwiązania istniejących problemów**, przede wszystkim:

- Przygotowania atrakcyjnej oferty inwestycyjnej
- Rozważnej i efektywnej strategii promocyjnej
- Powstrzymania niekorzystnych tendencji demograficznych
- Poprawę oferty kształcenia, szczególnie w zakresie szkolnictwa wyższego
- Uzyskanie przez miasto statusu ośrodka subregionalnego
- Realizację inwestycji prorozwojowych
- Poszerzenia granic miasta

Przygotowanie atrakcyjnej oferty inwestycyjnej wymaga przede wszystkim rozwiązania zasadniczego problemu jakim jest brak odpowiednich terenów inwestycyjnych, w szczególności uzbrojonych. Istotnymi atrybutami atrakcyjnych terenów inwestycyjnych jest uporządkowana, prosta i niesporna struktura własnościowa oraz uzbrojenie. Wobec braku takich terenów w dyspozycji gminy Miasta Dębica można działać dla ich pozyskania poprzez zmianę granic miasta, a jeśli to okaże się niemożliwe, co najmniej w rozsądnym czasie, wówczas można i należy podjąć działania w kierunku możliwości wykorzystania terenów prywatnych w granicach miasta we współpracy z innym partnerem lub znajdujących się w dyspozycji gmin sąsiednich poprzez obustronnie korzystną współpracę z nimi. W tym kontekście ważne jest ewentualne włączenie takich terenów do SSE, uregulowanie kwestii planistycznych oraz standard obsługi inwestora w urzędzie miejskim.

Rozważna i efektywna strategia promocyjna powinna być budowana w ścisłej korelacji ze strategicznymi kierunkami rozwoju miasta i opierać się na adekwatnych narzędziach. Fundamentem tej strategii powinno być docieranie z komunikatem o atutach i sukcesach Dębicy do środowisk gospodarczych oraz do mieszkańców miasta i regionu. Można to osiągnąć przez stałą (częstą) obecność w mediach oraz aktywność władz miasta odpowiedniego, zależnego od okoliczności, szczebla na regionalnych i ponadregionalnych konferencjach, seminariach, forach itp. Podkreślić jednak należy, że w działaniach tych chodzi przede wszystkim o przekazywanie informacji i pozytywnych komunikatów a nie reklamę. Budowanie świadomości sukcesów i osiągnięć miasta i jego mieszkańców wśród lokalnej i regionalnej społeczności jest co najmniej równie ważne jak docieranie z takim komunikatem do przedsiębiorców. Właściwie przygotowana i konsekwentnie realizowana strategia PR nie wymaga dużych nakładów finansowych, a może być bardzo efektywnym narzędziem, którego jakość i wykorzystanie zależy wyłącznie od miasta Dębica.

Powstrzymanie niekorzystnych tendencji demograficznych jest poważnym wyzwaniem, a sukces tego przedsięwzięcia nie zależy wyłącznie od miasta, które jednak może mieć na niego zasadniczy wpływ. Z punktu widzenia szans rozwojowych byłoby korzystne, gdyby Dębica miała powyżej 50 tys. mieszkańców, co uzasadniałoby sięgnięcie po status ośrodka subregionalnego, a w konsekwencji zwiększyłyby możliwość oddziaływania Dębicy na zgodność priorytetów regionalnych i ich realizacji z interesem miasta oraz zwiększyło szanse na środki. Cel ten można osiągnąć wykorzystując szereg różnorodnych narzędzi, ale w każdym przypadku konieczne jest powstrzymanie i odwrócenie – na szczęście łagodnego – trendu spadku ilości mieszkańców miasta, przede wszystkim poprzez zmianę salda migracyjnego na dodatnie.

Można pożądaną liczbę mieszkańców osiągnąć w drodze korekty granic miasta, można również podjąć działania mające na celu zachęcenie osób związanych z miastem (np. przez pracę) i korzystającym z jego infrastruktury (np. edukacyjnej) do zameldowania się w Dębicy. Dotyczy to np. studentów. Ustalając priorytety w tym obszarze trzeba starannie ważyć koszty oraz spodziewaną efektywność działań.

Poprawa oferty kształcenia, szczególnie w zakresie szkolnictwa wyższego jest istotna zarówno z punktu widzenia przyciągania inwestorów, jak i przyciągania nowych mieszkańców do miasta, a także podnoszenia jakości życia mieszkańców Dębicy i zachęcania ich do pozostania w mieście (szczególnie dotyczy to ludzi młodych). Konieczne jest utworzenie w mieście wydziałów kilku uczelni – sukces tego działania wymaga odpowiedniej współpracy pomiędzy miastem a uczelniami, identyfikacji przez miasto czynników, które mogą wpłynąć na decyzje uczelni oraz sformułowanie odpowiedniej oferty. Na poziomie kształcenia podstawowego i średniego Dębica ma sukcesy i osiągnięcia, którymi może się chwalić, ale z drugiej strony oceny mieszkańców ujawnione w ankietach wskazują na potrzebę dalszej wyężonej pracy przede wszystkim nad jakością edukacji. Szczególnie krytycznie mieszkańcy ocenili dostępność do żłobków oraz edukację na poziomie szkolnictwa wyższego (zarówno dostępność jak i jakość oferty).

Uzyskanie przez miasto statusu ośrodka subregionalnego sprowadza się do zagadnień wpływu miasta na decyzje i strategie podejmowane na poziomie regionalnym i ponadregionalnym oraz przyciągania inwestycji lub środków na inwestycje służące rozwojowi miasta. Jednak nawet skokowe zwiększenie liczby mieszkańców miasta do ponad 50 tys. nie spowoduje automatycznej i natychmiastowej zmiany statusu i strategii na poziomie krajowym i regionalnym. Dlatego kluczowe jest maksymalne wykorzystanie obecnego statusu bieguna wzrostu oraz uzyskiwanie maksymalnego możliwego wpływu na politykę regionu w drodze współpracy z innymi ośrodkami, przede wszystkim Ropczycami i Mielcem (to jest zgodne ze strategią województwa).

Realizacja inwestycji prorozwojowych natrafia na barierę dostępności środków finansowych. Nowe zasady określania wielkości dopuszczalnego zadłużenia oznaczają w praktyce, że miasto będzie miało ograniczone możliwości finansowania inwestycji długim. Strategicznie oznacza to konieczność maksymalnego wykorzystania środków unijnych, ale również poszukiwania nowych sposobów realizacji inwestycji, np. partnerstwa publiczno-prywatnego oraz rozważenia sprzedaży majątku miasta, którego posiadanie nie jest niezbędne z punktu widzenia zadań gminy.

Podnoszenie jakości życia mieszkańców jest pochodną rozwoju gospodarczego, dlatego rozwiązanie wymienionych wyżej problemów tej sfery będzie miało kluczowe znaczenie również dla poprawy jakości życia Dębiczan.

Jakość życia może być oceniana na podstawie zobiektywizowanych parametrów, ale też jest przedmiotem subiektywnej oceny i odczuć mieszkańców. Przeprowadzona w pierwszej części dokumentu analiza koncentrowała się na obiektywnych parametrach, natomiast wyniki badań ankietowych pokazują z kolei jak to widzą mieszkańcy. Generalnie obraz miasta widziany przez pryzmat liczb i wskaźników jest zdecydowanie lepszy niż ten widziany oczami mieszkańców. Dobrym przykładem jest rynek pracy – w mieście bezrobocie jest znacząco niższe niż w okolicy, czy w regionie; pracodawców jest wielu i działają w różnych branżach. Jednakże mieszkańcy oceniają możliwości uzyskania zatrudnienia oraz warunki prowadzenia działalności gospodarczej szczególnie krytycznie. Działania w tym zakresie są niewątpliwie potrzebne zarówno w zakresie poprawiania warunków prowadzenia działalności gospodarczej jak i komunikacji z mieszkańcami.

Pomimo niewątpliwych sukcesów (sztandarowym przykładem są tu rokroczne opery) oferta kulturalna w mieście, w tym działalność domów kultury została również oceniona krytycznie. Zdecydowanie gorzej niż oferta sportowo rekreacyjna. Zwraca uwagę znacznie mniejsze niż gdzie indziej korzystanie przez mieszkańców Dębicy z oferty kinowej. Akurat w tym wypadku przyczyn tej niekorzystnej sytuacji można w dużej mierze upatrywać w problemach technicznych.

Słabo oceniono również dostępność i jakość podstawowej opieki medycznej (w przeciwieństwie do aptek). Jednak wpływ Gminy Miasta Dębica na tą sferę jest ograniczony.

Osobny obszar problemowy to stan zagospodarowania przestrzeni publicznej (wyposażenie w parkingi, chodniki, małą architekturę) oraz komunikacja, szczególnie z sąsiednimi gminami.

Podsumowując należy stwierdzić, że dla dalszego rozwoju miasta konieczny jest zarówno rozwój gospodarczy jak i pewne zwiększenie ludności, a to wiąże się z koniecznością poprawy jakości życia mieszkańców, zarówno obiektywnie, jak i w sferze odczuć i odbioru sytuacji przez mieszkańców miasta i regionu. Do tego potrzebne są zarówno przemyślane działania jak i właściwa ich komunikacja, bowiem obecnie wydaje się, że ocena mieszkańców jest gorsza niż faktyczny stan miasta.

II. MISJA MIASTA DĘBICA NA LATA 2014 – 2020

Misja miasta stanowi ideę jego rozwoju, jest przesłaniem i obietnicą skierowaną do mieszkańców, nadaje ogólny kierunek przyszłego rozwoju miasta oraz określa pośrednio dziedziny, którymi władze miasta chcą się zajmować w planowanym okresie. Określenie misji jest publiczną częścią planu strategicznego. Dzięki niej cele działalności władz miasta stają się zrozumiałe dla jego mieszkańców. Misja jako myśl przewodnia miasta określa sposób, w jaki chce być ono postrzegane przez otoczenie, a zarazem wyznacza obszar jego działania i kierunki rozwoju oraz zaangażowanie poszczególnych jednostek administracyjnych wokół funkcji, jakie miasto zamierza realizować.

Tworząc misję miasta Dębica opierano się głównie na wynikach analizy SWOT oraz głównych potrzebach wskazywanych w raporcie.

MISJA MIASTA

***Dębica stworzy swoim mieszkańcom możliwość wielopłaszczyznowego rozwoju w drodze ścisłej współpracy z innymi, najbliższymi jej ośrodkami regionalnymi oraz miastami partnerskimi z Unii Europejskiej.
Dębica wykorzysta atuty swojej lokalizacji i istniejący potencjał do stworzenia atrakcyjnej oferty inwestycyjnej i udokumentowania swojej pozycji subregionalnego ośrodka gospodarczego i administracyjnego.***

Zaproponowane w misji kierunki rozwoju wynikają z dotychczasowej aktywności władz miasta i częściowo stanowią ich kontynuację, a jednocześnie odpowiadają na bieżące potrzeby lokalnej społeczności. Dalszy rozwój gospodarczy miasta jest możliwy dzięki pełniejszemu wykorzystaniu potencjału położenia i przygotowaniu nowych ofert inwestycyjnych. Równolegle z poprawą sytuacji gospodarczej powinno następować wielopłaszczyznowe wzbogacanie oferty dotyczącej jakości życia. Stworzy to możliwości zatrudnienia na większą skalę i przyczyni się do poprawy warunków życia. To z kolei poprawi postrzeganie miasta jako obszaru atrakcyjnego do stałego zamieszkania i zahamuje niekorzystne zjawisko migracji, które dotyka miasto zwłaszcza obrębnie wykształconej, młodej części dębickiej społeczności. Podjęte działania wymagać będą dużej aktywności lokalnych władz nie tylko na polu inwestycji infrastrukturalnych.

III. WIZJA MIASTA DĘBICA W 2020 ROKU

Wizja miasta jest spojrzeniem w jego przyszłość, odzwierciedla oczekiwania i aspiracje mieszkańców, ale przede wszystkim władz miasta. Wskazuje sytuację w jakiej miasto pragnie i może się znaleźć w przyszłości. Stanowi przy tym obraz miasta w sytuacji wypełnienia sformułowanej misji i osiągnięcia wyznaczonych celów strategicznych.

WIZJA MIASTA W ROKU 2020

***Owocna współpraca miasta z partnerami i stworzenie adekwatnej do możliwości oferty inwestycyjnej sprzyja ożywieniu gospodarczemu.
W roku 2020 Dębica jest ośrodkiem subregionalnym wykorzystującym atuty swego położenia i potencjał płynący z jej dotychczasowego dorobku.
To miasto atrakcyjne dla inwestorów i partnerów biznesowych o zróżnicowanej wielkości, a przy tym przyjazne dla swoich mieszkańców.
Młodzi ludzie nie tylko nie opuszczają Dębicy, ale także przyjeżdżają do niej i wiążą z nią swoją przyszłość zawodową i rodzinną.***

Określenie pożądanego wizerunku miasta w perspektywie czasowej ujętej w strategii stanowi podstawę do formułowania szczegółowych celów i działań zmierzających do realizacji założonej wizji. Samodzielne inicjatywy Dębicy, ale także jej współdziałanie z partnerami regionalnymi, głównie w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, ale też w ramach innych regionalnych działań, uzupełnione współpracą w ramach programu „Europa Miast” podejmowane będą z myślą o jej mieszkańcach i zrównoważonym rozwoju miasta.

Wielopłaszczyznowy program ożywienia społeczno-gospodarczego powinien na przestrzeni najbliższych siedmiu lat przyczynić się do podniesienia jakości życia mieszkańców m. in. w sferze gospodarczej, edukacyjnej, kulturalnej i społecznej.

Lokalne władze w oparciu między innymi o wymianę informacji i doświadczeń na szczeblu regionalnym i międzynarodowym stworzą zarówno dębickim przedsiębiorcom jak i inwestorom zewnętrznym możliwości rozwoju prowadzonej przez nich działalności gospodarczej i promocji oferowanych przez nich produktów i usług. Rozwój gospodarczy miasta przyczyni się do zwiększenia zatrudnienia w mieście, a co za tym idzie stabilizacji materialnej mieszkańców.

Dzięki powstającym rozwiązaniom infrastrukturalnym miasto stanie się nowoczesnym ośrodkiem produkcyjno – usługowym Podkarpacia o subregionalnym znaczeniu, przyjaznym dla zamieszkujących go osób i atrakcyjnym do prowadzonej w nim działalności gospodarczej.

Dębica roku 2020 to miasto z perspektywami dalszego rozwoju, w którym chce się mieszkać i inwestować.

IV. OBSZARY STRATEGICZNE

Na podstawie analizy obecnego stanu rozwoju miasta zidentyfikowano dwa główne, **połączone ze sobą i ściśle od siebie zależne obszary**, na których powinien koncentrować się wysiłek strategiczny:

1. Rozwój gospodarczy miasta
2. Podniesienie jakości życia mieszkańców

Oba obszary są bardzo pojemne i mogą być szeroko rozumiane, dlatego w tym wypadku kluczowe jest ich połączenie. W efekcie strategia rozwoju miasta powinna się koncentrować na tych elementach obu obszarów, które się wzajemnie wzmacniają tworząc rodzaj sprzężenia zwrotnego: rozwój gospodarczy sprzyja zwiększaniu się dochodów mieszkańców i gminy, a to z kolei przyciąga usługi i produkty zwiększające jakość życia, a zwiększająca się jakość życia przyciąga inwestorów i wysokokwalifikowaną kadrę, co sprzyja dalszemu rozwojowi gospodarczemu.

Rozwój gospodarczy miasta będzie zależał od czterech głównych czynników, na których powinna koncentrować się strategia:

- ✓ Stworzenia sprzyjających warunków i klimatu dla działalności gospodarczej
- ✓ Przygotowania atrakcyjnej oferty inwestycyjnej
- ✓ Dostępności zasobów ludzkich o odpowiednich kwalifikacjach
- ✓ Pozycji miasta w regionie jako subregionalnego bieguna wzrostu.

Podniesienie jakości życia w kontekście rozwoju miasta i w połączeniu z jego rozwojem gospodarczym powinno na poziomie strategicznym koncentrować się na:

- ✓ Modernizacji i rozwoju infrastruktury technicznej, w szczególności komunikacyjnej
- ✓ Polepszeniu i rozszerzeniu oferty edukacyjnej, zwłaszcza na poziomie kształcenia wyższego (wydziały wyższych uczelni) oraz opieki nad najmłodszymi dziećmi (żłobki i przedszkola)
- ✓ Poprawie oferty kulturalnej w zakresie odbiorcy masowego (np. kino)
- ✓ Polepszeniu dostępności podstawowej opieki zdrowotnej

ROZWÓJ MIASTA DĘBICA

Obszary
strategiczne

ROZWÓJ GOSPODARCZY MIASTA

PODNIESIENIE JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

Czynniki
rozwojowe

- ✓ Stworzenie sprzyjających warunków i klimatu dla działalności gospodarczej
- ✓ Przygotowanie atrakcyjnej oferty inwestycyjnej
- ✓ Dostępność zasobów ludzkich o odpowiednich kwalifikacjach
- ✓ Pozycja miasta w regionie jako subregionalnego bieguna wzrostu.

- ✓ Modernizacja i rozwoju infrastruktury technicznej, w szczególności komunikacyjnej
- ✓ Poprawa oferty edukacyjnej, zwłaszcza na poziomie kształcenia wyższego oraz opieki nad najmłodszymi dziećmi
- ✓ Polepszenie oferty kulturalnej w zakresie oferty dla odbiorcy masowego
- ✓ Polepszenie dostępności podstawowej opieki zdrowotnej

V. CELE I ZADANIA STRATEGICZNE

OBSZAR I – ROZWÓJ GOSPODARCZY MIASTA:

CELE STRATEGICZNE:

1. Stworzenie sprzyjających warunków i klimatu dla działalności gospodarczej
2. Pozyskanie nowych inwestycji
3. Stworzenie fundamentu dla rozwoju gospodarczego w postaci wyskwykwalifikowanych kadr
4. Zwiększenie roli miasta jako regionalnego bieguna wzrostu poprzez zwiększenie jego wpływu na kształtowanie polityki regionalnej oraz konsekwentne budowanie wizerunku ważnego ośrodka subregionalnego.

Rozwój gospodarczy miasta jest niezwykle istotny jako podstawa zapewnienia dochodów zarówno gminy jak i przede wszystkim dochodów mieszkańców miasta. W perspektywie strategicznej istotna jest nie tylko wysokość dochodów ale również ich bezpieczeństwo. Bezpieczeństwo dochodów i pracy opierać się powinno na dywersyfikacji i tzw. flexicurity: obecności i rozwoju jak największej ilości małych i średnich przedsiębiorstw możliwie najbardziej zróżnicowanych branżowo. Jest to kluczowe z tego względu, że właśnie przedsiębiorstwa z sektora MŚP są najbardziej elastyczne i najszybciej reagują na zmiany rynkowe, a z drugiej strony wszelkie kryzysy, nawet jeśli dotyczą całej gospodarki, to ich skutki koncentrują się w wybranych branżach.

Tworzenie warunków sprzyjających prowadzeniu działalności gospodarczej to nie tylko kwestia inwestycji w infrastrukturę, ulg podatkowych, itp., ale przede wszystkim budowanie w mieście pozytywnej atmosfery wokół przedsiębiorczości, nastawienie na znajdowanie rozwiązań, łatwy dostęp do rzetelnej i zrozumiałej informacji, sprawna i szybka obsługa w zakresie spraw leżących w kompetencjach gminy, przede wszystkim związanych z gospodarką przestrzenną i pozwoleniami na budowę. Ważne jest aby potencjalny inwestor nie miał problemu ze skontaktowaniem się z właściwą komórką w urzędzie i mógł tam uzyskać maksymalną ilość informacji i pomoc. Dotyczy to szczególnie inwestorów zagranicznych, których kłopoty wynikają nie tylko z bariery językowej ale również z problemów ze zrozumieniem polskiej struktury władzy i administracji.

Ważnym jest przygotowanie atrakcyjnej oferty inwestycyjnej, w tym przygotowanie terenów inwestycyjnych na gruntach miejskich oraz rozszerzenia SSE. Dotyczy to przede wszystkim zapewnienia uzbrojenia dla tych terenów. Ze względu na uwarunkowania (brak odpowiednich dużych terenów stanowiących własność miasta) działania te muszą objąć również obszary znajdujące się w posiadaniu innych niż miasto podmiotów, które mogą być interesujące dla mniejszych inwestorów. Jedną z dróg rozwiązania problemu niedostatecznej podaży terenów inwestycyjnych w gestii miasta jest korekta jego granic.

Dla rozwoju miasta istotne jest aby tworzone przedsiębiorstwa i miejsca pracy były miejscami pracy dla osób o wyższych kwalifikacjach – aby rozwój gospodarczy miasta

opierał się na rozwoju kompetencji a nie na niskich kosztach siły roboczej. Przyciągnięcie tego rodzaju inwestorów wymaga zapewnienia dostępności wykwalifikowanych kadr, co z kolei wymaga rozwinięcia oferty edukacyjnej na poziomie wyższym oraz zapewnienia jakości życia oczekiwanej przez takie kadry.

Ponieważ konkurencja o takich inwestorów będzie się odbywała z innymi miastami regionu, dlatego bardzo ważne dla miasta jest aby było postrzegane jako ważne regionalne centrum rozwoju i aby jako takie miało adekwatny wpływ na kształt i priorytety polityki regionalnej. Wymaga to konsekwentnego wysiłku w budowaniu wizerunku miasta, ale również podniesienie statusu miasta do ośrodka subregionalnego, do czego droga wiedzie przez zwiększenie liczby mieszkańców, byłoby bardzo pomocne.

ZADANIA REALIZACYJNE CELÓW STRATEGICZNYCH:

- Przygotowanie kompleksowej oferty inwestycyjnej skierowanej do potencjalnych inwestorów, poprzez pozyskanie przez władze miasta nowych terenów pod inwestycje, również w drodze zmian granic miasta, uzbrojenie terenów pod inwestycje oraz rozszerzenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej „EURO - PARK MIELEC”
- Stałe podnoszenie jakości obsługi przedsiębiorców i inwestorów, m.in. poprzez zapewnienie im dostępu do rzetelnej, aktualnej i kompleksowej informacji
- Budowanie klimatu sprzyjania i wspierania przedsiębiorczości
- Konsekwentne budowanie wizerunku miasta Dębica jako regionalnego ośrodka gospodarczego z bogatymi tradycjami i jasną wizją dynamicznego rozwoju; budowanie wizerunku musi się odbywać metoda dużej aktywności członków władz i administracji miasta oraz konsekwentnych działań PR
- Rozwijanie współpracy z sąsiednimi gminami oraz innymi ośrodkami regionalnymi dla skutecznej realizacji konkretnych celów i budowania pozycji miasta Dębica w regionie jako lidera ważnych inicjatyw.
- Wykorzystywanie międzynarodowych kontaktów miasta z miastami partnerskimi wypracowanych w ramach projektu „Europa Miast” do promocji dębickich przedsiębiorstw oraz wspieranie internacjonalizacji ich działalności, m.in. poprzez organizowanie lub wspieranie spotkań i misji gospodarczych.

OBSZAR II – Podniesienie jakości życia mieszkańców:

CELE STRATEGICZNE:

1. Modernizacja i rozwój infrastruktury technicznej, w szczególności komunikacyjnej
2. Polepszenie i rozszerzenie oferty edukacyjnej, zwłaszcza na poziomie kształcenia wyższego (wydziały wyższych uczelni) oraz opieki nad najmłodszymi dziećmi (żłobki i przedszkola)
3. Polepszenie oferty kulturalnej w zakresie oferty dla odbiorcy masowego
4. Polepszenie dostępności podstawowej opieki zdrowotnej

W zakresie infrastruktury transportowej krajowej i regionalnej sytuacja miasta Dębica poprawiła się i ulegnie dalszej poprawie dzięki dokończeniu budowy autostrady A4 oraz modernizacji linii kolejowej E 30. Dokończenie tych przedsięwzięć wpłynie nie tylko na lepsze skomunikowanie Dębicy z innymi ośrodkami, ale również poprawia sytuację wewnątrz miasta poprzez inne obciążenie ruchem sieci drogowej oraz co najmniej częściowe rozwiązanie problemów przepustowości wiaduktów kolejowych. Działania w tym zakresie w rozpatrywanym okresie 2014-2020 powinny koncentrować się w zakresie zewnętrznym na poprawie skomunikowania z Mielcem, który zgodnie ze strategią województwa ma stanowić wspólne z Dębicą centrum rozwojowe. W tym kontekście szczególne ważne jest utrzymanie i modernizacja linii kolejowej oraz utworzenie węzła intermodalnego w obrębie stacji Dębica Towarowa. W zakresie wewnętrznym kluczowe jest zwiększenie spójności komunikacyjnej miasta, ukształtowanie polityki komunikacyjnej miasta, w tym rozwiązanie problemu miejsc parkingowych.

W zakresie pozostałej infrastruktury technicznej konieczna jest kontynuacja dotychczasowych działań zmierzających do jej modernizacji i zapewnienia bezpieczeństwa dostaw podstawowych mediów.

Zapewnienie w Dębicy zdecydowanie większej niż obecnie oferty edukacji na poziomie wyższym ma kluczowe znaczenie dla rozwoju miasta. Jest to istotne nie tylko ze względu na rozwój gospodarczy i potrzeby potencjalnych inwestorów, którzy poszukują wykwalifikowanych kadr, ale również stanowi odpowiedź na inne problemy Dębicy. Główną grupą mieszkańców opuszczającą miasto są młodzi ludzie w wieku 16-25 lat, a więc ci, którzy wyjeżdżają aby się kształcić i już nie wracają. Stworzenie możliwości zdobycia odpowiedniego wykształcenia w Dębicy zapobiegłoby tym wyjazdom, a nawet spowodowałoby przyjazdy nowych osób na studia; część takich osób zostałaby w mieście na stałe, założyła rodziny, co w sytuacji problemów demograficznych miasta i konieczności zwiększenia ilości jego mieszkańców ma istotne znaczenie. Naturalnym uzupełnieniem działań zmierzających do zachęcenia młodych ludzi do mieszkania w Dębicy jest zapewnienie opieki żłobkowej i przedszkolnej na odpowiednim poziomie i o dobrej dostępności dla mieszkańców miasta (niekoniecznie dotyczy to mieszkańców gmin sąsiednich).

Podniesieniu jakości oferty edukacyjnej na wszystkich poziomach służyć będzie wzmocnienie współpracy pomiędzy szkołami w Dębicy oraz szkołami w miastach partnerskich, co w szczególności może mieć formę wymian młodzieży i wspierania nawiązywania kontaktów międzynarodowych oraz praktycznej nauki języków obcych.

Konsekwentnie również bardzo istotna jest dostępność podstawowej opieki zdrowotnej. Opieka ta powinna mieć zapewniony odpowiedni poziom, ale najważniejszym problemem jest dostępność – odległość i czas oczekiwania w kolejce.

Uzupełniającym czynnikiem wpływającym na odbiór jakości życia jest oferta kulturalna, przy czym ważne jest aby oferta kierowana była nie tylko do osób nieco bardziej zainteresowanych kulturą (w tej sferze Dębica ma sukcesy) ale również do odbiorcy masowego. Widocznym brakiem w tej dziedzinie jest odpowiedniej jakości kino, a skutkiem znacząco niższa ilość wyjść do kina na mieszkańca niż w innych miastach regionu.

ZADANIA REALIZACYJNE CELÓW STRATEGICZNYCH:

- Poprawa stanu technicznego dróg miejskich, zwiększenie ilości miejsc parkingowych
- Rozwój komunikacji zbiorowej zarówno wewnątrz miasta jak i połączeń z innymi miejscowościami
- Obecność wydziałów wyższych uczelni, zwłaszcza technicznych - program zachęt, w tym finansowych dla uczelni, ich kadr i studentów
- Zapewnienie odpowiedniej ilości miejsc w żłobkach (nie muszą to być placówki gminne)
- Stymulowanie zagęszczenia sieci placówek POZ
- Modernizacja Domu Kultury i kina oraz rozszerzenie oferty kulturalnej dla odbiorcy masowego.

Pomimo rozdzielenia priorytetów strategicznych na dwa obszary, to są one bardzo spójne i przenikają się. Realizacja poszczególnych celów będzie oddziaływać nie tylko na obszar do którego dany cel należy, ale również na pozostałe cele, niezależnie od obszarów strategicznych.

Realizacja zadań wymaga nakładów finansowych przekraczających możliwości budżetu miasta Dębica, dlatego niezbędne jest poszukiwanie zewnętrznych źródeł finansowania. Szanse na to stwarzają m.in. różnego rodzaju programy krajowe i międzynarodowe, dlatego konieczne jest ich staranne monitorowanie oraz bardzo skuteczne aplikowanie. Środki te powinny być wykorzystywane bardziej niż do tej pory, bowiem ich dostępność w przyszłości będzie znacznie mniejsza. Ograniczeniem będzie zdolność miasta do zapewnienia wkładu własnego, dlatego strategia poszukiwania zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji rozwojowych nie może ograniczać się do aplikowania o środki unijne, ale musi uwzględniać też angażowanie kapitału prywatnego, czy optymalizację dotychczasowego zadłużenia i gospodarowania majątkiem.

Współpraca międzynarodowa z miastami partnerskimi może ułatwić znajdowanie rozwiązań różnorodnych problemów dzięki wymianie doświadczeń. Istotne jest, aby rozwijanie tych kontaktów obejmowało nie tylko przedstawicieli urzędu ale angażowało również mieszkańców, przede wszystkim przedsiębiorców i młodzież.

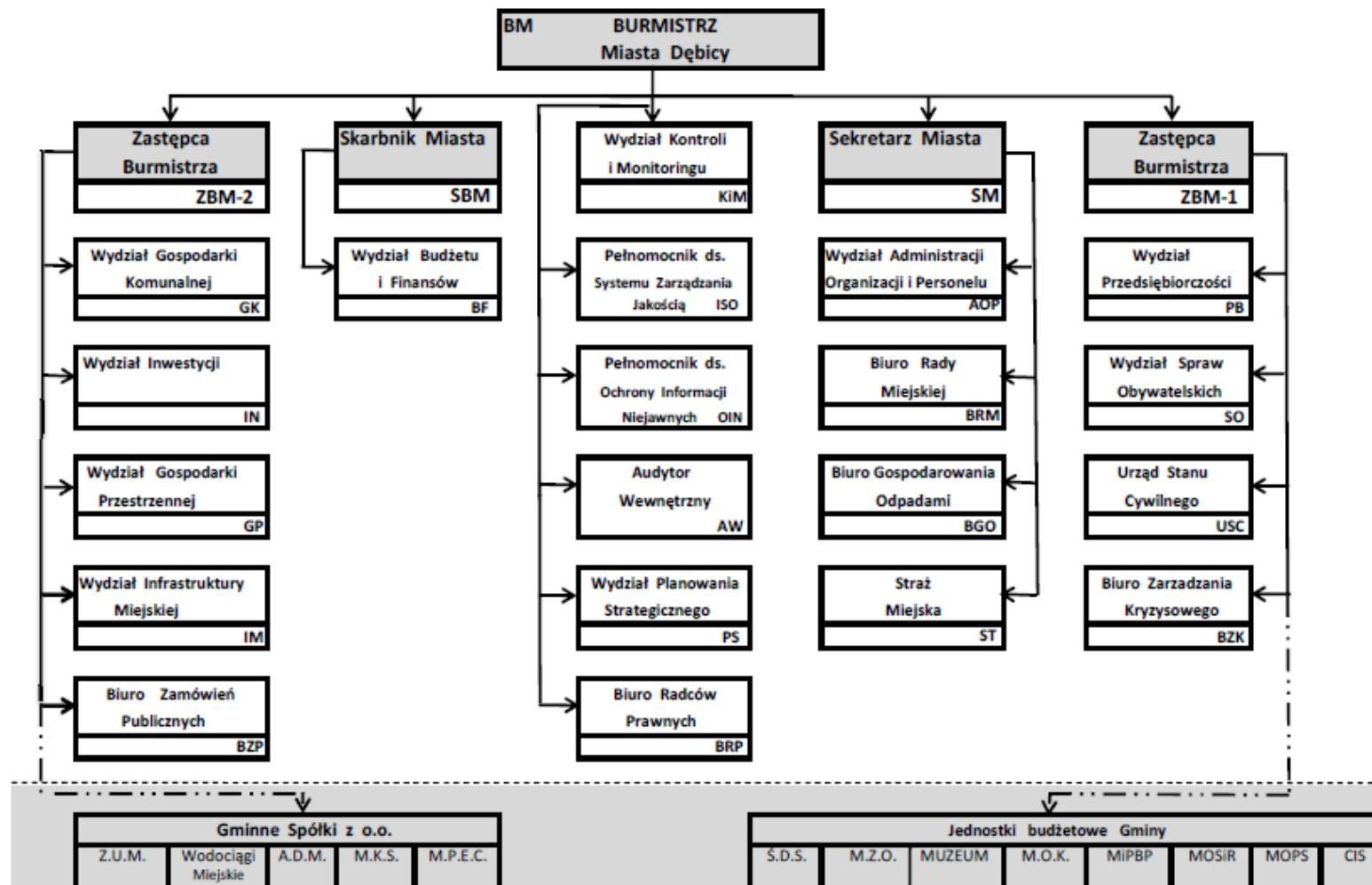
VI. MONITORING STRATEGII

Profesjonalne wykonanie zadania zawsze wymaga odpowiedniej kontroli. Systematycznie przeprowadzany monitoring strategii pozwoli na uniknięcie ewentualnych błędów przy realizacji założonych celów, jak również określi aktualny stopień wdrażania dokumentu. Zapewni także zgodność efektów z wcześniej zatwierdzonymi założeniami.

Ponieważ Strategia rozwoju miasta jest dokumentem własnym władzy lokalnej, dlatego informacje o stopniu jej realizacji powinny przede wszystkim stanowić materiał inny dla pracowników Ratusza. Świadomość poczynionych postępów lub ewentualnych braków w tym zakresie pozwoli na efektywniejsze planowanie bieżących działań i egzekwowanie osiągniętych rezultatów. Bezpośredni nadzór nad wdrażaniem strategii będzie należał do Burmistrza Miasta Dębica. Jako najwyższy organ władzy wykonawczej podstawowego szczebla samorządowego odpowiada on za kreowanie strategii rozwoju, realizację polityki miasta oraz monitorowanie jej wyników. Do wypełnienia tych zadań powinny zostać zaangażowane wszystkie podległe mu służby.

Ryc. 26 Schemat organizacyjny Urzędu Miasta Dębica

Źródło: Urząd Miasta Dębica

W celu terminowego i efektywnego wdrażania strategii realizacją zadań zaplanowanych w wyznaczonych obszarach rozwoju będą zajmowali się wybrani pracownicy następujących wydziałów Urzędu Miasta Dębica:

OBSZAR I: ROZWÓJ GOSPODARCZY MIASTA

- Wydział Inwestycji
- Wydział Przedsiębiorczości
- Wydział Planowania Strategicznego
- Wydział Infrastruktury Miejskiej
- Wydział Gospodarki Przestrzennej

OBSZAR II: PODNIESIENIE JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

- Wydział Inwestycji
- Wydział Planowania Strategicznego
- Wydział Infrastruktury Miejskiej
- Wydział Gospodarki Komunalnej
- Miejski Zarząd Oświaty
- Biuro Zamówień Publicznych
- Wydział Przedsiębiorczości
- Wydział Spraw Obywatelskich

Funkcję kontrolną nad realizacją zadań zaplanowanych w niniejszym dokumencie sprawował będzie Burmistrz miasta wraz z Radą miejską. Tabela nr 77 przedstawia proponowane wskaźniki, za pomocą których w sposób obiektywny będzie można ocenić postępy we wdrażaniu strategii.

Tabela 78 *Proponowane wskaźniki monitoringu*

OBSZAR I – ROZWÓJ GOSPODARCZY MIASTA		
NAZWA WSKAŹNIKA	JEDNOSTKA	CZĘSTOTLIWOŚĆ
Liczba zarejestrowanych przedsiębiorstw – spółki kapitałowe KRS (szczególnie nowe)	szt.	rok
Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	szt.	rok
Stopa bezrobocia w mieście i powiecie	%	kwartał
Ilość nowych ofert/terenów inwestycyjnych	szt.	rok
Powierzchnia terenów inwestycyjnych oferowanych w mieście	ha	rok
Ilość nowych inwestycji	szt.	rok
Wpływy z podatku CIT i podatku od nieruchomości od przedsiębiorstw	zł	rok
Status Dębicy jako ośrodka subregionalnego	tak / nie	rok

OBSZAR II- PODNIESIENIE JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW		
NAZWA WSKAŹNIKA	JEDNOSTKA	CZĘSTOTLIWOŚĆ
Długość zmodernizowanych dróg miejskich	km	rok
Wartość inwestycji drogowych	zł	rok
Liczba nowopowstałych miejsc parkingowych	szt.	rok
Liczba czynnych przyłączy sieci wodociągowych	szt.	rok
Zużycie wody z sieci wodociągowej przez jednego mieszkańca	m ³ /rok/osobę	rok
Liczba czynnych przyłączy sieci kanalizacyjnej w mieście	szt.	rok
Wartość wsparcia pozyskana z funduszy UE na inwestycje z zakresu infrastruktury technicznej	zł	rok
Ilość wydziałów wyższych uczelni w Dębicy	osoby	rok
Ilość studentów wyższych uczelni w Dębicy	osoby	rok
Ilość uczestników masowej oferty kulturalnej np. seansów kinowych.	osoby	rok
Ilość placówek podstawowej opieki zdrowotnej	osoby	rok

VII. PROGRAMY OPERACYJNE NA LATA 2014 - 2020

Tak jak Dębica jest ważnym elementem Regionu Podkarpackiego i Polski, tak i strategia rozwoju miasta realizowana będzie w kontekście założeń nakreślonych dla całego województwa i kraju. Dlatego jej spójność z dokumentami strategicznymi dla tych obszarów jest nie tylko naturalna, ale wręcz konieczna. Zgodność Strategii Rozwoju Miasta z założeniami „Strategii Rozwoju Kraju 2020” oraz „Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2020” zapewni możliwość korzystania ze wsparcia finansowego w ramach programów krajowych oraz programów finansowych z funduszy Unii Europejskiej. Perspektywa czasowa aktualnej Strategii Miasta nie przypadkowo jest całkowicie zbieżna z nową perspektywą finansową funduszy europejskich. Stanowiąc one bowiem będą bardzo istotny element finansowania znacznej części działań podejmowanych przy jej realizacji. Dlatego niezwykle istotne z punktu widzenia miasta jest racjonalne wykorzystanie środków finansowych możliwych do pozyskania w ramach unijnej polityki rozwoju. Tym bardziej, iż prawdopodobnie będzie to ostatni okres korzystania z tak znaczących funduszy zewnętrznych. Zbudowanie przy ich wykorzystaniu trwałych podstaw rozwoju gospodarczego i społecznego będzie miało kluczowe znaczenie dla dalszego rozwoju Dębicy.

Umowa Partnerstwa jest dokumentem określającym kierunki interwencji w latach 2014-2020 trzech polityk unijnych w Polsce – Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybołówstwa. W Umowie wzięto pod uwagę zapisy unijnych i krajowych dokumentów strategicznych, oraz dotychczasowe doświadczenia związane z wdrażaniem perspektywy 2004-2006 i 2007-2013. Umowa Partnerstwa przedstawia m.in.: cele i priorytety interwencji w ujęciu tematycznym i terytorialnym, układ programów operacyjnych i zarys systemu finansowania oraz wdrażania. Ujęte w niej dokumenty programowe na perspektywę finansową UE na lata 2014-2020 obejmują:

- Program Inteligentny Rozwój 2014-2020
- Program Polska Cyfrowa 2014-2020
- Program Infrastruktura i Środowisko 2014-2020
- Program Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020
- Program Polska Wschodnia 2014-2020
- Program Pomoc Techniczna 2014-2020

Ryc. 27 **Możliwości zewnętrznego finansowania przedsięwzięć środkami z Funduszy pomocowych Unii Europejskiej**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MRR i MIiR

Spis ilustracji

Ryc. 1	Granice administracyjne miasta Dębica.....	5
Ryc. 2	Położenie miasta Dębica na tle Polski.....	6
Ryc. 3	Położenie miasta Dębica na tle województwa podkarpackiego i powiatu dębickiego	7
Ryc. 4	Dębica na tle mapy komunikacyjnej województwa podkarpackiego.....	8
Ryc. 5	Rynek Dębicy na początku XX wieku.....	12
Ryc. 6	Budynki zespołu Szkół Nr 1	34
Ryc. 7	Dawne obiekty wojskowe zaadoptowane na siedzibę Uniwersytetu Ekonomicznego	42
Ryc. 8	Budynek Zespołu Opieki Zdrowotnej przy ul. Krakowskiej w Dębicy.....	46
Ryc. 9	Zespół Pieśni i Tańca „Igloopolanie”. Koncert z okazji 35-lecia istnienia zespołu 16.11.2013.	66
Ryc. 10	Sala widowiskowo-kinowa przy ul. Bojanowskiego.....	68
Ryc. 11	Rozmieszczenie obiektów zbiorowego zakwaterowania w Dębicy.	75
Ryc. 12	Park wodny w Dębicy	78
Ryc. 13	Kryta pływalnia w Dębicy, na której swego czasu Otylia Jędrzejczak ustanowiła swój pierwszy rekord Polski	79
Ryc. 14	Poprawa gospodarki wodno-ściekowej	95
Ryc. 15	Budynek kotłowni K-15 przy ulicy Rzecznej 1A.....	105
Ryc. 16	Kolektory słoneczne.	106
Ryc. 17	Ciepłociągi w technologii preizolowanej.....	107
Ryc. 18	Korytarze transportowe sieci TEN-T.....	108
Ryc. 19	Korytarze transportowe nowej polityki infrastrukturalnej.....	109
Ryc. 20	Inwestycje PKP PLK S.A.	110
Ryc. 21	Program budowy dróg krajowych na lata 2011 – 2015 Stan realizacji i przygotowania autostrad, dróg ekspresowych i dróg krajowych. Stan na dzień 05.12.2013r	111
Ryc. 22	Układ komunikacyjny Dębicy	114
Ryc. 23	Trasa linii nr 3	116
Ryc. 24	Linie autobusowe obsługiwane przez PKS Dębica.....	117
Ryc. 25	Schemat organizacyjny Urzędu Miasta Dębica.....	157
Ryc. 26	Możliwości zewnętrznego finansowania przedsięwzięć środkami z Funduszy pomocowych Unii Europejskiej	161

Spis tabel

Tabela 1	Porównanie ilości mieszkańców i gęstości zaludnienia 10 największych miast regionu podkarpackiego. stan na 01.01.2013.....	13
Tabela 2	Wartość wskaźników obciążenia demograficznego dla miasta Dębicy i sąsiednich miast powiatowych. stan na 31.12.2012	17
Tabela 3	Wartość wskaźników obciążenia demograficznego dla miasta Dębicy i sąsiednich miast powiatowych. stan na 31.12.2012.	20
Tabela 4	Osoby pracujące w Dębicy. Dane na ostatni dzień roku.....	23
Tabela 5	Pracujący według sekcji PKD 2007 w 2012 r.....	24
Tabela 6	Podmioty gospodarki narodowej (bez osób fizycznych prowadzących wyłącznie indywidualne gospodarstwa rolne) według przewidywanej liczby pracujących. Stan na 30.09.2013.	26
Tabela 7	Osoby bezrobotne w Dębicy. Dane na ostatni dzień roku.....	27
Tabela 8	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Dane na ostatni dzień roku.....	28
Tabela 9	Liczba osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy w poszczególnych grupach. Stan na 30.11.2013.	29
Tabela 10	Baza placówek przedszkolnych w Dębicy. Stan na 30.09.2013.....	32
Tabela 11	Baza szkół podstawowych i gimnazjów w Dębicy. Stan na 30.09.2013.	33
Tabela 12	Najważniejsze inwestycje w infrastrukturze oświatowej w latach 2007-2013.....	34
Tabela 13	Liczba dzieci w placówkach, dla których organem prowadzącym jest gmina miasto Dębica.	36
Tabela 14	Liczba zatrudnionych w placówkach, dla których organem prowadzącym jest gmina miasto Dębica.....	37
Tabela 15	Liczba laureatów konkursów przedmiotowych i interdyscyplinarnych organizowanych przez Podkarpackiego Kuratora Oświaty.....	38
Tabela 16	Liczba uczniów i nauczycieli w szkołach ponadgimnazjalnych.	40
Tabela 17	Porównanie liczby placówek oświatowych i ich uczniów w wybranych miastach regionu.....	40
Tabela 18	Porównanie ilość uczniów przypadających w placówce oświatowej na 1 komputer z dostępem do internetu w wybranych miastach regionu.	41
Tabela 19	Współczynnik solaryzacji w wybranych miastach regionu.	41
Tabela 20	Liczba studentów studiów stacjonarnych w Zamiejscowym Ośrodku Dydaktycznym w Dębicy.	42
Tabela 21	Liczba studentów studiów niestacjonarnych w Zamiejscowym Ośrodku Dydaktycznym w Dębicy.....	43

Tabela 22	Zakłady opieki zdrowotnej i apteki w 2012 r. Stan w dniu 31 XII.....	48
Tabela 23	Powody przyznania pomocy przez MOPS w Dębicy	52
Tabela 24	Zestawienie świadczeń dla podopiecznych MOPS za rok 2012 - środki samorządowe...	53
Tabela 25	Zestawienie świadczeń dla podopiecznych MOPS za rok 2012 - środki rządowe.....	54
Tabela 26	Zestawienie programów realizowanych w 2012 roku z pozyskanych środków zewnętrzných.	55
Tabela 27	Rodzaje przestępstw popełnianych w Dębicy w latach 2010 i 2012.	59
Tabela 28	Wykrywalność przestępstw popełnianych na terenie miasta Dębica w latach 2010 - 2012	60
Tabela 29	Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w Dębicy w latach 2008 - 2012	63
Tabela 30	Statystyki zasobów bibliotecznych i czytelnictwa w Dębicy.	69
Tabela 31	Wybrane parametry obiektów zbiorowego zakwaterowania w Dębicy.	75
Tabela 32	Porównanie kierunku zmian podstawowych wskaźników rozwoju turystyki w regionie podkarpackim.....	77
Tabela 33	Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON w porównaniu do innych miast	85
Tabela 34	Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. mieszkańców zarejestrowane w rejestrze REGON w porównaniu do innych miast.....	85
Tabela 35	Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON według własności	86
Tabela 36	Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON według rodzaju działalności – wybrane.....	86
Tabela 37	Podmioty przetwórstwa przemysłowego w mieście Dębica i wybranych miastach w 2012	87
Tabela 38	Podmioty wg klas wielkości na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym w porównaniu do innych miast.....	89
Tabela 39	Podmioty wg klas wielkości na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym w porównaniu do innych miast.....	90
Tabela 40	Duże sklepy w Dębicy w porównaniu do innych miast	92
Tabela 41	Stałe targowiska w Dębicy w porównaniu do innych miast.....	92
Tabela 42	Poprawa gospodarki wodno-ściekowej	95
Tabela 43	Finansowy obraz spółki Wodociągi Dębickie Sp. z o.o.....	96
Tabela 44	Finansowy obraz spółki Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Spółka z o.o. w Dębicy	98
Tabela 45	Finansowy obraz spółki ZUM Sp. z o.o.	101
Tabela 46	Zużycie wody z wodociągów w mieście Dębica	103
Tabela 47	Gospodarka ściekowa w Dębicy.....	104

Tabela 48	Odbiorcy gazu w Dębicy	104
Tabela 49	Zużycie gazu w Dębicy	105
Tabela 50	Odbiorcy i zużycie energii w Dębicy	107
Tabela 51	Powiązania z głównymi ośrodkami rozwoju województwa podkarpackiego	110
Tabela 52	Obciążenie ruchem drogi E40 w okolicach Dębicy	112
Tabela 53	Zestawienie ilości pojazdów zarejestrowanych na terenie Miasta Dębica w latach 2005 - 2012.	113
Tabela 54	Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku	119
Tabela 55	Selektywna zbiórka odpadów w mieście Dębica.....	120
Tabela 56	Selektywna zbiórka przeterminowanych leków w mieście Dębica	121
Tabela 57	Lokale w budynkach będących w 100% własnością Gminy Miasta Dębica	122
Tabela 58	Lokale socjalne	123
Tabela 59	Lokale we Wspólnotach Mieszkaniowych zarządzanych przez ADM.....	123
Tabela 60	Lokale w budynkach będących w obcym zarządzie	125
Tabela 61	Dodatki mieszkaniowe wypłacane w Mieście Dębica w latach 2008-2012.....	126
Tabela 62	Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań.....	127
Tabela 63	Przeciętna powierzchnia mieszkań.....	127
Tabela 64	Przeciętna ilość izb w mieszkaniu	128
Tabela 65	Lokale użytkowe Gminy Miasta Dębica. Stan na listopad 2013 r.	128
Tabela 66	Powierzchnia gruntów komunalnych wg prawnych form użytkowania	130
Tabela 67	Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.....	130
Tabela 68	Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w trakcie sporządzania	130
Tabela 69	Wydane pozytywne decyzje lokalizacyjne.....	131
Tabela 70	Liczba wydawanych pozwoleń na budowę w Dębicy	131
Tabela 71	Wybrane pozycje z budżetu Miasta Dębica	132
Tabela 72	Struktura kwotowa wydatków Miasta Dębica (PLN).....	133
Tabela 73	Struktura procentowa wydatków.....	135
Tabela 74	Udział wydatków majątkowych w wydatkach.	136
Tabela 75	Analiza wskaźnikowa budżetu miasta Dębica	137
Tabela 76	Wartość projektów unijnych 2007-2013.....	139
Tabela 77	Dochody na 1 mieszkańca	139
Tabela 78	Dochody na 1 mieszkańca na tle Polski i województwa.....	140
Tabela 79	Proponowane wskaźniki monitoringu	158

Spis wykresów

Wykres 1	Liczba mieszkańców miasta Dębica w latach 2002 – 2012	14
Wykres 2	Struktura wiekowa mieszkańców miasta Dębica. Stan na 31.12.2012	15
Wykres 3	Zmiana ekonomicznej struktury wiekowej Dębicy na przestrzeni lat 2002 - 2012. ..	15
Wykres 4	Wskaźniki obciążenia demograficznego dla miasta Dębica.	16
Wykres 5	Ruch naturalny ludności Dębicy w roku 2012.	17
Wykres 6	Zmiany w ruch naturalny ludności Dębicy w latach 2002 - 2012.	18
Wykres 7	Wskaźnik przyrostu naturalnego Dębicy na tle średniej dla województwa i kraju. Stan na 31.12.2012.	19
Wykres 8	Zgony i urodzenia żywe - wskaźniki Dębicy na tle średniej dla województwa i kraju. Stan na 31.12.2012.	19
Wykres 9	Saldo migracji ogólnej Dębicy w XXI w.	20
Wykres 10	Ilość osób zatrudnionych w Dębicy. Dane na ostatni dzień roku.	23
Wykres 11	Osoby pracujące według sekcji PKD 2007 w wybranych miastach regionu i średnio dla województwa. Stan na 31.12.2012.	25
Wykres 12	Ilość osób bezrobotnych w Dębicy. Dane na ostatni dzień roku.	27
Wykres 13	Liczba osób bezrobotnych w Dębicy według wieku. Stan na 30.11.2013 r.	28
Wykres 14	Liczba osób bezrobotnych w Dębicy według wykształcenia. Stan na 30.11.2013.	29
Wykres 15	Struktura osób bezrobotnych z uwagi na czas pozostawania bez zatrudnienia. Stan na 30.11.2013.	30
Wykres 16	Osoby bezrobotne w Dębicy wg dotychczasowego stażu pracy – ilość i udział procentowy wśród wszystkich bezrobotnych. Stan na 30.11.2013.	31
Wykres 17	Liczba uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjach.	36
Wykres 18	Liczba laureatów konkursów przedmiotowych i interdyscyplinarnych organizowanych przez Podkarpackiego Kuratora Oświaty. Rok 2012 / 2013	37
Wykres 19	Ilość porad medycznych udzielonych na terenie miasta Dębica.	45
Wykres 20	Ilość przyjętych spraw przez Dział Integracji i Pomocy Środowiskowej na przestrzeni lat 2010 – 2012.	51
Wykres 21	Rzeczywista liczba rodzin korzystających ze świadczeń systemu pomocy społecznej latach 2010 – 2012.	51
Wykres 22	Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem ..	52
Wykres 23	Struktura przyczyn korzystania z pomocy społecznej	53
Wykres 24	Ilość przestępstw popełnionych w Dębicy w latach 2010 – 2012 w podziale na poszczególne grupy	58
Wykres 25	Ilość osób korzystających w Dębicy z zasobów bibliotek publicznych w latach 2007-2012	70

Wykres 26	<i>Ilość noclegów udzielonych w obiektach zbiorowego zakwaterowania w Dębicy w latach 2007-2012.</i>	76
Wykres 27	<i>Obiekty i miejsca noclegowe w wybranych miastach region. Stan na 31.XII.2012. .</i>	76
Wykres 28	<i>Ilość osób korzystających z noclegów i łączna ilość udzielonych noclegów w wybranych miastach region. Stan na 31.XII.2012.</i>	77
Wykres 29	<i>Podmioty przetwórstwa przemysłowego w mieście Dębica i wybranych miastach w 2012.....</i>	88
Wykres 30	<i>Udział przedsiębiorstw transportowych i magazynowych wśród wszystkich przedsiębiorstw w 2012.</i>	89
Wykres 31	<i>Ilość dodatków mieszkaniowych wypłacanych w Mieście Dębica w latach 2008-2012 .</i>	126
Wykres 32	<i>Dochody i wydatki budżetu miasta Dębica w latach 2009 – 2014</i>	133

załącznik

ZAŁĄCZNIK NR 1**Wyniki ankiety przeprowadzonej w ramach konsultacji społecznych**

Wzór ankiety z wynikami dla pytań zamkniętych (w rubryce „uwagi” wpisano uśredniony wynik z 16 zebranych ankiet; przy poszczególnych pozycjach określono ilość zaznaczeń; w wynikach nie uwzględniono odpowiedzi na pytania otwarte).

ANKIETA

**Konsultacje społeczne prowadzone w ramach opracowywania aktualizacji Strategii Rozwoju
Gminy Miasta Dębica na lata 2014-2020**

Szanowni Państwo!

W związku z pracami nad opracowaniem Strategii Rozwoju Gminy Miasta Dębica na lata 2014-2020, zwracamy się do Państwa z prośbą o wypełnienie poniższej ankiety.

Państwa udział pozwoli nam na rozpoznanie kluczowych problemów miasta i położenie w strategii nacisku na rzeczywiste potrzeby społeczno-gospodarcze mieszkańców.

Licząc na współpracę zapewniamy jednocześnie, że ankieta jest anonimowa, a jej wyniki będą podawane wyłącznie w formie zbiorczej.

1. Proszę o wyrażenie opinii na temat wskazanych elementów związanych z funkcjonowaniem gminy stawiając znak X w odpowiedniej rubryce. Podana skala oznacza następującą ocenę, gdzie **1 jest oceną najniższą, natomiast 5 jest oceną najwyższą.**

Wyszczególnienie		1	2	3	4	5	uwagi
edukacja, kultura, rekreacja							
Żłobki	jakość						3,13
	dostępność						1,88
	czy sytuacja w tej dziedzinie poprawia się						2,63
Przedszkola	jakość						3,38
	dostępność						3,25
	czy sytuacja w tej dziedzinie poprawia się						3,25
Szkoły podstawowe	jakość						3,63
	dostępność						3,88
	czy sytuacja w tej dziedzinie poprawia się						3,13
Gimnazja	jakość						2,88
	dostępność						4,00
	czy sytuacja w tej dziedzinie poprawia się						2,88

Wyszczególnienie		1	2	3	4	5	uwagi
Szkoły ponadgimnazjalne	jakość						3,75
	dostępność						4,25
	czy sytuacja w tej dziedzinie poprawia się						3,50
Szkoły wyższe	jakość						2,38
	dostępność						2,38
	czy sytuacja w tej dziedzinie poprawia się						1,75
Działalność domów kultury	jakość						2,13
	dostępność						2,50
	czy sytuacja w tej dziedzinie poprawia się						2,06
Działalność świetlic i bibliotek	jakość						3,68
	dostępność						3,88
	czy sytuacja w tej dziedzinie poprawia się						3,38
Pozostała oferta kulturalna	jakość						2,06
	dostępność						2,25
	czy sytuacja w tej dziedzinie poprawia się						2,13
Oferta sportowo-rekreacyjna	jakość						3,75
	dostępność						3,63
	czy sytuacja w tej dziedzinie poprawia się						3,38
Ochrona zdrowia i opieka społeczna							
Placówki służby zdrowia (POZ, stomatolog)	jakość						1,75
	dostępność						1,63
	czy sytuacja w tej dziedzinie poprawia się						1,50
Apteki	jakość						4,25
	dostępność						4,63
	czy sytuacja w tej dziedzinie poprawia się						3,63
Opieka społeczna	jakość						2,13
	dostępność						2,63
	czy sytuacja w tej dziedzinie poprawia się						2,75

Wyszczególnienie		1	2	3	4	5	uwagi
Przestrzeń							
stan zagospodarowania przestrzeni publicznej (wyposażenie w parkingi, chodniki, ławki, kosze na śmieci)	jakość						2,94
	dostępność						3,44
	czy sytuacja w tej dziedzinie poprawia się						3,50
stan terenów rekreacyjnych (parki, miejsca spacerowe)	jakość						3,00
	dostępność						2,94
	czy sytuacja w tej dziedzinie poprawia się						3,13
stan środowiska naturalnego na terenie miasta	jakość						3,13
	dostępność						3,25
	czy sytuacja w tej dziedzinie poprawia się						3,06
Infrastruktura							
stan dróg	jakość						3,00
	dostępność						3,25
	czy sytuacja w tej dziedzinie poprawia się						3,50
Układ dróg i organizacja ruchu - potrzeba zmian, budowa nowych odcinków, przepraw, itp.	jakość						2,63
	dostępność						2,88
	czy sytuacja w tej dziedzinie poprawia się						3,75
Komunikacja zbiorowa wewnątrz miasta	jakość						2,94
	dostępność						3,00
	czy sytuacja w tej dziedzinie poprawia się						2,63
Komunikacja zbiorowa do sąsiednich gmin	jakość						2,19
	dostępność						2,25
	czy sytuacja w tej dziedzinie poprawia się						2,25
wodociągi i kanalizacja (w tym jakość wody i niezawodność)	jakość						2,50
	dostępność						2,88
	czy sytuacja w tej dziedzinie poprawia się						2,88

Wyszczególnienie		1	2	3	4	5	uwagi
gospodarka odpadami	jakość						3,00
	dostępność						3,25
	czy sytuacja w tej dziedzinie poprawia się						3,38
dostęp do Internetu	jakość						3,06
	dostępność						3,13
	czy sytuacja w tej dziedzinie poprawia się						3,06
Gospodarka							
możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie miasta?	jakość						1,5
	dostępność						1,25
	czy sytuacja w tej dziedzinie poprawia się						1,44
warunki prowadzenia działalności gospodarczej (udogodnienia i ulgi dla przedsiębiorców, dostęp do informacji na temat zakładania własnej działalności)	jakość						2,13
	dostępność						2,50
	czy sytuacja w tej dziedzinie poprawia się						2,25
Współpraca i otwarcie urzędu miejskiego na przedsiębiorców i ich problemy (szybkość obsługi i podejmowania decyzji, kompetencje, chęć pomocy)	jakość						3,25
	dostępność						3,38
	czy sytuacja w tej dziedzinie poprawia się						3,25
atrakcyjność inwestycyjna miasta (cechy, dzięki którym jest atrakcyjna dla inwestorów z zewnątrz)	jakość						2,06
	dostępność						2,25
	czy sytuacja w tej dziedzinie poprawia się						2,13
Promocja miasta	jakość						3,00
	dostępność						2,63
	czy sytuacja w tej dziedzinie poprawia się						2,75

2. Proszę o zaznaczenie 3 elementów, które są najpilniejsze do realizacji w Dębicy w najbliższym czasie:

☐ poprawa infrastruktury drogowej (chodników, dróg)	ilość zaznaczeń - 4
☐ poprawa komunikacji	ilość zaznaczeń - 6
☐ przygotowanie nowych terenów inwestycyjnych	ilość zaznaczeń - 11
☐ promocja gminy	ilość zaznaczeń - 4
☐ rozwój przedsiębiorczości, w tym pozyskanie inwestorów	ilość zaznaczeń - 16
☐ ochrona środowiska	ilość zaznaczeń - 2
☐ edukacja	ilość zaznaczeń - 2
☐ zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży	ilość zaznaczeń - 1
☐ poprawa bezpieczeństwa publicznego	ilość zaznaczeń - 2
☐ inne:	

3. Proszę o podanie najpoważniejszych problemów związanych obecnie z jakością życia w mieście (czego brak/niedostatek/niewłaściwe funkcjonowanie jest odczuwalne najbardziej):

- a.)
 b.)
 c.)
 d.)

4. Jakie powinny być źródła finansowania przedsięwzięć przekraczających bieżące możliwości finansowe miasta (można zaznaczyć dowolną ilość możliwości):

☐ wzrost zadłużenia miasta, ale tak aby miasto było co najwyżej w umiarkowanym stopniu zadłużone	ilość zaznaczeń - 8
☐ wzrost zadłużenia miasta do maksymalnego dopuszczalnego przepisami poziomu	ilość zaznaczeń - 1
☐ podnoszenie opłat i podatków lokalnych	ilość zaznaczeń - 0
☐ partnerstwo publiczno-prywatne	ilość zaznaczeń - 9
☐ granty ze środków unijnych i innych środków krajowych i międzynarodowych	ilość zaznaczeń - 16

5. Proszę o wymienienie 3 mocnych stron miasta Dębica:

- a.)
 b.)
 c.)

6. Proszę o wymienienie 3 zewnętrznych szans rozwojowych miasta Dębica:

- a.)
 b.)
 c.)

7. Proszę o wymienienie 3 słabych stron miasta Dębica:

- a.)
- b.)
- c.)

8. Proszę o wymienienie 3 zewnętrznych zagrożeń dla rozwoju miasta Dębica:

- a.)
- b.)
- c.)

Metryczka

a.) Płeć:

- kobieta - 7
- mężczyzna - 9

b.) Wiek:

- poniżej 25 lat - 1
- 26-45 lat - 11
- 46-60 lat - 3
- 61 lat i więcej - 1

c.) Zatrudnienie:

- uczeń/student - 0
- rolnik - 0
- przedsiębiorca - 1
- osoba pracująca - 14
- osoba bezrobotna - 0
- inne (jakie?)- 1 (rencista)

d.) Czy jest Pani/Pan mieszkańcem Gminy Dębica ? (decyduje adres stałego zameldowania)

- TAK - 16
- NIE